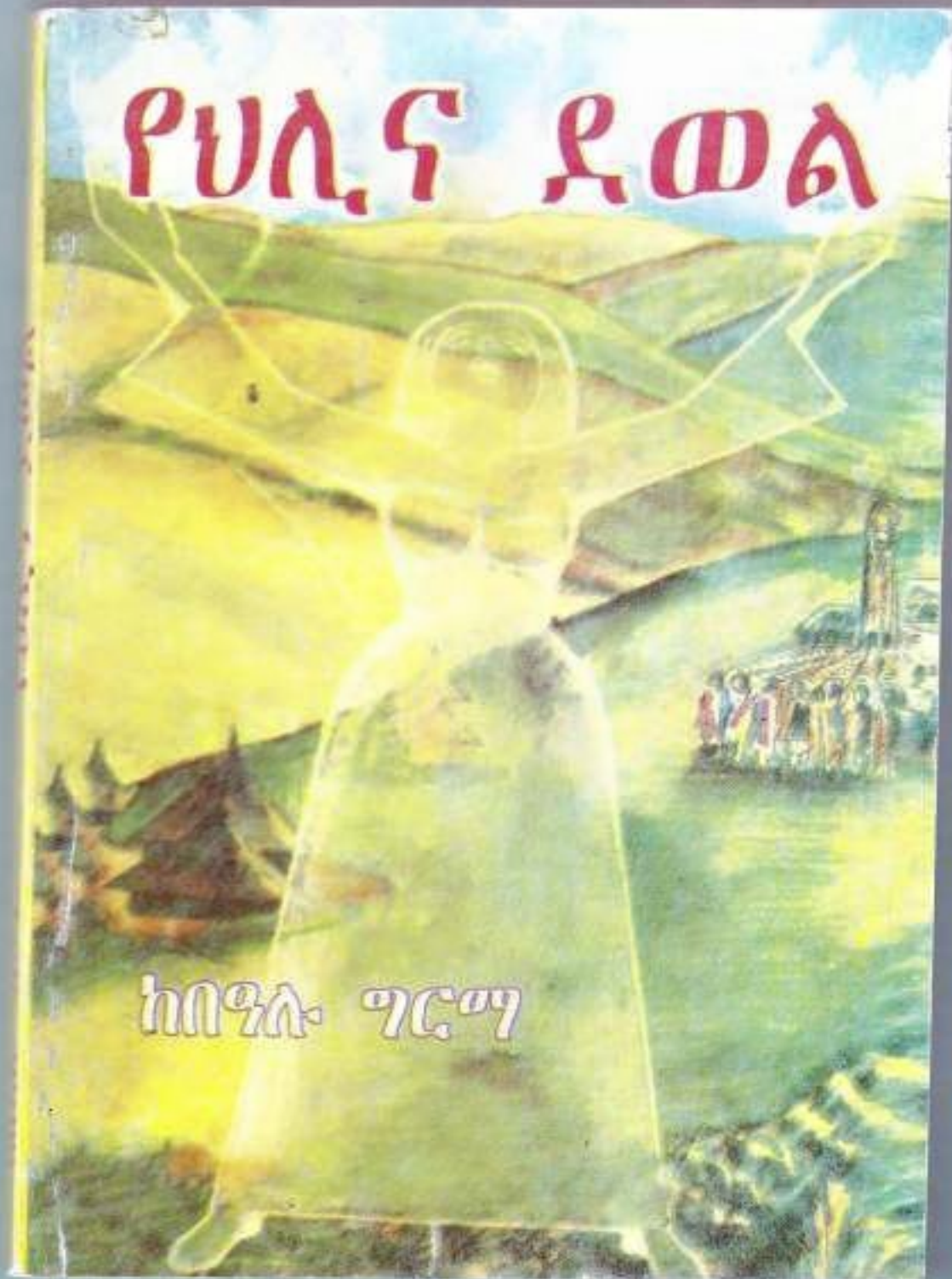

የህሊና ደወል

ከበዓሉ ግርማ

የህብ.ና ደወል

*Tassil
Tassil*

F. M.

ሰብ ወሰድ

ከበሐሰ ግርማ

የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

በ፲፱፻፳፯. ዓ

©መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው

የመጀመሪያ ዕትም 1966 ዓ.ም

ሁለተኛ ዕትም 2001 ዓ.ም

ሦስተኛ ዕትም 2005 ዓ.ም

ማንኩሳ አሳታሚ

Handwritten signature

የኢትዮጵያን ጥቅም ከራሱ
ጥቅም በላይ አድርጎ ለሚ
መለከት ፣ ለሚሠራ ፣ ጊዜ ፣
ቦታና ሁኔታ ሳይመርጥ
ጥሪዋን ለመቀበል ለተዘ
ጋጀ ሁሉ ይህች ድርሰት
መታሰቢያ ትሁንልኝ ።

በአሉ ግርማ ።

የበአሉ ግርማ ቀደምት ሥራዎች

- ደራሲው
- የቀይ ኮከብ ጥሪ
- ሀዲስ
- አሮማይ
- የህሊና ደወል

እጅህን በተስፋ ስጠባበቅ ኖርኩ ልጄ አሁንስ ታክ ተኝ..... በማለት እናቱ በመጨረሻ ትንፋሻቸው ያሰሙትን ከውስጡ ተዳፍኖ የቆየ እሮሮ የቅድስት ማርያም ትምህርት ቤት አሳዛኝ ሁኔታ ነካክቶ እየቀሰቀሰበት ወደ ሱጴ ቦሮ ከመጣበት አጭር አላማ በላይ ነግሶ በህሊናው ውስጥ ደጋግሞ በማስተጋባት እረፍት ይነሳዋል — ሀዲስ ሳህሌን ። በትምህርት ቤቱ ችግር እየተጠመደ ፤ ለችግሩ ጀርባውን ሳይሆን ልቡን እየሰጠ ሲሄድ ባንድ ፊት ደግሞ ወደ አዲስ አበባ የመመለስ ፍላጎቱ እየበረታ ይታገለጻል ። ትምህርት ቤቷ በእናቱ ምትክ በምታቀርብለት የህሊና ጥሪና በራሱ ፍላጎት መካከል ተይዞ አሳቡ እንደገባ ችግሩ እየተነሳ ይወድቃል ።

ሀዲስ ሳህሌ የገባን ወንዝ ተሻግሮ ሱጴ ቦሮ በገባ በሶስተኛው ወር አንድ ቀን ጧት ፤ ጠይም ፤ ሰፋ ያለ ፊቱ ላይ የተገፈውን ብስጭት ለመሸሸግ ሳይሞክር ወደ ትምህርት ቤቱ ዲሬክተር ወደ አቶ ይርጋ አለሙ ቢሮ ዘውብሎ ገባና ፤ የወትሮው ርጋታ በተለየው ድምፅ ፤ «አሁንስ ለማስተማር አልቻልኩም ። ሰድሳ አምስት ልጆች

ባንድ ክፍል ውስጥ አጉሮ ለማስተማር መምከር በነሱም ሆነ በራስ ላይ መቀለድ ነው። ቀልዱ እየመረረኝ ሄዷል። በዚህ ላይ የማስተማሪያ መሳሪያ የለም። ከጠመኔ አቅም ይቸግረናል። የሌሎችን እንጂ እንጂ እኔ በበኩሌ በዚህ ሁኔታ የምዘልቀው አይመስለኝም። ከሁሉም ነገር በይበልጥ የህሊና እረፍት የሚነሳኝ ፤ በማስተምርባቸው ክፍሎች ውስጥ ፊታቸውንና ስማቸውን ለይቼ የማላውቃቸው ልጆች መኖራቸው ነው» እያለ ፤ በውስጡ ታምቆ የከረመውን ስሜት ያገነፍለው ጀመር—

አቶ ይርጋ አለሙ ያዳምጡት ፤ ወይም ሌላ ነገር ያስቡ እንደሆነ ለመገመት አልቻሉም። አቀርቅረው ላብኞቻቸው ማድረግ የጀመረውን በራቸውን እያሳዩት ዝም ብለው በመቅረታቸው እርሱም የራሱን ድምፅ ብቻ ከመስማት ተቆጥቦ ዝም አለ።

«ጨረስክ ወንድም?» ከወፍራም ፤ ረገሮም ሰው እንደዚያ ያለች ቀጭን ሰላላ ድምፅ ስትወጣ ለሰሚ ግራ ይገባል። ሀዲስ ግን ተላምዶታል።

«ጨረስክ ብሎ ጥያቄ—መቼ ጀመርኩኝ!» አላቸው በቁጣ።

«ወንድም — ሳይህ ጭምት ትመስለኝ ነበር — እንደዘመኑ ወጣቶች የመቸኮል ጠባይ የሌለብህ። ትእግስት ። ከትእግስት ብዙ ነገር ይገኛል...»

«እስከ መቼ ድረስ? የትእግስት ልንም! ዘላለም ትእግስት። ለሁሉም ነገር ትእግስት። ክርስቶስም ትእግስቱን ጨረሶ በመስቀል ላይ ኤሎሄ ኤሎሄ ብሏል።»

«በሶስት ወር እንዲህ የሆንክ ብዙ ብትቆይማ ምን ልትሆን ኖሯል»

«ብዙ ብቆይማ እፈነዳለሁ። እዚህ ያለው ህዝብ አለመፈንዳቱ ነው እኔን የጨነቀኝ።»

ነገሩ ያልጣማቸው መሆናቸውን ለማሳወቅ ጀርባቸውን አዞሩበት። ሰፊው ትከሻቸው ከሀዲስ ፊት ላይ ተደነቀረ። ከዚያ ሰፊ ትከሻ ላይ ጉች ያለቸው ትንሿ መላጣ ጭንቅላታቸው ለግዙፉ ሰውነታቸው ባለድ መስላ ነበር የምትታየው።

«አየህ ወንድም — ከሰባት አመት በፊት ዲሬክተር ሁኜ ስመጣ ባንድ ትንሽ ክፍል ውስጥ ከሰማንያ የሚበልጡ ልጆች ይማሩ ነበር። የሌላውን ነገር አታንሳ። ምንም አልነበረም ለማለት ይቻላል። አንተ የመጣሽው ከተሻሻለ ወዲህ ነው። ያኔ ብትኖር ባሁኑ ይዞታህ አንድ ቀን አታድርም ነበር። ዛሬ እንደምታየው እዚህ ደርሰናል። ነገ ደግሞ ወደፊት መራመዳችን አይቀርም። ለማንኛውም ነገር ትእግስት ያስፈልጋል» አሉትና ፤ ለጠቅላይ ግዛቱ ትምህርት ቤቶች ፅህፈት ቤት በየጊዜው የገፋትን አንድ ደርዘን ደብዳቤዎች አውጥተው እንዲመለከታቸው ሰጡት። ከቅርቡ ያለውን ወንበር ላበና ተቀምጦ እያንዳንዱን ደብዳቤ እያገላበጠ ያነብ ጀመር

እሁን ያሉት ስድስት ክፍሎች በተማሪዎች ብዛት ስለተጣበቡ ተጨማሪ ክፍሎች እንዲሰሩልን.....ለሁለት መቶ ሰባ አምስት ተማሪዎች አራት አስተማሪዎች ብቻ በቂ ስላልሆኑ ተጨማሪ አስተማሪዎች እንዲላኩልን..... እሁን ያሉት ክፍሎች ከማርጀታቸው የተነሳ መፈራረስ ስለጀመሩ ፤ ተጨማሪ አዲስ ክፍሎች ለማሰራት ባይቻል እንኳ ፤ ያሉት እንዲታደሱልን.....የማስተማሪያ መሳሪያ ስላለቁብን እንዲላኩልን.....ደመወዝ በወቅቱ የሚደርስ ቤት መንገድ ባስቸኳይ እንዲታሰብበት.....

ሀዲስ ደብዳቤዎቼን እንድ ባንድ ተመለከተ ። ያል ተጠቀሰ ችግር የለም ። እንብቦ መጨረሱን አይና፤ «በየ ጊዜው የሚሰጠውን መልስ ለማወቅ ከፈለግህ ደግሞ ያው ልህ» ብለው ፤ ሌሎች ደርዘን የሚሞሉ ደብዳቤዎች ሰጡት ። እንደመጀመሪያው እንድ ባንድ አነበባቸው ። መልሶቹ አማጭር ስለነበሩ ጊዜ አልፈጀም ። ሁሉም ባንድ ቃል የሚሉት ፤ በጀት የለም ነበር ። ትእግስት ፤

ሀዲስ በመደነቅ ፤ «በየትኛውም አለም ደልቷቸው የሚኖሩ አስተማሪዎች የሉም ። ያስተማሪዎች ታሪክ ከሀ ዋርያት ታሪክ ጋር የተያያዘ ነው መሰለኝ። የኛ ግን ይብ ሳል ፤ ዝቅዝቅ መስቀልና መወገር ነው የቀረን» አለ ።

«ያለብንን ከባድ አላፊነትና ችግር ተገንዝበውልን ምቹቱ ቢቀርብን እንኳ ግድ የለም ። የሚያስተምሯቸውን ልጃገረ ዶች የሚያባልጉት - የአባ ወራ ሚስት በሄዱበት የሚያስከ በልሉት - ወጣቶችን መጠጥና ዳንስ የሚያስተምሩት-የሚያ ባልጉት - ለክፉ ነገር ሁሉ አርአያ የሚሆኑት እነርሱ ናቸው እያሉ ያሙናል ። ለደሞዝና ለምቶት እንጂ ለሙያው ደንታ የላቸውም ይሉናል ። እንዳልከውም ወንጌልን የሰበኩት ሀዋርያትም አልተመሰገኑም» አሉት ። መልስ አልሰጣቸ ውም ።

የተስፋ መቁረጥ ስሜት ሀዲስ ፊት ላይ ጉልቶ ስለ ታያቸው ፤ አቶ ይርጋ ጉሮሮአቸውን አሳሉና ፤ «ወንድም አሁን ችግሩ የገባህ ይመስለኛል» አሉት ። ትምህርት ቤቱን ለማሻሻል በበኩላቸው ያልሞከሩት ነገር የሌለ መሆ ኑን ያሳወቁት ስለመሰላቸው በራሳቸው ላይ ያላቸው እም ነት እንደገና ታደሰ ። ከጥቁር ፊታቸው ጋር ሲነፃፀር ንጣቱ የሚጉላውን ጥርሳቸውን አሳዩት ።

«ችግሩ ገብቶኛል ። መፍትሄውስ?» አላቸው ።

«ትእግስት ። መፍትሄው ትእግስት ብቻ ብልሀቱ ደግሞ ያለውን ማብቃቃትና ባለው ተስፋ ሳይቆርጡ መፍጨርጨር ። ከርስቶስ በገሊላ የፈጸመውን ተአምር ለማ ድረግ አይቻልም ። ሰው ወሀውን ወደወይን ጠጅ ሊለው ጠው አይችልም ማለቱ ነው.....»

ሀዲስ ፤ ለጥቂት ጊዜ አሰበና «ጋራው ወደ እኛ ካል መጣ እኛ ወደ ጋራው መሄድ አለብን እንደሚባለው ሁሉ ፤ እነሱ ካልሰሩልን እኛው ተጣጥረን መስራት አለብን እንጂ ፤ ችግሩ እስኪውጠን ድረስ እያየን ዝም ማለት አይ ገባም» አላቸው ፤ ሳይታሰበው ተስፋው እያንሰራራ ። ትናንሽ አይኖቹን ሳይሰብር በዚያው ትንፋሽ ቀጠለና «መቼም አሁን ባለው ሁኔታ አስተማርን ማለት ቀልድ ነው ። በታ የለም እያልን በየቀኑ ከውጭ የምንመልሳቸው ለትምህርት የደረሱ ልጆች ቁጥር ፤ ትምህርት ቤቱ ውስጥ ካሉት ምናልባት በአስር እጅ ሳይበልጡ አይቀሩም ። እነ ርሱም ኢትዮጵያውያን ናቸው ። መማር መብታቸው ነው ። እንዳሉት ባለው መፍጨርጨር ደግ ነው ። ለችግሩ መፍ ትሄ መፈለግም አይከፋም ። ሙከራው ባይሳካ እንኳ ሀሊ ናን ያረካል ። ሰበብ ሀሊናን መግደል የለበትም ። መፍት ሄውን እኛው ካልፈጠርነው እንደመና ከሰማይ አይወ ርድም ። መንግስት በጀት የለም ሰላላ እንደጸላጦስ እጃ ችንን ታጥበን ቁጭ ማለት አንችልም ። ሀዘቡን አነሳስ ተን ፤ ጉልበቱንና ገንዘቡን በማስተባበር ተጨማሪ ክፍሎች ለምን አንሰራም?» ሲል የገዛ ድምፁ ተመልሶ ከጀሮዎቹ ውስጥ እያስተጋባ አሳሹ አእምሮው ውስጥ ነፍስ ሲዘራ ተሰማው። ተጨማሪ ክፍሎች ለማሰራት ወዲያውኑ ቆረጠ።

ሳይታሰበው እጆቹ ይንቀጠቀጡ ጀመር ። ሊቆጣጠራቸው አልቻለም ።

አቶ ይርጋ ሲያዳምጡት ቆዩና በቀዘቀዘ መንፈስ ፤ «ወንድም — ሙከራ ፅድቅ ከሆነ መሞከር ነው!» በማለት ከፊታቸው ላይ እንደሙጫ የሚጣበቅ ፈገግታ አሳዩትና እየተከሰተሩ ፤ «ለመንገድ ገንዘብ አዋጡ — ለድል ድይ — ለክሊኒክ — ለትምህርት ቤት—ገንዘብ አዋጡ ። ባለስልጣኑ ፤ ባላባቱ ፤ ጭቃ ሹሙ ሁሉ የሚሉት ገንዘብ አዋጡ ነው። እዚህ እንደምታየው የሁሉንም ፍላጎት ሊያረካ የሚችል ገንዘብና ጉልበት የለም። ህዝቡ ገንዘብም ጉልበትም የለውም ። እምነትም የለውም ። ለመንገድ ስራ ገንዘብ አዋጡ ሲባሉ አንዳንዶቹ ምን መልስ እንደሚሰጡ ሰምተህል? መንገድ ከወጣ ወዲህ ነው ኑሮአችንና የቤተሰባችን አቋም መላላት የጀመረው—የደረሱ ልጆቻችንና ሚስቶቻችን ወደ ከተማ መኮብለል ያመጡት—ኑሮ ውድ የሆነው—ጉልበታችን የረከሰው—እያሉ ነው የሚናገሩት ። ውነትም ደሞ የዚህ ጥርጊያ መንገድ መከፈት አራጣ አበዳሪውን ፤ አትራፊ ነጋዴውን ፤ ቀላድ ገዢውን — ቀላድ ለማኙን በብዛት አመጣ እንጂ ከባላገሩ ኪስ ውስጥ የጨመረው ቤሳ ብስቲን የለም ። ሞፈርና ቀንበራቸውን ጥለው መሬቱን ጦም በማሳደር ወደ ከተማ የኮበለሉ ነባር ገበሬዎች ጥቂቶች አይደሉም ። ሱጴ በመለወጥ ላይ ነች ። ለውጥ ሁለት አይነት ነው — አንዱ ወደፊት ሌላው ወደ ሁዋላ ። ሱጴን ችግር እየለወጣት በመሄድ ላይ ነው — ወደ ሁዋላ ። ነባር ቤተሰቦች በመፈራረስ ላይ ናቸው ። የአስፋልት መንገድ ሲገባ ምኑ ቅጡ ። በዚህ ላይ ደሞ ህዝቡ አንተ እንዳልከው ጉልበቱንና ገንዘቡን አስተባብሮ ትምህርት ቤት ቢሰራም ፤ ህንፃ ብቻውን ትምህርት

ቤት ስለማይሆን አስተማሪዎች ያስፈልጋሉ ። አስተማሪዎች ደሞ በተፈለጉ ጊዜ እንደማንኛውም እቃ በፋብሪካ ተሰርተው ለገበያ የሚቀርቡ እቃዎች አይደሉም ። ማንኛውም ነገር ጊዜን ይጠይቃል ። ፕላን ይጠይቃል ። ክፍል በተሰራ ደግሞ ትምህርት አይስፋፋም ። የትምህርት ሚኒስቴር ህንፃ ከመስራታችሁ በፊት አማክሩን የሚለው ለዚህ ነው ። ከተማራችሁት ወጣቶች የሚጠበቀውኩ ያገሪቷን ችግር በጥሞና አስተውላችሁ ዘላቂ መፍትሄ መሻት ነው ። ለግልቢያውማ ማይምንስ ብልጭ ካለበት ይጋልብ የለም እንዴ! ታዲያ የግልቢያው ውጤት ሁዋላ ጥሩ አይሆንም ። ከኮርቻ ተፈንጥሮ መሰባበር ይመጣል ። ገንዘባችንና አለኝታችን ትእግስት ነው ። አዲሱ የትምህርት አጠቃላይ ጥናት የተጀመረው ትምህርትን በተቻለ ፍጥነት ለማዳረስ ታስቦ ነው ። በቅርቡ ስራ ላይ እንዲውል ይደረጋል ይባላል ። ሰማንያ በመቶ የሚሆኑ ለትምህርት እድሜ የደረሱት ወጣቶች ከትምህርት ቤት ውጭ ናቸው ። ሁሉም ነገር እንደስምህ አዲስ ሆነብህ መሰለኝ» አሉት ፤ አፍንጫቸውን እንደ ወናፍ እየነፉ ።

አቶ ይርጋ የሚሉት ሁሉ እንግዳ ባይሆንበትም በአእምሮው የሚያባዝተውን አሳቡን በግል ሊያስታውቃቸው ፈልጉ ፤ «ርግጥ ነው ። የሚሉት ነገር ሁሉ ይገባኛል ። ግን ጊዜ የለም ቁጭ ብለን ለማሰብ ። መዳህ ሳንችል እንድንሮጥ ጊዜው ይጠይቀናል ። የኔ አሳብ — አምን — ህዝቡ ጉልበቱንና ገንዘቡን አስተባብሮ ትምህርት ቤት ከሰራ ፤ አስተማሪዎችም መቅጠር መቻል አለበት ። ትምህርት የህብረተሰቡ ጉዳይ ነው ። በህብረተሰቡ የሚካሄዱ ትምህርት ቤቶች ናቸው ባሁኑ ጊዜ የሚያስፈልጉን ። እጃቸውን አጣምረው የመንግስት እጅ የሚጠብቁ

ትምህርት ቤቶች አይደሉም በእዝነ ልቡናዬ የሚታዩኝ ። እኔን የሚታዩኝ በህብረተሰቡ ሰጦታ ፤ ድጋፍና አሳብ የሚመሩ ትምህርት ቤቶች ናቸው ። መዋጮውም ቢሆን — የሚዋጣው ገንዘብ በቀጥታ በፕላን መሰረት ስራ ላይ ሲውል ቢታይኝ ህዝቡ አይሰለችም ። እምነት አያጣም ። ብዙ ጊዜ የተታለለ ሰው ርግጥ እምነት ሊያጣ ይችላል ። እምነት ካልታደሰ — የእምነት ተንሳኤ ካላገኘ አደገኛ ነው ። አንዱ ገንዘብ አዋጡ ብሎ አጭበርብሮ ሲሄድ ሌላው መጥቶ ገንዘብ አዋጡ ሲል ሕዝቡ ይሰለቻል ። ይጠራጠራል ። የተዋጣው ገንዘብ በፕላኑ መሰረት ስራ ላይ ሳይውል ሲቀር የህብረት ስራን መንፈስ ያደክማል ። ስልጣኔና መሻሻል የሚመጡትም የተሰሩትን መንገዶች ተከትለው ስለሆነ ከጊዜ በሁዋላ ከጉዳቱ ጥቅሙ እንደሚበልጥ ማስተማር አለብን ። አለዚያም ግርግር ለሌባ ያመቻል እንደሚባለው ገንዘብ አዋጡ ማለት ብቻ አይበቃም» አላቸው ።

ከእርሳቸው በቀር ትምህርት ቤቱን ለማሻሻል በሌሎች የሚደረገውን ማንኛውንም ጥረት አቶ ይርጋ በጥሩ አይን አይመለከቱም ነበርና የእርሳቸውን ጥቅም ለመፈታተን የሚደረግ ሙከራ መሰላቸው ። በሀምሳ አራት አመት እድሜ ከሀያ ሰባት አመት ወጣት ጋር የአሳብ ፈለግ ለመጀመር አልፈለጉም ። «እኔንኮ የሚገርመኝ ላንድ ዓመት ብለህ መጥተህ ይህን ያህል መጪኝህ ነው ። ማማና ልብስህን አሻልተህ ወደ ዩኒቨርሲቲህ ብትመለስ አሁን ምንቸገረህ ወዳጄ! ተቸግረህ የምታስቸግረኝ! አፍ በተናገረ ተራራውን ሜዳ ለማድረግ ከዚያው ስትመለስ ይቀል የለም ። ስራ አታስፈታኝ ወንድሜ!» አሉት እየተነጣነጩ ።

ንጭንጭቸውና ከፊታቸው ላይ የሚታየው ብስጭት አዲስ አሳብ በሀሊናው አስቀረፁበት — እጆቹ እየተንቀጠቀጡ ወጣ.....

የጥር ወር የሱጺን ከተማ ከረጁም እንቅልፋ ለመቀስቀስ ተጉዞ መጥቷል ። ህይወት እግሯን በጋድ የታሰረች ይመስል ባንድ ቦታ ረግታ ማዛጋቷን ከጥር ወር ዋዜማ ጋር አቁማለች ።

የአብዛኛው የሱጺ ቦሮ ህዝብ ኑሮ ከቡና ንግድ አደት ጋር የተያያዘ እንደመሆኑ ደን መመንጦር ፤ የቡና ችግኝ ማፍላት፤ መትከል ፤ መኩትኩት ፤ ቡና ሲደርስ ደግሞ መልቀም ፤ ማድረቅ ፤ መፈልፈል ፤ ማጠብና መጫን ሲሆን፤ ቡና ተለቅሞ ከገባ በሁዋላ ግን ስልቱ ይለወጣል — በጥር ወር እግር ላቢያ ።

የጠጅ ነጋዴዎች ገበያ ይደራል ። አዝማሪ የመሲን ቆውን ጭራ በባህር እጣን ማሻሻት ይጀምራል ። በአዲስ አበባና በሌሎች ርእሰ ከተሞች ተቀማጭ የሆኑ ቀፈታቸው ወደፊት የገፋ ባለርስቶች ፤ እትራፊ ነጋዴዎችና አራጣ አበዳሪዎች እንደመስቀል ወፍ ቀጠሮ ጠብቀው ሱጺ ላይ ከወይዘሮ ዝናሽ ቤት ይገናኛሉ ። ከወሎ ፤ ከሰባት ቤት ጉራጌ ፤ ከጎጃም ፤ ከትግሬና ከሌላም ስፍራ ለቡና ለቀማ የሚመጡት የቀን ሠራተኞች በቡድን በቡድን ሆነው ሱጺን ማጣበብ ይጀምራሉ ። ሴትኛ አዳሪዎችም የአዲስ መጤዎችን ዱካ ተከትለው መጥተው እንደየደረ

ጃቸው ሰፈር ያበጁሉ — የሻማ — የኩራዝ — የፋኖስ — የማሾ ቤቶች እንደአሸን በየቦታው ይፈላሉ ። አዝማሪዎች በየሰፈሩ ያቅራራሉ ። ጠላው — ካቲካላው — ጠጁ — አረቄው በያይነቱ — ኮኸክና ውስኪው ይንቆረቆራል — ያለማቋረጥ እንደገባ ወንዝ ችፍቱ ። የወንጀሉም ብዛት በዚያው መጠን ይጨምራል ። በየቀኑ ከቡና ዛፍ ስር ፤ በጨቤ ፤ ወይም በማጭድ ፤ ወይም በቆንጨራ ተዘን ጥሎ የወደቀ ሬሳ አይጠፋም ። የፖሊስ ጣቢያው በእስረኞች ተሞልቶ ፤ ቤቱ ቀርቶ ደጁም ይጨናነቃል — ለሴትኛ አዳሪ ገንዘብ ያልከፈለው — ከቀን ሰራተኛ ገንዘብ የሰረቀቸው — በስካር ጓደኛውን የገደለው — ልጁን ረዷን የደፈረው — ከአባ ወራ ሚስት ላይ የተያዘው — በስርቆት — በነፍስ መግደል ሙከራ — በማጭበርበር የተወነጀለው ሁሉ ባንድነት ይታገራሉ ።

ተፈጥሮም — የደረሰው የቡና ፍሬ እንጆሪ መስሎ ወደጥቁር አረንጓዴነት ቀለም ከሚያደሉት ወዛም ቅጠላ ቅጠሎች ጋር እያነፃፀረች ፤ ምንጮችና ጅረቶችን በጥራታቸው ኩል መስሎ ከሚንጣለለው ሰማይ ጋር እያወዳደረች ፤ የንብ መንጋዎችን ካንዱ ቀፎ ወደ ሌላው እያዘመተች — በየሚዳው አበባዎችን እያፈነዳች — ትሳለቃለች — ትስቃለች - ታሾፋለች - ላንዳፍታ ቁም የሚያደንቃት የለም ።

በክረምቱ ወራት የእርሱንና የቤተሰቦቹን ችግር ለመወጣት ገና ያላፈራውን ቡና ዛፋ ላይ እንዳለ በርካሽ ዋጋ የሸጠው ገበሬ ፤ ቡናው ደርሶ በአበዳሪው በገፍ ሲሸመጠጥ ይመለከትና ባዶ እጁን ወደ ቤቱ ተመልሶ ከእሳት ዳር ተቀምጦ ይተክዛል ። ከአራጣ አበዳሪዎች በክረምቱ ወራት የተበደረውን ገንዘብ ከነወለዱ መክፈል

ያቃተው ፤ እፍኝ ጥሬ እየቆረጠመ ከንፈሩን ይነክሳል ። ባሏ የኮበለለባት ሚስት ከልጆቿ ጋር ከእሳት ዳር ተቀምጣ እንባዋን ታፈስሳለች ። በሴትኛ አዳሪዎች ምክር ፤ የደረሰች ልጃቸው የኮበለለችባቸው ወላጆች ፤ ሚስቱ በሀቃውን ሳትከድን ህፃን ልጅ ጥላበት የኮበለለችበት ባል ፤ ከቡና ሺያጭ በተገኘው ትንሽ ትርፍ ባሏ በየመጠጥ ቤቱ እየሰከረ የሚያስቸግራት ሚስት — ሁሉም በየቤቱ ከንፈሩን ይመጣል ። የቤተሰብ ግንኙነት ይላላል ። የቤተሰብ ኑሮ ይፈርሳል ። ቤተሰቦች ይበተታናሉ ።

እንግዲህ ሀዘቡ ቡናን የሚያከትምበት አዲስ ወግ ይሻል ። እንደመሻቱም ፤ ወግ የሚያጣበት ጊዜ እምብዛም ነው ። እንደሀዲስ አይነት ጥቁር እንግዳና እንደአይና ለምና ዳኛቸው ስርግ አይነቱን ይጥልለታል ።

ሀዲስ ቀን በስራ የደከመውን ሰውነቱን ለማዝናናት በአስር ብር ከተከራያት ደሳሳ ጉጂው ታዛ ስር እግሮቹን አጣምሮ ተቀምጧል ። ግን ለመዝናናት አልቻለም ። በእሳቡ ፤ መዝናናት የሚችሉ የተባረኩ ናቸው ይላል ደጋግሞ ። መማርኮ በአንድ በኩል ጭንቀትን ማብዛት ሳይሆን አይቀርም እያለ ያስባል ። አሳቡ ግን አንድ አግጣጫ ይዞ አይጓዝም ።

ከቤት ውስጥ ከሚነደው ፋኖስ እየተነነ የሚወጣው ጋዝ ከቀዝቃዛው የምሽት አየር ጋር እየተዋሀደ እንዳንዴ መጥቶ

አፍንጫውን ይወጋዋል ። ስለተላመደው አያስጨንቀውም ። እንደፈርጥ በሚንገባቦት ከዋክብት የታጀበች ብርማ ግማሽ ጨረቃ በቀዝቃዛ ብርሀኗ ሜዳውን ፣ ቤቱን ፣ ዛፋንና ቁጥ ቋጦውን ጥቁር ግራማ ቀለም እየቀባች ታዥጉረጉራቸዋለች — ቁጥቋጦውን ያደብ ነብር ፣ ጉቶውን ያደፈጠ ወን በደ. ፣ አንዱን ዛፍ አሳብ የተጣነው ጉልያድ ፣ ሌላውን አንገቷን እንደባህር ማሽላ የዘለሰች ልጃገረድ እያስመሰለች ። ደገዛ ፌንጣዎች ጭርር ጭርር እያሉ ከእልቄ ወንዝ እንቁራሪቶች ቁርርታና እልልታ ጋር በመቀባበል የተወሳሰበ ህብረ መዝቃ ይፈጥራሉ ።

ለምን ጀመርኩት? ምን ሲያቀብጠኝ? እያለ ራሱን በራሱ እየደጋገመ በመጠየቅ ከአሳብ ወደ አሳብ ይራመዳል — ሀዲስ ። ስለትምህርት ቤቱ ሲያስብ አይናለም ከፊቱ መጥታ ትደቀንበታለች ። እንዴት ባጭር ጊዜ ውስጥ በአእምሮዬ ትፀነሳለች ... ግና ትምህርት ቤቱስ አዲስ ፀንሰ አይደለ ... በማለት በአሳቡ ይንከራተታል ። ስለአይናለም ላስብ ሲል ደግሞ ትምህርት ቤቱ በግድ መጥቶ ጣልቃ ይገባል ። ትምህርት ቤቱና አይናለም ፣ አይናለምና ትምህርት ቤቱ ይጋጩበታል ። ይገድላት ብከ በልልስ? ብሎ ልቡን ለማነሳሳት ሲሞክር ትምህርት ቤቱ ከፊቱ ይደቀንና እኔስ የሚል ድምፅ ያሰማዋል ። ያኔ ከገባበት ማጥ የሚወጣበት መንገድ ይጠፋዋል ። ይጨነቃል ። የሚይዘው የሚጨብጠው ነገር ይጠፋዋል ። ህይወት ውሉ የጠፋ ልቃቂት ትሆንበታለች ።

ለምን ጀመርኩት? ለተባለው ጥያቄው መልስ እያጣ በሄደ ቁጥር ታዲያ ለምን አትገፋበትም የሚል አሳብ መጥቶ ጥርጣሬውን በመደምሰስ ሲፋለመውና አይሉ

ሲጣነው እጆቹ መንቀጥቀጥ ይጀምራሉ ። የእናቱ ድምፅ ከፋቅ እየመጣ ከጀርዎቹ ውስጥ ማስተጋባት ይጀምራል — ቃለ አዋዲ ይሆንበታል — እጅ እጅህን ስጠብቅ ኖርኩ ። ደከመኝ ልጄ ። በእጅህ ለራስህ ብቻ አትቁረስበት ። እጆችህን በተስፋ ስጠባበቅ ታርገዜና ተርቤ ሞትኩ ...

ሁለት እጆቹን ወደላይ ያነሳና በጨረቃዋ ብርሀን ይመለከታል — በአሳቡ እየጉሉ ሲሄዱ — አዎን — የእጆቹ ፍሬ እንዲሁ በከንቱ መቅረት የለበትም ። የትምህርት ቤቱን ስራ ከፍፃሜ ማድረስ አለብኝ ። ዘለቄታ ያለው የትምህርት ቤቱ ስራ ነው ። እጆቹ የመጀመሪያውን ፈተና መውደቅ የለባቸውም — እጆቹ ይልና ለአሳቡ እልባት ሊያደርግ ሲል ልጓሙ እንደገና ያፈተልክበታል ። አይናለም ከፊቱ መጥታ ትደቀንበታለች ። አይኔ እያየ እንዴት ለሌላ ሰው ተድራ ትሄዳለች? ፍፁም በድን ነኝ ማለት ነው — ስሜት የሌለኝ ። ስሜቱን ከቀጩሁ ሰው ነኝ ለማለት አልችልም ። ይገድላት መኮብለል — ምርጫው ይሄው ነው ። አባቷ ፊታውራሪ ተካ ገደል ሊገቡ ይችላሉ ። ትምህርት ቤቱም በጅምር ይቅር — የፍቅራችን ሀውልት ሆኖ ...

ለምን ጀመርኩት? በማለት እንደገና ወደሁዋላ ተመልሶ ፣ በፊት ተራምዶ ያለፋቸው የአሳብ ደንጋዮች እያደናቀፉት ራሱን ያጠይቃል ።

ብቸኛ ስለሆንኩ ብቸኝነቴን ለመርሳት ወይም እንደቀንድ አውጣ የሚያዘግመውን እንደተከፈተ መቃብር የሚያዘጋውን የሱጲን ህይወት ለመቋቋም ፣ ለይምሰል የጀመርኩት ይሆን? ግን ሁልጊዜም ቢሆን ብቸኛ ነኝ ። ብቸኝነት አይሰለችም ። አብሮኝ አድጓልና ። መዝቃዬ

ነው መስተዋቴ ። ከብዙ ጠባያት ጋር የምውልበት ። በገሀነም አድርጌ ፤ መንግስተ ሰማያት ወጥቼ ፤ በነገስታት እልፍኞች አልፌ ፤ ከልእልቶች ጋር ተሳስቄ ፤ ለምድር ከከበዱ ባለስልጣኖች ጋር ትከሻ ለትከሻ ተጋፍቼ — አዎን — ዳገት — ቁልቁለት — ገደል — የብረት መዝጊያ — አድማስ የማያግደው አለሜ ነው — ብቸኝነቴ ። ብቸኝነቴን እወደዋለሁ — አብሮ አደጊን ። አልፈራውም.....አልፈራውም.....እወደዋለሁ!

ታዲያ ለምን አመነታለሁ? የሚሰራ እጅ የኢትዮጵያ ቤዛ ነው ስል አልነበረም? ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ ሰማይ ዘርግታ የምትማለደው ከእጅ ሰባራ ትውልድ አድነኝ እያለች አይደለም? ምናልባት የጀመርኩት ስራ የልጆች ጨዋታ ሆኖ — ልጅ ያበካው ለራት አይበቃም እንዲሉ — የእምቧይ ካብ የሆነ እንደሆነ በማለት ፈርቼ ይሆናል ። ሳይሆን አይቀርም? ነው ። ከሆነ ተመልሼ የድሮው.....ያሁኑ ሀዲስ ለመሆን አልችልም ። አዎን — በኔ ላይ የሚያስከትለውን ለውጥ ፈርቼ ነው መሰለኝ ። ለውጥ አይቀርም.....ግን ያስፈራል ። ፈረሱም ይሄው ፤ ሚዳውም ይሄው እንደሚባለው ፤ እጆቼና ስራ ሲገጣጠሙ እያየሁ ወደሁዋላ ለማለት አልችልም ። ወደሁዋላ ብል የምፈራው እኔነቴን ነው ። ወደፊት ብገፋበት እኔነቴን ለማወቅ.....የሀይወት ፈለማ.....

«ብቻህን በአሳብ ምን ትዋክቶታለህ?» — የሽታዩ ድምፅ ነበር ። ስትመጣ ባለመስማቱ ድምፅዋ አስደነገጠው ። ከሚዋኝበት የአሳብ ባህር ወጥቶ «እኔኮ የሚገርመኝ ስትመጭም ስትሄጂም ኩቴሽ አይሰማም ። እየተንሳፈፍሽ ነው እንዴ የምትሄጂው ወይስ ጥላ ነሽ!» አላት ፤ እንደመበሳጨት ብሎ ።

«የኔ መምጣት ነው እንዴ በሽታህ! እግራኮ ነው የሚያዋርደኝ ። ተመልሼ እሄዳለሁ ። ጥላኝሽ ብሎ ጥያቄ! ቀትረ ቀላል ነሽ ማለትህ ነው? ለመሰደብ አይደለም የመጣሁት — የሞቀ ገበያ ትቼ ፤ ስንቱ ሲማለደኝ—ጠጭልኝ የኔ እመቤት ሲለኝ ። እኔኮ የሚገርመኝ በጨለማ እየተደናበርኩ ለስድብ ሮጪ መምጣቴ ነው» አለች ፤ ባጭር ባጭሩ እየተነፈሰች ።

ሀዲስ እግሮቼን አጣምሮ ከተቀመጠበት ተነስቶ እየተጠጋት «ሽቴ — አንቺን ለማስቀየም አስቤ አይደለም ። አንቺ ደግሞ ቶሎ ብለሽ ሁሉን ነገር ወደመጥፎ ለመተርጉም ትጣደፊያለሽ ። አንቺ አይታወቅሽ እንደሆን እንጂ ስትሄጂ እንደጥላ ውልብ ነው የምትይው ። ያላሰቡትና ያልጠበቁት ነገር በድንገት ሲደርስ ያስደነግጣል—ሰይጣንና መልአክ ፤ መርዶና ደስታን አይለይም.....» እያለ በተንገዳገደ አሳብ ስሜቱን ሊያስረዳት ሲሞክር አቋረጠችውና «አላሰብኩኝም ፤ አልጠበቅኩኝም ማለት ነዋ ፤ እኔ ብቻ ነኝ ጧትና ማታ ወዳንተ'ምሮጠው! ወይ እድሌ! ወይዘሮ ዝናሽ ይህን ጊዜ የት ሄደች ብለው ጓዳውን ይበዘብዙታል ። ላንተ ስል ስራዬን ትቼ እዚህ ስመጣ ደሞ አንተ ጥላ ቢስ ትለኛለህ ። ምን ታደርግ! የማያርፈው እግራ ነው ለዚህ ያበቃኝ» አለችው ፤ የወትሮ ስልቱን ባጣ ድምፅ ።

እየተበሳጨ ፤ ቢሆንም ብስጭቱን በትእግስት ልጓም እንደምንም እየገታ «ይህንንኮ ነው የምለው ። ሁሉንም ነገር ወደመጥፎ ትተረጉሚያለሽ» ። በምን ቋንቋ ላናግርሽ እንደምችል አንዳንዴ ይቸግረኛል ። ከመምጣትሽ በፊት የአሳብ ጫካ ውስጥ ገብቼ መንገድ ጠፍቶኝ ስማ

ስን ነበርኩ ። ከዚያ አሳብ ስለገላገልኼኝ ደስ ይለኛል ። እንኳን መጣሺልኝ» አላት በረጅሙ ተንፍሶ ።

ተያይዘው ወደቤት ገቡ ። የፋኖስ ብርሀን ተቀበላቸው ። የሀዲስ ጠይም ሰፊ ፊት ወደጥቂረት አድልቷል ። ትናንሽ አይኖቹ ጥልቀት ካለው ጉድጓድ ውስጥ ጭል ጭል እያለ የሚታይ ወሀ ሊመስሉ ምንም አልቀራቸውም ። እንደደንጊያ ያጉጡት የጉንጮቹ አጥንቶች ውጣዋቸዋል ። ከርዳዳ ጠጉሩ ማበጠሪያ የዞረበት አይመስልም ። ድሮም ቢሆን እምብዛም ፀድተው የማይታዩት ጉንጮቹ ከምላጭ ጋር ከተለያዩ ውለው አድረዋል ። እንደልማዱ እጆቹን ከሱሪው ኪሶች ውስጥ ከትቶ አቀርቅሮ ቆመ ። አቀርቅሮ ሲቆም ከትከሻው የባሰውኑ ይጉብጣል ። ሽታዩ ከእግር እስከራሱ እንደቤተክርስቲያን ጧፍ በሚያበሩት ትናንሽ ውብ አይኖቿ ተመለከተችው ። በተመለከተችው አልተደሰተችም ። ሀዲስም ቀና ብሎ በሚሰቁት ትናንሽ አይኖቹ አማተራት ። ዳሌዋ ኮርቶ ታየው ። የለበሰችው ያገር ልብስ ይሆናል ዳሌዋን እንደዚያ ያኮራው ብሎ ገመተ ። ቁመቷም ከወትሮው ዘለግ ብሎ ታየው ። በቁመት ትንሽ ነበር የሚበልጣት ። ሀዲስ ረጂምም አጭርም የሚባል ሰው አይደለም ። በድንገት የተመለከቱት ሰዎች ምናልባት በቅጥነቱ የተነሳ ከረጂሞች ይቆጥሩት ይሆናል ።

ሽታዩ የተከናነበችውን ነጠላ አውርዳ ከክብ ትከሻዎቿ ላይ ጣል ስታደርገው በሻሽ ወይም በጠጉር መያዣ ያልተዳኘው ረጂም ሉጣ ጠጉሯ ተዘናፍሎ አጭር ክብ ፊቷን የባሰውኑ አሳጠረው ። ቀዳዳዎቹ ወደላይ እንደመገልበጥ የሚሉት አጭር አፍንጫዋ የሚያሸፍኑት ስለ

መሰለው ሀዲስ ፈገግ አለ ። ቀሚሷን ወደላይ ወጥረው የያዙት ጡቶቿ አፈጠጡበት ።

«እኮ ለምን ነበር ብቻህን በአሳብ የምትዋዥቀው?» አለችው ።

«የት ስዋዥቅ አየኼኝ?»

«አይመስለኝም ። ሰሞኑን ነው ብቻህን እንደእብድ መለፍለፍ የጀመርከው —አዲሱን ትምህርት ቤት እስራለሁ ብለህ ከተነሳህ ወዲህ» አለችው ። የጀመረውን ስራ በእዝነ ልቡናዋ እንደጣውንት እያየችው ። ቀጠለችና «ምናለ ብትተወው ፤ ምናስጨነቀህ? ላንድ አመት ብቻ ነው እዚህ የምቆየው ብለህኝ አልነበረም? ተረሳህ እንዴ! ደሞ እዚህ ትምህርት ቤት ስራህ አልሰራህ ምን ልዩነት ሊያመጣ ነው? ጉሽ የሚልህ እንኳ የለም ። ትርፋጠላት ማፍራት ብቻ በገዛ እጅህ ። አቶ ይርጋ አለሙ በጣም አዝነውብህል ። የመቶ አለቃ አሽኔ ደሞ ያቶ አለሙ የቅርብ ጓደኛ ነው ። አብረው ነው የሚውሉት ፤ የሚጠጡት ። ወይዘሮ ዝናሽም በደምበኞቻቸው በአቶ ይርጋና በመቶ አለቃ አሽኔ አሳብ በመመራት በነገሩ አልተደሰቱበትም ። ካንተ ጋር እንዳልገናኝ አጥብቀው ነው የሚመክሩኝ ። ባንተ ሰበብ ከቤታቸው አንድ ቀን ሳያስወጡኝ አይቀሩም ። አባ ጨፌም ማንገራገር ጀምረዋል ይባላል ። ሌላው ቀርቶ መምሬ መሀሪ እንኳ አልደገፉህም ። ከስንቱ ጋር ተጣልተህ ትዘልቀዋለህ ። እኔ የምፈራው ለህይወትህ ነው ። በተለይ አባ ጨፌ ይወጉህና ሳታስበው ትቀጠፋለህ!» አለችው ።

ሀዲስ የውይይታቸውን አርእስተ ጉዳይ ለመለወጥ እድል የገጠመው መስሎት ስለታየው ስለሱጴ በሮው

ቃልቻ ፤ ስለአባ ጨፌ ማውራት ጀመረ ። «በቀዳማዊ ሀይለ ስላሴ ዩኒቨርሲቲ የሁለተኛ አመት ትምህርቱን እንደጨረስኩ የነበሩኝ ጥቂት ልብሶቼ ሳስተው በመቀዳ ደድ ፤ ማማዎቼ በመንጋደድ በክፍልም ሆነ በውጭ ከጓደኞቼ በታች ሁኔ እንድታይ ስላደረጉኝ ላንድ አመት ባስተማሪነት ለመቀጠር ማመልከቻ አገባሁ ። ሱጴ ቦሮ ግን በአሳቤ ውስጥ አልነበረችም ። በየትኛው ጠቅላይ ግዛት እንደምትገኝ ቀርቶ ስጃንም ሰምቼ አላውቅም ። ሱጴ ቦሮ በኢሉባቦር ጠቅላይ ግዛት ፤ ከመቱ በስተምእራብ ከገባ ወንዝ ባሻገር የምትገኝ ፤ የሱጴና የሶዶ ወረዳ መሆኗን ያወቅሁት የአይሮፕላን ቲኬት በተሰጠኝ እለት ነበር ። ከመቱ በተከራየሁዋት መጋዣ በቅሎ የበቅሎዋን ጌታ አስከትዬ መጀመሪያ የሶርን ፤ ቀጥሎ የገባን ወንዝ በተሻገርኩበት የዝናብ ዶፍ በሚወርድበት እለት ፤ ተጉዢ ከአለም መጨረሻ የደረስኩ ስለመሰለኝ ስልጣኔ ደህና ሁኔ ማለቱ አልቀረም ። ያን ቀን የገባን ወንዝ ተሻግራ አቀበቱን ወጥቼ ከአፋፍ ላይ ስደርስ ተከትሎኝ የነበረው የበቅሎዋ ጌታ ወደፊት በመቅደም የበቅሎዋን ልጓም ይዞ ይውረዱ ጌታዬ አለኝ ። ይገርምሻል እጢዬ ዱብ አለ ። የደነገጥሁት ድንጋጤ አይረሳኝም ። ብርክ ይዞኝ ፤ ጥርሶቼ እየተጋጨና ሰውነቴ እየተንቀጠቀጠ ... ለ...ምን? ብዬ ጠየቅሁት ። ይህን ...በቅሎ ላይ ተቀምጠው ዝም ብለው ቢያልፉ የአባ ጨፌ ውቃቢ ይቀየምዎታል ። የሱጴ አድባርም አትቀበልዎትም አለኝ ከመንገድ ዳር ከትንሽ ኮረብታ ላይ የተቆለለ ድንጋይ በሌባ ጣቱ ጠቁሞ እያሳየኝ ነፍስ ከዘራሁ በሁዋላ ምንድን ነው እሱ? ብዬ ጠየቅሁት ። አባ ጨፌ ቤት ከአፋፍ ላይ እንዳለ የሚያሳይ ምልክት ነው አለኝና የተቆለለውን ድንጋይ እየ

ተሳለመና ርጥብ ሳር እየነጩ ይጥልበት ጀመር ። ማን ነው? አባ ጨፌ ብዬ ጠየቅሁት ። የታወቁ የሱጴ ባለውቃቢ ናቸው አለኝ ። ገረመኝና ክርስቲያን ነህ? ስለው ምን ብሎ እንደመለሰልኝ ታውቂያለሽ? እንዴታ!... ከአያት ከቅመ አያቱ ጀምራ ብሎ አንገቱ ላይ ያሰረውን ክር አሳየኝ ፤ ቀጥሎም ከቅርብ ጊዜ በፊት ከዚህ ላይ ሳር ብቻ ጥሎ የሚያልፍ ሰው አልነበረም ። የዛሬን አያድርገውና — ነጋ ዴው ከሸቀጡ አይነት ፤ ሌላው ገንዘብ ፤ ሴቱ ጌጣጌጥ ጥለው ያልፉ ነበር ። ያንን ደፍሮ የሚነካ ሰው አልነበረም ። ይህ ቀውጢ ጊዜ መጣና ይሄውና እንደሚያዩት ገንዘብ ቀርቶ ክር እንኳ ጥሎ የሚያልፍ የለም ። ሰጧም ጊዜውም ተበላሽቷል ። ገልቻ የሚደፈርበት ጊዜ መጣ እያለ በሀዘን አንገቱን ደፍቶ ይከተለኝ ጀመር ። ክርስቲያን ሆነህ እንዴት በቃልቻ ታመልካለህ? አልኩት ። አባ ጨፌን ምን የሚሳናቸው ነገር አለ — ይሄው ብቻ ነበር መልሱ ። አንቺም ከእርሱ አልተሻልሽም ። አባ ጨፌ ብሎ ወጊ!» አላት ።

ሽታዬ በሙሉ ልቧ አላዳመጠችውም ። ከመጀመሪያው ቀን አንስታ የትምህርት ቤቱን ስራ ያለመውደዷን ነበር የምታሰላስለው ። ለስራው ያላት ጥላቻ በየቀኑ ልቧ ውስጥ ነፍስ እየዘራና እያደገ መሄዱን ነበር እያወጣች የምታወርደው ። ሁለቱን ለማራራቅና በረጁ የተወጠነውን አሳቧን ለማጨናገፍ በመካከላቸው የተፈጠረ ጠንቅ ነበር የሚመስላት ። እና እንደ ጣውንት ነበር የምትመለከተው የትምህርት ቤቱን ስራ ። ግን ሀዲስ በመጀመሪያ አሳቡ ፀንቶ አንድ አመት በአስተማሪነት ከቆየ በሁዋላ ወደ አዲስ አበባ እንዲመለስ ለማድረግ የም

ትጠቀምበት ሀይል እየጠፋት ግራ በገባት ቁጥር ፤ ከእርሱ እየራቀች ፤ የውጥኗን ቀስት ወደሌላ ኢላማ እየደገነች በመሄድ ፈንታ ፤ ጠረኗ ሱስ ሆኖበት አሳቡን ያሰለው ጠው ይመስል እየቀረበችው ፤ አዳሯን ከእርሱ ጋር እያዘወተረች መሄዷ ነበር ከፊቷ ተደቅኖ የሚታያት ። ከወይዘሮ ዝናሽ መጠጥ ቤት በአሻሻጭነት ተቀጥራ በሴትኛ አዳሪነት የምትኖር ብዙ ፈላጊ ያላት ብትሆንም የእለት ገበያዋን መስዋእት አድርጋ ከሀዲስ ጋር መቆራኘቷ በጥሩ ላይ ኪሳራ እያስከተለ መሄዱ ነበር የሚያብክነክናት ። ቢሆንም.....

«ከፊታውራሪ ተካ ጋር ደሞ ምናገናኛችሁ ?» ብላ ያላሰበውን ጥያቄ በድንገት ወረወረችበት ።

ለመልሱ የአእምሮውን ጓዳ ሲበዘብዝ ጥቂት ቆየና በረጅሙ ተንፋሶ «ያገናኘን እኔ ለርሳቸው ፤ ምናልባት ደሞ እርሳቸው ለኔ ያለን ግምት ይመስለኛል ። ዘመናዊ እውቀት ባይገበዩም ፤ ተፈጥሮ ብሩህ አእምሮ ሰጥቶአቸዋል ። ተመራማሪ ናቸው ። ለምን? ብሎ መጠየቅን ይወዳሉ ። ለምን? ብሎ መጠየቅ የመጀመሪያ ጥበብ ነው ። አእምሮአቸው ዝግ ስላልሆነ አሳብ ይቀበላሉ ። አሳብ የሚቀበል ሰው ተራማጅ ነው ። አሳብ የሚቀበል ሰው ለውጥ ያመጣል ። ለውጥ አይፈነቅለውም ። አደንቃቸዋለሁ ። እርሳቸው ግን ምን እንዳዩብኝ አላውቅም ። ምኔ ሰው ይማርካል ። ተራ ሰው ነኝ ። አንቺ እወድሃለሁ ስትይኝ ይገርመኛል ። መልኬ ተራ ፤ ቁመቴ ተራ ፤ አሳቤ ተራ.....» ሲል —

ሳታስጨርሰው ፤ «ልጃቸው አይናለምን ታውቃለህ?» ብላ ሌላ ዱብ እዳ ጣለችበት ።

«አዎን — አውቃለሁ.....»

«ውብ ናት?»

«እንከን አይወጣላትም»

«አይንህ አርፎባታል ማለት ነዋ! የፊታውራሪ አይን ወዳንተ ፤ ያንተ አይን ወደሷ ። እናንተ የገጠር አስተማሪዎች በየሄዳችሁበት የባላባት ፤ የባለስልጣን ፤ የሀብታም ልጅ ነው አሉ የምትፈልጉት — ቶሎ ለመክበር ። አይደለም» አለችው እጆቿን አወናጭፋ ።

በአይናቿ ውስጥ የሚነበበውን ጥርጣሬ አልወደደም ። ሊከተል የሚችለውን ነገር በመፍራትና ተጨማሪ ጥያቄ እንዳታቀርብለት በማሰብ በሩን ዘግቶ ወደመኝታው ሲጉትታት —

«ጥያቄዬን አልመለስክልኝም» ብላ ስታንገራግር —

«ምን ያደርጋል» እያለ ከመኝታው ላይ ወስዶ ጣላት ።

የማማዎቼን ክሮች ሳይፈታ አወለቃቸው ። ልብሶቼን ለማውለቅ የፈጀው ጊዜ በመርዘሙ ተራገመ ። ከንፈሮቻቸው ሲገናኙ ፤ ሰውነታቸው ሲግል ፤ ጠረናቸው ሲወሳሰብ ፤ ላባቸው ሲወሀድ ፤ በተፈጥሮ ሙዚቃ ታጅበው በስልት ሲደንሱ — ያማልክት ውብ ዳንስ — የልባቸው ትርታ ሲሰምር — ትንፋሽ እያጠረ — እያጠረ.....

በሶስት ካብ ዙሪያውን የታጠረው የፊታውራሪ ተካ ባለአንድ ፎቅ ቤት ፤ ከሱጴ ቦሮ መንደር አናት ላይ በሰፊው ተንጣሏል ። ከግርጌው በስተቀኝ ጥንታ ዊቷ ሱጴ ቦሮ ፤ ከግራው ግርጌ ደግሞ ፤ አውራ መን ገድ ዳር በመሆኑ ከጊዜ ወደጊዜ እየተስፋፋ የሚሄደው ስንበተ ጉዳ የተባለው አዲሱ መንደር ፤ ከፊት ለፊቱ የእ ልቄ ወንዝ ፤ ከወንዙ ማዶ ባለው ጉብታ ላይ ደግሞ የእ ልቄ ማርያም ቤተክርስቲያን ይገኛሉ ። ከቤቱ በስተጀርባ የፊታውራሪ ቡና ተክል ለአይን እስኪታከት ድረስ እየተዘረጋ ይሄዳል ። የቤቱ አረንጓዴ ቀለም ደብዝሟል ። ባለፈው ዘመን በሳምንት ሶስት ቀን እንደጮራ ብቅ ብለው የህዝቡን አቤቱታ የሚቀበሉበትና ቁጭ ብለው የሚዳኙበት የቤቱ ሰገነት ፤ በአበባ ምንጣፍ እንዳልተሸ ቆጠቆጠ ሁሉ ፤ ጭር ብሏል ። ባለፈው ዘመን የተሰራ ቤት ይመስል እንጂ ግርማ ሞገሱን አላጣም ።

ፊታውራሪ ተካ ቦሮ ከመከዳቸው ላይ ጋደም ብለዋል ። የግራዋ አበባ የመሰለው ሽበታቸው ፤ ጥቁር ጥለት ጣል ያለባትን የነጠላቸውን ቀለም ይጋራል ። ከፊት ለፊታቸው በብርሌ ተቀድቶ የተቀመጠው ንፁህ የማር ጠጅ የፊታቸውን ቀለም ሊመስል ምንም አይቀረውም ። በል

ጅነታቸው እጅግ መልክ መልካምና ግልፍተኛ ስለነበሩ «አባ ሰይጣን» የሚል የቅፅል ስም ተሰጥቷቸው ነበር ይባላል ። አሁንም ቢሆን እድሜ መልካቸውን እምብዛም አልለወጠውም ። የስድሳ አንድ አመት አዛውንት ሆነዋል ። ጠጉራቸው ሸበተ እንጂ አልተመለጠም ። የፊታቸው ቆዳ መሸብሸብ ለሁኔታቸው ግርማ ሞገስ ከመለገስ ሌላ የነፈጋቸው ነገር የለም ። ፈዘዝ ባሉት ትላልቅ አይኖቻቸው ውስጥ የግልፍተኝነቱ ጠባይ በእድሜ ተበርዞ የቀዘቀዘ ይመስላል ።

የእልፍኝ አስከልካያቸው ፤ ፊታውራሪ ከመከዳ ላይ ጋደም ካሉበት ክፍል ገብቶ እጅ ነሳና ፤ «መምሬ መሀሪና ቶሎሳ መጥተዋል» ይላቸዋል ።

መምሬ መሀሪና ቶሎሳ ከደጅ ቆመው ለሰርጉ በርበሬው ሲቀነጠስ ፤ ጌሾው ሲወቀጥ ፤ እህሉ ሲፈጭ ፤ የደረቀው ሲገባ ፤ ሌላው ሲሰጣ ፤ አንዱ ገባር ጭኖ ያመጣቸውን አህዮች አራግፎ ሲወጣ ፤ ሌላው ጭኖ ሲገባ ፤ የጠጁና የጠላው ጋን በግራዋ ሲታጠብ ይመለከታሉ ። ስራ ፈቶ የቆመ ሰው በምድረ ግቢው አይታይም ። ፊታውራሪ ስለጊዜ ያላቸውን አስተሳሰብ ያውቃሉና ፤ ለሰርጉ ቀደም ብሎ ዝግጅቱ እንዲጀመር መደረጉ መምሬ መሀሪን አላስገረማቸውም ።

«አስገባቸው» አሉት ።

መምሬ መሀሪ ክብሳታቸውን ባለሙያ ፊታይ ያወጣቸው ትልቅ ልቃቂት አስመስለው ከፊታውራሪ ተካ መከዳ በስተቀኝ ካለው በርጩማ ላይ ተቀመጡ ። ግዙፍ ሰውነታቸው በርጩማውን ዋጠዉ ።

መምሬ መሀሪ ቄስ ይሁኑ አይሁኑ በርግጥ የሚያውቅ የለም ። እርሳቸው ከጉጃም ነው ይላሉ እንጂ ከየት እንደመጡ አይታወቅም ። ለማንኛውም ነገር ፤ ከብዙ ዘመን በፊት ፤ ሱጴ በሮ ሲደርሱ ፤ ከብሳታቸውን አሳምረውና መስቀላቸውን ደቅነው ስለነበረ የመጡት መምሬ ተብለው ቀሩ ። ፊታውራሪ ከእልቁ ወንዝ ባሻገር ካለው ጉብታ ላይ በግቢያቸው ትይዩ አድርገው ፤ የእልቁ ማርያምን ቤተክርስቲያን ካሳነፁ በሁዋላ ነበር በቅርቡ ቄስ ገበዝ የተባሉት ። ከዚያ በፊት የሚኖሩት የየመንደሩን የገባር ልጆች ሀ ሁ እያስቆጠሩ ነበር ።

መምሬ መሀሪ ረጂሙን ጢማቸውን በረጃጂም ጣቶቻቸው እየደባበሱ «አንድ ወሬ ከጆሮዬ ገብቶ አስደንግጦኛል» አሉ ።

ፊታውራሪ ተካ ስለልጃቸው ሰርግ ማሰብ ከጀመሩ ቆይተዋልና ስለዚያው መስጧቸው «ምን? ምን አዲስ ነገር መጣ?» ብለው በችኮላ ጠየቁ ።

«ፈረንጆች ከየህ መጥተው ሚሶን ሀይማኖት ሊሰብኩ ነው ይባላል ። እነሱኑ መርፌ እየወጡ ፤ ትምህርት ቤት እያቋቋሙ ፤ ልብስና ገንዘብ እየሰጡ ነው አሉ የሚሰብኩት.....»

«ታዲያ ምን ያስደነግጣል? እንደነሱ መርፌ እየወጡ ፤ ትምህርት ቤት እያቋቋሙ ፤ ልብስ እየሰጡ መስበክ ነጥ.....»

«ከየት መጥቶ?»
«ካልሆነም መገዘት.....»
«ይቀልዳሉ መሰለኝ?»

«መፅሀፉ ሂዱና አስተምሩ ብሎ የለም? ማስተማር ነው ። ለመሆኑ መምሩ ፤ ወላጆች በገዛ ፈቃዳቸው ወደ ቤተክርስቲያን ወስደው ከሚያስጠምቋቸው ህፃናት ሌላ ፤ እርስዎ በገዛ ጥረትዎ አስተምረው ፤ ሰብከው በማሳመን እንዲጠመቁ ያደረጓቸው አረመኔዎች ቁጥር ስንት ናቸው?» ብለው ፊታውራሪ በቁም ነገር ጠየቁ ።

«እነዚህ ሚሲዮኖች የሚባሉትኑ የሚያጠምቁት አረመኔውን መቸ ሆነ? የኛኑ ሰዎች ነው.....»

«ችግሩ ከዚህ ላይ ነው ። የእምነቱን መሰረት የማያውቅ ምእመን ካረመኔ ምንም ያህል አይሻልም ይልክበር መከብብ ነፍሱን ይማረውና ። የእምነቱ መሰረት የሆነውን ትምህርት ምስጢር ነው ስትሉት ምን ያድርግ? በናንተ ቤት ሁሉም ምስጢር ነው ። ከማስተማር መማር ሁልጊዜ መቅደም አለበት ፤ አለዚያ ጉጂነቱ እያመዘነ ነው የሚሄደው.....»

«በየእድሩ ፤ በየሰርጉ ፤ በየክርስትናው ቤት ፤ በየተዝካሩ ፤ በየሰንበቴው ፤ በየበአላቱ ፤ በየአድባራቱ.....»

«አዩ መምሩ — ዳቦ መቁረስ ፤ ጠበል መቅመስ ፤ ቡራኬ መስጠት ፤ ፍታት ፤ ኑዛዜ — እነዚህ ሁሉ መልካም አገልግሎት ቢሆኑም ፤ ትምህርት ናቸው ለማለት አይቻልም ። አንድ ጊዜ አንዱን ሚሲዮኖዊ ፈረንጅ ለምን የኛን ሰዎች እየሰበካችሁ እንደገና ታጠምቃላችሁ? ብዬ ብጠይቀው ምን ብሎ መለሰልኝ ይመስልዎታል? የሰውን አእምሮ መሻማት በተጀመረበት ባሁኑ ዘመን ፤ «ሂዱና አስተምሩ» የተባለውን ቃል ቤተክርስቲያናችሁ አጥብቃ

መከተል ይኖርባታል አለኝ። እውነቱን ነው። ለሀይማኖታችን ቀናተኞች ነን። ግን ቀናተኞች መሆን ብቻ አይበቃም። በዱር በገደሉ ተሰዶ ሀይማኖታችንን በበለጠ ማስፋፋት ያስፈልጋል። የተጠመቀውም ምስጢሩ እንዲገለጥለት.....»

«እስካሁን እምነታችንን ያስፋፋው ማን ሆነና ነው? እኛው አይደለንም?»

«አዩ መምሩ — ቤተክርስቲያናችን አሁን ካለችበት ደረጃ የደረሰችው በናንተ ጥረት ብቻ አይደለም.....»

«አረ በስመ አብ ይበሉ.....»

«ይቆዩ እንጂ ለ ያድምጡኝ.....»

«አረ የሰይጣን ጀሮ አይሰማው ባክዎን.....»

«ወቸ ጉድ ያዳምጡኝ እንጂ! የክርስቲያን ሀይማኖት ኢትዮጵያ ከገባ ለክላብርሀ ወአፅብሀ ዘመን ጀምሮ ለቤተክርስቲያናችንና እምነታችንን ያስፋፋት ያገር መሪዎች ለባለስልጣናችን ራስ ለገደብዎት — ክርስትና በማንሳት ለጡት በማጥባት ለመሸም በመሸለም ለአብያተ ክርስቲያናትን በየሄዱበት በመትከል ነው። በኛም ቤት እንኳ ሚካኤልን የተከሉት አያቱ ለሰላሴንና ገብርኤልን ደሞ የተከሉት አባቱ ለእኔም የእልቄ ማርያምን ይሄውና ተከያለሁ። እናንተ የመሪዎችን ዱካ ከመከተል ሌላ መቸ ቀድማችሁ ታውቃላችሁና? ሂዱና አስተምሩ የሚለውን ቃል በመከተል የሰሩት ለእኔ የማውቃቸው ጥቂት ናቸው.....»

«አረ በስመ አብ ይበሉ ጌታዬ! ዛሬ በማለዳ ተነስተው ዳዊትዎን አልደገሙም መሰለኝ.....»

«አዎን — ድግምት ለጥንቆላ ለመተት — ሰይጣን ሲኒ — ገብስማ ለወሰራ — ቡህ ለዳለቻ — ከታብ እያሉ ምእመናኑን ወደሌላ የሚገቡትም የናንተው ደባትር ናቸው። ከአባ ጩራ አይሻሉም። ታዲያ ምን ያስደነግጣል? ምንስ ያስገርማል። ሸላ በድፍን ብሎ መተው» አሉና ለፊታው ራሪ በረጁው ተነፈሱ።

«ችግራችንን ከ አልተረዱልንም.....»

«መቼ አጣሁት። አለማወቅ ከፋ መሆኑን። የራሶች ለየደጃዝማችነት የጦር አበጋዞች ስልጣን ከደከመ ወዲህ የክርስትና ሀይማኖት እምብዛም አልተስፋፋም። እኔ የምፈራው ጩራ ወደሁዋላ እንዳይቀር ነው» አሉ ለፊታው ራሪ በለሆሳስ ለተከዘው።

መምሪ መሀሪ አርእስተ ጉዳዩን ለመለወጥ ያህል «ለስርጉ የሚደረገው ዝግጅት ካሁኑ የተፋፋመ መስሎ ይታያል» አሉ ለጌታዬ ደጅ ያዩትን በማስታወስ።

«ከጊዜው ቀድሞ መገኘት ያስፈልጋል። ለጦርነት ያልተዘጋጀ የጦር አበጋዝ ሰራዊቱን ያስፈታል። ህዝብን ከጊዜ ጋር ያሳራመደ መሪ ግዛቱን ያጣል። መሸራ ከመጣ በሁዋላ መንቃት ለመርበትበትን ለመርበድበድን ለሚዛን ማጣትን — አዎን — እነዚህ ደሞ ተደምረው ስህተትንና ውርደትን ያስከትላሉ። ሁዋላ ከንፍ ጥለው ቢሮጡ አይሆንም። ክርስቶስም በዚች አለም ባስተማረበት ወቅት ዘግይታችሁ በር ብታንኳኩ አይሆንም ብሏል። አዩ መምሩ — በመፅሀፍ ቅዱስ ከተገለጠው ከብልሆችና ከሰነፎቹ ቆነጃጂቶች ታሪክ ልንግር የሚያስፈልገው ጊዜና ቀጠሮ ሊከበሩ የሚገባቸው ነገሮች መሆናቸውን ነው። ሰው ማንነቱ የሚገመተውና የሚለካው በዚሁ መሆን ያለበት ይመስለኛል። ምሳሌውም

ይሄው ነው» አሉ ፤ ፊታውራሪ በተለመደው የለዘበ አንድ በታቸው ። ቀጥለውም «ብርሀንና ጨለማ፤ ወራትና ዘመናት ቀጠሮአቸውን ጠብቀው ነው የሚፈራረቁት ። ክረምትና በጋ በቀጠሮ ይመጣሉ ፤ ይሄዳሉ ። የመስቀል አበባ ቀጠሮውን ጠብቆ ነው የሚያብበው ። እህል አለጊዜው አይዘራም ፤ አለጊዜው አይታጨድም ። ማህፀን ከቀጠሮ ውጭ ዘር አይቀበልም ። ሰውም ከተወለደበት ቀን ጀምሮ እስከ እለተ ሞቱ የሚኖረው በቀጠሮ ነው — ይወለዳል — ያድጋል — ያረጃል — ይሞታል — ከቀን ቀጠሮው አያልፍም ። ጊዜ የሁሉም መለኪያ ፤ መነሻና መድረሻ ነው ። ማንኛውም ነገር እንደጊዜው ይወደዳል — ይጠላል — ይነሳል — ይወድቃል — ከጊዜ ውጭ የሚሆን ነገር የለም ። በዘመኔ በባላባትነቱ ስልጣን ሰርቼበታለሁ ፤ ገርፌአለሁ ፤ አስፊአለሁ ። የሰቀልኩበትም ጊዜ ነበር ። ዛሬ ጊዜው ተለወጠና ጭቃ ሹመት ፤ የወረዳው ፀሀፊና ተራ ፖሊስ ከኔ የበለጠ ስልጣን አላቸው ። ተፈጥሮ አንዱ ከሌላው ጊዜ ውስጥ እንዲታሰር አድርጋለች ። ርግጥ ሰው ከተፈጠረ ጀምሮ ጊዜን ድል ለማድረግ ከመሞከር ቦዝኖ አያውቅም ። ግን ጊዜን ድል ማድረግ የሚቻለው ጊዜን በማክበር ብቻ ነው ። ህልውና ማለት ራሱ ጊዜ ነው — ከጊዜ ውጭ የሆነ ነገር ከዚህ አለም አይደለምና! ጊዜን ማምለክ እግዚርን በቅርብ ማወቅ ነው — መምሩ በዚህ አለም ቀጠሮን ከማክበር የበለጠ ቁም ነገር የለም» አሉ በረጅሙ ተንፍሰው ።

መምሩ ፤ ፊታውራሪ ስለጊዜና ቀጠሮ ያላቸውን ፍልስፍና ብዙ ጊዜ የሰሙ እንደመሆናቸው መጠን «ነው ። እውነትምን ነው» በማለት የፊታውራሪን አሳብ ከማስተጋባት ሌላ የሚሰጡት አስተያየት አልነበራቸውም — እን

ደወትሮአቸው ። ፊታውራሪ ከማቴዎስ ወንጌል ምእራፍ ፳፭ ቁጥር ፩ እስከ ፲፫ ያለውን ጥቅስ ሳያነብቡ ሳምንት አልፎ አያውቅም ። ከዚህ ንባባቸው የተነሳ «ቀጠሮ የማያከብር ሰው ውስጠ — አውሬ ነው» ማለትን ያዘወትራሉ እንጂ ሰው እንደሚለው እርጅና የጊዜ ንፋግ አድርጓቸው አይደለም ። ፊታውራሪ ቀጠሉና ፤ «ለመሆኑ የሱጴ ቦሮ ህዝብ ስለጋብቻው ምን ያወራል?» ብለው ጠየቁ ።

የጡት ልጃቸው ቶሎሳ ከተቀመጠበት ተነስቶ ፤ «እረኞች በየሚዳው ፤

ገባ አላሻግር ቢል ክረምት ከበጋ

የጋብቻ ድልድይ ላይ ተዘረጋ ።

ቦሮና ዋቅጅራ ተፋጥጠው አለፉ ደም እየተቃቡ ፤

ተካና አያና ፤ በጋብቻ ቁሙን ፤ ለመፋቅ አሰቡ እያሉ ይዘፍናሉ ። ሰው ግን በየቤቱ ለሰርጉ ባደረሰን እያለ ነው የሚመኘው» አላቸው ።

ፊታውራሪ ወደመሬት አቀርቅረው ትንሽ ከተከዙ በሁዋላ፤ ቀና ብለው ፤ «የሚረሳ ነገር የለም ። ሆኖም አያልፍ የለምና ሁሉም ነገር አልፏል ። ማሰብ ያለብን ያለፈውን ሳይሆን የወደፊቱን ነው» አሉ ።

የፊታውራሪ ተካና የፊታውራሪ አያና አባቶች ፤ እንዲሁም አያቶች ፤ የታላቁ የገባ ወንዝ የወዲህና የወዲያ ማዶ ባላባቶች ነበሩና በግዛት ፤ በስልጣንና በክብር ስለሚቀናቀኑ አንደኛው ቤተሰብ ለሌላው አይተኛም ነበር ። ሱጴ ነፍስ የገደለው ገብን ተሻግሮ ወደኖጳ ሲያመልጥ ፤ እንዲሁም ኖጳ ውስጥ ወንጀል የፈጸመው ሱጴ ሲገባ ፤

ባላባቶቹ መጠለያ ስለሚሰጡት የሚቀጣው ስልጣን አልነበረም ። እንዲሁም ፤ ሁለቱም ባላባቶች ከገባ ወንዝ ላይ ማዶ ለማዶ ኬላ ተክለው አንዱ ሌላውን ሲቀርጥ ለረጁም ዘመን ኖረዋል ። የፊታውራሪ ተካና የፊታውራሪ አያና አባቶች ኬላው ላይ በተፈጠረው ውዝግብና መቃቃር ምክንያት የተነሳ ሰራዊቶቻቸውን አሰልፈው ጦርነት የገጠሙበትና ከሁለቱም ወገን ከአራት መቶ ሰው በላይ ያለቀበት ጊዜ ነበር ። ሁለቱም ግራዝማኞች የየጦራቸው ግንባር ቀደም በመሆን ሲዋጉ በጠና መቄ ሰላቸውና ፤ የፊታውራሪ አያና አባት በዚሁ ጠንቅ የተነሳ ለብዙ ዘመን የአልጋ ቁራኛ በመሆን ኖረው መሞታቸው ይነገራል ። ያኔ ነበር—

«ዝናብ ባገር ጠፍቶ ገባ እንደሰው ቢጠማው

በባላባቶች ደም ጥማቱን ተወጣው» ተብሎ የተዘፈነው ። ሆኖም እያንዳንዱ ባላባት በቀበሌው ከእግዚር በታች ያለውን ስልጣን ጨብጦ ፤ ትንሽ ዘውድ ደፍቶ ፤ ስሜቱን ህግ አድርጎ የሚኖርበት ዘመን ካለፈ ቆይቷል ። የማእከላዊው መንግስት ስልጣን ተስፋፍቶ ፤ የወረዳ ገዢው የአስተዳደሩንና ግብር የመሰብሰቡን ፤ የወረዳው ፍርድ ቤት የዳኝነቱን ፤ የወረዳው ፖሊስ ፀጥታ የማስከበሩን ስራ ከተረከቡ ወዲህ ባላባቶች በቀድሞው ዘመን የነበራቸው ፍፁም ስልጣን ጨርሶ በመዳከሙ ፤ ፊታውራሪ ተካና ፊታውራሪ አያና ከአባቶቻቸውና ከአያቶቻቸው የወረሱት ቂም ቢኖርም ፤ ሁለቱን የሚያሳስብ የጋራ ችግር እንጂ ፤ የሚያጋጫቸው ጥቅም ከቶ አልነበረም ። ከማእከላዊው መንግስት በመጠጋት አንዱ ሌላውን ለማሳጣት የተደረገው ሙከራና መሸቀዳደም ምንም ውጤት

አልሰጠም ። የደረሰባቸው ውድቀት ፤ ቂጥኛም ከውርዶ እንዲሉ ፤ እያደር ሰላቀራረባቸው ያለፈውን ቂም በጋብቻ ለመሻር መረጡ ። የልጆቻቸው ለአቅመ አዳም መድረስ ጥሩ አጋጣሚ ሆነላቸው ። አይናለም የአስራ ስምንት አመት ኮረዳ ፤ ዳኛቸው ደግሞ የሀያ ሁለት አመት ጎረምሳ ናቸው ። ፊታውራሪዎቹ በጉዳዩ ቀደም ብለው ያሰቡበት ቢሆንም ፤ አንዱ ሌላውን ለመነ እንዳይባል ፤ መምሬ መሀሪ አሳቡን ራሳቸው ያመነጩት አስመስለው ፤ ሁለቱን ቤተሰቦች በጋብቻ ለማቀራረብ ያደረጉት ሙከራና የተገኘው ውጤት በሱጴ ቦሮ ህዝብ ዘንድ ብልህና አርቆ አሳቢ አሰኝቷቸው ነበር ። አሳቡ ግን የኖጶው ባላባት የፊታውራሪ አያና ነበር ።

«በየቤቱ ሰሞኑን የሚወራ ሌላም ነገር አለ» አሉ ፤ መምሬ መሀሪ ፤ የቶሎሳን ፈለግ በመከተል ።

«ስለጋብቻው?» ብለው በመጣደፍ ፊታውራሪ ጠየቁ ።

«አይደለም ። አንድ አሁን በቅርቡ ተቀጥሮ የመጣ አስተማሪ ተጨማሪ ክፍሎች ካልሰራሁ ብሎ ባዶ እጁን ተነስቶ ፤ በሰላም የቆየውን ትምህርት ቤት ጨርሶ በጥብጦታል ። ብቻውን ሌሊት እየተነሳ ሲጉደፍር ላየው ሰው እብድ ነው እንጂ ደህና ሰው አይመስልም.....»

ፊታውራሪ መምሩን አቋረጧቸውና «ልስራ ካለ ምኑ ላይ ነው እብድቱ?» ብለው በትካዜ መልክ ጠየቁ ።

መምሩ አላመነቱም — «ልጅ ያቦካው ለራት አይበቃም ይባላል ። የትምህርት ቤቱ እላፊ እስካሁን ሞክረው ያቃታቸውን እሱ ባዶ እጁን ተነስቶ ልስራ ቢል ይሆናል! የትምህርት ቤቱ አላፊ አቶ ይርጋ ተቃውመውታል ።

የአባ ጨፌም ሰዎች ተነስተውበታል ። እብድ ቢሆን ነው እንጂ» አሉ ።

«ባዶ እጁን ተነስቶ አንድ ነገር ልፍጠር የሚል ሰው የፈጣሪ ባህሪይ ያለው መሆን አለበት እንጂ እብድ አይባልም ። አንዱ ያቃተውን ሌላው ልምክረው ብሎ ቢነሳ ደግሞ ምን ሀጢአት አለበት? ቶሎ አንፍረድ ። አንድ ቀን ይፈረድብናል ። በሀቅ ልስራ ብሎ በቅን መንፈስ የሚነሳሳውን ሰው መወንጀል — ጭንቅላቱን እንደ እባብ መቀጥቀጥ—ማጥፋት — ከፊቱ ላይ የተንኮልና የሸር መንጠላ እት መዘርጋት — የቆየ ልማዳችን ነው ። በሀቅ የሰራው በተንኮል ማጭድ ተገዝግዞ ፤ ያልሰራው የክብር ካባ ሲገናፀፍ በየጊዜው እናያለን ። ይህ አጉል የልማድ ነቀርሳ ካልተነቀለ — ከመወንጀል ማበረታታት ካልቀደመ — ዘመን ከመቁጠር አናልፍም — እንደግመል ሽንት ወደ ሁዋላ እያልን ። ታዲያ አባ ጨፌ ትምህርት ቤቱ እንዳይሰፋፋ ቢቃወም ምን ያስደንቃል! ቃልቻዎችን መጽቋም ሲሆን የናንተ የቀሳውስት ፈንታ አልነበረምን? ቤተክርስቲያን ያስተከልኩት አንዱ ዋናው ምክንያት ቃልቻዎችን ለመቋቋም ነበር ። እርስዎ በዚህ ረገድ ሕዝቡን ምንም ሊረዱት አልቻሉም ። ይልቅ የልጁ ትምህርት ቤት ላስፋፋ ብሎ ሙከራ የተሰፋ ጭላንጭል የሚሰጥ ሙከራ ነው ። በየገደሉ እየዞሩ መቀደስ ፤ የተኛውን ሰይጣን መቀስቀስ ነው የምትሉት እናንተው አይደላችሁም!» ብለው ለጥቂት ጊዜ በትካዜ ተዋጡና ፤ የራሳቸው ባልሆነና በጉረና ድምፅ «ብሩህ አእምሮና ጠንካራ መንፈስ ያለው ልጅ ነው ። ከዚህ ቀደም አነጋግራዋለሁ ።

ቶሎሳም ከሱ ጋር ሲሰራ እንደሚውል አውቃለሁ ። አዎን — ርዳታ ያስፈልገዋል ከዚህም ሌላ» — ፊታውራሪ ወደእሩቅ ሲመለከቱ ቆዩና «አዎን — ልጁ አስተማሪ ዩን ያስታውሰኛል — አዎን — ስሙም መክብብ ነበር — ነፍሱን ይማረውና ። ጠይምነቱ ፤ የጠጉሩ ከርዳዳነት — የሚስቁ የሚመስሉት ትናንሽ የዋህ አይኖቹ — አካሄዱ ሳይቀር — ልዝብ አንደበቱ — መክብብን ያስታውሱኛል» — በዚያው አሳባቸውን አልገቱም — በተመሰጠ መንፈስ — «እንደመክብብ ህይወቴን የለወጠው ሰው የለም» ብለው ጀመሩ — «መክብብ ከቤተክርስቲያን አቋም አስተያየቱ ያፈነገጠ ፤ ለምን? ብሎ መጠየቅን የሚያዘወትር ፤ በዚህ ላይ ደግሞ የሚጥል በሽታ በየእለቱ የሚያጠቃው ፤ ተፈጥሮ ብሩህ አእምሮ የለገሰው ደብተራ ነበር ። አንዳንዴ ወደቤተመቅደስ ገብቼ ወደፅላቱ ስቃረብና ጥልቅ የሆነ መንፈሳዊ ስሜት ሲያድርብኝ በሽታዬ በድንገት ይጥለኝ ስለነበር ፤ ሰይጣን የተጠናወተው ርኩስ ሰው ነው ተብዬ ወደቤተ መቅደስ እንዳልገባ ተከለከልኩ እያለ ያጫውተኝ ነበር ። ይሁን እንጂ ወደቤተ መቅደስ እንዳይገባ የተከለከለው በሌላ ምክንያት ነበር ። ክርስቶስን በጣም ስለሚወድ የስቅለት ምስል በተመለከተ ቁጥር እንባው አይቆምም ። ሰው መጥቶ ካልወሰደው ምስሉን እያየ ፈዝዞ ይቀር ነበር ። ከተራ ፍቅር በላይ የሆነው ስሜት ስቅዞ ሲይዘው እንደእብደት ያደርገው ነበር ። ትንሽ ቆይቶ በሽታው መጥቶ ማጅራቱን ይጨመድደውና ይጥለዋል ። እንደታረደች ዶሮ ተንደፋድፎ ፤ በአፋ አረፋ ደፍቆ ካቤቃ በሁዊላ ነፍስ ገዝቶ በተነሳ ቁጥር ምንም ስህ የሌለበት አምላክ — ክርስቶስ ይል ነበር ። ከፍቅሩ የተነሳ የክርስቶስን አርአያና ትምህርት ብቻ

መከተል አለብን የሚል ብርቱ እምነት ስላደረበት ፤ ከመፅሀፍ ቅዱስ ሌላ የእምነት ምንጭ ሊኖር አይችልም ፤ እንጨት ማለሰለሰ ፤ በአመት ውስጥ ያሉትን ቀኖች ሁሉ በበአላት ማስጌጥ ፤ የመልካም ፤ ስራ መፍታትን ማብዛት እምነት አይደለም

ለሌሎች አማልክት መስገድ የክርስቶስን ክብር መቀነስ ይሆናል ፤ ለብዙ አማልክት መስገድ በግሪኮችና በሮማውያን ዘመን ቀረ ፤ በአንድ ቀናተኛ አምላክ ብቻ ነው ማመን ያለብን እያለ ይከራከር ነበር ። ከጊዜ በሁዋላ ደግሞ የክርስቶስን አርአያ የምንከተል ከሆነ መጋቢት ያለብን አርባ ቀኖች ብቻ መሆን አለበት ማለት ጀምሮ ነበር ። ዝንባሌውን የጠሉ የሥራ ጓደኞቹ ርኩስ ስለሆነ ነው ወደቤተ መቅደስ ሲገባ የሚጥለው ፤ ሰይጣን በልቡ አድሮአል እያሉ ወሬ ስለነዙበት በሽታው እየባሰበት ሄደ ። ያኔ ነበር ወደቤተ መቅደስ እንዳይገባ የተከለከለው ። እና.....ጀርባውን ለቤተክርስቲያን ሳይሆን ለቀሳውስት ሰጥቶ እግሩ ወደመራው ኮበለለ ። ሱጴ በሮ ደረሰ ። ያኔ ነበር አባቴ እኔን እንዲያስተምረኝ የቀጠሩት ። ለምን? ብለህ አትመራመር የሚልን ቁስና ፤ ፍርሀትን በደንቆሮዎች ልብ እየነዛ የሚገዛን ቃልቻ አታሳዩኝ ፤ የእውቀት መሰናክሎች ናቸውና ። እግዚር በቸርነቱ ተመራማሪ አእምሮ የሰጠን ፤ ለምን? ብለን ጠይቀን ከእውነቱ ላይ ስንደርስ ጥበቡን አድንቀን እንድንወደው ነው እንጂ ፤ በድንቁርናና በፍርሀት እንድንሰግድለት አይደለም ይለኝ ነበር አዘወትሮ ። የእውቀቱ ምንጭ መፅሀፍ ቅዱስ ነበር ። መፅሀፍ ቅዱስን አዘውትረህ አንብብ ። ለምን? የሚለውን ጥያቄ ግን አትርሳ ይለኝ ነበር ። ሌሎች ቁሶች አባቴ

ዘንድ በየጊዜው እየቀረቡ መከብብ እኔን እንዳያስተምረኝ ብዙ ጊዜ ደጋግመው ሳያሳስቡ አልቀሩም ። ታዲያ አባቴ መከብብን ለማባረር ቁርጥ አሳብ አድርገው በተነሱ ቁጥር እንባዩ መልሶ እንደልጓም ይገታቸው ነበር ። አባቴ አንዳንዴ መከብብን ለማባረር የሚነሱት ፤ በኔ አእምሮ የሚቀርፀውን አስተያየት ከከፍተኛ ጉዳይ በመጣፍ ሳይሆን ፤ በሽታው ወደልጄ ይተላለፍበት ይሆናል በሚል ፍራቻ ነበር ። መከብብ እንደቤተሰብ ሆኖ ለአስር አመቶች ያህል እኔን እያስተማረኝ ከኖረ በሁዋላ በሽታው እየጠናበት ፤ በቀን ከሁለት ሶስት ጊዜ በላይ በየቦታው እየጣለው ፤ ከእለታት አንድ ቀን ከአለት ላይ ተፈጥፎጦ ሞቶ ተገኘ ። ትዝታው ግን አይረሳኝም ። ይህ ልጅ ደግሞ እሱን በጣም አድርጎ ነው የሚያስታውሰኝ — ሳየው — ሳነጋግረው» አሉና ትንሽ ተክዘው ሲያበቁ ቀጠሉና «የሰርጉ ጣጣ ይዞኝ ነው እንጂ በሚቻለኝ እረዳው ነበር» ሲሉ ፤ ቶሎሳ ያደረበትን የደስታ ስሜት ለመግታት ተስኖት ፤ ጮቤ እንደመርገጥም ፤ መሬት እንደመሳምም እየቃጣው ያቁነጠንጠው ጀመር ። ፊታውራሪ ሁኔታውን ሳያጤኑት አላለፉም ። «ሂድና በቅሎዬን ማንልኝ» ብለው አዘዙት ። እየፈነደቀ ወጣ ። መምሬ መሀሪ ባይናገሩም ፊታውራሪ ሀዲስን ለመርዳት ባደረባቸው ስሜት ያልተደሰቱ መሆናቸው በረጂም ጢም በተወረሰው ረጂም ፊታቸው ላይ ሊነበብ ይችላል ነበር ።

«በዚህ እድሜ ካንድ ቦታ እጅና እግር አጣምሮ መቀመጥ የባሰውኑ ያስረጃል ። በስተርጅና ስራ መፍታት ደግ አይደለም ። ሆኖም ሁሉንም ካልሰራሁ ማለትም አያጥጣም ። ህይወት እስካለች አቅምን እየገመቱ መፍጨር

ጨር አይከፋም ። በተለይ በብርቱ ስራ ተጠምዶ የኖረ ሰው ባንዴ ሲገለል ቶሎ ሰውነቱ ይወድቃል ፤ ያረጃል ። መንቀሳቀስ ደግ ነው ። ስለሰርጉ ሳወጣና ሳወርድ እርሻዬንም ረሳሁት ። የዘንድሮ ሰራተኞች በአይን ቁራኛ ካልያዟቸው አስበው አይሰሩም» አሉና ፊታውራሪ ተነሱ

ቀኑ ፀሀያማ በመሆኑ ይወብቃል ። ነፋሱ ፀጥ ስላለ ዛፎቹ አይንቀሳቀሱም ። ፀጥ ብለው ቆመው ፀሀይ የሚሞቁ ይመስላሉ ። ሰማዩ የጠራ ኩል መስሎ ተንጣጧል ። ግን ትምህርት ቤቱ የቀድሞ ፀጥታውን አጥቷል ። በፊት ከክፍል ሲወጡ ወደየቢታቸው የሚሮጡት ተማሪዎች ያለወትሮአቸው በመቆየት ከትምህርት ቤቱ ግቢ ውስጥ ይሯሯጣሉ ። ጠና ጠና ያሉት የአዲሱን ትምህርት ቤት መሰረት ይቆፍራሉ ። ሀዲስም ከተማሪዎች መካከል ወዲህና ወዲያ እያለ ይቆፍራል ። ሰውነቱ በላብ ርሷል ።

አቶ ይርጋ አለሙና የመቶ አለቃ አሸኔ ይምታቱ ከትምህርት ቤቱ አስተዳደር ቢሮ ተቀምጠው የሀዲስንና የተማሪዎቹን ስራ በአድናቆት ሳይሆን በጥላቻ አይኖች ይመስሏቸዋል ።

ሀዲስ እያነሳ የሚጥለው ገሶ ልባቸውን በድሶ የሚጥለው ያህል ነበር የሚሰማቸው — ለአቶ ይርጋ ። ሀዲስ እጆቹን አንስቶ በጣለ ቁጥር ልባቸው በንዴት አብሮ

ተነስቶ ይወድቃል ። ሰባት አመት ሙሉ ሲሉ አሰቡ—የተጋፋኝ ሰው አላጋጠመኝም ነበር ። እና አሁን ይህ ግትር! አሉና በአይናቸው እንደጦር ወጉት ።

አቶ ይርጋ አለሙ ከሰባት አመቶች በፊት የቅድስት ማርያምን ትምህርት ቤት እንዲያስተዳድሩ ወደሱጴ ተልከው ሲመጡ ፤ አንዲት ከቦንዳ እንጨት የተሰራች ሳጥን ይዘው ነበር የመጡት ። ግን ዛሬ የሶስት ጋሻ የቡና መሬት ባለቤት ለመሆን በቅተዋል ። ግማሹ መሬት በባለቤታቸው በኩል የመጣ ሲሆን ፤ የተቀሩትም ደግሞ ከጡት አባታቸው ከዳሪሙ ባላባትና ፤ ልጆቻቸውን ተቀብለው በማቀማጠል ከሚያስተምሩላቸው አንዳንድ የሱጴ ከበርቱ ነጋዴዎች ነበሩ ። አቶ ይርጋ በግምቢ ከሚሲዮናውያን ካገኙት ጥቂት የእንግሊዝኛ ትምህርት ሌላ ራስን በራስ ሊያስተማምን የሚችል እውቀት አልገበዩም ። በህይወታቸው ይህንን ያህል ሀብት አገኛለሁ የሚል አሳብም አልነበራቸውም ። ኑሮአቸው በሰባት አመቶች ውስጥ ተቃንቶ በማግኘታቸው የቅድስት ማርያምን ትምህርት ቤት እንደ ገፀ በረከት መመልከትና በየአመቱም በማርያም ስም ስንጋ ጥለው የትምህርት ቤቱን ልጆች ወላጆችና የሱጴን ታላላቅ ሰዎች ጠርተው ማብላት ከጀመሩ ቆይተዋል ። አንዳንዴ ትምህርት ቤቱን እንደልብ ፍቅረኛ የሚመለከቱበትም ጊዜ አለ ። «በአይኔና በገዴ የለም ዋዛ» ይላሉ የትምህርት ቤቱ ነገር በተነሳ ቁጥር ። ከዚህ ሌላ ስለትምህርት ቤቱ ያላቸውን ልዩ ስሜት ለማስረዳት አይችሉም ። በአቶ ይርጋና በትምህርት ቤቱ መካከል ያለውን መስተፋቅር በመረዳት ሳይሆን አይቀርም አቶ ይርጋ ወደአባ ጪፌ በሄዱ ቁጥር ፤ «ከትምህርት

ቤቱ ከተለየህ ጤንነትህንና ሀብትህን ያሰጋቸዋል» ሳይላቸው አያልፍም። ከሚሲዮናውያን ያገኙት ትንሽ እውቀት፤ እምነታቸው ለአባ ጩፌ አባባል ጩርሶ እንዳይንበረከክ እየታገለ በማመንና ባለማመን መካከል እንደወሀ ላይ ኩበት ይንሳፈፋሉ። ስለዚህ ወደሌላ ቦታ አዛውሩኝ ብለው የጠየቁበት ጊዜ የለም። ወደተሻለ ቦታና ትምህርት ቤት በተሻለ ደመወዝ እንዲዛወሩ ከአንድም ሁለት ጊዜ ጥያቄ ቀርቦላቸው አልተቀበሉትም። ይህን ትምህርት ቤት ወደከፍተኛ ደረጃ ሳላደርሰው፤ ለድሎትም ሆነ ለተጨማሪ ደመወዝ ወደሌላ ቦታ ለመዛወር ምኞት የለኝም በማለት የግል ጥቅማቸውን ለከፍተኛ አላማ መስዋእት ያደረጉ በማስመሰል ሁለቱንም ጊዜ መልሰዋል። ሆኖም ፤ ይህን ያደረጉበት ምክንያት ለሀዲስም ሆነ ለሌሎች አስተማሪዎች የተሰወረ አይደለም። አብዛኛውን ጊዜአቸውን የሚያሳልፉት በትምህርት ቤቱ ሳይሆን ፤ የቡና ችግኝ በማፍላት ፤ በማስተከል ፤ በማስኮትኮት ፤ ደን በማስመንጠር ፤ ቡና በማስለቀም ፤ በማስፈልፈልና በማሳጠብ፤ በመሸጥና በመጫን ነው። የሰው ልቡ ያለው ጥቅሙ ካለበት ቦታ ነው እንደሚባለው አቶ ይርጋ ከሱጺ ቦሮ እግራቸውን ለመንቀል ፍላጎት የላቸውም። ለትምህርት ቤቱ እንደሆነ ፤ የበጀት አለመገኘት ፤ ጉዳዩን ውርድ ከራስ አድርጎታልና ፤ ህሊናቸውን የሚያስጨንቅ ነገር ከቶ የለም። የሚያስጨንቃቸው ነገር ቢኖር በየአመቱ እየጨመረ የሚሄደው ውፍረታቸው ብቻ ነው። አሁን ግን

«የዳቆነ ሰይጣን ሳይቀስ አይለቅም ይባላል። ይህን ሰው ምን ባደርገው ይሻል ይሆን?» አሉ ፤ አቶ ይርጋ። አይኖቻቸው ደም ለብሰዋል። መንፈሳቸው ተረብሷል።

«ወደመቱ ፅፈህ ለበላይ አመልክት.....»

«ምን ብዬ? ትቀልዳለህ መሰለኝ። አዲስ ትምህርት ቤት ለመስራት ተነሳስቷልና ከዚህ አዛውሩልኝ ብዬ ላመለክት አልችልም። ይህማ ራሴን ማጋለጥ ይሆናል። ሌላ መላ መምታት አለብኝ

«ያንተ ወንድምነት ባይዘኝኮ ለዚህ ልጅ ልቤ ይራራል። ለምን እንደሆነ አላውቅም። እኔ ሽካራ መልኩ ወይም ጩጉጉት ፊቱ አይደለም የሚታየኝ። በውስጡ ያለችው የማትስገበገበው ጠንካራ ነፍሱ ናት የምትታየኝ። የጉርምስናዬን ዘመን ስለሚያስታውሰኝ ነው መሰለኝ

አቶ ይርጋ ከበራቸውና ካንገታቸው ላይ የተንጠፈጠፈውን ላብ በመሀረብ ጠረጉና ፤ «ተማሪዎቹ በትምህርት ሰአትም ሆነ ከክፍል ውጭ እንዳይሰሩ ደንብ አውጥቻለሁ። ረዳትና አጫፋሪ ሲያጣ ተስፋ ቆርጦ ይተው የለ!» አሉና ከንፈራቸውን ነከሱ።

የመቶ አለቃ በረጁሙ የጀመረውን አሳብ አቋረጠና በግማሽ ልብ «አዎን — ከክፍል ሲወጡ እዚህ እንዳይቆዩ ደንብ ማውጣት ነው። አባ ጩፌም በበኩሉ ሊረዳን ይችላል። ሁሉም ባይሆኑ አብዛኞቹ ወላጆች ከእርሱ ቃል አይወጡም። ችግሩ ተማሪዎቹ እምቢ ያሉ እንደሆነ ነው። እንዲያውም ባዲሱ ደንብ ምክንያት ተማሮች ሊያድሙ ነው የሚል ወሬ ሰምቼ ነው የመጣሁት። የዘንድሮ ተማሪና ጠጣ አንድ ናቸው።»

«እሱማ በጀ። እሸይ ላሜ ወለደች ማለት ነው። ጉዳዩ ወደወንጀል ያመራና ባጠመዱት ወጥመድ መግ

ባት ይመጣል ። ምን ከፍቶች ። ተማሪዎቹ አድመው በእምቢተኝነት እንስራ ባሉና ደስ ባለኝ» አሉና ቀጥለውም «ነገሩ መቼ የተማሪዎች ብቻ ሆነ ። ወላጆችና የከተማው ታላላቅ ነጋዴዎችም እየመጡ ፤ ይህን ሰው ይዙልን ማለት ጀምረዋል ። ለቤት ቆርቆሮ ፤ ለምስማርና ለአሸዋ ገንዘብ ለማግኘት ሲል ፤ ተማሪዎቹን እየሰበሰበ እንደኩሊዎች በቡድን በቡድን ሆነው በቡና ለቀማ ስራ እየተሰማሩ ገንዘብ እንዲያገኙለት አድርጓቸዋል ። ልጆቹ ባነስተኛ ዋጋ ስለሚሰሩ ከየቦታው ለቡና ለቀማ ስራ የመጡትም ኩሊዎች ተናደው በማደም ላይ ናቸው አሉ ። የቡና ገበሬዎችም በነገሩ ተደናግጠዋል ። ትናንት እንኳ ሶስት የቡና ነጋዴዎች ስለዚህ ጉዳይ ሊያነጋግሩኝ እዚህ መጥተው ነበር ። ኩሊዎቹ ለንጀራቸው ብለው አንድ ቀን ተነስተው ልጆቹን በቆንጨራ እንዳይጨፈጭፉና ጉድ እንዳይፈላ ብቻ ነው የምፈራው ። ልጆቻችን ትምህርታቸውን ትተው ለምን ቡና ይለቅማሉ እያሉ የሚያማርሩም ወላጆች እየበዙ ሄደዋል ። ይህ ሁሉ ተደምሮ በቅርቡ ከፍተኛ ብጥብጥ ማሰከተሉ አይቀርም ። ፀጥታን ማስከበር የናንተ ፖሊሶች ፈንታ ነው» አሉት ።

«እኔም ሆንኩ አንተ ቀድመን ባናስተጓጉለው ፤ የመጣው ድርቅ ሳያጨናግፈው አይቀርም ። በዚህ መከራ ጊዜ የእለት ጉርሱን ከማባረር አልፎ እሱን የሚረዳው አይገኝም ። እህል የለም ። ወሀም ችግር ሆኖአል ። እሱም ችግሩ ሲጠናበት ይተወዋል»

የዘንድሮም የበልግ ዝናብ እንደአምናው ቀጠሮውን ጠብቆ በሰአቱ ባለመድረሱ የሱጴ ሜዳዎች ፤ ተራሮችና ሽንተረሮች አንበጣ እንደመታው ማሳ መራቆት

ጀምረዋልና ህይወት አይታይባቸውም ። ተፈጥሮ በጥማት ታዛጋለች ። ነፋስ የሚያስነሳው አባራ ህልውናን ለማፈን እየቃጣ ይነሳል ፤ ይወድቃል ። የመሬቱ ግለት እንደረመጥ እየተፋጀ ይሄዳል ። ርጥብ አረንጓዴ ሳር ቀስ በቀስ ወደአባራ እየተለወጠ ስለሄደ ከብቶች ለግጦሽ እንገታቸውን ወደመሬት መቀልበስ ካቆሙ ሰንብተዋል ። ከዛፍ ተጠግተው ያለርህራሄ እንደጦር ከምትዋጋው ፀሀይ እንዳይጠለሉ ፤ የግራር ዛፎች ሁሉ ቅጠሎቻቸው ረግፈው ምስጥ በልቷቸው ካበቃ በሁዋላ ከመቃብር የወጡ አጥንቶች መስለው ቆመዋል ። በየሚዳው የተሰማሩት ከብቶች የሚያመነክሩት ነገር የላቸውም ። እነርሱም እንደግራር ዛፎች ከመቃብር የወጡ አጥንቶች እየመሰሉ በመሄድ ላይ ይገኛሉ ። አብዛኞቹ ተዳክመው በየቆሙበት ያንቀላፋሉ ፤ ጥቂቶቹ የጣሉትን እበት ያሸታሉ ። ያንዱ ሰርግ የሌላው ሀዘን እንዲሉ ፤ ጆፌ አሞራዎች ከየግራሩ ላይ አስፍስፈው ይጠባበቃቸዋል ። በየሸንተረሩና በየወንዙ ወደጥቁር አረንጓዴ ቀለም ተለውጦ የረጋው ወሀ ከርፍቶ ፤ አፍንጫ ይወጋል ። እረኞች እንደወትሮአቸው ከመንጋ ያፈነገጠ ከብት ሲያባርሩ አይታዩም ። የበሬ ትከሻ ከቀንበር አርፎአል ። የተሳለ ማረሻ ከቤት ቀርቶአል ። ገበሬ ሰማይ ሰማይን በአይኖቹ እያማተረ እጆቹ ስራ ፈትተዋል ። የእርሻው መሬት ተሰነጣጥቆ እንደተከፈተ መቃብር ያዛጋል ። ህይወት አሸልባለች ።

አቶ ይርጋ ሲያስቡ ቆዩና «ድርቁስ ቢሆን መቼ እጁን አሰረው ብለህ ነው! ተማሪዎቹንና ጓደኞቹን ፤ እያግባባ እንዲሁም በራሱ ገንዘብ ኩሊ እየቀጠረ የወሀ ጉድጓዶች ማስቆፈር ጀምሮአል ። በገንዘቡ አምስት አህያች ገዝቶ ከገባ ድረስ ወሀ ያመላልሳል ። ትንሽ ጊዜ ሲያገኝ በየ

ቤቱ እየዘረ ርዳታ ይለምናል። በቀደም ለትብቻ ተመላልሶ በልመና ስላስቸገረው አንዱ ነጋዴ ባሸከሮቹ አስገፍትሮ ከግቢው አሰወጣው አሉ። የሚገርመው ነገር ከዚያ አልሄደም። ሰውየው ከቤቱ ሲወጣ ደጅ ቆሞ ስላየው ተገርሞ መቶ ብር ሰጠው አሉ.....» ሲሉት የመቶ አለቃ አቋረጣቸውና —

«ውነትም የሚያስገርም ሰው ነው። ምን አይነት ጠንካራ መንፈስ ቢኖረው ነው ባካችሁ? እኔ የፖሊስ ጣቢያ አሰራሪሁ ብዬ ከተነሳሁ ቆይቻለሁ። ማን ነው ወንድሜ? — አንዱ ደግሞ ከሊኒክ አሰራሪሁ ብሎ ሲፎክር ቆይቶ ሳይሆንለት ሄደ። ብቻ ነገሩ አንተ እንዳልከው ወደክፋት ሳያመራ መቆጣጠሩ አይከፋም። ተማሪዎቹ ትምህርታቸውን ካቆሙ — ኩሊዎቹ በተማሪዎች ምክንያት ካደሙ — እሱን የምናጠምድበት መንገድ ይገኛል» አለና የልብ ልብ ሰጣቸው።

ፊታውራሪ ተካ ወደቤታቸው የሚያመራውን ዳገት በበቅሎ ተያይዘውታል። ቀደም ሲል አንድ ስድስት ጊዜ ጥይት መተኮሱን ሳይሰሙ አልቀሩም። ሰው ሲሯሯጥ በማየታቸው ነገሩ እየከነከናቸው ሄደ። ቶሎሳ እየ

ሮጠ ወያኔርሳቸው ሲመጣ በማየታቸው በቅሎአቸውን አቁመው ጠበቁት.....

«ምንድን ነው ነገሩ?» አሉት።

«አረ ከተማው ተረብሷል» አላቸው።

«በምን የተነሳ?»

ገበሬው እጁን ሳይታጠብ ወደከተማው ይሮጣል። ሴቷ ሊጥ ያበካችበትን እጅዋን ሳታለቀልቅ ነጠላዋን ጥላ ወደ ከተማው ትከንፋለች። ተማሪዎች ከከተማው ወደ መንደር ይሮጣሉ። ፊታውራሪን ማጀብ ቀርቶ ቆሞ ብሎ እጅ የሚነሳቸው ሰው እንኳ አልነበረም።

ቶሎሳ እየተጣደፈ «ተማሪዎች ከክፍል እንደወጡ ወደየቤታቸው እንዲሄዱ የሚል አዲስ ደንብ ስለወጣ አድማ በማድረጋቸው በትምህርት ቤቱ ብጥብጥ ተነስቷል። ተማሮቹን ለመበታተን ጥይትም ተተኮሶ ነበር። ወላጆች ሁሉ ተሰብስበው በመላቀስ ላይ ናቸው። ያ አዲሱን ትምህርት ቤት እሰራለሁ ብሎ የተነሳውም ልጅ ፤ ተማሮቹን አሳድመህል ተብሎ ወደፖሊስ ጣቢያ ተወስዷል። ታስሮ ሲሄድ በየመንገዱ ልጆቻችንን ወደ ክፋት ለመምራት የመጣ ይሁዳ እያለ የማይረገመውና የማይተፋበት ወላጅ አልነበረም» አላቸው በሀዘን ተውጦ ፤ የእንባ ጭጋ ላይኖቹን ሸፍኖት..... በዚያው ትንፋሽ ቀጠለና «ግማሹ እየረገመው ፤ ሌሎች እየተፋበት ፤ ተማሪዎቹ ደግሞ አይዞህ ጋሼ! አይዞህ! ሲሉት ክርስቶስ በመስቀል ጉዳና እየተሰቃዩ ሲጓዝ በአሳቤ መጥቶ ታየኝ። የሚሰሩትን አያውቁምና ይቅር በላቸው አላለም። ብቻ የትምህርት ቤቱን ስራ የጀመረበትን ፤ እግሩ የሱጴ ቦርን

ምድር የረገጠበትን ቀን ይረግም ነበር ። ህዝቡን ጠላ ። ሱጴ ቦሮን ጠላ ። ራሱንም ጠላ ። የህዝቡ ስሜትና አስተሳሰብ ሊገባው አልቻለም ። ምስጋና ለሌለው ሰራ ምን አታከተኝምን አለፋኝ? እያለ ራሱን ይጠይቅ ነበር....»

ፊታውራሪ ፤ ቶሎሳን ካዳመጡ በሁዋላ ደማቸው ወደ ራሳቸው ወጥቶ አይኖቻቸው መቅላት ጀመሩ ። ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ እሳት የሚተፉ መሰሉ ። በቅርብ የሚያውቋቸው ሰዎች ፊታውራሪ ተቆጥተው እንደሆኑ ለማወቅ ሲፈልጉ አስቀድመው አይኖቻቸውን ነበር የሚመለከቱት ። አይኖቻቸው ቀልተው እሳት የሚተፉ ከመሰሉ ደፍሮ የሚያነጋግራቸው ሰው የለም — ካንዲ ልጃቸው ከአይኖላም ሌላ ።

ቶሎሳ ፤ ፊታውራሪ መቆጣታቸውን በማወቁ እንደሌላው ጊዜ አልደነገጠም ። ፊታውራሪ እንደዚያ ተቆጥተው የበቅሎአቸውን ፊት ወደከተማ በማዞራቸው በደስታ ብዛት የልቡ ትርታ ጨመረ.....

ፊታውራሪ አዘውትረው ፤ «ከመወደድ መከበር ፤ ከመከበር ደግሞ መፈራት ይሻላል» ይላሉ ስለሰው ግንኙነት አንስተው በተናገሩ ቁጥር ። ከነአጃቢዎቻቸው ወደፖሊስ ጣቢያው በቀጥታ አመሩ ።

ፊታውራሪ ዳገቱን ወርደው ፤ የእልቁን ወንዝ ወደ ግራ በመተው ሜዳ ሜዳውን ይዘው ወደሰንበተ ጉዳ ማምራት ሲጀምሩ የአጃቢዎቻቸው ቁጥር ወደአስር ደርሶ ነበር ። ግርግርና ሩጫ ባይበዛ ኖሮ የሚሄዱበት አግጣጫ ወደሌላ ቢሆንም ዝም ብሎ የሚያልፋቸው ሰው ከቶ አይገኝም ።

ከጣቢያውም ሲደርሱ ተማሪዎች ከፖሊስ ጣቢያው ቅፅረ ግቢ ተሰብስበው እንባ ሲራጩ አገኝቸው ። ይሁን እንጂ የፊታውራሪ ከዚያ መገኘት በመጠኑም ቢሆን እርጋታ ለመፍጠር ቻለ ። ሁሉም በየፊናው መንጫጫ ቱንና እንባ መራጨቱን አቁሞ ፤ ፊታውራሪ ምን ሊያደርጉ ይሆን የመጡት? በማለት በልቡ ማሰብ ጀምሮ ነበር ። ወዲያውኑ ፤ የጣቢያው አዛዥ ፤ የመቶ አለቃ አሸኔ ከየት መጣ ሳይባል ከተፍ አለ ። ፊታውራሪ ከመጠን በላይ አጉንብሰው እጅ ነሱት ።

«ምንነው? ደህና መጡ እንዴ?» አላቸው ፤ የመቶ አለቃ አሸኔ ። እርሱ መጠጥ ቤት ገብቶ ይጠጡልኝ ብሎ የማይለምነው ሰው ስለሌለ ፤ የአይኑ የተፈጥሮ ቀለም ምን እንደሚመስል የሚያውቅ የለም ። ኮከቡን ጭኖ ፤ መለዩውን ደፍቶ ብቅ ሲል ፤ የማሰርና የመፍታት ስልጣኑ እስከ ምን ድረስ እንደሆነ የሚያውቁት ሁሉ ስለሚሰግዱለት ፤ መለዩው ትንሽ ዘውድ መስላ ነበር የምትታየው ። ፊታውራሪ ከሚጠበቅባቸው በላይ ትህትና ሲያሳዩ ፤ የመጡበት ጉዳይ እንዲፈፀም ምን ያህል ፍላጎት እንዳላቸው የሚያስገነዝብ መሆኑን ሳይረዳው አልቀረም ። ሆኖ ሲያውቅ ዶሮ ማታ አለ በልቡ ።

«ወዳጄ ነህና በማእረግህ ያልጠራሁህ እንደሆነ አት ቀየመኝ ። ሽማግሌ ነኝና የዘመኑ ማእረግ አይያዝልኝም ። እኛ የምናውቀው ራስ ደጃዝማች ፊታውራሪ ፤ ቀኛዝማ ችና ግራዝማች ነው ። የመጣሁበትም ጉዳይ ቀላል ነው ። እንደ ዘመዴ እንዲያውም ሳታውቀው አትቀርም የቅድስት ማርያም አስተማሪ ነው — እዚህ ለጊዜው ታስሯልና ዋስ ሁኚ ላስፈታው ነው የመጣሁት» አሉት በጥምና ።

«እንዴ — ፊታውራሪ እሱኮ የተያዘው በከባድ ወንጀል ነው ። ተማሮችን እያሳደመ አስቸግሮአል ። ፀጥታ መጠበቅ አለበት ። ፀጥታው በሱምክንያት ሲደፈርስ ዝምብሎ ማየት አይቻልም ። አላፊነት አለብኝ ። እንዴት አድርጌ?» አላቸው ።

«የለምኮ» አሉ ፊታውራሪ — «ነፍስ አልገደለም ። ልስራ የሚል ሰው ደግሞ ሊሳሳት ይችላል ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። የምጠይቀው ምህረት እንዲደረግለት አይደለም ። ጥፋቱ እስኪጣራ ድረስ ዋስ ልሁነውና ይለቀቅ ነው የምለው» አሉት በርጋታ ።

«እርስዎ ዋስ ከሆኑ እኔ ምንቸገረኝ» አለና ፤ ጉዳዩ ምን ያህል አሳሳቢ እንደሆነ ለማስገንዘብና ለማስፈራራት ያህል ፤ «ወንጀሉ ቀላል አይደለም ። የፀጥታን ጉዳይ የሚመለከት ነው ። ለጥያቄ በተፈለገ ጊዜ ያቀርቡታል ። አላፊነቱ ሁዋላ ከርስዎ ላይ አይወርድም» አላቸው ።

«አላፊነቱስ ግድ የለም» አሉት ።

ሀዲስ ከነበረበት እስር ቤት አንገቱን ደፍቶ ሲወጣ ውጭ ምን እንደሚጠብቀው አያውቅም ነበር ። ግራ እን

ደገባው ሰፋ ያለው ጠይም ፊቱ ይናገራል ። ወደፊት ያፈጠጠው እገጩ ግን ቅስመ ገና እንዳልተሰበረ ያረጋግጥ ነበር ። ሆኖም ትናንሽ አይኖቹ በንዴት ቀልተዋል ። ከርዳዳ ጠጉሩ አልተበጠረም ። ድርውኑ ፀድተው የማይታዩት ከሲታ ጉንጮቹ የሳምንት እድሜ ባለው ጢም ተወርሰው ጠቁረዋል ።

እጆቹን እንደልማዱ ከሱሪው ኪሶች ውስጥ ከትቶ እንደተዋጊ በሬ አቀርቅሮ ብቅ ሲል ፤ ፊታውራሪ በአይኖቻቸው እየቃኙት ፤ «ወዳጄ ፤ የረገሙህንና የተፋብህን ሁሉ ይቅር በላቸው ባያውቁ ነው ። አለማወቅ ክፉ ። ክርስቶስም የተወገረው አስተምራለሁ ብሎ ስለተነሳ ነው» አሉትና ወደ መቶ አለቃ አሽኔ ዞር ብለው «እንዳከበርከኝ እግዜር ያክብርህ» ብለውት በቅሎአቸው ላይ በቶሎሳ ርዳታ ወጥተው ከነአጀባቸው ወደትምህርት ቤቱ አመሩ ።

ትምህርት ቤቱ የተሰራው የእልቂ ወንዝ የሱጴንና የሰንበተ ጉዳን መንደሮች እንደመቀነት ሊዞር ትንሽ ሲቀረው ወደገባ ወንዝ ቁልቁል ለመውረድ ከሚጀምርበት ከፍታ ቦታ ላይ ነው ። ከዚያ ሲደርሱ ከበቅሎአቸው ላይ ወርደው ያዲሱ ትምህርት ቤት መሰረት ወደተጣለበት ቦታ በማምራት እግረ መንገዳቸውን አንድ ከባድ ድንጋይ አንስተው ከተጀመረው ካብ ላይ አስቀመጡ ። የእርሳቸውን ፈለግ በመከተል የተከተላቸው ሰው ሁሉ ድንጋይ እየወሰደ ይክብ ጀመር ። በሀዘን ጠቁሮ የነበረው የሀዲስ ፊት በፈገግታ ተለወጠ.....

አቶ ይርጋ ተኝተው ያደሩ አይመስሉም ። ጥቂሩ ፊታቸው ዱቄት የተነፋበት መስሏል ። አይኖቻቸው ቀልተዋል ። የርጋታ መንፈስ አይታይባቸውም ። አንድ ቦታ ረግተው መቀመጥ እንኳ አልቻሉም ። እንደተራበ ነብር ከቤታቸው በረንዳ ላይ ወዲህና ወዲያ እያሉ ይንጉ ራደዳሉ ። የመቶ አለቃ አሽኔ ቀልተው በሚታዩት አይኖቹ ይከተላቸዋል — ረጃጅም ቅልጥሞቹን ዘርግቶ ።

«ጉድ ሰራህኝኮ» አሉት ። ሰላላዋ ድምፃቸው የባሰውኑ ቀጥናለች ።

«ምን ላድርግ ታዲያ! ፊታውራሪ ተካ በነገሩ ይገባሉ ብዬ አላሰብኩም ነበር ። ነገሩ ሳይከር በቀላሉ ማብረዴ ደግ ነው ። ፊታውራሪ የዋዛ ሰው አይደሉም ። ከእርሳቸው ጋር ከተጋጨሁ አንድ ቀን በህይወቴ ማደሬን እጠራጠራለሁ ። ደመከልብ ሆነህ ቅር ነው እንዴ የምትለኝ — ጉዳዩን ስታውቀው? ትምህርት ቤት እንዳይሰራ ነው ይህን ያደረጉት ብንባልስ በሁዋላ ምን ይውጣናል? »አለ የመቶ አለቃ ፤ በርጋታ ፤ ረጃጅም ቅልጥሞቹን አጣምሮ ።

አቶ ይርጋ በንዴት በረጁሙ ተንፋሰው ፤ «አንተን ያመነ ጉም የዘገነ አንድ ነው ። ባላብህ አትፀናም ። ታወ

ላውላለህ ። ጓደኝነትህ ለዚህ ጊዜ ካልሆነኝ ለመቼ ሊሆነኝ! ለኔ ብለህ ርምጃ ወሰድክ ፤ ፊታውራሪን ፈርተህ ለቀቅከው ። እንደተልባ መንሸራተት ደግ አይደለም ። ያስተዛዝባል ። ትምህርት ቤቱ ተሰራም አልተሰራም ፤ እኔን ማሳጣቴ አልቀረም ። ለበላዮቹ እንዳልፀፍ የጠየቁት እንደሆነ ፤ አንተ እንዳልከው ፤ እሱም ምክንያቱን ይሰጣል ። አንድ ለፍዳዳ ግትር እንዲህ ሲጣወትብኝ ወይኔ ይርጋ! መቼም ፊታውራሪን ተገን ባያደርግ ይህን ያህል የልብ ልብ አያገኝም ነበር ። ምናባቴ አድርግ ትለኛለህ?» አሉት ጭንቀት ተጭኖአቸው ።

«እንደምታውቀው የፊታውራሪ ተካ እጅ አይጠመድም ። ብቻ ነገሩ ቀላል ነው ። እስከዚህ የሚያስጨንቅ አይደለም» አላቸው ፈገግ ብሎ ። ቀጠለና «አንተም የምትፈልገውን እንዴት ለማግኘት እንደምትችል አታውቅም ። ማንኛውም ነገር በእድልና ባጋጣሚ ተሳክቶ ካልተገኘልህ ግራ ይገባህል ። ለምን እንደምትጨነቅ አይገባኝም ። ትምህርት ቤቱን እንደሚሰትህ ትቀናበታለህ ። ፅላት አይደለ መሻሻል አለበት ። አንተ ደም አታሻሽለውም ። ይልቅ ምክር ልስጥህ ። እሱ ይሰራ ። አንተ ምናስጨነቀህ ። ሲሆን ከዛሬ ጀምሮ በትምህርት ቤቱ ስራ ተባባሪ መሆንክን ማሳየት ነው ። አባጫፌም ፊታውራሪ ተካን ፈርቶ በነገሩ አልገባም ። የዋዛ ቃልቻ አይደለም ። እንዲህ አይነት ትምህርት ቤት ማሰራት ጀምራለሁ ብለህ ለበላዮችህ ግለፅ ። ትምህርት ቤቱ በሚመረቅበት ጊዜ ቀደም ብለህ ንግግር ማድረግና ምስጋናውን መቀበል ነው ። ሁሉም የሚጠቀምበት ዘዴ ነው ። አንዱ በለፋው ሌላው ለመመስገን ። ሀዲስ እንደሆነ ለምስጋና ደንታ ያለው ሰው አይመስለኝም ። ትምህርት ቤቱ ከፍፃሜ

ደርሶ ከማየት ሌላ ደስታ ያለው አይመስለኝም ። ባንድ ሞኝ መጠቀም እንዴት ችግር ይሆናል — ያውም ጋል ቡኝ የሚል ፈረስ ሲገኝ» አላቸው ።

አላቡ ለትከሻቸው የከበደ ይመስል መንጉራደዳቸውን አቁመው «እስካሁን አካፋና ዶማ ይዞ የተነሳብኝ ጠላት አጋጥሞኝ አያውቅም ነበር ። ቀን አያመጣው የለ — ይህን ጉድ ከምን ጣለብኝ ባካችሁ?» አሉ ፤ ተከዘው ።

«እኔም ሳየው ይገርመኛል» አለ ፤ የመቶ አለቃ — «ተማርን ተመራመርን ፤ አወቅን እንደሚሉት ሌሎች በርሱ ደረጃ እንዳሉት ወጣቶች አይለፈልፍም ፤ ዝግ ነው ። ተናግሮ እንኳ አያጠግብም ። ከመናገር መስራትን ይመርጣል ። የኢትዮጵያ መድሀን ፤ ስረየት የሚሰራ እጅ ነው የሚል ፈሊጥ አለው ። በእጁ ያመልካል ። እብድ ነው እንዳልል አይደለም ፤ እንዲህ ያለው ሰው አደገኛ ነው...»

አቶ ይርጋ የመቶ አለቃ አሽኔ የሚናገረውን በሙሉ ልባቸው አልነበረም የሚያዳምጡት ። ግማሽ ልባቸው የሚያሰላስለው ወደጠቅላይ ግዛቱ ትምህርት ቤቶች መምሪያ ሲፅፉ ያሰቡትን ደብዳቤ ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የመቶ አለቃ ማወላወሉን አቁሞ ከእርሳቸው ጋር በሙሉ ልብ የሚሰለፍበትን መንገድ ነበር — ከየቦታው ለእንጀራ — ለእለት ጉርስ ብለው ተሰድደው ለቡና ለቀማ የመጡት ኩሊዎች — አዎን — ለግል ጥቅማቸው ሲሉ — ተማሪዎች ስራቸውን በቀላል ዋጋ ሲማረጁባቸው — ወላጆችም ነጋዴዎችም በነገሩ ሲገቡ — የመቶ አለቃ ጢስ አይደለም — በምን ቀዳዳ ይወጣል — የአቶ ይርጋ ተስፋ እያንሰራራ ሲሄድ ፊታቸው ላይ ይነበብ ነበር ። የመቶ

አለቃ የአዲሱ ተስፋቸውን ምንጭ ለማወቅ «ታዲያስ?» አላቸው ።

«ጊዜ የለኝም ። ወደቡና እርሻዬ መሄድ አለብኝ ። ማታ ዝናሽ ቤት እንገናኛለን» ብለው ተለዩት.....

ፊታውራሪ ተካ ከአዲሱ ትምህርት ቤት መሰረት ላይ ድንጋይ ጥለው ወደ ቤታቸው እንደተመለሱ ፤ መምሪያ መሀሪ ነገሩ ከንክፍአቸው ነበረና «በዚህ ጉዳይ እጅዎን ማስገባት ጥሩ መስሎ አልታየኝም ። ሰውዬው ተማሪዎችን አሳድሞ ፀጥታ አደፍርሷል ተብሎ መወንጀሉን እያውቁ.....» ብለው ነገራቸውን ሳይገቱ ፊታውራሪ አቋረጧቸውና «ልጁ ምንም ጥፋት የለበትም ። ልስራ ነው የሚለው ። ስራ ወንጀል አይደለም ። በተንኮል የተወነጀለ መሆኑ ገብቶኛል ። አብዛኛው ለራሱ ሲል ተንኮል ከመጠንሰስ በቀር ለወገናቸው በቀና መንፈስ የሚያስቡት ጥቂቶች ናቸው ። አቶ ይርጋ የቡና እርሻውን ከማስፋፋት ሌላ ስራ የለውም ። ትምህርት ቤቱ ባለፉት አስር አመቶች ምንም መሻሻል አድርጎ አያውቅም ። የሚያሻሽለው ሲመጣ መደገፍ ይገባል ። ትምህርት ቤቱ የተሰራበትን መሬት የሰጠሁት እኔ ነኝ ። እንዲሻሻል እፈልጋለሁ ። በሱጴ ሌላ ትምህርት ቤት የለም» አሏል

ቸው ። ወዲያውኑ የእልፍኝ አሽከራቸው ገብቶ ውጭ ብዙ ሰዎች እንደሚጠብቋቸው ነገራቸው ።

ፊታውራሪ ተካ በሀዲስ ያደረባቸውን ስሜት መምሬ መሀሪ አልወደዱም ። የቅናት መንፈስ መጥቶ በልባቸው ተሰረፀ ።

«እዚህ በየቀኑ ተሰብስበው የሚመጡብኝ ምን አድርግ ሊሉኝ ነው? ስልጣን የለኝም ውሳኔ ለመስጠት የሚያበቃ ። ዳኛ አይደለሁ ፍርድ አልሰጥ ። ጠበቃ አይደለሁ — አልሟገትላቸው ። የባላባትነቱ ወግ እንደሆን ድሮ በስብስቱ ጊዜ ቀርቷል! እኔም እንደነርሱ አፈር ገፍቼ ነው የምኖረው ። ሰው መርዳት ቀርቶ የራሴንም ኑሮ ማሸነፍ እያቃተኝ ሄዷል ። ምን እንዳደርግላቸው ኖሯል! በል አንድ ባንድ አስገባቸው ወንድሜ! መምሩ ይቅርታ ያድርጉልኝ» አሉ ። መምሬ መሀሪ የቀረበላቸውን ጠጅ ባንድ ትንፋሽ ጨልጠው ወጡ ።

እድሜ በጣም የተጫናቸው ሽማግሌ ገብተው እጅ ነሱ ።

«ምንድን ነው ጉዳይህ ወዳጄ? አባዋሪ አይደለህም እንዴ! ምንነው በደህና? ደህና ብትሆንማ አትጠይቀኝም ነበር ። ሳላይህ ብዙ ጊዜ ሆኗል ። እሺ በል ተናገር »አሉት ።

«አባ ብያ — እግዚርንም ቢሆን ሲጨንቀን ነው የምናስታውሰው ። ሳይጨንቀው ማን ቀና ብሎ ሰማዩን ይመለከታል? ተቸግራ ነው የመጣሁት ። ከእልቄ ወንዝ ዳር ያለችኝን የቡና መሬት አንዳንድ ሰዎች ካልሸጥክ ልን እያሉ ያስፈራሩኛል ። ጧትና ማታ ። ዘንድሮ የቡና ምርት የለኝም ። ባገር የመጣው ትል በልቶታል ። እድሜ

ያላደለኝ ሰው ነኝ ። ልጄ ኮብልሎ ከሄደ ዘመን የለውም ። የፈረንጅ ፊደል ቆጠረና ስራ አላጣም ብሎ ወደአዲስ አበባ ወጣ ። በሀይወት ይኑር አይኑር አላውቅም ። የደረሰች ልጄ ፤ በእርሷ እንኳ አማች እንዳላፈራ ፤ ዘመድ እንዳላበጅ ፤ በቅርቡ ኮበለለች የወንድሟን ዱካ ተከትላ ። የት እንደደረሰች አላውቅም ። በስተርጀና ያለጧሪ ቀረሁ ። እንደኢየብ በትእግስት ኖርኩ ። የትም ሄጄ ሰርቼ እኖራለሁ የሚሉት ፈሊጥ ከመጣ ወዲህ እንደኔ ያለጧሪና ያለቀባሪ የቀሩትን የወላድ መካኖች ቤቱ ይቁጠራቸው ። አሁን ደግሞ ያለችኝን የቡና መሬት በወሰኑልኝ ዋጋ ልቀማ ነው ። አሁን የመጣሁት መሬቱን ለእርስዎ አውርሼ እኔ እድሜዬ እስከፈቀደ ድረስ ከኖርኩበት በሁዋላ.....»

ፊታውራሪ አቋረጡትና «የምትለው ነገር ገብቶ ኛል ። አሳብህ ጥሩ ነው ። ውርሱ በውል መፅናት የለበትም ። መሬቱ ለልጆችህ አንድ ቀን ሊያገለግል ይችላል ። የኮበለሉት አንድ ቀን መመለሳቸው አይቀርም ። እስከ ዚያ ድረስ ግን መሬቱን ሽጥልን ለሚሉት አውርሻለሁ ብለህ መልስላቸው ። ችግር ከገጠመህ ደጃፊ ክፍት ነው ። ብቻ እግዚርንና ወዳጅን ማስታወስ ችግር በገጠመ ጊዜ ብቻ አይደለም» ብለው ሸጉት ። ሽማግሌው እጅ ነስተው ፤ መሬት ስመው ፤ እድሜ ለምነው እየመረቁ ሲወጡ ፤ ሌላ ሰው ተተካ ። በመካከለኛ እድሜ ያለ የተጉሳቆለ ሰው ነው ።

«አንተስ ወዳጄ ምን እግር ጣለህ? በጣም ያዘንክ ትመስላለህ ። ጉዳይህ ምንድን ነው?» አሉና ጠየቁት ። የመጣበትን ጉዳይ እንደማስረዳት እንባውን አስቀድሞ ይዘራው ጀመር ።

«ኤዲያ — እኔ የሚያለቅስ ወንድ አልወድም ።
ወኔ የሌለው ነው የሚመስለኝ ። ልቅሶውን ለሚስትህ
ተወውና የመጣህበትን ጉዳይ ንገረኝ » አሉት ተቆጥተው ።

«አባ ብያ» አለ ሲቃውን ውጦ — «አንዲት ያይኔ
ማረፊያ ልጅ አለችኝ ። የወረዳው ፀሀፊ በግድ ይዞ ካበላ
ሻት በሁዋላ አምጥቶ ደጄ ጣለልኝ ። እንዳልከሰው የፋይል
መክፈቻ ንገዘብ የለኝም ። እንዳልቋቋመው አቅም የለኝም ።
ያልነደደ እንጨት ይጨሳል ። መውጫ ያጣ ወንድም
እንዲሁ ማልቀሱ ስለማይቀር ነው የማለቅሰው.....»

እንደገና አቋረጡትና «ታዲያ እኔ ዳኛ አይደለሁ —
ፍርድ አልሰጥህ — ምን አድርግ ነው የምትለኝ» አሉት ።

«አባ ብያ — እርስዎም ሴት ልጅ አለዎት.....»

«በል ሂድልኝ ወዳጄ! ሂድልኝ ነው የምልህ!» አሉት
ተናድደው ። አይኖቻቸው ቀልተው እሳት የሚተፉ መስሉ ።
እጅ ነስቶ እንባውን እየዘራ ወጣ ። ሌላው ባለጉዳይ በእ
ግሩ ተተካ ። ፊታውራሪ ተካ በጣም ተከዘው ስለነበረ
ገብቶ እጅ ሲነሳ ቀና ብለው አላዩትም ። አደግድጉ ዝም
ብሎ ቆመ ። ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ ነበር ሌላ ባለጉዳይ
መኖሩን የተከገነዘቡት ።

በጉረና ድምፅ «ምን ነበር!» አሉት ።

የሚያርሰውን አፈር የመሰለ ጨርቅ ያገለደመ በእ
ድሜው ጠና ያለው ገበሬ የፊታውራሪን ሁኔታ በማየቱ
ተደናግጦ 1 የሚናገረው ነገር ጠፍቶት በዝምታ ተውጦ
ቀረ ። ፊታውራሪ ውጦአቸው ከነበረው አሳብ ዋኝተው
ወጥተው «ተናገር እንጂ 1» አሉት ።

«የመጣሁበት ጉዳይ — አባ ብያ — እዎን ። ነገሩ —
እኔና ቤተሰቦቼ በክረምቱ ወራት የምንበላው አጥተን
በአራጣ ንገዘብ ተበድሬ ነበር ። እንደሚያውቁት አምና
ድርቅ ነበር ። ያንን ንገዘብ ለመክፈል ቡናዬ ሳያፈራ እን
ዳለ ሸጥኩት ። እኔም ባዶ እጄን ቀረሁ ። ከብቶቼን ሸጫ
እንዳልከፍል ድንገተኛ በሽታ ጨረሳቸው ። አሁን ደሞ
ግብር ተጠየቅሁ ። መሬቱን ከመሸጥ ሌላ ምርጫ የለኝም ።
የሰባት ልጆች አባት ነኝ ። መሬቱን ከሸጥን የምንደርስበት
የለንም ። አሁን ደግሞ እንደገና ድርቅ ሆነ ። የበልግ
ዝናብ ይሄውና ጊዜው ሊያልፍ ነው ። ለዘር ያቆየነውን
ወደ መብላቱ ላይ ነን ። የዘራነውንም አፈር በልቶት ቀረ ።
የምደርስበት ባጣ ነው ወደ እርስዎ የመጣሁት.....»

«አንተስ መሬት አለህ ። ለሌላቸው ይብላኝ እንጅ ።
ለግብር ስንት ነው የተጠየከው?»

«ሰማንያ ሶስት ብር የትምህርትም የጤናም ታክስ
ታስቦ.....»

«ትምህርትም ጤናም የለም ። ሁለቱም የሚገኙት በታ
ላላቅ ከተሞች ነው ። ግብሩ ግን የሚከፈለው ከዚህ ነው ።
አመቱን ሙሉ ለፍተህ ግብር መክፈል አልቻልክም
ማለት ነውን?»

«ድርቅ ሆኖ ነው ። ዝናብ አልነበረም ። ቡናውም
ፍሬ አልሰጠም ። ትል በላው ። እግዚሩንም ብንማለደው
አልሰማንም ። እግዚር ልመናችንን መስማት ካቆመ ቆይ
ቷል ። የድሮ እግዚር አይደለም ። የሰራነውን ሀጢአት

አላውቅም ። የመጣውን መለት እንዲያሳልፍልን ለእግዚአብሔር አልን— እግዚአብሔር ሳይሰማን ቀረ ። አባ ጩራም ቤት ተሰብስበን ለብዙ ቀናት እየተለማመንን ወዳጁ አደርን ። ብዙ ጥቁር በጉችና ገብስማ ዶሮዎችም ታረዱ ። ግን ደመናው እየሸሸን ሄደ ። የቡና ትሉም — ውርጩም ከፋ ። ከብቶቻችንም በበሽታ አለቁ ። አባ መርጋ ዱሮ ዝናብ ማምጣት ይችል ነበር ። ዘንድሮና አምና አልሆነ ለትም ። እግዚአብሔር አልሰማንም ። መከራ ብዙ ያሳስባልና ደመናው እየሸሸ መሄዱን የተመለከቱ ሰዎች ፤ እግዚአብሔር ጆሮውን የነፈገን ድሮ ነጭ ኮርማ አርደን በምንለምነው ቦታ ላይ አዲሱ ትምህርት ቤት በመሰራቱ ተቆጥቶ ይሆናል የሚል አሳብ እየተሰራጨ ሄዷል ። እናፍርሰው የሚሉም አሉ ። እርሶም ከመሰረቱ ላይ ድንጋይ ባይጥሉ ኖሮ እስካሁን ሳያፈርሱት አይቀሩም ነበር.....»

«እግዚርን መለመን ጭንቅ በመጣ ቁጥር ብቻ አይደለም ። እግዚር ለሰጠን ህይወት የዘወትር ምስጋና ያስፈልገዋል ይል ነበር መከብብ ነፍሱን ይማረውና ። ህይወት የእርሱ ናት እንጂ የእኛ አይደለችም ። ያንተ ችግር ባንተ ብቻ የተወሰነ አይደለም ። ብዙ ገበሬዎች በየቀኑ የሚያሰሙኝ እሮሮ ነው ። ለዚህ ችግር መፍትሄው — ምንድነው የሚሉት ወዳጄ — አዎን — የገበሬዎች ማህበር አባል መሆን ነው ። እኔ የሰንቱን ግብር ከፍቼ እኛ ላለሁ፤ ትምህርት ቤቱን ግን ባትነኩት ይሻላል...»

«አባ ብያ — የቡና አምራች ገበሬዎች ማህበር አባል ሁኔ ነበር ። ገንዘብ አዋጡ ብለው ተለቅቼም ቢሆን ስኬ

ፍል ቆየሁ ። የማህበሩ አላፊ የምናደርገው ሰው ገንዘቡን ይዞ ይጠፋል ። ለገባ ወንዝ ድልድይ ከዚህ ቀደም ሶስት ጊዜ ገንዘብ አዋጡ ተብለን አዋጥተናል ። ከእግዚአብሔር የምንታረቅበት መንገድ አጣን እንጂ ፤ እግዚአብሔር ነው የተጣላችን.....»

«ደግ ነው ። የተጠየከውን ግብር እከፍልሁለሁ ። ግን በምን ትከፍለኛለህ?»

«በገንዘብም በጉልበትም እንዳሉት ። ብቻ የዘንድሮን ያውጡኝ ። ልጆቼን የማገባበት የለኝም»

«ምን ስራ ትችላለህ?»

«ሱጴ ስራ የለም እንጂ የአናጢነት ስራ እሞክራለሁ ። የተፈጥሮ ስጦታዬ ነው»

«በል — ከነገ ጀምረህ አዲስ ከሚሰራው ትምህርት ቤት ሄደህ በአናጢነት እንድትረዳ — በትርፍ ጊዜህ ። የምከፍልህ ገንዘብ በዚያው ይታሰባል ። አዲሱ ትምህርት ቤት ተሰርቶ ሲያልቅ ልጆቻችንም የእድል በር ይከፈላቸው ይሆናል ።»

«ከሰባቱ ልጆቼ አምስቱ ለትምህርት የደረሱ ናቸው ። በቂ ክፍል የለም ስለተባልኩ የሰው ከብቶች ሲጠብቁ ነው የሚውሉት ። ትምህርት ቢያገኙ በማን እድሌ ። ከተማሩልኝ እኔንም ከዚህ የኑሮ ስቃይ አንድ ቀን ያወጡኝ ይሆናል የሚልም ተስፋ አለኝ ። ይህን እንደእዳ አልቆጥረውም ። እድሜን ከጤና ጋር ይስጥልኝ» ብሎ መሬት ስሞ ወጣ ። አፎር የመሰሉ ብዙ ሰዎች በእርሱ እግር ተተኩ ።

ሁሉም ተነጥፈው መሬት ሳሙ ። ከመካከላቸው አንዱ ሽማግሌ ከተነጠፉበት እንደምንም ቀና ብለው እየተንገዳገዱ ወደ ፊታውራሪ ቀረቡ —

«ጉዳያችሁ ምንድን ነው !» አሉ ፊታውራሪ እንደ መበላጩት ብለው——

«አባ ብያ — በማናውቀው ምክንያት በጭሰኝነት እድሜ ልካችንን ከኖርንበት መሬት ተባረርን - - - - -»

«ጊዜ ያመጣው ችግር ነው ። በናንተ አልተጀመረም ። ጊዜ ያድነዋል»

«እስከዚያ የት ልንደርስ ? ስምና አድራሻ የለን ። ያባራ ስም ገባር ነበር ። የኛ ስም ተሻሽሎ ጭሰኛ ከተባለ ቆይተናል ። የአያት የቅድመ አያቶቻችን እትብት በተቀበረበት መሬት ገባር — ጭሰኛ ተብለን ከሰብአዊ ፍጡር በታች ሆነን ኖርን ። ሰው የመሆን ጉዳይ ቀርቶ ስሞኑን ደሞ እድሜ ልክ ከኖርንበት መሬት ተባረርን ። የት ልንደርስ ነው — የኢትዮጵያ ክርስ — ምድር ከነህ ይወታችን ካልዋጠን በቀር»

«ፍትህ እንጂ ምሬት አያዋጣም ። ትእግስት መሳሪያችሁ ይሁን ። ጎተራዬ ባዶ እስከሆነ ድረስ እትራቡም ። ተስፋችሁን አታጫልሙት ። ደህና ቀን ይመጣ ይሆናል» ሲሏቸው ሁሉም እንደገና መሬት ስመው ሊወጡ ሲሉ ሽማግሌው ከደረት ኪሳቸው ውስጥ ቱባ ቱባ ብር አውጥተው ለፊታውራሪ ሰጡ ።

«ምንድን ነው እሱ !» አሉ ፊታውራሪ እንደመደንገጥም እንደመናደድም እያደረጋቸው ።

«መሳሪያ እንዲገዙልን ነው ። በመዋጮ ነው የሰበሰበነው»

ፊታውራሪ ተቆጥተው አይናቸው ደም ለበሰ — «ለችግር ቀን ብታስቀምጡት ይሻላል ። ከመሳሪያ ይልቅ ያንድነት ሀይል ይበልጣል ። ወጡልኝ ! » አሉ ።

ለመግባት የሚጠብቁ ሌሎች ብዙ ባለጉዳዮች ቢኖሩም ፊታውራሪ ምርር ብለው «በቃኝ ! በቃኝ ። እቅምም ገንዘብም ! ብልህነትም የለኝም — ለሁሉም የሚሆን ። ለዛሬ በቃኝ!» አሉ እየተንገፈገፉ ።

በንዴት ! በጥላቻና በሰካር አይናቸው እሳት የሚተፉ የሚመስሉ በብዙ መቶ የሚቆጠሩ ጠብደል ጠብደል የቀን ሰራተኞች ደን የሚመነጥሩበትን ቆንጩራ ! ማጭድ ! የብረት መንሸና ገሶ ይዘው በአንድ ፊት ተደርድረዋል ። የእልቁ ማርያም ትምህርት ቤት ተማሪዎች በፍርሀት ተውጠው ! ከድንጋጤ ብዛት አሸበ መስለው እንደበግ መንጋ በአንድነት እጅብ ብለው አይናቸውን ያቁለጩልማሉ ። ወጪፍ ጠብመንጃ ! ጦር ! አንካሴ ! ጩቤና ዱላ የያዙ ወላጆች ከልጆቻቸው በስተሁዋላ አፍጥጠው የቀን ሰራተኞቹ የሚወስዱትን ርምጃ ይጠባበቃሉ ።

በፈረስ የሽምጥ እየጋለቡ ስለገር እየሮጡ ገና የሚመጡ የተማሪዎቹ ወላጆች ስሙዎችና ወንድሞችም ነበሩ። ከየጣካው ቆንጣራቸውን ይዘው እየተሸሉኩኩ ብቅ ብቅ የሚሉም ኩሊዎች — አንድ አይኑ የጠፋ — አንድ እጅ የሌለው — ማጭድ እጁን ያረደው — ቆንጣራ እግሩን የበደሰው — የሾለ እንጨት ደረቱን የወጋው — ቆንጥር ጉኑን የቧጠጠው — በብዛት ነበሩ።

እያንዳንዱ ደቂቃ ባለፈች ቁጥር ከሁሉም ወገን ያለው ስሜት እየጠነከረ ስለሆነ እየከበደ ስለሆነ ጥቂት ኮሽታ የያንዳንዱን ልብ እያሰበረገገ ስለነበር ጉንሽ ጉንቅ ወኔን ከቋፍ እያደረሰ ይሄዳል። ጅማት እንደደጋን ተወጥራለች። የልብ ትርታ ጨምራለች። ስጋ ይርበደበዳል። ጥርስ ይንቃጨማል። ሆድ እየተሸበረ — እግር እንደመከዳት እያለ — እጅ እየተንቀጠቀጠ — ብብት — እጅ — ጀርባ — ግንባር — የጀር ግንድ በላብ እየተጠመቀ — ካሁን አሁን ምድር ቀውጢ ሆነች — በደም ታጠበች — አንጀት ተዘርገደች — አንገት ተበጥሶ ወደቀ ሲባል የመቶ አለቃ አሸኔ ጠብመንጃ ከያዙ ከአራት ፖሊሶች ጋር ከበታው ገስግሶ ሲደርስ ስለሌላ አግጣሚ ደግሞ ሀዲስና ቶሎሳ ከሌሎች ሶስት ጉረምሶች ጋር ቁና ቁና እየተነፈሱ ከተፍ አሉ።

ሀዲስ ጊዜ አላጠፋም። ልጆቹ በቀጥታ ወደትምህርት ቤታቸው እንዲሄዱ አዘዘ። የያዙትን ጉልቻ ጉልቻ የሚያካክል ድንጋይ እየጣሉ በሶስት በሶስት ረድፍ ገብተው ከመካከል ሲወጡ ሀዲስ ብቻ ከኩሊዎቹ ጋር ተፋጠቀ። ፖሊሶቹ ጠብመንጃዎቻቸውን ደግነው ቦታ ቦታ ይዘው ቁመዋል። የመቶ አለቃ ኮልት ሽጉጡን ከማህደሩ አላወ

ጣም። በወላጆችና በኩሊዎች መካከል እንደአንበሳ ወዲህና ወዲያ ይንጐራደዳል። አንዳንድ ጊዜ ሀዲስን በአይኑ ቂጥ እየተመለከተ — አፍንጫውን እንደወናፍ እየነፋ — ጥርሱን እየነከሰ — ከየጠቅላይ ግዛቱ የመጡት ኩሊዎች ለመጀመሪያ ጊዜ በአንድነት ለአንድ አላማ ተሰልፈው በማየቱ እየተገረመ። የሰለቸው የእነርሱ እርስ በእርስ ጥልና ፍጅት ነበር — በየአመቱ።

ሀዲስ ድምፁን እንደየሀንስ መጥምቁ ከፍ አድርጎ «ጥፋተኛው እኔ ነኝ። ተማሮቼን ይቅር በሏቸው። አላማቸው የናንተን የወገኖቻቸውን እንጀራ ለመማረት አይደለም። ቆንጥር እየቧጠጣቸው ስለሆነ እየወጋቸው ስለሆነ እባብ እየነደፋቸው በትንሽ ዋጋ የሚሰሩት ለትርፍ አይደለም.....»

ጅል! አለ የመቶ አለቃ በልቡ። ከየትም ተጠረቃ ቅመው በጉሳ በጉሳቸው በቡድን በቡድን ሆነው በአመት አንድ ጊዜ እንደመስቀል ወፍ ለቡና ለቀማ ብቅ ለሚሉት ኩሊዎች ስሙዎች ለትርፍ አይደለም የሚሰሩት እያሉ መለፈፍ ጅልነት ነው ብሎ አሰበ። ግን እነርሱም ከጅል ምን ይሻላሉ — አገር አቋርጠው መጥተው ስራ ከሌት እየሰሩ ከርመው አንዲት ቅርስ ሳይቋጥሩ — ውስኪ — ጠጅ በየቡናው ዛፍ ስር ተኝተው ሲጠጡ — በየቡናው ዛፍ ስር ግብረ ስጋ ሲፈፀሙ — ገንቦ ጠጅ — ጠርሙስ ውስኪ — በየቡናው ዛፍ ስር ሲጋደሉ — ሀይለኛው የጉሳ ቡድን የደካማውን ስራ ሲሻማ — ሲማረት — የደም ጉማ — ባዶ እጃቸውን አጨብጭበው ወደየመጡበት ይመለሳሉ። ድራሻቸውን ጠላ። ሀዲስንም ጠላ።

ሁለት ወፍራም የቡና ነጋዴዎች መጥተው አሳቡን እንዲያቋርጥ አደረጉት ። እነርሱንም ጠላ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ልጆቼ እንደናንተው ላባቸውን አንጠፍጥፈው በቡና ለቀማ ስራ በሚያገኙት ትንሽ ገንዘብ ተማሪ ቤታቸውን ለማስፋፋትና ለወንድሞቻቸው የመማር እድል ለመስጠት ነው ። የናንተን እንጀራ ለመግረት ፤ እናንተ የምታገኙት ገቢ ዝቅ እንዲል ለማድረግ አይደለም ። ምናልባት አንዳንድ ሰዎች — አንዳንድ ተንኮለኞች ፤ ተማሮቹ ታጥቀው የተነሱት በርካሽ ዋጋ እየተቀጠሩ ስራ ሊያሳጧችሁ ነው ብለው ነግረዋችሁ ይሆናል —»

የመቶ አለቃ አሸኔ አቶ ይርጋ ስለኩሊዎቹ ዝንባሌና በተማሪዎቹ ላይ ስላደረባቸው ብርቱ ጥላቻ አንስተው ያጣወቱት ነገር ትዝ አለው ። ወይዘሮ ዝናሽ ቤት አብረው ሲጠጡ አቶ ይርጋ ፊት ላይ ይነበብ የነበረውን የተንጠለጠለ አሳብ አስታወሰ ። ቡና ቤቱ ሳይገቡ በፊት አጅበዋቸው የመጡት የቀን ሰራተኞች ቁጥር ከፊቱ መጥቶ ተደቀነ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «የተማሮቹ ስራ ተንኮል የለበትም ። ላባቸውን አንጠፍጥፈው በሚያገኙት ገንዘብ ትምህርት ቤት ለመስራት ነው ። አባቶቼ — ወንድሞቼ — ይህ ጥፋት መስሎ ከታያችሁ እኔን በያዛችሁት ቆንጫራ ቆራርጣችሁ ከፊታችሁ ጣሉኝ» አላቸው ። የገዛ ድምፁ ተመልሶ ከጀሮዎቹ ውስጥ አስተጋባ ። እንደየሀንስ መጥምቁ በምድረ በዳ ብቻውን ያለሰሚ የሚጮህ መሰለው ። ለህይወቱ ግን አንዳችም ፍርሀት አላደረበትም ። ለሞቱ ቆርጦ ነበር ።

ደም ጉርሰው ፤ ደም ለብሰው ደም ለመፋሰስ አሰፍሰፈው ቆመው የነበሩት ኩሊዎች እርስ በእርሳቸው ተያይተው ሲያበቁ አስቀድመው የተነጋገሩበት ይመስል በአንድነት በእፍረት አንገታቸውን ወደመሬት ደፍተው አቀረቀሩ ። ተወጥሮ የነበረው የሰውነት ጡንቻ እየላላ ፤ ግሉ የነበረው የጆሮ ግንድ እየበረደ ፤ በላብ ርሶ የነበረው ጀርባ እየቀዘቀዘ አየሩን ተጭኖት የነበረው የስጋት ጉም እየተገፈፈ ሄደ ።

«ይህን ዳተኛ ሰው አንድ ብትልልን ምናለበት!» አሉ ፤ ከሁለቱ ወፍራም የቡና ነጋዴዎች አንዱ ወደመቶ አለቃ ጠጋ ብለው ፤ የታጠቁት ቀበቶ በቦርጫቸው ተሸፍኖ አይታይም ። ከደረታቸው ቀጠን ብለው ሆዳቸው ጠብደል ደብተራ ሊያነሳው የማይችል ከበሮ ያክላል ። ወደሀዲስ እየተመለከቱ ፤ ቀጠሉና — «በመጣው ትልምክንያት እንደምታየው ዘንድሮ ቡና የለም ። የቀረችውን አንዳንድ ፍሬ በጊዜ ካላስለቀምን እሷም ትረግፍና ባዶ እጃችንን መቅረታችን ነው ። በቡና ለቀማ ሰአት ኩሊዎች ጌቶቻችን ናቸው ። ተማልደን ፤ ተማጥነን አባብለን ካልያዝናቸው አፍንጫችሁን ላሱ ብለው ነው ዞር የሚሉት ። ይህን አብድ ሰው ካልያዝክልን ሁዋላ አይሆንም» አሉት ። በሱጴ የታወቁ ሀብታም ናቸው ። በንፋግ ነትም የሚስተካከላቸው የለም ።

የአቶ ይርጋ ተንኮል ከፊቱ መጥቶ እንደገና ተደቀነ በት ። ፊታውራሪ ተካ በትምህርት ቤቱ ስራ ያላቸው አግባብ ታወሰው ። ፀጥታ በማስከበር ረገድ ያለበትንም አላፈነት አመዛዘነ ። እንደጂላጦስ እጆቹን በአደባባይ ታጥቦ ምንም ሀጢአት አላየሁበትም ለማለት ግን አልቻለም ።

ሽበታቸው እንደብር የሚያበልጡልዋል አዛውንት ነጠላቸውን አደግድገው ከፊቱ ቀርበው በታላቅ ሞገስ እጅ ነሱትና «እግዚር ያሳይዎ = ልጆቻችንን ወደተማሪ ቤት የምንልከው እንዲማሩልን ነው = ቡና እንዲለቅሙ አይደለም = እርስዎ ባይደርሱ ይህች የቆምንባት መሬት እስካሁን በደም ታጥባ ነበር = ከዚች ከመከራ ጀምሮ ለሰዎች ወረን አምላክ ምስጋና ይገባዋል = ዘንድሮ መላት መጥቶ ብናል = ይህን ጥፋት ሁሉ ሊያደርስ የነበረው ሰው በነፃ ሊሄድ አይገባውም» አሉና ወደሀዲስ ተመለከቱ = የመቶ አለቃ አሸኔ ሀዲስን ለመያዝ ወስኖ ፖሊሶቹን ለማዘዝ ሲቃጣው ፤ አንዱ ኩሊ እንዳቀረቀረ መጥቶ ከሀዲስ እግር ስር አምስት ብር ጥሎ ተመለሰ = የመቶ አለቃ አሸኔ አይኖቹን ለማመን አቃተው = የኩሊውን አርአያ የተከተሉ ሌሎች ኩሊዎች አንድ በአንድ እየመጡ የተቻላቸውን ያህል ብር ይጥሉ ጀመር.....ከደስታው ብዛት የሀዲስ አይኖች ወፍራም እንባ አቀረሩ = በተራው ህዝብ ላይ ያለው እምነት ታድሶ በልቡ ውስጥ እንደዉፍ ሲነድ ይሰማው ነበር =

የመቶ አለቃ ፤ የኩሊዎቹ ልግስና አስገርሞት ይሁን ፤ ወይም ከማን አንሼ የሚል መንፈስ ገፋፍቶት ይሁን ሳይታወቀው እጁ ከኪሱ የመዘዘውን አዲስ የአስር ብር ኖት አውጥቶ ከሀዲስ እግር ስር ጣለ = ወፍራሙ ነጋዴ አይናቸውን ለማመን አልቻሉም = የሁሉም አይን ስላረፈባቸው ብቻ እየተረፈተበቱ እጃቸውን ወደኪላቸው ሰድደው የመዘዙት ገንዘብ የመቶ ብር ኖት በመሆኑ ከመቅደስበት መለሱት = ለሁለተኛ ጊዜ የመዘዙት ገንዘብ የአስር ብር ኖት ነበር = የአስር ብርንም ኖት ደንግጠው መለሱት = በሶስተ

ኛው ጊዜ እንደበሬቱ አልቸኮሉም = ከግንባራቸው ላይ ላብ ተንቸርፍፎ ይታያል = ከኪላቸው ውስጥ ያለው እጃቸው በዳበላ የብሩን አይነት ለመለየት እንደሚሞክር ያስታውቅ ነበር = አንድ ብር ስትወጣ ፈገግ ብለው ሀዲስን በጥላቻ አይን እየተመለከቱ ከእግሩ ስር ጣሏት =

የመቶ አለቃ አሳብና ልብ እንደተንጠለጠለ ቀረ =

ፊታውራሪ አያና ዋቅጅራ ከፊታውራሪ ተካባቢ በአራት አመት ያህል በእድሜ የሚበልጡ ቢሆኑም ፤ ከልጅነት ጀምረው አንድ ቦታ ተቀምጠው ከቤት መዋል አይወዱም = ያሁኑን አያድርገውና ፤ በቀድሞም ዘመን ቢሆን ፤ በባላባትነት ስልጣን የሚያስተዳድሩትን የኖጶን ህዝብ አቤቱታ የሚቀበሉትና ፍርድ የሚሰጡት ካንዱ ቦታ ወደሌላ ስፍራ እየተጓዙ ስለነበረ ቋሚ ችሎትም አልነበራቸውም =

ከቤት እንደገቡ «ዳኛቸው የት አለ?» ብለው አንዱን ነባር አሸከራቸውን ጠየቁ = አሸከሩ አቀርቅሮ መልሰ ሳይሰጥ ዝም ስላለ ፤ ቀጥለውም «የለም እንዴ?» አሉት =

«መኖሩንስ አሉ = ብቻ በጊዜ ገብተው ተኝተዋል» አላቸው =

«እንደልማዱ ሰከር! እኔ መቼ አጣሁትና! ይህ ጋን ገልባጭ ውላጅ! ምናባቱ ባደርገው ሰው እንደሚሆን እንጂ» ብለው ጥቂት እንደተገኙራደዱ ፤ ያው ፤ እድሜው የገፋ ጥቁር አጭር አሽከራቸው መጥቶ ፤ ወኪሎቻቸው እንደሚፈልጓቸው ነገራቸው ።

«አስገባቸው!» አሉ በችኮላ ። ሰዎቹ ገብተው ገና ሳይቀመጡ ፤ «እንኳን መጣችሁ ። ልጄ ወርባልነቱንና መጠጡን እንዲተው ምክሩልኝ ብዬ ብለምናችሁ ዝም በማለታችሁ አዝኛለሁ» አሏቸው ።

ከሁለቱ አንደኛው ፤ አጭር ፤ ጥቁር ፤ ራስ መላጣው ወኪል እያዘኑ «መክረናልኩ ፊታውራሪ ። ምክሩ አባሰ በት እንጂ አልጠቀመው ። እግዚር ይመልሰው እንጅ ሰው ሰውን በምክር አይመልሰውም» አሉ ፤ የተስፋ መቁረጥ ስሜት በተጫነው ድምፅ ። ሰውዬው ከፊታውራሪ ጋር ባንድ ማእድ በልተው ያደጉ ከመሆናቸውም በላይ የፊታውራሪ ርስት ጠባቂና ወኪል ናቸው ። እንዳንድ ሰዎች የፊታውራሪ አባት የቤት ውልድ ናቸው እያሉ ይንሾካ ሾኩባቸዋል ።

«ተቀመጡ በእግዚር ። ራሴ ቁጭ ማለትን ስለማልወድ ተቀመጡ ማለት ይረሳኛል» አሏቸውና ፤ እርሳቸውም ቀይ ምንጣፍ ጣል ካለበት የድንክ አልጋቸው ላይ ሄደው ተቀመጡ ። ረጋ ብለው አይቀመጡም ። ይቁነጠነጣሉ ።

«ታዲያ ይህን ሰው ምን አድርገው ትሉኛላችሁ? ምን ጉድ እንደመጣብኝ አላውቅም እንጂ በዘሬ እንኳ ሰካራም የለም» አሉ ፤ በሀዘን አንገታቸውን ወደ መሬት ደፍተው ።

ዳኛቸው ከአባቱ ይልቅ ፤ ከወኪሎቹ ጋር የቅርብ ግንኙነት ያደርጋል ። በየእለቱ ከሁለቱ አንዳቸውን ገንዘብ ሳይጠይቅ አይውልም ። እንዳይከለክሉት ይፈሩታል ። ዝም ብለው የጠየቀውን እንዳይሰጡት ፊታውራሪ በበኩላቸው ይቆጣሉ ። ልጄን የምታበላሹትኩ እናንተው ናችሁ እያሉ ይወቅሷቸዋል — በየጊዜው ። ይሁን እንጂ ፤ ዳኛቸው በጠየቃቸው ቁጥር ሁለቱም ገንዘብ ሊከለክሉት የማይችሉበት ልዩ ምክንያት አላቸው ። ፊታውራሪ አሳባቸው ባይሞትም በርጅና ምክንያት ተዳክመዋል ። ዳኛቸውን ካሁኑ ካስቀየሙት ፤ ፊታውራሪ የሞቱ እለት ምናልባት አሁን የሚተዳደሩበትን ውክልና በውድም ሆነ በግድ ይነፍገናል የሚል ፍራቻ አድርባቸዋል ። ስለዚህ ነው ዳኛቸው ገንዘብ በጠየቃቸው ቁጥር የማይከለክሉት ።

«እርስዎ ቀድመው አነሱት እንጂ እኛም የመጣ ነው ለዚህ ነበር ። በየእለቱ ገንዘብ አምጡ እያለ አስቸግሮናል ። የተወሰነ ገንዘብ ካልፈቀዱለት እኛ ብንከለክለው ካንዱ ሄዶ መበደሩ አይቀርም ። ይህ ደሞ ለርሶም ቢሆን ውርደት ነው ። ውርደትን እንደማይወዱ እናውቃለን ። ሆኖም አይዘኑ ፊታውራሪ» አሉ ነጭ የእስላም ኮፊያ ያደረጉት ወፍራም ሰው — «ትዳር ይመልሰው ይሆናል ። ከትዳር የበለጠ መካሪ የለም። »

«ያድርገዋ!» ካሉ በሁዋላ ቀጥለውም «ፊታውራሪ ተካየድግሱን ነገር በሰፊው ይዞታል አሉ ። አላማው መቼም እኔን ለማስናቅ ነው ። እኔ አያና ግን እንኳን ደግሼ ፤ በሌላውም ቀን ቢሆን በቤቴ ስርግና መልሰ ነው ። እንደሱ

ካሁኑ ባንጀምረውም እንደርሳለን ። ምን ጠፍቶ ። ያኔ የማ ድግስ እንደሚበልጥ ይታያል» አሉ በትምክህት ።

ፊታውራሪ አያና ፤ አስቀድመው መዘጋጀት አይሁንላቸው እንጂ ፤ እንኳን ሰርገን የሚያህል ነገር ቀርቶ ለተራውም ግብዣ ቢሆን በትንሹ መደገስ አይወዱም ። ድግስ ይዋጣላቸዋል ። ብቻቸውንም ሲሆኑ እህል አይዋጥላቸውም ። ባለቤታቸው ፤ መኪና ካስደነበራት በቅሎ አፍጥጦ ከቆመ ጉቶ ላይ ወድቀው ከሞቱ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ፤ ዘመድ ወይም ጉረቤት ፤ ይህም ባይሆን ሰው ከመንገድ እየተለመነ መጥቶ ነበር እህል የሚቀም ሱት ። ቤታቸው ተጠርቶ የሄደ ሰው ሆዱን ሰፋ ማድረግ አለበት ። እርሳቸው ደስ እስኪላቸው ድረስ ያልበላውን ሰው ዳግመኛ ቤታቸው አያደርሱትም ። ቶሎ ስለሚቀየሙ ከእግዚር ሰላምታም ጭምር ይነፍጉታል ። ማእዴን የናቀ ሰው እኔን እንዴት ሊያከብረኝ ይችላል? የሚሉት ፈሊጥ አላቸው ። እርሳቸው ግን የድስት ጥራጊ ተፈልጎ ካልቀረበላቸው ሌላ ምግብ ከጉሮሮ አይወርድላቸውም ። ከሰው ቤትም ተጋብዘው የድስት ጥራጊ ተፈልጎ ካላቀረቡላቸው አይመገቡም ። ከሁሉም ደግሞ አብሮ አደግ ገረዳቸው ከድስት ጠራርጋ የምትሰጣቸው ምግብ ነው የሚጣፍጣቸው ። አንዳንድ ጠላቶቻቸው ቅም አያታቸው ያወረዷቸው የአሽከርነት ጠባይ ነው ብለው በሹክታ የሚናገሩት ሀሜት ከጆሮአቸው ሲገባ እጅግ ይናደዳሉ ። ከአመላቸው መላቀቅ ግን አይችሉም ።

ያብሉ ያጠጡ እንጂ ፤ እጃቸው ግን ለገንዘብ አይፈታም ። ባለፈው ዘመን ይጠቀሙበት የነበረውን የባላባ

ትነት ስልጣን ካጡ ወዲህ ፤ በምትኩ ገንዘብ መሰብሰብ ጀመሩ ።

የዛሬን አያድርገውና የፈለጉትን አስረው ፤ ያሰኛቸውን ፈትተው ፤ ያስደሰታቸውን ሸልመው ፤ ያስቆጣቸውን ገርፈው ፤ ምኞታቸውን ህግ አድርገው በኖሩበት በዚያ ደጉ ጊዜ በሚሉት ዘመን የገንዘብን ጥቅም ስለማያውቁ ከመጤፍ አይቆጥሩትም ነበር ። የሚያረካቸውና ህልውናቸውን የሚያረጋግጥላቸው «አቤት! አቤት!» እያለ በመጮህ ወደእርሳቸው የሚመጣው የህዝብ ብዛት ብቻ ነበር ። «ከህዝቡ አትገልሉኝ» አንድ ቀን ቤት የዋልኩ እንደሆነ የሞትኩ ይመስለኛል ። የህዝቡን አቤቱታና ጩኸት ሳልሰማ መዋል አልቻልንም ። ክብሬ የህዝቡ ትንፋሽ ነው» ይሉ ነበር ። በዚህ የተነሳ ነበር ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ የህዝቡን አቤቱታ ለመስማት የሚመርጡት ። የባላባትነት ስልጣናቸውን ጊዜ ሽሮት ካረከሰው ወዲህ ግን በህዝቡ ትንፋሽ ፈንታ የገንዘብ ክምችት የክብራቸው መሰረትና ምስሶ እየሆነ ይታያቸው ጀመር ። የገንዘብ ሀይል የበለጠ ስልጣንና ክብር ያስገኛል ብለው ማመን ስለጀመሩ ፤ ገንዘብ አውጥተው የሰጡ እንደሆነ ስልጣናቸውን ያካፈሉ ይመስላቸዋል ። ከእግዚር በታች ሌላው ትልቅ ሀይል ገንዘብ ነው ። ገንዘብ አፍ አለው — ይናገራል ። ገንዘብ ጆሮ አለው — ይሰማል ። ስልጣኑ አይበገርም ። ቃሉ ከመሬት አይወድቅም ማለትን ያዘወትራሉ ። ይህም በመሆኑ ካንዱ ልጃቸው ይልቅ ፤ ገንዘብን በሚመለከት ነገር ባእዳንን መወከል ይመርጣሉ ። ልጃቸውን ይጠላሉ ማለት አይደለም ። እንደአይን ብሌናቸው ይወዱታል ። ስራ ለሌለው ፤ በቅ

ምጥል ላደገው ላንዱ ልጃቸው ለምን ስራ እንደማይሰጡት በተጠየቁ ቁጥር ፤ «ባእድ ይከሰሳል ። የራስ ስጋ ምን ይደረጋል? ለየትኛው እድሜ ብላችሁ ነው? ከእንግዲህ እኔ የቀረኝ ቀጠሮ ከሞት ጋር ብቻ ነው ። ለሀብቱ እንደሆነ ከሞትኩ በሁዋላ ይደርስበታል» በማለት ምርር ብለው ይመልሳሉ ። የባለኮፊያውን ሰው አሳብ ወደጉን ለማድረግ ነበር ፤ መልስ ሳይሰጡ ወደድግስ ጉዳይ ያመሩት ። ግን ፤ እንደዱባ የተደበለበሉት ሰው በዙሪያ መንገድ ላቀረቡት አሳብ መልስ ባለማግኘታቸው ፤ «የተወሰነ ገንዘብ በወር ቢቆረጥለት ምናል ታዲያ?» ብለው እንደገና ጠየቁ ።

ራስ መላጣውም ቀጠሉና ፤ «እንግዲህ ጉጂ ሊወጣ ሁለት ወር ቀርቶታል ። ካሁኑ በገቢው ራሱን ማስተዳደር መቻል አለበት ። የተወሰነ ገንዘብ ቢቆረጥለት እኛንም በየቀኑ እየመጣ አያስቸግረንም» አሉ ። ወዲያውኑ ዳኛቸው ጉምለል እያለ ገባ ። ለጊዜው እልፍኙን ዝምታ ዋጠው ።

ዳኛቸው ከአባቱ በቁመት ትንሽ ከፍ ይበል እንጂ ረጅም አይባልም ። ፊቱ እንዳባቱ የረቀቀ ባይሆንም ፤ አፍንጫውና አይኖቹ ጉልተው ስለሚታዩ የወንዳወንድ መልክ ይሰጡታል ። የእናቱን ጠይምነት ሳይሆን ያባቱን ቅላት ነበር የወረሰው ። ፊታውራሪ አጭር ቀጫጫ ናቸው ።

«ስላንተው ነበር የምንነጋገረው» አሉት ፤ ፊታውራሪ ፊታቸውን ወደዳኛቸው መልሰው ። ቀጠሉና «መቼም ብመክርህ ፤ ባስመክርህ አስቸግረህኛል ። የኔ ሀዘን ደስታ የሚሰጥህ ከሆነ.....» ከማለታቸው ፤ ዳኛቸው አቋረጣቸውና ፤ «ምክር ስልችቶኛል! አንተ ያንተን ክብር እንጂ

የኔን ጉዳት አላየህልኝም ። ሌላ ቦታ ሰርቼ እንዳልበላ አላስተማርከኝም ። አንተን እንዳላገለግል አታምነኝም ። እኔ ልጅህ እያለሁ ገብረትህንና ሀብትህን የሚያስተዳድሩት ሌሎች ናቸው ። ምን ሆነህ ኑር ነው የምትለኝ? አትጠጣ — አትሰከር — ስሜን — ክብሬን ጠብቅ እያልክ ጧት ማታ የምታሰማው እርሮ ስለቸኝ» አላቸው ፤ በቁጣ ፤ ድምፁን ከመጠን በላይ ከፍ አድርጉ ።

ፊታውራሪ አልተናደዱም ። እየተገረሙ «ያለኝ ሀብት ሁሉ ያንተ ነው ። በሀብቱ ለማዘዙ እንደሆነ ትደርስበታለህ ። ለየትኛው እድሜ?» አሉት ።

«ባገራችን አባት ካለ አጊጥ ፀሀይ ካለች ሩጥ ይባላል ። ቁጭ ብለህ የሞቱን ቀን ጠብቅ ነው የምትለኝ? አባት ልጄ እንዴት ሞቱን ተመኝልኝ ይላል? እስካሁን አልተመኘሁም ነበር ። አሳብህ ይህ ከሆነ — ለምን ድብን አትልም ታዲያ!.....» ከማለቱ ፊታውራሪ አያና ከተቀመጡበት ድንክ አልጋ ላይ እንደወጣት ተወርውረው ጉርሮውን ያዙት ። አልተከላከላቸውም ። እድሜ ከንዳቸውን አድክሞታል ። ወኔ ብቻ ነበር የቀራቸው ። ወኪሎቹ በቀላሉ ገላግለው አላቀቋቸው ። ዳኛቸው በንዴት ተንደርድሮ ወጣ ።

ፊታውራሪ አያና የሚጥል በሽታ እንደያዘው ሰው ያረጁት አጥንቶቻቸው እስኪንቋቁ ድረስ በንዴትና በእልክ ተንቀጥቅጠው ሲያበቁ ወደድንክ አልጋቸው ተመልሰው አንገታቸውን ደፍተው በዝምታ ተዋጡ ። ከንዴቱ ይልቅ ለጋብቻው የነበራቸው ጉጉት በአሳባቸው እየጉላና እየበረታ ሄዱ ። አለምክንያት አይደለም ። ፊታውራሪ ተካ ከአይናለም ሌላ ወራሽ እንደሌላቸው

ያውቃሉ ። የጋብቻው መሳካት አባቲና አያቱ ለብዙ ዘመን በህልም ይመኙት የነበረውን የሱጴን ባላባቶች ሀብትና ክብር የመጠቅለል አላማ ያለደም መፋሰስ ከግቡ ያደር ሰዋል ብለው አሰቡ ። ለብዙ ዘመን ሲታለም የቆየ ድል መጥቶ በር በሚያንኳኳበት ሰአት ልጃቸው ያልታሰበ እንቅፋት በመሆኑ አዘኑ ። ወደውነት ሊለወጥ የተቃረበ ህልም — የብዙ ዘመን — የብዙ ትውልድ ህልም — አይ የዘመኑ ልጅ አሉ በብስጭት ።

ይህን ህልም በመጀመሪያ ያለመው የፊታውራሪ አያና ቅመአያት ነበር ይባላል ። ከፊታውራሪ ተካ ቦሮ ቅመ አያት ቤት በባለሟልነት በሚያገለግልበት ወቅት ፤ ለርሱ የታጩት ልጅ ለሌላ ባላባት ልጅ በድንገት በመዳራ ፤ በንዴት ሸፍቶ የገባን ወንዝ ተሻገረ ። የዚያን ጊዜው የሱጴ ባላባት ህዝቡን እየጨቆነ ንብረቱንና ገንዘቡን ይበ ዘብዘው ነበርና ፤ የገባ ወንዝ ማዶው የኖጶ ህዝብ በጀግ ነነቱና ቆራጥነቱ እየተማረከ በብዛት ይከተለው ጀመር ። የሚመክተው ስለጠፋ ከጊዜ በሁዋላ የኖጶን የባላባትነት ስልጣን ለመያዝ በቃ ። ሆኖም በዚህም ብቻ አልረካም ። ሱጴንም ለመጠቅለል ይመኝ ነበር ። እርሱ ለጊዜው ስላ ልሆነለት ፤ በየቀኑ ልጆቹን እያስጠራ በቁም ነገር «እና ንተ እያላችሁ ምኞቴ አይሞትም ፤ የሱጴን ነገር እንዳ ትረሱ» ይላቸው ነበር ይባላል ። ይህ ማሳሰቢያ ከልጅ ልጅ ሲወርድ ሲዋረድ መጥቶ የተቋረጠው በነፊታውራሪ አያና ዘመን የማእከላዊው መንግስት ስልጣን መስፋፋት ከጀመረ ወዲህ ነበር ። የአባቶቹ ህልም እንደሰጋቸው በመቃብር ውስጥ በስብሶ መቅረት የለብትም ብለው ወሰኑና ወደ ወኪሎቻቸው መለስ ብለው «አባቲ ነፍሳ

ቸውን ይማርና ሲተርቱ ከወዳጅ ጠላት ፤ ከስጋ ብስናት ይሰውረን ይሉ ነበር ። አዎን — ስጋዬ ነውና መቼስ ምናደርገዋለሁ ። በሉ ፤ እያንዳንዳችሁ በወር ሰባ አም ስት ብር እንድትሰጡት ይሁን ። እህሉ ከቤት ይሰፈር ለታል ። ሰርጉ ባይደርስ ኖሮ ይህን እንደማላደርገው ያባ ቶቼ አጥንት ይመሰክራሉ» አሉ ፤ በጉረና ድምፅ ።

ሁለቱም ሰዎች ተያይተው የደስታ ፈገግታ ተሰዋወጡ ።

«በሉ — ከልጄ ጋር አስታርቁኝ ። የራስ ስጋ መቼም ተቆርጦ አይጣልም ። በድዬው እንደሆነ ግን እግዚር ይፍ ረደኝ» አሉ ። ፊታውራሪ አያና ቶሎ ይቆጣሉ ። ደሜ መራራ ነውና አትንኩኝ ባይ ናቸው ። ግን ቁጡው መንፈ ላቸው በትንሽ ምክንያት ቶሎ ተመልሶ ይበርዳል ። የሚ ጨክን ሆድ ምንነው በስጦህኝ ኖሮ እያሉ ብዙ ጊዜ ፈጣ ሪያቸውን ያማርራሉ ።

ወኪሎቹ ወጥተው ጥቂት ቆዩና ዳኛቸውን ይዘው ተመለሱ ። ፊታውራሪ ከተቀመጡበት ተነስተው «በል — ልጄ አጥፍቼ እንደሆነ ይቅር ለግዚር በለኝ» አሉት ። ዳኛቸው ፤ እግር ሳመና አንገታቸው ላይ ተጠምጥሞ አለቀሰ ። ፊታውራሪ ጊዜ አላጠፋም ። ወደ ሁለቱ ሰዎች መለስ ብለው ፤ «እንግዲህ የሰርጉን ነገር አደራ» አሏቸው ። ወደዳኛቸው ተመልሰው ፤ «ከዛሬ ጀምሮ በወር መቶ ህምሳ ብር ተቆርጦልህል ። ይህ ለጊ ዜው ነው ። ትዳር ከያዝክ በሁዋላ ደግሞ ሌላው ሁሉ ይሆ ናል ። አንተም ባትል እኔም አስቤበታለሁ» አሉት..... ግን ፊታውራሪ አጥብቀው የሚያስቡት የቅም አያታቸው ህልም ወደውነት የሚለወጥበትን መንገድ ነበር ።

ፊታውራሪ ተካ ከተከታዮቻቸው ጋር መጥተው አንድ ድንጋይ ከቤቱ መሰረት ላይ ከጣሉ ወዲህ ፤ በቤቱ ስራ በኩል ከወሀ በቀር ሀዲስን የገጠመው ሌላ ችግር አልነበረም ። ቶሎሳና ጓደኞቹ ከስራው አይለዩም ። ሀዲስ ክፍል በሚያስተምርበት ጊዜ ሁሉ ሌሎችን በጉፈቃደኞች በማስተባበር ስራውን የሚያካሂዱት እነርሱ ነበሩ ። በተለይ ፤ ከገባ ወንዝ ዳር የሚኖሩት ፤ ሰው የማይቀርባቸው አዶ የሚባሉት ሸክላ ሰሪዎች ፤ ሀዲስ ቤታቸው እየገባ የሚያቀርቡለትን ሲበላና ሲጠጣ በማየታቸው ፤ እምነት ሰላሳደሩበት ፤ ከድንጋይ የጠነከረ ከገባ ወንዝ ወርቅማ አሸዋ የተሰራ ልዩ ሸክላ በብዛት ለማቅረብ ስለፈቀዱ የትምህርት ቤቱ ስራ በጭቃ መሆኑ ቀርቶ በሸክላ ተሰርቶ እንዲያልቅ ተወሰነ ።

ተማሪዎቹ ከቤታቸው ምግብ ፤ ጠላ ፤ ጠጅና ገንዘብ እንደተቻላቸው ፤ እንደቤተሰቦቻቸው የኑሮ ሁኔታ በየእለቱ ፤ በየጊዜው ከድርሻቸው በመቆጠብም ሆነ በመሰረቅ ስለሚያመጡ ፤ ለቤቱ ስራ የሚያስፈልገው መዋጮ ከሚያስፈልገው በላይ ሆኖ ስለተገኘ ፤ የቤቱ ስራ ፍጥነት ቢጨምርም ፤ ሀዲስ አይናለምን እያሰላሰለ ከመጨነቅ አላረፈም ። ለቤቱ የሚያስፈልገውን ቆርቆሮና መስተዋት

በከፊል ተማሪዎቹ በትርፍ ጊዜአቸው ተቀጥረው ቡና በመልቀም ባመጡት ገንዘብ ቢገዛም ፤ በሱጴ ቦሮ የታወቀው ግሪካዊው የቡና ነጋዴ ፤ ሀዲስ እየተመላለሰ በልመና ስላደከመው ብቻ ፤ ለቤቱ ስራ የጎደለውን ቆርቆሮ ለማሟላት ፈቀደ ። «ኢኔ ጋንዛብ ብዙ አላኝ ይመስላኝ አል ። ኢኔ ጋንዛብ የላም ። ደሀ ኖ ። አንታ ብቻ አስቸጋሪ ሳው ኖ ። የላም ሲሉ አታውቁም ። እንዲህ አይናት ሰው ኢኔ አላጋጠመም ። ዛንዲሮ ቡና የላም ። ጋባያ የላም ። ቡና ቲል ጨረሳ ። ቲምርት ዳሞ ሚን ያዳርጋል ። ኢኔ አልታማረም ። ቲንሽ ቲምርት ጊዜ በሁዋላ ማብት ማብት ማላት ብቻ ። ኢኔ ዱሮ ቡና ባአሲር ሳንቲም ቢቻ አስላቂም ነበረ ። ዛሬ ቢር — ናገ ዳሞ ሁለት ቢር ። አይን ታካፈተ ። ቲንሽ ቲምርት በሁዋላ ቡዙ ማብት — ማብት ማለት ቢቻ» እያለ ነበር ሲያንገራግር ቆርቆሮዎቹን የሰጠው ። ፈረንጅ ታማኝ ነው የሚል ግምት በህዝቡ ዘንድ ስላለና ሁሉም እርሱ ዘንድ ገንዘብ ወስዶ በአዶራ ያኖር ስለነበረ ፤ ግሪኩ የተቀበለውን ያደራ ገንዘብ ንግድ ላይ በማዋል ከበረ.....ከዳቦና ከዱቄት ንግድ ወደ ግብርና ዞረ ። እንዲሁም በርጩማ በመስራት በሱጴ ቦሮ የታወቀው ጉሳ በበኩሉ ለጣውላ ፤ ለመዝጊያና ለመስኮት የሚሆነውን የዝግባ እንጨት ጠርቦና ሰንጥቆ የድርሻውን በማበርከቱ ፤ የትምህርት ቤቱ ስራ አልቆ አገልግሎት መስጠት የሚጀመርበትን ቀን በናፍቆት ከመጠበቅ ሌላ የሚያሳስብ ጉዳይ አልነበረም ። ከአይናለም ሌላ.....

የአዲሱ ትምህርት ቤት መሰረት ወጥቶ ፤ ወርቅማ በሆነው ሸክላ የተሰሩት ግድግዳዎቹ በየአለቱ እያደጉ ሲሄዱ ፤ የሀዲስ ልብ አብሮአቸው እያደገ ይሄድ ነበር ። ሀዲስ ከቤቱ ስራ ጋር ቀን የሚያሳስብ እህል እንደልብ የማያስበላ — ሌሊት እንቅልፍ የማያስወስድ — የሚያቃዥ — የሚያባንን — ፍቅር ይዞት ነበር ። ጧት ሁል ጊዜ በአስራ አንድ ሰአት ሄዶ ቤቱን እየተዘዋወረ በሚጉ በኝበት ሰአት የሚሰማው ደስታ ለብዙ ጊዜ የተለየቸውን ፍቅረኛውን እንዳገኘ ሰው ያህል ይሆንበታል ። ከጉብኝቱ በሁዋላ ፤ ከቤቱ ፊት ለፊት ካለው ትልቅ ድንጋይ ላይ ተቀምጦ ቤቱን በፍቅር አይን — አይኖቹ እስኪፈዙ ድረስ መመልከት ይጀምራል ። ወደ አስራ ሁለት ሰአት ላይ የፀሀይ ጮራ ወርቅማዎቹ ሸክላዎች ላይ አርፋ ነጥራ ስትመለስ ፤ ከየቤቱ ማእዘን ላይ የሚታዩት የውርጭ ጠፈጠፎች በጮራዋ አማካይነት ከእንቁ የተሰራ መርገፍ መስለው ሲታዩ ፤ የቤቱ ቅርፅ እየደበዘዘ — እየመነመነ — እየጠፋ ሄዶ በምትኩ ውብ የሆነች ሴት ብቅ ትላለች — ፈገግታዋ የጮራዋን ብርሀን እየተሻማ.....እጆቿን ዘርግታ ትጠጋዋለች ። ትንፋሷ እንደጧቱ አየር ህይወቱን ያድሰዋል ። አቅፋዋ እንደጧቱ ጮራ ይዳስሱታል ። ከንፈሮቿ ይሞቁታል ። ሰውነቷ ከሰውነቱ ሲጠጉ — ገላቸው

አንድ ሲሆን.....የቶሎሳና የጓደኞቹ መምጣት ብቻ ነበር ከህልሙ የሚቀሰቅሰው.....እና የአለቱ ስራ ይጀመራል ።

አንድ ጧት እንደልማዱ በሌሊት ተነስቶ ከትምህርት ቤቱ እንደደረሰ ቶሎሳና አንድ ሌላ ሰው መሳሪያ ይዘው ዘብ ያደሩ መሆናቸውን በማወቁ ፤ «ምን ነው? በደሀና? ምን አዲስ ነገር መጣ?» ብሎ ተደናግጦ ጠየቃቸው ።

«ፊታውራሪ አዘውን ነው — ቤቱን እንድንጠብቅ» አለው ቶሎሳ ።

«ከመቼ ወዲህ?»

«ከትናንት ጀምሮ»

«እኮ ለምን?»

«የትምህርት ቤቱ መሰረት የተጣለው የሱጴ ሰዎች ድሮ ድርቅ ወይም በሽታ ባገር በመጣ ቁጥር ነጭ ኮርማ ጥለው እግዚሩን ይለማመኑበት በነበረው ቦታ ላይ ነው ። አሁን እንደምታየው የበልግ ዝናም ጊዜው ሊያልፍ ነው ። አምናም የበልግ ዝናብ አልነበረም ። ህዝቡም እግዚሩን በለማመን አልሆነም ። ቡናም በትል ምክንያት ጠፍቷል ። ታዲያ ትምህርት ቤቱ በዚህ ቦታ ላይ በመሰራቱ እግዚር ተቆጥቶ ይሆናል ብለው የሚያምኑ ሰዎች እየበዙ ሄደዋል ። መሰረቱን ለመናድ አድብተው የሚጠብቁ ሰዎች አሉ ስለተባለ ፊታውራሪ እዚህ እያደርገን እንድንጠብቀው አዘዙን» አለው ፤ እንቅልፍ አጥተው ያደሩትን አይኖቹን እያሸ ።

«እኔ መቼ አወቅሁና ። አስቀድሞ የነገረኝ ሰው የለም ። አሮጌው ትምህርት ቤት ከዚህ ቦታ ላይ ባለመሰራቱ እኔ

ንም ይገርመኝ ነበር ። ከፍታ ያለው ጥሩ ቦታ ነው ። ደስ ይላል ። ታላቅ ቁም — ነገር እንዲሰራበት በገዛ እጁ ተደልድሎ የተቀመጠ ቦታ ይመስላል ። አምና ነጭ ኮርማ ታርዶ ነበር ከዚህ ቦታ ላይ?»

«አዎን — የበልግ ዝናብ በመቅረቱ ……»

«ታዲያ ዝናብ መጣ?»

«አልመጣም ። አሁን ነገሩን የሚገፋፉት አንዳንድ ምቀኞች ናቸው — ጠላቶች» አለ ቶሎሳ በቁጭት ።

ቡናው ተለቅሞ ፣ ተፈልፍሎ ፣ ተሸጦ ፣ ተጭኖ ካለቀ በሁዋላ ሱጴ ቦሮ ድርቅ ባይመታትም ለወትሮ አንበጣ እንደዋለበት ማሳ ጭር ትላለች ። የተሸመጠጠው የቡና ዛፍ የተጋጠ አጥንት መስሎ ቆሞ ሲቀር — አቧራው ሲነሳ — ኑሮ ትስክንና ሱጴ ቦሮ ማዛጋት ፣ ማንቀላፋት ትጀምር ነበር ። ድርቁ ደግሞ የባሰ መልክ ሰጥቶአት የሚያዛጋ ባዶ መቃብር አስመስሎአታል ።

ከስር መሬቱ እንደረመጥ ያቃጥላል ። ከላይ የአየሩ ወበቅ እንደእሳት ላንቃ ይጋረፋል ። ሳር ቅጠሉ ደርቋል ። ዛፎቹ ከሰል መስለዋል ። ወፎቹ ተሰደዋል ። ጎድናቸው አንድ ሁለት ተብሎ የሚቆጠር በሞትና በህይወት መካከል የሚንገዳገዱ ፣ ጣእረ ሞት የሚመስሉ የቤት እንስሳት ፣ መጠለያና መኖ አጥተው በየሚዳው በቁም ያን

ቀላፋሉ ። እረኞቻቸውም እንደነርሱ አጥንታቸው ወጥቶ ፣ ፊታቸው ገርጥቶ ፣ ሆዳቸው እንደከበሮ ተነፍቶ ፣ አይናቸው ጎድጉዶ ፣ እግሮቻቸው ቀጥኖ — የያዙትን ዘንግ መስለው — እንደሌላው ጊዜ ዋሽንት አይጫወቱም — ከወንዝ ወዲህና ወዲያ ማዶ ሆነው የእረኛ ዘፈን አይቀባበሉም ። እንደ ወንዞቹ ደርቀው ፣ እንደከብቶቹ ከስተው በዝምታ የተፈጥሮን ልግስና ይጠባበቃሉ — በትእግስት ። በተስፋ የእግዜሩን ምህረትና ቸርነት ይጠባበቃሉ - ሌላ የሚደርስላቸው ሀይል አያውቁምና! ጉልበት ያለው ጎረምሳ እንደወፎቹ በጊዜ አገር ለቅቆ ወጥቷል — የእለት ጉርስ ፍለጋ ። አዝማሪዎች መሲንቆዎቻቸውን በባህር እጣን ማሟሸትና መቃኘት ከተው ቆይተዋል ። ዘፈን የለም ። ብር የለም ። ጠጅ የለም ። ከጠላ ቤቱ ደጅ የቆርቆሮ ጣሳ አይታይም ። ከጠጅ ቤቱ ደጅ አምቡላ አይሸትም ። ንቦች አይታዩም ። እነርሱም ከአገር ወጥተዋል ። በየዛፉ ላይ የተሰቀሉት የማር ቀፎዎች ጭር ብለዋል ። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች በየደጃቸው እግርና እጃቸውን አጣምረው ከተፈጥሮ ጋር ያሸልባሉ — ያንቀላፋሉ — ያዛጋሉ ። የሞት ፍርድን የሚጠባበቅ እስረኛ ይመስላሉ ። ተፈጥሮ ፊቷን አዙራባቸዋለች ። የእግዜር ቸርነት ብቻ ነበር ተስፋቸው ። ሁሉም ወደሰማይ አንጋጠው የእግዜሩን ቸርነት ይጠባበቃሉ ። ሀዲስ ብቻ ነበር ፊቱን ወደምድሪቷ አዙሮ የሚያስበው — ተፈጥሮ የሰው ልጅ ተገዥ እንጂ የበላይ አይደለችም — ሰው ተፈጥሮን ድል ማድረግ አለበት — ተፈጥሮ ድል የምትሆን በት መሳሪያ እውቀት ነው — የእውቀት ምንጩ ትምህርት ቤት ነው — እጅ — የሰው እጅ — ድል የማይነሳው ምን ነገር አለ? ተፈጥሮ ራሷ ለጠንካራ እጅ

ምስጢሯን ትገልጣለች ። ተፈጥሮ የሰውን ልጅ እንድታገለግል እንጂ እንድትገዛው አልነበረም የተፈጠረችው — ግን ምስጢሩዋን ለማወቅ የሰው ልጅ ጥበብ ያስፈልገዋል ። ምስጢሩዋን እንደነፈገችው ነው ። ተፈጥሮ የእግዚርን ቦታ በመውሰድ በሰው ዘንድ ልትመለከት ትፈልጋለች ። ተመልካሾችም — ግዙፍነትዋ — ምስጢሩዋ — በሰው ልጅ ላይ ያላት ሀይል ። ተፈጥሮ የምትመካው በሰው ልጅ ድንቁርና ነው — ከድንቁርና ሌላ መሳሪያ የላትም ። ሀዲስ የተፈጥሮን ንፋግነትና ዋላዋይነት ድል ለማድረግ አስቀድሞ በወሰደው ርምጃ መሰረት ባስቆፈራቸው ሶስት የወሀ ጉድጓዶች ብዙ ሰዎች ሲጠቀሙ በማየቱ ቢደሰትም ፤ ብዙ የወሀ ጉድጓዶች በየቦታው ቢቆፈሩ ፤ የእልቂት ወንዝ ቢገደብ — የገባ ወንዝ ለኤሌክትሪክ ሀይል መስማ እንዲውል ቢደረግ ፤ ተፈጥሮን በመግራት የሰው ልጅ ባርያ ለማድረግ የሚቻል መሆኑን ቢያጤንም ፤ ተፈጥሮን ድል ለመንሳት የመጀመሪያ ርምጃ ትምህርት ቤቶችን ማስፋፋት አስፈላጊ እንደሆነ በበለጠ ተገነዘበ ። አዲሱ ትምህርት ቤት ሊሰጥ የሚችለው ጥቅም በይበልጥ በአእምሮው ውስጥ ጉልህ ሆኖ ታየው ። እጆቹ ከመጠን በላይ ይንቀጠቀጡ ጀመር ። የትምህርት ቤቱ ስራ ተፈጽሞ ከስራ ላይ የሚውልበት ቀን ናፈቀው — አንጓው ። አይኖቹ እንባ አቀረሩ ። ተፈጥሮ እንደ እንቅፋት ከፊቱ ላይ መጥታ በመደንቀሯ ረገማት ። እንደ ሸርሙጣ ለሀይለኛው ብቻ የምታደላ በመሆኗ ጠላት ። ተፈጥሮን ድል ለማድረግ የእጅ ሀይል — የሰላጤን እጅ የሚሰራው ተአምር — ብቻ እንደሆነ በይበልጥ አመነ ። ኢትዮጵያ በምህላ ወደሰማይ የዘረጋቻቸውን እጆቿን ወደምድራቱ እንድትመልስ ተመኘ ። የጀ

መረው የእጅ ጉዞ በትምህርት ቤቱ ስራ ብቻ ከአፎቱ ተመልሶ እንደማይዝግ አመነ ። አሳቡ እንሰራራ.....

በየአድባራቱ ካህናቱ ፀሎተ ምህላ ፤ ሀዘቡ እግዚአታ እያሰሙ ፈጣሪያቸው በምህረቱ የመጣውን ቁጣ እንዲያሳልፍላቸው መለማመን ከጀመሩ ቆይተዋል ። መምሪ መሀሪ እንደዚያን ሰሞን ስራ በዝቶባቸው አያውቅም ። እግዚር መክሱን ያመጣብን ሀጢአታችን በዝቶ ነው ይላሉ ።

እግዚአብሔ በግንባሩ ከተደፋበት ቀና ሲል ኳ ብሎ የተንጣለለውን አመድማ ሰማይ የተመለከተ እንድትገባ ተስፋ ቆርጦ አጠገቡ ለነበረው ጓደኛው ፤ «ነጭ ኮርማ ወሰደን ከተለመደው ቦታ ላይ መሰዋት አለብን ። አለዚያ አድባሯ አትታረቀንም ። እኔ ነጭ ኮርማ አለኝ» አለ ፤ ትላልቅ አይኖቹን ከተንጣለለው ባዶ ሰማይ ላይ እያንገዋለለ ።

«ትምህርት ቤቱስ?» አለ ጓደኛው በአሳብ ተመስጦ ። «ማፍረስ ነዋ ። ስናልቅ እንዴት ዝም ብለን እናያለን!» ሲል —

«ካድባሯ ጋር መጣላት ሌላ ። ከፊታውራሪ ተካጋር ተጣልተን የት ልንገባ?.....» ብሎ ሳይጨርስ — አቋረጠውና «ፊታውራሪ በችጋር እለቁ ይሉናል እንዴት አይኖቸው እያየ? እርሳቸው ከጉተራቸው አውጥተው ይበ

ላሉ ። ችግሩ መቼ ለጌቶች ሆነ ለድሀው እንጂ ። ቢራብ ድሀ ቢጠማ ድሀ ። ያለው ይጨመርለታል ተብሎ የለ ። እግዚአብሔርም ያደላል ። በምድር ያልሆነለት ድሀ መንግስተ ሰማያትም አይገባም ። ዘንድሮ የከበሩት እህል በጉተራ ያከማቹት ናቸው ። ድሀ እንደሆነ ለዘር ያኖረውን በልቷል ። የዘራውን አፈር በልቶታል ። በዚህ ላይ መንግስት ግብር ክፈሉ ይለናል ። ባለርስት ሲሶ ይጠይቃል ። እኛ ምን እን ሁን? እንለቅ ባንድ ትምህርት ቤት ምክንያት!» አለ በብ ስጧት እየተንገፈገፈ — ቀጠለና «ልጆቼ የሚበሉት አጥ ተው ሰውነታቸው አልቆ ሆዳቸው ብቻ አፍጦ ቀርቶ አል ። በጠኔ ሊያልቁ ነው ። እህል እህል እያሉ — እህል ያልዞረበት ትንፋሻቸው ጠረኑ ተለውጦ ። ከብቶቹ በየሚ ዳው ይወድቃሉ ። እኔንም እንደነሱ አንድ ቀን ጥምብ አንሳ ይቃረጠኛል ። በዚህ ሁኔታ ቀባሪስ የት ሊገኝ? የፊ ታውራሪ ቁጣ ከዚህ ይብሳል?» ብሎ ጠየቀው ።

ሁለተኛው ባላገር መልስ ሲፈልግ ፤ እግዚአብሔር ውን አቁመው በጥምና ሁለቱን ያዳምጡ የነበሩት አዛ ውንት ጣልቃ ገቡና «የትምህርት ቤቱ መሰረት ድሮ ላድባሯ መስዋእት ከምናቀርብላት ቦታ ላይ መጣሉ ለድ ርቁ ምክንያት ሊሆንም ላይሆንም ይችላል ። ምክንያቱን የሚያውቀው እግዚር ብቻ ነው ። ይልቅ እኔን የሚከነክ ነኝ ሌላ ጉዳይ ነው ። እንደምታዩኝ በእድሜ ብዛት ቀኑ እየመሸብኝ ሄዷል ። የማዝነው በዚህ ሰአት ጧሪና ረዳት በማጣቴ ነው ። ትልቁ ልጄ የፈረንጅ ፊደል ቆጥሬአለ ሁና እዚህ አልኖርም ብሎ ኮበለለ ። ሴቷ ልጄም አዲስ አበባ ከርመው በጌጣጌጥ አሸብርቀው ዘመድ ጥየቃ የሚ መጡትን አንዳንድ ጓደኞቿን አይታ እኔም ለምን እንደ ነርሱ አልሆንም በማለት ከቤት ኮበለለች ። ይህ ጥርጊያ

መንገድ ሱጴ ከገባ ወዲህ ሁሉም እግር አወጣ ። አሮጊ ትና ሽማግሌዎች ብቻ ከቤት ቀሩ — ያለጧሪ ያለረዳት ። የርሻ መሬት ሁሉ እዳሪ ሆነ ። ይህ አሁን የምትከራከሩ በት ትምህርት ቤት ሲበፋፋ ደሞ ከብት የሚያግዱልንና የሚላላኩልን ልጆች ጨርሶ ሊጠፉ ነው ። ዘመኑ በሽማ ግሌዎችና በአሮጊቶች ላይ ፊቱን አዙሮአል ። ከቤት ኮብ ልለው የሚጠፉት ሁሉ በሄዱበት ኑሮ ቢሳካላቸው እንኳ ደግ ነበር — አብዛኛዎቹ ከወሮበልነትና ከሴትኛ አዳሪነት አያልፉም ይባላል ። ይህ ሁሉ ውድቀት ፤ የቤተሰብ መፍረስ ፤ ያሮጊትና የሽማግሌዎች ያለጧሪ ፤ ያለረዳትና ያለቀባሪ መቅረት የመጣው በስልጣኔ ሳቢያ ነው ። ነገሩ ግራ ሆነ ብኝ ። ዳገት አይሉት ቁልቁለት ። ስልጣኔ ነው ይሉናል ። የስልጣኔ ትርፉ ይህ ከሆነ ባፍንጫ ቢወጣ ምናለበት! እኔ ይህን ስልጣኔ አልለውም ። የግዜር ቁጣ ነው ። እግ ዚኦ እንበል — እግዚኦ እንበል — ያመጣብንን ቁጣ እንዲ መልስልን እግዚኦ እንበል ከስልጣኔ መቅሰፍት እንዲሰ ውረን» ብለው በግንባራቸው ከመሬት ተደፉ ።

ሁለተኛው ባላገር አዛውንቱ የሚናገሩትን አላጤነም ። ጓደኛው ላቀረበለት ጥያቄ መልስ ሲፈልግ ከቆየ በሁዋላ «ያምናውን ግብር ማን ከፈለልህ? ይህን እንኳ አታስታው ስም ። ከችጋርም ብናመልጥ እጃቸው ይጥለናል» ፊታው ራሪ ባለውለታዬ ናቸው ። በትምህርት ቤቱ ላይ እጄን አላነሳም» አለ ።

«ስትምት እያየህ?» አለው ጓደኛው በቁጣ ።

«የማተብ ጉዳይ ነው» አለ ኩምጩጭ ብሎ.....

እንዳለፈው ሰሞኑ ንፋሱ በሀይል አይነፍስም ። ደመናዎች ኳ ብሎ በከረመው ሰማይ ላይ ብርማ ቀለማ

ቸውን እየለወጡ መሰብሰብ ጀምረዋል ። መንምኖ የነበረው የሀዲስ ተስፋ እንደገና አንሰራራ ። ወደሰማይ አንገቱን ቀና አድርጎ በልቡ እግዜሩን ተለማመነ ። የደመናዎቹን መሰብሰብ የተለመከቱት ገበሬዎች ክርክራቸውን አቁመው ወደ ሰማይ አንጋጠው በመገረምና በድንጋጤ መንፈስ ይመለከቱ ጀመር ። ፍርሀትና ደስታ የተቀላቀለበት ስሜት አድርባቸው ብርክ ይዞአቸው በደስታና በፍርሀት መካከል ይዋልሉ ነበር ። ሰማዩ እየጠቆረና እያጉረመረመ ሲሄድ የቤተክርስቲያን ደወሎችና የአባ ጨፌድቤ እንደመፎካከር እያሉ ያለማቋረጥ ይሰሙ ጀመር ። አባ መርጋም ምና ምን እየተጉመጠመጠ ወደ ሰማይ ይተፋል ። ወደምሽት ላይ ዝናብ ጣለ ። ጥቁሩ አፈር ረጥቦ አደረ ።

የተአምር ዘመን አላለፈም አለ ሀዲስ በልቡ ።

የቤቱ ግድግዳዎች ስራ ለመጠናቀቅ ትንሽ ቀርቶታል ። ለቤቱ ከጸን የሚያስፈልገው ቆርቆሮ ሁሉ መጥቶ ተከምሯል ። ሀዲስ እንደልማዱ በማለዳ ተነስቶ ከትልቁ ድንጋይ ላይ ተቀምጦ ቤቱን ከጮራዋና ከአይናለም ፤ አይናለምን ከቤቱና ከጮራዋ ጋር ባሳቡ እያማታ ሲያልም ቆየ ። ቶሎሳና ጓደኞቹ አልመጡም ። ተማሪዎቹ በሚያ

ዋጡት ገንዘብ ተቀጥረው የሚሰሩት አናጢዎችም ስራቸው ላይ አልተገኙም ። ሀዲስን ከቀን ህልሙ የቀሰቀሰው የትምህርት ቤቱ ደወል ነበር ። ለጊዜው ነገሩ ባያስደነግጠውም ግራ ሳይገባው አልቀረም ። ክፍል ገብቶ ማስተማር ስለነበረበት ለማሰብም ጊዜ አላገኘም ። ከአርባ አምስት ደቂቃዎች በሁዋላ ከክፍል ሲወጣ ቶሎሳና ጓደኞቹንም ሆነ በገንዘብ የተቀጠሩትን አናጢዎች ባለማየቱ ልቡ መሸበር ጀመረ ። በድንጋጤ ወደ ዲሬክተሩ ወደ አቶ ይርጋ አለሙ ቢሮ ሮጦ ገባ ።

የፊቱን መለወጥና የትንፋሹን ማጠር በመገረም ተመለከቱና ፤ «ምን ነካህ? የቤቱ መሰረት ተናደ እንዴ?» አሉት እየተመፃደቁ ።

የአቶ ይርጋ አነጋገር ቢያስቆጣውም ንዴቱን ዋጥ አድርጎ ፤ «የሚረዱኝ ሰዎችም ሆኑ ሌሎች ሰራተኞች እስካሁን ያለወትሮአቸው አልመጡም ። የቀሩበትን ምክንያት ማወቅ አለብኝ.....» ከማለቱ አቋርጠውት ፤ «አሁን ማስተማር የለብህም እንዴ?» በለው ጠየቁት ።

«አዎን — ያራተኛ ክፍል ተማሪዎች ይጠብቁኛል ።»

«ስራህን ስትጨርስ ትደርስበታለህ ። ሰራተኞቹ የዘገዩ እንደሆነ ያለም ፍፃሜ አይሆንም ። ምናስቸኮለህ?» አሉት ፤ እንደመርፌ ጆሮ በምትወጋው ቀጭን ድምፃቸው ። ሀዲስ ንዴቱን በመቆጣጠር ስሜቱን ገታ ። አልተናገራቸውም ። ዝም ብሎ ወጣ ።

ጠይምነቱ ወደጥቂረት ሊለወጥ ደርሷል ። ድሮ የሚስቁት ትናንሽ አይኖቹ ፈገግታቸውን አጥተዋል ። የገባን ማካ የመሰለው ከርዳዳ ጠጉሩ ማበጠሪያ ካየ ስን

ብቷል ። ድሮውኑ እጆቹን ከሰራው ኪስ ውስጥ ከትቶ ሲሄድ ከወገቡ ይጉብጥ ነበር ። አሁን የባሰውኑ ጉብጧል።

ከአቶ ይርጋ ቢሮ ወጥቶ ወደአራተኛ ክፍል ሲያመራ ከሩቅ የመቶ አለቃ አሸኔን አየው ። የማናቸው ኮከቦች ከሩቅ ያብለውልጣሉ ። ሀዲስ ሊያነጋግረው አልፈለገም ። ግን የመቶ አለቃው በእጁ ስለጠቆመው ቆሞ ጠበቀው ። የማወቅ ፍላጎትም አደረበት ።

«አዲሱን ትምህርት ቤት እግረ መንገዴን አይቼው ነው የመጣሁት ። ለማለቅ ምንም አልቀረውም ። እንኳን ደስ ያለህ» አለው ።

«እንኳን አብሮ ደስ ያለን»

«ሰሞኑን ብቻ ስራው ሳይቆም አይቀርም»

«ለምን?»

«ህዝቡ ለአፈርሳታ እንዲቀመጥ ታዟል»

«የምን አፈርሳታ?»

«የወረዳው ፀሀፊ መገደሉን አልሰማህም እንዴ ? ያ ያንድ ባላገር ልጃገረድ ያበላሸው ። ማን እንደገደለው እስኪታወቅ ድረስ ከአፈርሳታ ዝር የሚል የለም...»

«እስከ መቼ ይቆያል?»

«ማን ያውቃል? ሳምንት ሁለት ሳምንት» አለው ። የመቶ አለቃ ፤ የበለዙ አይኖቹንና ጥርሶቹን እያሳየው ።

«እስከዚያ ድረስ ነጋዴው ንግዱን ፤ ገበሬው እርሻውን ትቶ ቁጭ ማለቱ ነዋ!»

«ከቦታው ዝር የሚል የለም ስለህ.....»

«በቀድሞው ዘመን ቢሆን የአፈርሳታ ጥቅሙ ይገባኛል ። ባሁኑ ዘመን ግን ጥቅሙ አይታየኝም ። ስራ ማስፈታት ነው ። የመሬት ፣ የገቢ ፣ የትምህርት ፣ የጤና ታክስ-የልማት መዋጮ ሁዋላ ሳይቀርለት! ይልቅ ወንጀለኛውን በቶሎ ለማግኘት የናንተ ፖሊሶች ምርመራ አይሻልም? ዶሮ የማረችው አያመልጠንም የምትሉት ሰዎች.....»

«እዚህ የቀድሞው ዘመን የምትለው አሁንም እንዳለ ነው ። የጋርዮሽ አላፊነት ያስፈልጋል ። ጥቂት ፖሊሶች ብቻቸውን ወንጀልን ለመከላከል አይችሉም» አለው ።

የሀዲስን ፊት የሀዘን ጥላ መጥቶ ጋረደው ።

የመቶ አለቃ አሸኔ እዚህ ላይ ነገሩን አላቆመም ። «በመታሰርህ በኔ አትዘንብኝ ። አሳቡ የኔ አይደለም» አለው ። መልዩውን እያስተካከለ ። ሀዲስ መልስ ሳይሰጥ ዝም በማለቱ ቀጠለና ፤ «ካለቃ ጠላት ይሰውረኝ ማለት ብቻ ነው» አለው ።

ሀዲስ ፤ አንዳችም ስሜት የማይነበብበት ፊት እያላየው «እኔ ያለቃ ጠላት የለኝም ። ባንግባባ ይሆናል» አለው ።

የመቶ አለቃ አሸኔ በሀዲስ መልስ እንደመበላጩት ብሎ ጥሎት ለመሄድ ከቃጣው በሁዋላ መለስ አለና «ሳይህ የጉርምስናዬን ወራት ታስታውስኛለህ ፤ እኔም እንዳንተ ዳተኛ ነበርኩ ። አለምን ለመለወጥ የምችል ይመስለኝ ነበር ። ታዲያ ነገሩ የተገላበጠሽ ሆነና አለም እኔን ለወጠችኝ ። ብቻ በልጅነት ዳተኛ መሆን በኔና ባንተ አልተጀመረም ። ሁሉም የሚንዝበት መንገድ ነው ። እኔ ያኔ

በራሴ ላይ የፈጠርኩት ጠንቅ እንደጥላዩ ሲከተለኝ ይኖራል ። ብዙ ጓደኞቼ ዛሬ ሻለቃዎች ሆነዋል ። እኔ ግን ይሄውና እንደምታየኝ በመቶ እልቅና ቀረሁ» አለውና በረጅሙ ተነፈሰ ።

«እኔኸ ዳተኛ አይደለሁም ። ልሰራ ማለት ዳተኛ ያሰኛል እንዴ.....»

የመቶ አለቃ አቋረጠውና «አየህ እኔ ከአባ ዲና ተመርቄ ሰወጣ — ጊዜ ሲያመልጥና ጠጉር ሲመለጥ አይታወቅም — የበላዮቼን እየተጋፋሁ ለፍትህ ሽንጤን ገትሬ እሟገት ነበር ። አንዳንድ እስረኞች በገዛ ስልጣኔ ፈትቼ የለቀቅሁበትም ጊዜ ነበር ። አንዳንድ የአሰራር ዘዴዎች እንዲለወጡ የማላቀርበው አሳብ አልነበረም ። አንዳንዶቹን አሳቦች በገዛ ፈቃዴ ስራ ላይ እንዲውሉ ሞክራ ነበር ። መቼም አለቃ ያልወደደው ነገር አይባረክም ። ሜዳውን ገደል የሚያደርጉበት ዘዴ አላቸው ። ብቻ ምን ያደርጋል ፤ ያለፈውን ቢያወሩት ተረት ይሆናል ። ያኔ የነበረኝን አሳብ አንዳንዱን ሳስታውሰው ያስቀኛል ። ድፍረቱና ግትርነቱ ያስገርመኛል ። እድሜ መስተዋት ነው ይሉ የለም ። ነገሩ እንደዚያ ሆነና ነው ። ከሀብረተሰቡ ውስጥ መብቀል ያስፈልጋል ። ላይ ላዩን እናብብ ብንል ስር እንሰድም» አለውና ከሀዲስ መልስ ሳይጠብቅ ጭነቱን ያራገፈ ይመስል በረጅሙ ተንፍሶ እየተውዘገ ዘገ ወደአቶ ይርጋ ቢሮ አመራ ።

ሀዲስ በመቶ አለቃ አሽኔ አስተያየት እየተገረመ ለማስተማር ወደ ክፍል ገባ ። ሳምንት እንደዋዛ አለፈ ። ወደስራ የተመለሰ ሰው አልነበረም ። ሀዲስ አስተምሮ ከክፍል በወጣ ቁጥር ብቻውን ከመፍጨርጨር አላቋረጠም ።

ያናጢነቱንም ሆነ የግምባኛነቱን ስራ እንደነገሩ የተለማመደው ቢሆንም ፤ አልፎ አልፎ በራሱ ላይ አንዳንድ አደጋ ማድረሱ አልቀረም ። አንድ ቀን ምስማር እመታ ለሁ ብሎ ግራ እጁን ክፉኛ ቀጠቀጠው ። ስቃዩ ከስራ አላገደውም ፤ ጠንካራው ምኞቱ ይገፋፋው ነበር ። ተማሪዎቹ አንዳንድ ነገር ከማቀበልና ከመላላክ በቀር በዚህ ደረጃ የሚሰጡት ርዳታ እምብዛም ነበር ። ሰውነቱ እየደከመ ፤ እየከሰና እየጠቆረ ሄደ ።

አንድ ቀን ከሰአት በሁዋላ ከንቶ እመታለሁ ብሎ ሲታገል ተንሸራትቶ ከጣሪያው ላይ ወደቀ ። በመደነቅ ቆመው ይመለከቱት የነበሩት ብዙ ተማሪዎች እየጮሁ ከወደቀበት ደረሱ ። ግማሽ ጉኑ ጭቃ ውስጥ ተቀብሮ በጀርባው እንደተንጋለለ ትናንሽ አይኖቹን አፍጦ ጣሪያ ጣሪያውን ይመለከት ነበር — ሊያነሳው የመጣ ያለ ይመስል ቀኝ እጁን ወደጣሪያው እየዘረጋ — ላንዳፍታ ከጣሪያው ላይ ሆና አይናለም እጆቿን ወደታች ስትዘረጋለት በእዝነልቦናው ተመለከተ ። የተማሪዎቹ ፎክት ወደእውነት መለሰው ። ለመነሳት ሞክረ ። ግን ግራ እግሩ ከዳውና ተመልሶ ወደቀ ። ያኔ ነበር የእግሩ መሰበር የታወቀው — እና በደረቱ ዞሮ ፊቱን ከጥቁሩ ጭቃ ውስጥ ቀበረው — ሻድሉን እየረገመ ።

ተማሪዎቹ ወዲያውኑ ወሳንሳ ይዘውት ከጉጆው ወስደው እንዳስገቡት ተደናግጠው ፤ ነጠላ እንኳ ትከሻቸው ላይ ሳይጥሉ በመጀመሪያ የደረሱለት ጉረቤቱቹ ወይዘሮ ዝናሽና ሽታዬ ነበሩ ። ከእግር መሰበር የባለ አደጋ በብዙ ወንዶች ላይ ሲደርስ የገፋው እድሜዋ ያሳያት በመሆኗ ፤

ወይዘሮ ዝናሽ ይህን ያህል አልተጨነቀችም ። ሽታዬ ግን እንባዋን ትዘራ ነበር ።

ፍቅር የሸርሙጣ መቃብር ነው ማለትን የምታዘወትረዋለህ ዝናሽ ፤ የሽታዬ ዝንባሌና ስሜት ባያስደስታትም ፤ ሀዲስ እንደሷ ያዲስ አበባ ልጅ በመሆኑ ስለማትጠላው «በገዛ እጅህ ጠላት ባታበዛ — በእጅህ መቃብርህን ባትቆፍር ምን ነበረበት?» ሳትለው አታልፍም ባገኘችው ቁጥር ።

ሽታዬ አንድ ቀን ወደአዲስ አበባ ወጥታ ፤ ያንን በዝና የሰማችውን የብር ማእድን የሆነ ከተማ ማየት ነበር ምኞቷ ። እድሏ አልሆነችም ብሎ ወደአዲስ አበባ በመሄድ ፈንታ ወደ ሱጴ ቦሮ ወረደች ። ከሀዲስ ጋር ከተዋወቀች ወዲህ ግን ወደአዲስ አበባ ለመውጣት የነበራት ብርቱ ምኞት እንደገና ማንሰራራት ጀምሮ ነበር ።

ብቻዋን በምትሆንበት ጊዜ ፤ ገረዶቻቸውን ከነቡቱቷቸው አግብተው የሚሄዱ አስተማሪዎች አሉ አይደለም እንዴ? እኔ እንኳ ስንት አውቃለሁ — ከገረዶቻቸው የወለዱ አስተማሪዎች ። ስንት ገልቴ የባላገር ገረዶች ቀን አልፎላቸዋል! እኔ ታዲያ ከነሱ በምን አንሳለሁ? መልኬ ውብ — ፀጉሬ ዘማ — ቁመቴ ሎጋ — እድሜዬ ለጋ — ምን እንከን ይገኝብኛል? የለም — ደሞ ለገጠር አስተማሪ ይህን ያህል መጨነቅ እያለች ስታስብ ትቆይና ፤ ሀዲስ ፤ አይነ አፋር ፤ መንፈስ ግትር ፤ ብዙ የሚያስብና የሚሰራ ፤ ግን ከትንሽ ፈገግታ ሌላ ብዙ የማይናገር መሆኑን ስትገነዘብ ፤ ያገባኝ ይሆን? በማለት ፤ በጥርጣሬ ትጨነቃለች ። ሽታዬ መንፈሷ ታውቅ ስትጨነቅ ወይዘሮ ዝናሽ ባየቻት ቁጥር ፡—

«ፍቅር ያዘኝ ብለሽ አትበይ ደንበር ገተር

እኛም አንድ ሰሞን እንዲህ አርጉን ነበር» ካለች በሁዋላ ትቀጥልና የከበደ ሚካኤልን ግጥም በመቀየጥ፡—

«ሸርሜ ሞቷን ስትሻ ስታበዛ ሩጫ

ሄዳ ታሸታለች የፍቅር አፍንጫ» ሳትላት አታልፍም ። አባባሉ ለሽታዬ እንደ ማስጠንቀቂያ የተሰነዘረ ይሁን እንጂ ወይዘሮ ዝናሽንም ቢሆን ኮከብ ተዋናይት ከነበረችበት ከደጃች ውቤ ሰፈር መድረክ ላይ ወድቃ ሱጴ ቦሮ የደረሰችበትን ምክንያት ያስታውሳታል ።

“እንደሰራ አይገድል.....መጠጥ ቤቱን ከፍት ትተን ነው”ከ የመጣነው” አለችና ፤ ዝናሽ ወደፊት የገፋውን ሆዱንና ወደሁዋላ ያፈጠጠውን ቂጧን ተሸክማ ተነሳች ።

“ውይ እትዬ.....ብቻውን ባዶ ቤት ውስጥ ጥለነው እንሂድ እንዴ?” አለች ሽታዬ ፡ እያመነታች ።

«ካንቺ የተሻለ ምን ወጌሻ አለው ብለሽ? አንቺ ባይሆን እዚሁ ሁኒላት» አለችና ፤ ወደሀዲስ ፊቷን መለስ አድርጋ ፤ «ብቸኛ መሆን ከፋቱ እዚህ ላይ ነው» አለችው ፈገግ ብላ ። ፈገግ ስትል ከጉንጮቿ ላይ ስርጉድ እያሉ አይን የሚሰቡት ምልክቶች የቀድሞ ምትሀታቸውን አጥተዋል ። ስትስቅ አይን የሚሰቡት ያስተከለቻቸው ሁለት የወርቅ ጥርሶች ብቻ ናቸው ። ሀዲስ ስቃዩን ላንዳፍታ በመርላት በወይዘሮ ዝናሽ አነጋገር ተደንቆ ፈገግ አለ ። ፈገግ ሲል ከግራ ጉን ያለችው ወላቃው ትታያለች ።

ወይዘሮ ዝናሽ እንደወጣች ፤ ሽታዬ ፤ ሀዲስ ከተኛበት አልጋ ጠርዝ ላይ ቁጭ ብላ ፤ አይን አይኑን እያየች

«ወይዘሮ ዝናሽ ያሉትን ሰምተህል? ብቸኛ መሆን — ያውም በማያውቁት አገር — ጥሩ አይደለም» አለችውና እጁን ያዘችው ። እርሱም ጠበቅ አድርጎ ያዛት ።

ቀጠለችና «አርገዢልህለሁኮ» አለችው ። አልደነገጠም ። ሽታዬ አርገዢልህለሁኮ ስትለው ይህ የመጀመሪያዋ ጊዜ አይደለም ። እየቀለደች ደጋግማ ያረገዝችለት መሆኗን ትነግረው ነበር ። ካረገዝችለት ይዟት ወደ አዲስ አበባ መሄድ የግድ እንደሚሆንበት ስለምትገምት ፤ በዚህ ልታጠምደው ካሰበች ወዲህ ከሌላ ወንድ ሄዳ አታውቅም ። ከሀዲስ እንድታረግዝ ያልሰገደችለት ታቦት ፤ ያላየችው ጠንቋይ ፤ መፅሀፍ ያላስገለጠችው ደብተራ በሱጴ ቦሮ አይገኝም ። ከደረቱ ላይ ጋደም አለች ። ሉግ ፀጉሯ ግማሽ ፊቱን አለበሰው ። በግራ እጁ ጡቷን መደባበስ ጀመረ ። የወንድነት ስሜቱ መቀሰቀስ ለጊዜው ስቃዩን አስረሳው ። እጁ ፤ ከጡቷ ወደዳሌዋ ፤ ከዚያም ወደጭኗ እያለ ወደታች መንሸራተት ሲጀምር ፤ ሽታዬ በመገረም ፤ «እንዴ?» አለች ።

«ምንነው?» አላት ፤ ትናንሽ አይኖቼን እያንከባለለና ትናንሽ ገፁህ ጥርሶቼን እያሳያት ።

«እግርህ ተሰብሮ!»

«መድሀኒት ነው አሉ!»

«ይልቅ ነገ አባ ጩዳ ዘንድ ሄጄ ልንገርልህ!»

«ምን ትነግረልኛለሽ?»

«ሁለተኛ አደጋ እንዳይደርስብህ.....ጠላቶችህ እንዲወድቁልህ የነካሽውና ያሰብከው ነገር እንዲሆንልህ.....»

«ቃልቻ ይህን ሁሉ ለሰው ለማድረግ ቢችል ኖሮ ለራሱ አያንስም ነበር.....»

«አረ እንዲህ አትበል! ውቃቢያቸው ይወገሃል ። ከአባ ጩዳ የሚሰወር ነገር የለም ። የተናገሩት አይወድቅም ። ወይዘሮ ዝናሽ ከአዲስ አበባ ባዶ እጃቸውን መጥተው የከበሩት በምን ምክንያት መሰለህ? ከአባ ጩዳ ቤት አይጠፉም.....»

«እንዲህ ስትይ ከሀያኛው መቶ ክፍለ ዘመን ውስጥ ያለሽ አይመስለኝም ። የአባ ጩዳ ትልቅነትና ክብር የተገነባው በህዝቡ ድንቁርና ላይ ነው ። ሌላ መሰረት የለውም ። ትምህርት በበር ሲገባ ቃልቻ በመስኮት እንደሚወጣ የታወቀ ነው ። በድንቅርና ላይ የተመሰረተ ማንኛውም እምነት ከተመሳሳይ እድል አያመልጥም ። ይልቅ ይህን ተይና.....»

«ምን ልትሆን?»

ሽታዬ ከደረቱ ላይ ቀና ብላ ከአልጋው ላይ ለመጋደም ስታስብ በር ተንኳኳ ። ፈንጠር ብላ ከአልጋው ፊትለፊት ካለው ወንበር ላይ ቁጭ አለች ። የመጣው ቶሎሳ ነበር ።

«ጋሼ የመጣሁት አደጋ የደረሰብህ መሆኑን ሰምቼ ነው ። ባይመሽ ኖሮ ፊታውራሪም ለመምጣት አስበው ነበር ። ግን ይዘሽው ና ብለውኛል» አለው ።

«እግሬ ተሰብሮ ምኑን ይዘሽኝ ሄድክ.....»

«ወንድሚን! እግርህ ነው እፃዴ የተሰበረው? እኔን ይስበረኝ ። እኔ መቸ አውቄ ። ቀላል አደጋ መስሎኝ ነበር ። በል አሁን ሰዎች ይገፍ መጥቼ እወስድሃለሁ» ብሎት

እንባውን እንዳቀረረ ሊወጣ ሲል 1 ሀዲስ አንገቱን ቀና አደረገና «እዚሁ ተኝቼ አገግማለሁ ። ይልቅ ጥሩ ወጌሻ ፈልግልኝ» አለው ።

«የለም! ኮ ጋሼ.....»

«ምንነው ወጌሻ ብትፈልግልኝ!»

ከአይናለም ጋር አንድ ጣሪያ ስር ማደሩን አልጠላም ። እንዲያውም ከቶሎሳ ጋር ለመሄድ አስቦ ነበር ። ግን ስለ አይናለም ያደረበትን ስሜት ፈራው ። ፊታውራሪ ተካ ስሜቱን ገምተው የነቁበት እንደሆነ ከአይናለምም ሆነ ከትምህርት ቤቱ ሳይሆን ከሁለት ዛፍ ያጣ ጉሬዛ መሆኑን ይመጣል ብሎ አሰበ ። የመሄድ ፍላጎቱን ገታና ነገሩን ለመለወጥ ያህል «ለመሆኑ የአፈርሳታው ጉዳይ ከምን ደረሰ?» ብሎ ጠየቀው ።

«የምስራች»

«ምስር ብላ»

«ዛሬ አለቀ»

«ገዳዩ ተገኘ ማለት ነው?»

«እሱ ምን ይገኛል ። አምናም አንድ ፖሊስ ተገድሎ አፈርሳታ እንድንወጣ ታዘን ነበር ። ካቻምናም እንዲሁ ነበር ። ባሁኑ ጊዜ ወፍ ነገረችን የሚል እንኳ አልተገኘም ። ምንም ፍንጭ ስላልተገኘ አፈርሳታው ተበትኗል ። እንግዲህ የአይናለም ስርግ ካለፈ የትምህርት ቤቱን ስራ ከፍፃሜ ከማድረስ በስተቀር ሌላ ስራ የለንም» አለው ።

«መቼ ነው ስርጉ?»

«ከሁለት ሳምንት በሁዋላ — እሁድ.....»

«ለምን አጣደፋችሁት?»

«እኛ መቼ ሆንና የተጣደፍነው — የኖጶዎቹ ናቸው...»

«መጣደፍ አለባቸው እንጂ አይናለምን የምትመስልልል ሲያገኙ.....» ከማለቱ ሽታዬ በድንገት ብድግ ብላ ወጣች ። ሀዲስ ስለአይናለም ያለውን ስሜት በመግለጡ ደነገጠ ። ሽታዬ በድንገት ተፈንጥራ ለምን እንደ ወጣች ገባው ።

«እንዴ የአይናለም ስም በመጠራቱ ምን አስቆጣትና ሄደች!» አለ ቶሎሳ እየተገረመ ።

ሀዲስ የሚመልሰው ነገር ጠፍቶት «እ.....የለም...ተ.....ተቆጥታ አይደለም ። ቅድምም እቸኩላለሁ ስትለኝ ነበር» አለ ።

«ታዲያ ስትሄድ ደህና እደሩ እንኳ አትልም ። አውቃታለሁ!» ከወይዘሮ ዝናሽ ቤት አሻሻጭ ነች ። እነርሱ አስተማሪዎችን ሲያገኙ የሙጢኝ ብለው ይቀራሉ ። መድሀኒት እንዳታቀምህ ተጠንቀቅ ጋሼ» አለው ።

ቶሎሳ የሽታዬን ማንነት በማወቁ ሀዲስ እንደማፈር ብሎ አቀረቀረ ። ስለአይናለም ያለኝ ስሜት ተከስቶለት ይሆን? ብሎ ጠረጠረ ። ብነግረውና ይገጽክት እንድኮበልል ቢረዳኝሰ ብሎ አሰበ ። ሰውነቱን ዘገነነው ። የእግሩ ህመም ሁሉ ተረሳው ። ምስጢሩን ሊያካፍለው ካቀረቀረበት ቀና አለና መልሶ አሳቡን ለወጠ ። ሊሆን አይችልም 1 ቶሎሳ ለፊታውራሪ ተካ ያለው ታማኝነትና ፍቅር በምንም ነገር የሚፈታ አይደለም አለና አሳቡን ገታ ። የተሰበረውን እግሩን ረገመ ። የትምህርት ቤቱን ስራ የጀመረበትን ቀን ረገመ ። አይናለምን ያየበትን ቀን

ረገመ ። ሱጵ ቦሮ የመጣበትን ቀን ረገመ ። የሰርጉን ቀን መድረስ ረገመ ። ራሱን ወጥመድ ውስጥ እንደተዘያች አይጥ አድርጎ ተመለከተ ። እና ራሱን ጠላ ። የአፈርሳ ታው መነሳትና የትምህርት ቤቱ ስራ እንደገና መቀጠል ስሜት አልሰጠውም ። የሀዲስ ጠይም ፊት በሀዘን ተዋጠ ።

ኅሉሳ የሀዲስን ምስጢር ዘልቆ ለማወቅ ትክ ብሎ ይመለከተው ነበር.....

ከደጋው ፣ ከቆላው ፣ ከአልጌ ፣ ከዳሪሙ ፣ ከማኮ ፣ ከጉባ ፣ ከጉቤ — ከምእራብ ፣ ከምስራቅ ፣ ከሰሜን ፣ ከደቡብ — ከሩቅ ፣ ከቅርብ — ከሚካኤል ፣ ከማርያም ፣ ከሰላሌ — ሀዘቡ የክት ልብሱን ለብሶ — ጃኖ ፣ ድርብ ፣ ጥንግ ድርብ — በእግር ፣ በበቅሎ ፣ በፈረስ — መሳሪያውን እንደያዘ — ሽጉጥ ፣ ጠብመንጃ ጦርና ጋሻ ፣ ዘንግ — ወደፊታውራሪ ተካ ቦሮ ቤት ይጓዛል ። በጃኖ ፣ በዘንባባ አጊጦ የተንጣለሰው ዳስ አይሞላም — የመጣውን ሁሉ ይውጣል ።

ፊታውራሪ ተካ ከዳሱ መግቢያ ላይ ቆመው የመጣውን እንግዳ ሁሉ በፈገግታ ይቀበላሉ ። ከላይ ጣል ያደረጓት ኩታ ፣ የለበሱት ነጭ ልብስና የግራዋ አበባ የመስ

ለው የጠጉር ሽበታቸው ተዋህደው ቀይ ፊታቸውን በበለጠ ብሩህ አድርገውታል ።

ከዳሱ ወደቀኝ ሲል ተከናንበው — ዘንግ — ሽመል — አንካሴ — ጦር የያዙ ሎጋ ሎጋ ጎረምቶች ባንድ ረድፍ ፣ ሳዱላቸው በአደስ ተለውሶ እንደጨረቃ የሚያበራ — ሹር ባቸው ከትከሻቸው ላይ ወርዶ ዘፍ ያለ — እግሮቻቸውንና እጆቻቸውን እንሶስላ የሞቁ ፣ አይኖቻቸው በስርኩል ደም ቀው እንደፈርጥ የሚንቦገቦጉ — በግራ እጆቻቸው ከትከሻቸው አንግር ከቆዳ የተሰሩ ድቤዎች የያዙ ሾጤ ልጃገረዶች ከያንዳንዱ ጎረምሳ አንግር በሌላ ረድፍ ሆነው በሀብረት እየተቀባበሉ በመዝፈንና የአንገት እስክስታ በማሳየት ግቢው በበለጠ እንዲያምቅ አድርገውታል ።

ጆፊ አሞራዎች በየዛፋ ላይ ሰፍረዋል ። ጭልፊቶች በብዛት ያንገጥብባሉ ። ለማኞች በብዛት ካጥሩ ስር ተኮ ልኩለዋል ። የመንደሩ ውሾችም አልቀሩም ። አልፎ አልፎ አጥንት ወይም የስጋ ልፋጭ በመናጠቅ ሁከት ሲፈጥሩ ይታያሉ ። ባልና ሚስት አዝማሪዎች ፣ በተንጣለለው ዳስ ውስጥ እየተንጉራደዱ በመቀባበል ይዘፍናሉ ። የፊታውራሪ ተካን ስም አንስተው በዘፈኑ ቁጥር ብር እየመዘዘ ግንባራቸው ላይ የሚለጥፈው ሰው ቁጥር መጠን የለውም ። ደጋግሞ አምስት ብር ከአዝማሪው ግንባር ላይ በመለጠፍ የመቶ አለቃ አሽኔ የአንደኛነቱን ደረጃ በመያዝ ፣ በተጋባዥ ዘንድ «ያባ መስጠት ልጅ» አሰኝቶታል ። ከዚያ በሁዋላማ ምኑ ቅጡ ፣ ይመነዝረው ገባ ። አቶ ይርጋ ግን በይሉኝታ አንድ ጊዜ ብቻ አምስት ብር ከሰጡ በሁዋላ እጃቸውን እንደተለመደው አጥፈው ቁጭ አሉ ። ገንዘብ ማውጣት ፈፅሞ አይወዱም ።

ሀዲስ ፡ በቀርቀህ ከቁርጭምጭሚቱ እስከ ጉልበቱ ድረስ የታሰረውን የግራ እግሩን አንጠልጥሎ ፡ በምርኩዝ ሰንከል እያለ ከበር ሲደርስ ቶሎሳ እየሮጠ ሄዶ ተቀበለው ። ፊታውራሪ ከዳሱ መግቢያ ላይ ቆመው አልጠበቁትም ። ቶሎሳን ተከትለው ወደ እርሱ ሄዱ ።

«ተሻለህ ወዳጄ? በጣም ያዘንክ ትመስላለህ ። በዛሬው ቀን መደሰት ነው እንጂ» አሉት ፤ በአባትነት ፍቅር አይን አይኑን እየተመለከቱ ። ቀደምብዬ አውቄው ብሆንምን ኖሯል የሚል አሳብ መጣባቸው ።

«ተሸሎኛል ። ሀመሙ ትንሽ ትንሽ እየተሰማኝ ነው ። የላኩልኝ ጠቦት ረድታኛለች» አላቸው ።

«ብታርፍበትኮ ቶሎ ይሻልህ ነበር ። ይህንኑ እግርህን እየጉተትክ ያንን መከረኛ ትምህርት ቤት ስትሰራ ትውላለህ አሉ ። እንደምሰማው ሰሞኑን ጨርሶ አታርፍም ይሉኛል ። አይዞህ ። ይህ የሰርግ ጣጣ ካለፈ ሁላችንም እንረዳህለን ። የጀመርከው ስራ ትልቅ ፤ በጣም ትልቅ ነው ። በርታ» አሉትና ወደዳሱ እንዲገባ መንገድ ለቀቁለት ።

ፊታውራሪ ለግብዣም ሆነ ለማንኛውም ጉዳይ የቀጠሮ ሰአት የማያከብር ሰው በጣም የሚጠሉ መሆናቸውን ቶሎሳ ካንድም ሁለት ጊዜ አጫውቶት ነበርና ፤ ከእርሱ በሁዋላ የሚመጣ ሰው ባለማየቱ ሀዲስ ደንግጦ ፤ «ዘን የሁ መሰለኝ ። ይህ እግራ እንደልብ አላስኬድ ብሎኝ ነው» አላቸው ።

«ደህና ደርሰህል ። አሁን ልክ ሰባት ሰአት ነው» ካሉ በሁዋላ ፤ ስለቀጠሮ ሰአት ማክበር ያላቸውን ፍልስ

ፍና ለመወርወር ያህል «የሰው ማንነቱና ትልቅነቱ ፤ እንዲሁም ስለሌላው ሰው ያለው በጉ ፈቃድ ፤ ርህራሄና አሳብም ጭምር የሚገመተው በቀጠሮ ሰአት አክባሪነቱ ነው» አሉት ። በዚህ አሳብ ላይ ያላቸው ጠንካራ እምነት ካነጋገራቸው ገባው ። በምርኩዙ ተደግፎ እያነከሰ ከፊታውራሪ ጋር ወደዳሱ ሲገባ ተጋባዥ ሀዝብ አድናቆቱን በይፋ ገለጠለት ። የሚያመሰግኑትም ፤ የሚመርቁትም ብዙዎች ነበሩ ። በዚህ መካከል አዝማሪ በግጥም ሲያሞግሰው ሀዝቡ አድናቆቱን በጭብጨባ ሲገልጥለት ከመደንገጡ ብዛት ምርኩዙ ከእጁ ሊወድቅ ምንም አልቀረውም ። አቶ ይርጋና የመቶ አለቃ አሸኔ ሳይወዱ በግድ ከሌሎቹ ጋር አጨበጨቡለት ። ከሰው አንለይም በሚል ስሜት ።

ሀዲስ ፤ ባንዳፍታ ሰውነቱ በላብ ተጠመቀ ። የሰውነቱ ግለት እንደእሳት ሲያቃጥለው ተሰማው ። ያልጠበቀውና ያላሰበው ክብር ስለተሰጠው ባንድ በኩል የሰሜት ሲቃ ያዘው ። አይኖቹ በእንባ ጭጋግ ተሸፈኑ ። ካስቀመጡት በሁዋላ ነበር የት እንዳለ ያወቀው ። ከፊት ለፊቱ አቶ ይርጋና የመቶ አለቃ አሸኔ ፤ ከጉኑ ደግሞ «ሀኪም» የሽጥላ ተቀምጠው አገኛቸው ። እንደምመሬ መሀሪ «ሀኪም» የሺጥላ ከየት እንደመጣ አይታወቅም ። ሱጺ ቦሮ ሲደርስ ሁለት የመርፌ መውጊያ መሳሪያዎች ይዞ እንደመጣ የሚያስታውሱ ሰዎች ይገኛሉ ። ታመምኩ ብሎ የሚመጣውን ሁሉ መርፌ ስለሚወጋ ፤ ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ «ሀኪም» ለመባል በቃ ። ዶቶር የሚሉትም አሉ ። የአይና ለም እናት በድንገት ፤ አልጋ ላይ በዋሉ በሶስተኛው ቀን ሰውነታቸው አብጦ የደም ስሮቻቸው ተኮማትረው ከአስራ

አምስት አመት በፊት የሞቱበትን ምክንያት ምናልባት የሚያውቅ ሰው ቢኖር «ሀኪም» የሺጥላ ብቻ ሳይሆን አይቀርም ። ለአይናለም እናት ሞት ያኔ የተሰጠው ምክንያት ልክፍት የሚሉት በሽታ ነበር ። ፊታውራሪም ቢሆኑ ከዚህ የተለየ እምነት አልነበራቸውም ። የአይናለም እናት እንዲያው ቀብጠው መርፈው ከተወጉ በሁዋላ ፤ ሶስት ቀን ሙሉ «ተቃጠልኩ ፤ ነደድኩ» በማለት እንደወተወቱ አረፉ ።

አቶ ይርጋ ደም በለበሱ አይኖቻቸው ሀዲስን ትክብለው እየተመለከቱ «ዝነኛ ሆነህል ለካ!» አሉት እያሽሟጠጡት ።

በተገታ አንደበት «ዝና ሲበዛ ነጃሳ ነው — ራስህን ይወጣል» አላቸውና ላቡን ከፊቱ ላይ ጠረገ ።

«አንተ የምታስበው በራስህ ሳይሆን በእጅህ ነው — ለራስህ ምን አስጨነቀህ» አለው የመቶ አለቃ ፤ በምፀት ።

«ከብዙ አላብ ትንሽ ስራ ይበልጣል ብዬ ነው ። እግዜር ለሰው ከሰጠው ትልቅ መሳሪያ አንዱ እጅ ነው ። ግን ባገራችን በእጅ የሚሰራ ሰው እስካሁን በወራዳነት ሲታይ ቆይቷል ። ኢትዮጵያን ወደሁዋላ ያስቀራት እንዲህ አይነቱ ዝንባሌ ነው ። ኢትዮጵያ ባሁኑ ጊዜ የምትፈልገው የሚሰራ እጅ ነው» ብሎ መለሰለትና ፤ ቀጥሎ በቁም ነገር «የኔ ጥሪ ስራ ነው ። መናገር አላውቅም ። ያ የጥሪ ሰአት ሲደርስ በቆራጥነት መነሳቱ ሀጢአት አይደለም ። ከማፍረስ መገንባት ፤ ከብዙ ምላስ ትንሽ ስራን ፤ ከበቀል ይቅርታን ፤ ከጥላቻ ፍቅርን ፤ ከማይምነት እውቀትን እመርጣለሁ ። ቁል ነኝ ፤ ግን አንድ ነገር አው

ቃለሁ ። በሁሉም ነገር ላይ እምነት ከማጣት የበለጠ አገርን የሚያጠፋ በምብ የለም» አለው ።

«ሀኪም» የሺጥላ የደረቀውን ጉሮሮውን በማር ጠጅ አረጠበና «እሱስ ሀጢአት አይደለም ፤ ከስራ በፊት ማስብና መመካከር ግን ያስፈልጋል ። መቸም የዘመኑ ወጣቶች ስትናገሩ ስትሰሩም ትቸኩላላችሁ መንፈሳችሁ ቁጡ ነው ። የሀይል መንገድን ትመርጣላችሁ ። ገደሉ ሁሉ ሚዳ መስሎ ነው የሚታያችሁ ።» አለና ፤ ነገሩን ለማራዘም ወደሀዲስ ዞሮ ከወንበሩ ላይ ተመቻቸ ። ወይዘሮ ዝናሽ ከመቶ አለቃ አሽኔ ጉን በስተግራ ፤ ከፂ ቀጥላ ደግሞ ሽታዬ በፒያሳ ልብስ አሸብርቀው ቁጭ ብለው የባላገር ሴቶች አይመስሉም ። የባላገሩ አይን ማረፊያ ሆነዋል ። ዳሱ ውስጥ የሚታየው ግርግርና ድምቀት የጥንቱን የደጃች ውቤ ሰፈር ትዝታ ፤ በሌላ በኩል ደግሞ አለባበፂ የባላገሩ አይን ማረፊያ ሰላደረጋት የጥንቱን ኮከብ ነቷን ሰላስታወፏት ወይዘሮ ዝናሽ የደመቀ ፈገግታ ፊቷ ላይ ጉልቶ ይታያል ። ሽታዬ ግን አይኗን ሳትሰብር ሀዲስን ነበር ትኩር ብላ የምትመለከተው — ከህዝቡ የተሰጠው ክብርና ያገኘው ዝና ስለሀዲስ ያላትን አላብ በበለጠ ያጠነከረው ይመስል ። የመቶ አለቃ አሽኔ አይን ደግሞ ዞሮ ዞሮ ከዝናሽ ላይ ያርፋል ። በአይኖቻቸው አንድ አይነት ስሜት ይለዋወጣሉ ።

የደጃች ውቤው ትዝታ በአላባ ይመጣል ። ዝናሽ — ያሁኑን አያድርገውና ፤ በዘመኗ የደጃች ውቤ ሰፈር ኮከብ የሆነችበት ጊዜ ነበር ። በዚያ በደጉ ዘመን ፤ እንኳን ጠጥታላቸው እንዲሁ ጠርሙስ ውሳኔ አስከፍታ ብትተው ፤ ዝናሽኮ ግብዣዬን ተቀበለች በማለት ዝናውን በሰፈሩ የሚነዙ ወንዶች ቁጥር ጥቂት አልነበረም ። ከልቧ

ስቃ ፤ እንደእንቁ የሚያበሩትን ትላልቅ ውብ አይኖቿን የወረወረችበት ወንድ በሰፈሩ የምሽቱ ንጉስ እንደሆነ ይቆጠር ነበር ። ያ ሁሉ ካለፈ ዘመኑ ቆይቷል ። አይ ዘመን — አያልፍ የለም አለች ።

የአዝማሪዎቹ ድምፅ ሊዘጋ ደርሷል ። ግንባራቸው ላይ ብር የመለጠፉ ነገር አላቋረጠም ። ሁለት ሽምገል ያሉ ጥቋቁር ሰዎች እምቢልታ እየነፉ የአዝማሪዎቹን ገቢ መሻማት ከጀመሩ ቆይተዋል ። የመሲንቆውና የእምቢልታው መናር ፤ የአዝማሪዎቹ ድምፅ ፤ የተጋ ባገዙ ህዝብ ቱማታ ፤ የብርሌው ቻቻታ ፤ የአጋፋሪዎቹ ጋጋታ ከዳሱ ውስጥ ባንድነት ሲሰሙ ፤ ከውጭ ደግሞ የልጃገረዶቹ ዲቤ ፤ የጉረምሶቹ ጭፈራና የቅብብሎሽ ዘፈን ፤ የውሾቹ እርስ በርስ መፋጀት — ለገላጋይ እስኪ ሰለቹ ድረስ — በባዶ ሆድ የደረቀ ጠጅ በአንኮላ የለጉ ለማኞች እርስ በርስ ይላ የመማዘዝ — ለገላጋይ እስኪሰለቹ ድረስ — ግርግሩ ፤ ሩጫው ፤ ከበሮው ፤ ዘፈኑ ፤ እልልታው — ሁሉም ባንድነት ውሉ እንደጠፋ ልቃቂት ተወሳሰበው የድግሱን ድምቀትና ታላቅነት ያበስራሉ ። ፊታው ራሪ በዚያ መሀል በፈገግታ ተውጠው ይዘዋወራሉ — ሳያርፉ ።

ዝናሽ በአሳቧ ተመስጣለች ። የደጃች ውቤ ሰፈር ትዝታ — ቀይ ፤ ብጫ ፤ ሰማያዊ ፤ አረንጓዴ ቀለሞች አይን የሚሰቡ — ከርቤ ፤ እጣን ፤ ብርጉድ ፤ ሀሪቲ ፤ ሰንደል ፤ ሽቶ ፤ ሎሚ — አቦል ቡና አፍንጫ የሚያደነዝቡ — ቡሉ ታንጉ ፤ ላቪዮሌታ ታንጉ ፤ ቡሉ ዳንዩብ ዎልትዝ ፤ ላኮሪቻ ሩምባ ፤ ማምቦ ነምበር ፋይሽ — ዲን ማርቲን — ዛቪየር ኩጋት — ቢል ሄሊ — ሊትል ሪቻ

ርድስ — ፋትስዶሚኖ — ኤልቪስ ፕሬስሊ — ናት ኪንግ ኮል — ዶሪስ ዴይ — የሳችሞ ጡሩምባ — ከየቤቱ የሚ ሰማው ሙዚቃ እንደተጉለጉለ ልቃቂት ውሉ ጠፍቶ ከገነት ፅጌ መናገሻ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን ደወል በላይ ነግሶ የሰፈሩን ህይወት እውነት ሲያበስር —

«ሀኪም» የሺጥላ ንግግሩን በመቀጠል ድምፁን ከፍ አድርጎ «አመጣጥህ እንደብጤዎችህ ላይኛ አላማ መስ ሎኝ ነበር ። ተማርን የምትሉት ሰዎች የባላገር ኑሮእን ደለምፅ ያስፈራችሁዋል ። ከሩቅ ትሸሹታላችሁ ። አዲስ አበባ የምትንደላቀቁበት ሀብት እንደለምፅ ከምትሸሹት ህዝብ አፍ ተነጥቆ የመጣ መሆኑን አታውቁም ። ከዚህ ጣጣ ውስጥ ገብተህ ራስህን ከመጠን በላይ የምታሰቃይ በትና የምታስጨንቅበት ምክንያት አልገባኝም ። ዛሬ ትምህርት ቤት የምትሰራላቸው ልጆች ነገ የፈረንጅ ፊደል መቁጠር ሲችሉ ከቤታቸው ኮብልለው የሚሮጡት ወደ አዲስ አበባ ነው ። ሁለተኛ አይመለሱም ። ቢመለሱም ወላጆቻቸውን እንደቆማጣ የሚፀየፉ ከተማ ነኮች ብዙ አይቻለሁ ። ሱጴ እንደሆነች — እንደሌሎቹ ባላገሮች ሁሉ — ዛሬም ነገም ያው ነች ። ታዲያ» ብሎ ለነገሩ ማሰሪያ ሳያገኝለት ፤ ከዳሱ ወደ ግራ ሲል የሽጉጥ ጥይት ጧ አለ ። በድንጋጤና በትንታ የታፈኑ ሰዎች አልጠፉም ። ግማሹ ከተቀመጠበት ሳይነሳ ሀውልት መስሎ ሲቀር ፤ ተነስተው ለመሮጥ የቃጡም ነበሩ ። አንዱ ሞቅ ያለው ነበር የተኩሰው ። ሽጉጡን እንደያዘ ተነስቶ እየተንጉራደደ «አድሜ ለፊታውራሪ — ለጠጃችን ጌታ! ጠጡ — ሮማው ገና — ለዛሬ ያልሆነ ጥይት — ጥይት'ኮ ለጠላት ብቻ አይደለም — ለደስታም ይተኩሳል» አለና እንደገና

ሁለተኛውን ጥይት ጧ አደረገ ። ወዲያውኑ ጓደኞቹና አስተናባሪዎቹ ይዘውት ወደውጭ አወጡት ። ፊታውራሪ ከዚህ ሁኔታ የተረዱት ነገር ቢኖር ተጋባዥ በባዶ ሆድ በደረቅ ጠጅ መጉዳቱን ነበር ። ስምንት ሰአት ሆኗል ። ሙሽራው ግን አልመጣም ።

ዝናሽ የአሳብ ጉዞዋን ቀጥላለች — በጠፍ ጨረቃ የጩቤ ስለት ብልጭ ሲል — የሽጉጥ ተኩስ እንደቡሄ ጅራፍ ሲንጣጣ — ግብ ግብ ፤ ትርምስምስ ፤ አሁኑ ፤ እሪታ — የውቤ በረሀው ጀግና ወድቆ ወሀ ፤ ወሀ ሲል — የፖሊሶች ፊሽካ — ሩጫ ወደግራ ፤ ወደቀኝ — ሙዚቃው ተመልሶ ነፍስ ሲዘራ — ወገብ ቅንጥል ብሎ እግር እስኪዝል ድረስ ዳንኪራው ሲቀጥል — የደርሶ መልስ ፍቅር በየጓዳው ሲደራ — ውስኪ እንደወሀ ሲፈስ — ብር እንደዋዛ ሲመዘዝ — ሀይወት ፍጥነቷን ስትጨምር — ጉርምስና ልቡን ያሳበጠው ጉልማሳ ደረቱን ነፍቶ ፤ የኮቱን ኮሌታ እስከ ጀሮው ድረስ ወደላይ ቀልሶ ፤ ተረከዙ መሬት ሳይዝ በጣቱ እየተራመደ የሚገባውንና የሚወጣውን ሲገላምጥ ፤ ሴቶቹን ሲጉነትል ፤ የተናገረችውን በቃሪያ ጥፊ ሲያጋይ — ሌላ ግርግር ፤ ግብ ግብ ፤ ትርምስምስ — አሁኑ ፤ እሪታ — ጥርስ እንደቆሎ ከመሬት ሆጭ ሲል — ፊሽካ — ሩጫ — ትንሽ ፀጥታ — እንደገና ሙዚቃ ሲደራ ሌሊቱ አልፎ ሰፈሩ እስኪያዛጋ ድረስ —

«ሀኪም» የሺጥላ ድንጋጤው ካለፈለት በሁዋላ በረጅሙ ተነፈሰና ነገሩን ለማጠቃለል ያህል «ለስራ ከመሮጥ ማሰብ ማለቱ ነው ። ሲሮጡ የታጠቁት ሲሮጡ ይፈታል ሲሉ አልሰማህም» አለው ።

ሀዲስ መልስ ለመስጠት አላመነታም ። ንግግሩን በመጀመር «ብዙ ጊዜ በርጋታ ስናስብ ቆይተናል» ካለ በሁዋላ ፤ ቀጥሎ «አሁን ደግሞ የሩጫ ዘመን ነው ። መዳህ ሳንጀምር መሮጥ አለብን.....»

«ጠጡ ተጋበዙ ጮማው ይቀጥላል

የፊታውራሪ ግብዣ እንኳን ሱጴንና አገር ይመልሳል»

«አበጀሽ አበጀሽ»

ከጭብጨባውና ከእልልታው በሁዋላ ሀዲስ ይቀጥላል — «አዎን የሩጫ ዘመን ነው ። ከሩጫ ስህተት አይጠፋም ። ሆኖም ስህተት ተፈርቶ ሳይሰራ ቁጭ ማለት አይቻልም ። ለውጥ ለውጥን ያስከትላል ። በዚህ አለም የማይለወጥ ቢኖር የለውጥ ህግ ነው»

«ገባ አላሻግር ቢል ክረምት ከበጋ

የጋብቻ ድልድይ ላዩ ተዘረጋ

ገባ ገራም ሆኖ ሲያሻግር ሁሉን

መገን ተካ ቦሮ በአይናለም አየን»

«አበጀሽ አበጀሽ»

ሌላ ጭብጨባ — ሌላ እልልታ ። ጠጁ እንደወሀ ይንቆረቆራል ። ብሩ እንደ ዋዛ ይመዘዛል.....ሀዲስ ይቀጥላል — «በሌላ አነጋገር ፤ ለውጥን መቀበል እንጂ መከላከል አይበጅም ። ትንሽ ንፋስ ሆኖ የመጣው ለውጥ ከታፈነ ትንሽ ቆይቶ አውሎ ነፋስ ይሆናል ።...»

«መገን ተካ ቦሮ የሱጴው ባላባት

የጀግኖቹ ጌታ የድኩማን አባት»

«አበጀሽ — አበጀሽ»

ወይዘሮ ዝናሽና የመቶ አለቃ አይን ለአይን ይጋማሉ ። የምኞት ድባብ ከሆነችበት ከደጃች ውቤ ሰፈር እንዳልነበረች ሆና የወጣችበት ምክንያት መጥቶ ከፊቷ ይደቀናል — የክብር ዘበኛ ሻምበል — የመጀመሪያ ፍቅር — እርሷ ስለወደደችው በሰፈሩ እርሱን የማትመኝ ሴት አልነበረችም — በርሱ የማይቀና ወንድ አልነበረም — እንደቅናትም ፤ እንደእልክም እያደረጋት ሳትወድ በግድ ከሌሎች ወንዶች ተገለለች — ሳታውቀው ገበያዋ እየቀዘቀዘ ሄደ — አሻሻጮቿ እየከዱ ሌላ ሌላ ቤት ገቡ — በእንቅርት ላይ ጀሮ ደግፍ እንዲሉ ፤ ከሻምበል አረገዝች — በሰባት ወሩዋ አስወረዳት — ቀደም ሲል ሻምበሉም ቤቷን ማዘወተር አቁሞ ነበር — አይ ወንድ አለች — አመቲን ሙሉ ያሸለባት እንቅልፍ አልፎ አይኗን በገለጠችበት ጊዜ ፤ በሰፈሩ የቀድሞ ዝናዋ ደብዝዞ ፤ ስሟ ተረስቶ ፤ የእርሷን ቦታና ዝና የወሰዱ ፤ ፈገግታቸው ብቻ ጠርሙስ ውስኪ ከመደርደሪያ የሚያስወርድ ፤ እሽታቸው ያባትርስት የሚያሸጡ ሴቶች ተፈጥረው ቆዩዋት — አይ እድል — አንዳንዶቹ የቀድሞ አሻሻጮቿ ነበሩ — ፅጌ — ብርሀኔ — አልማዝ — ፋናዬ — ፋንታዬ — ሻምበሉም ተለወጠ ። የወደዳት የሰፈሩ ኮከብ እስከሆነች ብቻ ነበር — ወንድ ሁሉ አሰፍሰፎ ለማይመኛት ሴት ደንታ አልነበረውም — ዝነኛዋን ሴት ይዞ ወንዶቹን በማስቀናት የበላይነት ስሜት ካላደረበት ህልውና ባዶ መስላ ነበር የምትታየው — በመጨረሻ ከናካቴው እርግፍ አድርጎ ተዋት — እርሷም ሰፈሩን ጥላ በረረች.....ወደታችአንዴም ቀና ሳትል.....ከወደቀችበት ሳትነሳ.....ቁልቁል.....ቁልቁል.....በዚያ ላይ እድሜ ወዘናዋን ሚጥጦ ልጅነቷን ሳታውቀው እየሰረቀ.....ከግንባሯ ላይ ድርብ መስመር እየሰራ.....

ቁልቁል ስትጓዝ.....ባለቪላ.....ባለግሮሰሪ — ባለመኪና የሆኑትን የዱሮ አሻሻጮቿን አይን እያፈረች ስትሸሽ.....እዩኝ ፤ እዩኝ እንዳላለች ሁሉ ስትደበቅ.....እንደኮከብ ከታየችበት ፤ እንደጣኦት ከተመለከችበት ከተማ ስትርቅስትርቅ የማታ እድሏ ወደመራት ከሱጴ ቦሮ ደረሰች ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ታዲያ ወደፊት ልንራመድ የምንችለው በወሬ — በፍልስፍና — በስራ በማይገለጥ የመፅሀፍ እውቀት አይደለም ። ስረየታችን ስራ ነው ፤ ማህሌት ቆሞ በማደር ፤ ቤተ መቅደስ በማጠን — በፆም በፀሎት ብቻ አይደለም ። ስልጣን ይዞ በመኰፈስ — ስልጣንን እንደእውቀት በመቁጠር — ስልጣንን እንደአላፊነት ሳይሆን እንደመብት በማየት አይደለም ። በስልጣን ሰገነት ላይ ወጥቶ ከህዝብ ትንፋሽ በመራቅ እንደ ኮከብ እያንፀባረቁ በመቀመጥ — የህዝብ እንባ ከማይደርስበት ቦታ — በስራ እንደገና መወለድ ያስፈልጋል ። የዘመኑ ጀግና ስራተኛው ነው ። ስራ ስሩ ብሎ መለፈፍ ብቻም አይበቃም ። ሰርቶ ማሳየት ያስፈልጋል ። ትችት ብቻውን የአእምሮ መካንነት — የወኔ ማጣትም ምልክት ነው ።»

«ሀኪም» መልስ ለመስጠት አፋን አሞጥሙጦ ነበር ። ምላ በመቅረቡ አሳቡን ለወጠና «ፊታውራሪ ዛሬስ ብለው ብለው ምን ፈሊጥ አመጡ ፤ ሙሽራው ሳይመጣ ምላ ያቀርባሉ እንዴ!» አለ ።

ከቀኑ ዘጠኝ ሰአት ሆኗል ። ፊታውራሪ ተካ ከዳሱ ውስጥ አይታዩም ። ምግቡ ግን በያይነቱ እንደጠጁና አረቁው በገፍ መቅረብ ጀምሯል ። የተጋበዘው ህዝብ በጠጅና ባረቄ ተዳክሞ ተርቧልና ምግቡ በመቅረቡ የተ

ደሰተ ቢሆንም ፤ እየተንሾካሾከ ፤ «ሙሽራው የት ቀረ?» በማለት ይጠያየቅ ነበር ። መምሬ መሀሪ ከተጋባዣ ህዝብ መሀል ተነስተው ወደጓዳ ገቡ ። የሰአቱን መርፈድ ፤ የሙሽራውን የወሀ ሽታ መሆን ፤ የፊታውራሪን እምነትና ስለክብር ያላቸውን አስተያየት ሀዲስ እያሰበ ያሰላሰል ጀመር

«መገን ሱጴ ቦሮ — ነጭ ጤፍ እንጀራ አጥቶ በላተኛ ደንታ ማን ቢኖረው ለኖጶ ሰርገኛ»

«አበጀሽ አበጀሽ አበጀሽ»

«ጓያ የሰበረው የኖጶ ሙሽራ ያው እንዳመሉ ከገባ ዳገት ላይ ወገቤን እያለ ቆሞ ቀርቷል አሉ»

«አበጀሽ አበጀሽ አበጀሽ»

«የኖጶ ውላጆች እፍታ እርማቸው

የድስት ጥራጊ እስቲ ቢቆያቸው

ያው እንደጥንቱ እንደልማዳቸው»

«አበጀሽ አበጀሽ አበጀሽ...» እልልታው ከመጠን በላይ ይቀልጣል ። አዝማሪዋ ግጥሙን እንድትደግሞ ትጠየቃለች ። ቶሎሳ ሮጦ ከግንባሯ ላይ ብር ይለጥፋል ።

በገፍ የቀረበው ምግብና መጠጥ ሲበላና ሲጠጣ ቆይቶ ፤ ማእዱ ከፍ ማለት ሲጀምር ፤ የጠብመንጃ ተኩስ እሩምታ ተሰማ ። «ሀይ ሀይ ሀይ — ሎጋው ሽቦ...» የሚል ድምፅ መጀመሪያ እንገደባ ወንዝ ፍፍቱ ከሩቅ ፤ ቀጥሎ ደግሞ ፤ እየቀረበ — እየጐላ ፤ የድምፁ ሀይል እያስደነገጠ — ልብ እያሸበረ — በዚያ ላይ የተኩስ እሩምታ እየጨመረ — እየቀጠለ ይሰማ ጀመር ።

የኖጶውን ሙሽራ ፤ ልጅ ዳኛቸው አያናን የተከተለው ህዝብ ብዛት ጠብመንጃው የመስቀል ችቦ መስሎ ሲታይ ለአድዋ ጦርነት የተሰለፈ እንጂ እድምተኛ መሆኑ ያጠራ ጥራል ። የፈረሶቹ ኮቴ አቧራውን እያስነሳ ቡናማ ጉም ይፈጥራል ። የሚያስፈራና የሚያሸበርቅ ግርማ ሞገስ የተጉናፀፈው ስፍር ቁጥር የሌለው እድምተኛ መጥቶ ከፊታውራሪ ተካ የውጭ በር ሲደርስ የጠብ መንጃው ተኩስ እሩምታ እንደጐልጐታ ነጐድጓድ ወርዶ አባራ ። ዘፈኑና ሆታው ቆመ ። አቧራው ረጋ ። ፀጥ አለ ። የውጭውን በር የሚከፍት ግን አልተገኘም ። ፊታውራሪ የውጭውን በር ቀደም ብለው አዘግተውት ነበር ። በሩ የተዘጋው ለወግ የመሰላቸው ሽማግሌዎች ለአይናለም የመጣውን ጥሎሽ በወርቅ የተንቆጠቆ ላንቃ ካባ — ሀር ጨርቅ በያይነቱ — የወርቅ አምባር ፤ ጉትቻ ፤ መስቀልና አልቦ — በመልክ በመልኩ ይዘው አደግድገው እንኳን ደህና መጣችሁ በማለት ተቀብሎ የሚያነጋግራቸው ሰው ይጠባበቁ ጀመር ። ሌሎችም እድምተኞች ከፈረሶቻቸው ወርደው አደግድገውና ጠብመንጃዎቻቸውን እንደሰልፈኛ ከትከሾቻቸው ላይ ይዘው ይጠባበቃሉ ። አስር ደቂቃ ። ሀያ ደቂቃ ። ሰላሳ ደቂቃ ። ከውስጥ ዘፈኑና እልልታው ይቀልጣል ። የአዝማሪዋ ድምፅ ከመሲንቆው ምት ጋር በመወዳደር እየወደቀ እየተነሳ አፍአዊውን አካል እያደነዘዘ ውሳጣዊውን ሀይወት ይኮረከራል ። አልፎ አልፎ የእምቢልታው ድምፅ ከዘፈኑ ፤ ከመሲንቆውና ከእልልታው በላይ እየገነነ ስልቱን ይሰብራል ። በሩን ግን የሚከፍት ሰው አልተገኘም ።

«እኔ ላውሬ ፤ ላረመኔ እረ ምን ሲቆርጠኝ» አሉ ፊታውራሪ ፤ በቁጣ ፤ እየተንጐራደዱ ። አይኖቻቸው እሳት የሚተፉ መስለዋል ።

«እረ ባማላጂቷ ፤ ድፍን ኢሉባቦር ጉድ ይለናል» አሉ ፤ መምሬ መሀሪ ፤ እየተርበተበቱ ። ከብሳታቸው ወደጉን አዘንብኳል ። ጭራቸውን ይነሰንሷታል ።

«ድፍን ኢሉባቦር ያለውን ይበል ። መላእክት ቢሰለፉ ፤ ከሰማይ መቅሰፍት ቢወርድ ፤ የምደግመው ዳዊት ቢታጠፍብኝ ፤ ያሳነፅኳት ቤተክርስቲያን እዚህ በእግሯ ብትመጣ እኔ ልጄን — ያውም አንዷን ልጄን — ቀጠሮ ለማያከብር ሰው አልሰጥም — ፍፁም! ቀጠሮ የማያከብር ሰው ከሌላው ሰው ህይወት ጊዜን የሚሰርቅ ሌባ ነው.....»

«የጥንቱን ቂም በዚህ የተቀደሰ ጋብቻ ለመሻርና ፍቅርን ለመመስረት የነበረዎት አላማስ? ላንድና ለሁለት ሰአት ተብሎ ገደል ይግባ ነው የሚሉት?»

«ለትንሽ ደቂቃዎች የዘገዩት ቆነጃጂቶችም በሩ ተዘግቶባቸዋል ። የማቴዎስ ወንጌል ምእራፍ ፳፮ ፤ ቁጥር ፩ እስከ ፲፫ ፍርዱን ጨርሶታል ። ደቂቃ እንኳ የዘገዩ በር አይከፈትላቸውም ። እኔም የተፈጠርኩት የመፅሀፉን ቃል አምኜ በስራ ላይ ለማዋል እንጂ ለመሻር አይደለም! ሀይማኖትኮ እንጨት ማለስለስና መሸከም — አዎን — መስቀል መደገን — መገዘት — ቀናት እየቆጠሩ በበአላት ማስጌጥ አይደለም ።»

«በስመ አብ ይበሉ! ጆሮ እያደር የማያስማው ፤ እድሜ እየሰነበተ የማያሳየው ጉድ የለ ። ባማላጂቷ!» አሉ መምሬ

መሀሪ በድንገት ስሜታቸው ገንፍሎ ምእመናኑን የሚያሳልሙበትን መስቀል ከጉያቸው እየመዘዙ ።

«መምሩ ፤ ሰይጣን አይሁኑበኝ ፤ ከፊቱ ዞር ይበሉ ። ለየትኛው ቂም—ነገር ተሰልፎ እየትና ነው የሚከራከሩ ለት! በኖጳ የታወቀ ጋን ገልባጭና ሴት አውላ ነው ። መቼ አጣሁትና ። ቂም በቀሉን በጋብቻ ለመሻር አስቤ ነበር ። እሱ ግን የባሰ ቂም በቀል ከመፍጠር አይመለስም ። የዛሬውን ቀጠሮ አለማክበሩ ለዚህ ጥሩ ምልክት ነው ። አላማ የለውም ። አውሬ ነው ። እኔ ላውሬ አንዷን ልጄን አልሰጥም» አሉ ፊታውራሪ ፤ ሰልቱን በሳተና በጐረና ድምፅ ። መምሩ የፊታውራሪን አይኖች ተመለከቱ ። መንፈሳቸው በፍርሀት ተሸበረ ።

ያገር ሽማግሌዎች ተሰብስበው ባባቶቻቸው አጥንትና በሱጴ አድባር ስም ቢለምኑ ፤ እግር ላይ ቢወድቁ ፤ ቀላውስት — የሰላሴ — የሚካኤል — የእልቄ ማርያም — መስቀል ደግነው ቢማለዱ — ፊታውራሪ ቆመው ያሳነፅዋት የእልቄ ማርያም ታቦት ብትወጣ — በማለዳ ተነስተው ዘወትር የሚደግሙት ዳዊት ከማህደሩ ወጥቶ ፊታቸው ቢዘረጋ ፤ ፊታውራሪ ተካ እኔ ልጄን ላውሬ አልሰጥም — ቃል ቃል ነው ብለው አሻፈረኝ አሉ ።

ከእድምተኞቹ አንዱ ዘለግ ያለው ወጣት ፤ «እኛስ ወግ መስሎን ነበር ። ለካስ እብደት ኖሯል! የናንተን አላውቅም — እኔ ግን ውርደት አልቀበልም ። ታዲያስ ጐብዝ!» አለና ጠብመንጃውን አቀባበለ ። ሌሎችም ፤ ሁሉም ባይሆኑ አብዛኞቹ ፤ ጠብመንጃቸውን እያቀባበሉ ወደፊት መጡ ። የፊታውራሪ ተካ አሸከሮች የእድምተኞቹን ዝንባሌ በተመለከቱ ጊዜ ፤ ጠብመንጃቸውን ደግነው በተጠ

ንቀቅ ጥግጥግ ይዘው ቆሙ ። አለም ፀጥ እረጭ አለች ። ከዳሱ ውስጥ ካሉት ተጋባዦች መካከል አንዳንዶቹ የዋጡት ሙዳ ስጋ ይተናነቃቸው ጀመር ። ዘፈኑና ጭፈራው ቆሞአል ። መሲንቆው ፀጥ ብሏል ። ዳኛቸው በጣም አልቦት ፤ እንግባ—እንግባ ፤ እያለ ከስሜቱ ጋር ሲሟገት ቆየና «እኔ ቆማ ለቀረች ልጅ ግድ የለኝም ። እንሂድ» አለና በጌጥ ከተሸቆጠቆጠው ቀበጥባጣ ሰንጋ ፈረሱ ላይ ወጣ ።

ዘለግ ያለው ወጣት እድምተኛ በንዴት እንደሸሮ ወጥ እየገነፈለ «ከባለቤት ያወቀ ቡዳ የለም» አለና ምራቁን ጢቅ አድርጎ ከፈረሱ ላይ ጉብ አለ ። ዳኛቸውና እድምተኞቹ አፈሙዛቸውን አዙረው ፊታቸውን ወደገባ መለሱ ። ከፊታውራሪ ቤት የነበሩት ተጋባዦች ሁሉ ከትከሻቸው ላይ ከባድ ሸክም የወረደ ይመስል በረጅሙ ተነፈሱ ። ፊታውራሪ በዳኛቸው ወኔ ማጣት ሌላ ትዝብት አደረባቸው ።

ዳኛቸው ከእድምተኞቹ ጋር በዝምታ እየተከዘ ተጉዞ ከገባ ወንዝ አፋፍ ላይ ሲደርስ ከትልቅ ወርካ ስር ሄዶ ከፈረሱ ወረደ ። እርሱን ተከትለው ሌሎችም ወረዱ ። የገባ ወንዝ ችግሩ እንደበጋ ዝናም ሸሸሸ..... እያለ ሲወ

ርድ ከሩቅ ይሰማል ። ከገባ በረሀ ወደደጋው የሚነፍሰው የተበረዘ አየር ሳር ቅጠሉን እየዳሰሰ ያወዛውዛቸዋል ። ፊት ይዳብሳል — በቀዝቃዛ እጁ ።

ዳኛቸው ለጥቂት ጊዜ ሲያስብ ቆይቶ በቀዝቀዝና ዝግ ባለ ድምፅ «ወደሱጹ ከኔ ጋር ለመመለስ ፈቃደኞች የሆናችሁ ከዚህ ቆዩ ። የማትፈልጉ ብትኖሩ መንገዳችሁን ለመቀጠል ትችላላችሁ ። ጓደኝነት ግዴታ አይሁን ባችሁ» አላቸው ፤ አቀርቅሮ ። የያንዳንዱን እድምተኛ ስሜት ከፊቱ ላይ ለማንበብ አልፈለገም ።

«ቅድም የት ነበርክ እንግባ ስልህ!» አለው ፤ ዘለግ ያለው አይነ ፈጣጣ ወጣት ።

ዳኛቸው ከመሬት ላይ የተከለውን ግንባሩን ቀና አላደረገም ። እቃ እንደጠፋው ሰው መሬት መሬቱን እያየ «እነሱ ከውስጥ ተዘጋጅተው ሲጠብቁን የኛ ደረት ገልብጦ መግባት ትርፉ የሳት ራት መሆን ስለመሰለኝ ነው ። ወኔ አንሶኝ አይደለም! ክብሬን ተገፍፌአለሁ ። አባቴ ዘወትር እንደሚለው ክብር ከተነካ ህይወት የለም — ህይወት ያለክብር ባዶ ቀፎ ናት ። ምንም እንኳ ይህን ጋብቻ የፈለግሁት እኔ ባልሆንም ባዶ እጄን ብመለስ አባቴ ከቤት እንደማያስገባኝ ሁላችሁም ታውቃላችሁ ። ኩሩ ነው ። አዘወትሮ በህይወት በመኖርህ ደስ ይለኛል ፤ የውርደት ጨርቅ ካመጣህብኝ ግን መቃብርህ ላይ በመቆም የበለጠ እደሰታለሁ ነው የሚለኝ ። የኔን ፍላጎት ሳይሆን የሱን ክብር ለመጠበቅ እዚህ የምቀር ከሆነም — ይሁን ። የገባ ወንዝ ልማዱ ነው — ደም ደም ሸትቶ ይሆናል» አላቸው ።

ንቀቅ ጥግጥግ ይዘው ቆሙ ። አለም ፀጥ እረጭ አለች ። ከዳሱ ውስጥ ካሉት ተጋባዦች መካከል አንዳንዶቹ የዋጡት ሙዳ ስጋ ይተናነቃቸው ጀመር ። ዘፈኑና ጭፈራው ቆሞአል ። መሲንቆው ፀጥ ብሏል ። ዳኛቸው በጣም አልቦት ፤ እንግባ—እንግባ ፤ እያለ ከስሜቱ ጋር ሲሟገት ቆየና «እኔ ቆማ ለቀረች ልጅ ግድ የለኝም ። እንሂድ» አለና በጌጥ ከተሽቆጠቆጠው ቀበጥባጣ ሰንጋ ፈረሱ ላይ ወጣ ።

ዘለግ ያለው ወጣት እድምተኛ በንዴት እንደሸሮ ወጥ እየገነፈለ «ከባለቤት ያወቀ ቡዳ የለም» አለና ምራቁን ጢቅ አድርጎ ከፈረሱ ላይ ጉብ አለ ። ዳኛቸውና እድምተኞቹ አፈሙዛቸውን አዙረው ፊታቸውን ወደገባ መለሱ ። ከፊታውራሪ ቤት የነበሩት ተጋባዦች ሁሉ ከትከሻቸው ላይ ከባድ ሸክም የወረደ ይመስል በረጅሙ ተነፈሱ ። ፊታውራሪ በዳኛቸው ወኔ ማጣት ሌላ ትዝብት አደረባቸው ።

ዳኛቸው ስለእድምተኞቹ ጋር በዝምታ እየተከዘ ተጉዞ ከገባ ወንዝ አፋፍ ላይ ሲደርስ ከትልቅ ወርካ ስር ሄዶ ከፈረሱ ወረደ ። እርሱን ተከትለው ሌሎችም ወረዱ ። የገባ ወንዝ ችግሩ እንደበጋ ዝናም ሸሸሸ..... እያለ ሲወ

ርድ ከሩቅ ይሰማል ። ከገባ በረሀ ወደደጋው የሚነፍሰው የተበረዘ እየር ሳር ቅጠሉን እየዳሰሰ ያወዛውዛቸዋል ። ፊት ይዳብሳል — በቀዝቃዛ እጁ ።

ዳኛቸው ለጥቂት ጊዜ ሲያስብ ቆይቶ በቀዝቀዝና ዝግ ባለ ድምፅ «ወደሱጹ ከኔ ጋር ለመመለስ ፈቃደኞች የሆናችሁ ከዚሁ ቆዩ ። የማትፈልጉ ብትኖሩ መንገዳችሁን ለመቀጠል ትችላላችሁ ። ንደኝነት ግዴታ አይሁን ባችሁ» አላቸው ፤ አቀርቅሮ ። የያንዳንዱን እድምተኛ ስሜት ከፊቱ ላይ ለማንበብ አልፈለገም ።

«ቅድም የት ነበርክ እንግባ ሰልህ!» አለው ፤ ዘለግ ያለው አይነ ፈጣጣ ወጣት ።

ዳኛቸው ከመሬት ላይ የተከለውን ግንባሩን ቀና አላደረገም ። እቃ እንደጠፋው ሰው መሬት መሬቱን እያየ «እነሱ ከውስጥ ተዘጋጅተው ሲጠብቁን የኛ ደረት ገልብጦ መግባት ትርፉ የሳት ራት መሆን ስለመሰለኝ ነው ። ወኔ አንሶኝ አይደለም! ክብሬን ተገፍፈዋለሁ ። አባቴ ዘወትር እንደሚለው ክብር ከተነካ ሀይወት የለም — ሀይወት ያለክብር ባዶ ቀፎ ናት ። ምንም እንኳ ይህን ጋብቻ የፈለግሁት እኔ ባልሆንም ባዶ እጄን ብመለስ አባቴ ከቤት እንደማያስገባኝ ሁላችሁም ታውቃላችሁ ። ኩሩ ነው ። አዘወትሮ በሀይወት በመኖርህ ደስ ይለኛል ፤ የውርደት ጨርቅ ካመጣህብኝ ግን መቃብርህ ላይ በመቆም የበለጠ እደስታለሁ ነው የሚለኝ ። የኔን ፍላጎት ሳይሆን የሱን ክብር ለመጠበቅ እዚሁ የምቀር ከሆነም — ይሁን ። የገባ ወንዝ ልማዱ ነው — ደም ደም ሸትቶ ይሆናል» አላቸው ።

ከዳኛቸው ጋር ወደሱጺ ተመልሰው ሙሽራዋን ለማምጣት ፈቃደኞች የሆኑት ከሌሎች ተለይተው ቆሙ ። ዳኛቸው ለመጀመሪያ ጊዜ ከመሬት ላይ የተከለውን አይኑን ቀና አደረገ ። ከእርሱ ጋር ለመሄድ የቆረጡት ሰዎች ቁጥር በቂ ሆኖ በማየቱ የልብ ልብ ተሰምቶት የደስ ደስ ያለውን ፈገግታውን አሳየ ። ከሌሎቹ እድምተኞች መካከል የነበሩት እድሜያቸው የገፋ አንድ ሽማግሌ ወደፊት ራመድ ብለው ፤ «ልጆቼ — እኔ ነገሩ አላማረኝም ። የተካቤት የተንኩል ቤት ነው ። ርግጥ ሊያዋርደን አስቦ ነው እንጂ ፤ ጊዜ አልፏል ብሎ ሙሽራ ከደጅ የሚመልስ ሰው የለም ። ሆኖም ፤ በጉልበት እንጠቀም ብንል የባሰ ውርደት ላይ እንወድቃለን ። ጥፋት በጥፋት አይታረምም ። ያም ሆነ ይህ ከቤት ተመልሰን ፈታውራሪ አያናን ብናማክር ይሻላል ። አጥፊን የሚያጠፋ ህግ እያለ ለምን እንቸገራለን? ለምንስ በከንቱ ደም ይፈስሳል?» አሉ ።

«አባቴን እያወቁት እንዴት እንዲህ ይናገራሉ? ህግ ክብርን አይከስም ብሎ የሚያምን ሰው ነው ። ህግ የሚሉት ፈሊጥ ከመጣ ነው ወኔያችን የሸናው — ክብር የረከሰው — ገባር ባላባቱን ፤ ጭስኛ ባለመሬቱን ፤ አሽከር ጌታውን መገላመጥ — የጐን ማየት የተጀመረው የሚለውን ሰው ፤ እንዴት አድርጌ ህግ ይካስህ እለዋለሁ? አይንህን ላፈርነው የሚለኝ ። ለምን ከዚያው ፍግም ብለህ አትቀርም ነበር ነው የሚለኝ ። እኔ ያባቴን አሳብ መቼ አጣሁት?» አለ ፤ እንደገና ወደመሬት አቀርቅሮ ።

ከእድምተኞቹ አንዱ ሰሜቱ ገንፍሎበት «እኛም ብንሆን ከእጃቸው በልተን ጠጥተናል ። አልበላህልኝም ፤ አልጠጣህልኝም ብሎ ለሚያኮርፍ ጌታ እንዴት የውርደት

ጨርቅ ይዘንለት እንገባለን! እሳቸው ዝም ቢሉ ማእዳቸው ይታዘበናል!» አለና ፤ ወደዳኛቸው ዞሮ «ይልቅ ዘዴውን እንመካከርበት» ብሎ አሳሰበ ። ተጨማሪ እድምተኞች ወደሱጺ ለመመለስ ቆርጠው ወደዳኛቸው ገቡ ። ከሽማግሌው ጋር ጥቂቶች ብቻ ቀሩ ። ሆኖም ሽማግሌው ተስፋ አልቆረጡም — «ልጆቼ በኔ ይሁንባችሁ ። ለእድሜዬ ብላችሁ ምክሬን ስሙኝ ። ፍርሀት አይደለም የሚያስለፈልፈኝ ። በዘመኔ ከወፍ የሚቀድም ጀግና እንደነበርኩ ሳታውቁት አትቀሩም ። እኔን ያስፈራኝ የምናደርሰው ጥፋትና በሁዋላ የሚመጣው ፀፀት ነው ። ባማላጅቷ ስሙኝ ። እኛ ከምንፈርድ ህግ ይፍረደን?» አሉ ።

«አባቴ በህግ አለኝታ ሂደህ ደካሞችን አፅናና ይለኛል ። የኛ ምኞት ያባቴ ምኞት ነው ። ይልቅ ጊዜ ሳናጠፋ በዘዴው ብንወያይ ይሻላል» አለ ፤ ዳኛቸው በአሳቡ ፀንቶ ።

ፀሀይዋ ፤ ሰማዩን ቀይ ፤ ብጫ ፤ ወርቅ ብጫ ፤ ሀምራዊ ቀለማት እየቀባች የፍም አሎሎ መስላ ከአድማስ ላይ ተንሳፍፋለች ። አእዋፍ ቀዝቃዛውን አየር በከንፎቻቸው እየቀዘፉ መንጋ መንጋ ሆነው ወደየጐጆአቸው — ወደ ገባ በረሀ — ይበርራሉ ። ጨለማው ከንፉን በሰፊው እየዘረጋ ፤ ጥላውን እያጠላ ፤ ሳር ቅጠሉን ፤ ዛፍና ድንጋዩን እያጠቆረ ፤ የሚያስፈራ ቅርፅ እየሰጣቸውና እየዳኸ ሲመጣ የገባ ወንዝ ችግሩ እየጐላ ፤ እየቀረበ ይሄድ ጀመር ። «ዘዴው ቀላል ነው» አለ ዳኛቸው — «ሁላችንም መሄድ አያስፈልገንም ። አስራ ሁለት ሰዎች እንበቃለን ። የተቀራችሁት ከዚሁ አድፍጣችሁ ፤ ቀንቶን የተመለሰን እንደሆን ፤ የገባን ወንዝ እስክንሻገር ድረስ የሚከታተሉን ሰዎች

ከተገኙ ፤ ተገን በመሆን ትረዱናላችሁ ። ከባዱ ስራ ከዚህ የምትቀሩት ሰዎች ነው ። ወደሱጴ የምንመለሰው ባንድ ነት መሄድ የለብንም ። ከተማ ስንገባ ተነጣጥለን መሆን አለበት ። የእልቁን ወንዝ ተሻግረን አቀበቱ ላይ ካለው ወርካ ስር እንገናኛለን ። አንድ ሰው ከወርካው ስር ፈረሶ ቻችንን እየጠበቀ ይቆየናል ። አንድ ፈረስ ብቻ ይዘን እየተራራቅን ወደቤቱ እንጠጋለን ። የኔን ፈረስ ከያዘው ሰው ሌላ ሶስት ሰዎች ካጥሩ ስር ይቀራሉ ። ሰባታችን በድንገት የተኩስ እሩምታ ከፍተን ወደ ውስጥ እንዘልቃለን ። ፍፁም አስፈላጊ ካልሆነ ሰው ላይ መተኮስ የለብንም ። ደም ለማፍሰሱ የተካ ልጅ ልጃገረድ ከሆነች እንደርስበታለን ። ሁላችንም ድርሻችንን በሚገባ ከፊፀ ምንና ፍጥነት ከተጨመረበት እንደደራሽ ውሀ በድንገት ገብተን ጉድ ልንሰራቸው እንችላለን ። ሄደዋል ብለው ተዘናንተው ስለሚቆዩን ለምንፈፅመው ጥቃት ምቹ ናቸው ። ያልጠረጠረ ተመነጠረ የሚባለው ይኸው ነው ። የጥሪው ሰአት ገና አሁን ደረሰ» አለና ዘሎ ፈረሱ ላይ ወጣ.....

መንግሥቱ ሰማያት በሩዋን ክፍት አድርጋ የምትጠብቀው ፤

ጥሪውን አክብሮ የሚደርስ በሰአት ልባም መሸራ ነው ።

በሩዋ ከተዘጋ በቃ ተቆለፈ ፤

የሚከፍታት የለም ሰአቱ ካለፈ ።

ያያና ዘመዶች ዛሬ ምን ሊሰሩ ተመልሰው መጡ ፤ ቆይቶ የለም ወይ ፤ ጊዜና ዘመኑ ፤ ከሱጴ ከወጡ ። ከወጣበቱ ቤት ሬሳ ተመልሶ

ከቶ አይገባም ፤ እርም ነው ጨርሶ ።

ፊታውራሪ ተካ የደብተራ ቅኔ አይጥማቸውም ። ባዶ እውቀት ነው ብለው ስለቅኔ ያላቸውን አስተያየት ይደመድማሉ ። ትርፉ ኮከብ ቆጥሮ ዶሮ ፤ ቅኔ ቆጥሮ ቆሎ ነው ይላሉ አዘወትረው ። ታዲያ ፤ አንድ እበላ ባይ ደብተራ ተነስቶ እያማጠ የተቀኘውን ተራ መወድስ ቅኔ ፊታውራሪ ከቁም ነገር አልቆጠሩለትም ። ይበል ፤ ይበል ያለውም አልነበረም ።

ተጋባዥ ሁሉ ፤ በደረሰው ሁኔታ ተደናግጦ ፤ በግል አሳቡ ተውጦ ፤ የሀዘን ቤት መስሎ ነበር ። እልልታውና ዘፈኑ ፤ ጭፈራውና ከበሮው ፤ እምቢልታውና መሲንቆው ከቆመ ቆይቷል ። ፊታውራሪ ተካ ወዲህና ወዲያ እያሉ የቀዘቀዘውን መንፈስ ነፍስ ዘርተውበት እንደገና ለማዳ መቅ ሞክረው ነበር ። አልተሳካላቸውም ።

በቶሎሳ ረዳትነት ፊታውራሪ ካንድ ወንበር ላይ ወጥተው በቆሙ ጊዜ ተጋባዥ ሁሉ በዝምታ ፊቱን ወደእርሳቸው አዘረ ። ደግሞ ምን ሊያደርጉ ይሆን? የሚል ጥያቄ በያንዳንዱ ተጋባዥ ልብ ሳይቀረፅ አልቀረም ።

«በዛሬ ቀን አብረን እንድንጸሰት ምኞቱ ነበር ። ያምላክ ፈቃድ ካልተጨመረበት የሰው ምኞት ብቻ አይበቃም ። ስላሳዘንኳችሁ የበለጠ ሀዘን የተሰማኝ እኔን ነው»

በማለት ፤ ረጋብለው ንግግራቸውን ጀመሩ ፡— «ሁላችሁም በልባችሁ እንደፈረዳችሁብኝ ይሰማኛል ። በክብር የመጣ ሙሽራ ከበር እንዲመለስ ተደርጎ አይታወቅምና ፍረዱብኝ ። የመንግስተ ሰማያት በር ከተዘጋብኝም — ይሁን.....

«ሆኖም ፤ ሰው ሲባል ህይወቱን የሚመራበት አንድ እምነት እንዲኖረው ያስፈልጋል ። ለመኖርም እንስሳትስ ይኖሩ የለም ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። የህልውና ትርጉሙ ግን መኖር ብቻ አይደለም ። አስፈላጊ ከሆነ ፤ የምንሞትለት ፤ ስቃይን በደስታ የምንቀበልለት ፤ የምንጠላበት ፤ ማንኛውንም ፍርድ ፤ መታሰርን ፤ መገረፍን ፤ ስቅላትን ፤ ከማህበራዊ ኑሮ መገለልን ያለማጥረም የምንቀበልለት እምነት እንዲኖረን ያስፈልጋል ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። እምነት የሌለው ሰው በድን ነው ። ከእንስሳ አይቻልም ።

«አዎን — እኔም እምነት አለኝ ። ቀጠሮ የማያክብር ሰው ለኔ ሰው አይደለም። የሰው ህይወት በጊዜ የተመጣነ እንደመሆኑ ፤ ጊዜን ማክበር ፤ የሌላውን ሰው ህይወት ማክበር ነው ። የጊዜን ትርጉም አለማወቅ ከእንስሳት ደረጃ መልሶ ዝቅ ያደርገናል ። ሰሎሞን ለሁሉም ጊዜ አለው ብሎ ጨርሶታል ። ስለዚህ ስለአድራጎቱ የምጠይቀው ይቅርታ የለኝም ። የእምነት ጉዳይ ነው — ፍረዱኝ!

«የእምነትን ዋጋ ካነሳሁ ዘንድ በመካከላችን የሚገኘውን ፤ ወንድማችንን — ሀዲስ ሳህሌን — ለምሳሌ ሳልጠቅሰው አላልፍም ።

ሀዲስ የፈታውራሪን ንግግር እያዳመጠና እየገመተ ፤ የመንፈስ ፅናታቸውን እያደነቀ ፤ በማሰላሰል ከአሳብ ማካ ውስጥ ገብቶ ነበር ። የሰሙ መነሳት ጆሮውን ስለጨረፈው ከእንቅልፉ እንደባነነ ሰው ነቅቶ ከአሳቡ ማካ ውስጥ ወጥቶ ወደአካባቢው እውነት ተመለሰ ። አቶ ይርጋኛ የመቶ አለቃ አሸኔ ተያዩ ።

ሽታዩ የባሰውኑ ከሀዲስ ላይ አይኖቿን ተከለች ።

«ስለችግር ከማውራት — ብዙ ከመተቸት — ትንሽ ስራ መስራት ጠንካራ እምነትን ይጠይቃል ። በመንፈሳቸው የፀኑ ጠንካራ እምነት ያላቸው አንዳንድ ሰዎች ካልተገኙ መሻሻል ጭራሹን እየራቀ ይሄዳል ። ልጅ ሀዲስ ተጨማሪ የትምህርት ክፍሎች ለመስራት ብቻውን መፍጨርጨር ከጀመረ ቆይቷል ። ደቀመዝሙሮቹ እኛው መሆን አለብን ። ይህ ድግስ የሱ ደቀመዝሙሮች እንድንሆን ካደረገን የበለጠ ቁም ነገር አተረፈ ማለት ነው ። ስራው ለኛ ብቻ ሳይሆን ለልጅ ልጆቻችን የብርሀን ሀውልት ሆኖ ይኖራል ። ያዲሱ ትምህርት ቤት ስራ ከፍጻሜ እንዲደርስ እግዚአብሔርን እንለምነው ። ቸሩ እግዚአብሔር ይርዳን» ብለው ንግግራቸውን እንደፈፀሙ ፤ ተጋባዥ ሁሉ ደስታውን በጭብጨባ ገልጦ ሳያባራ ፤ የተከሰ እሩምታ ከጭብጨባው በላይ ነግሶ እንደጉልጉታ መብረቅ ያስተጋባ ጀመር ። ከድንጋጤ የተነሳ ከቦታው የተነቃነቀ ሰው አልነበረም ። ዳኛቸው ከስድስት ተከታዮቹ ጋር ፤ ግሎ የሚጤሰውን የጠብመንጃውን አፈ ሙዝ እንደደገነ ዘው ብሎ ገብቶ «ደም ለማፍሰስ አንሻም — ካለ ስገደዳችሁን ። የጥሪው ሰአት አሁን ነው» አለና ፤ ዳሱን አቋርጦ ከሁለት ተከታዮቹ ጋር ወደጓዳ እንደጥላ ውልብ

ብሎ ገባ ። አይናለምን ካለችበት ጉትቶ ከፊቱ እርሷን ተገን በማድረግ አስቀድሞአት ሲወጣ ፤ አብሮአት የነበሩት ደንገጡሮች በፍርሀት ተለጉመው የሕሉታ ድምፅ ለማሰማት እንኳ ጊዜ አላገኙም ።

አይናለም የመጨረሻ ተስፋዋን ለማረጋገጥ በፍርሀት ደርቀው ያፈጠጡትን አይኖቿን ወደአባቷ መለስ አደረገች ። ፊታውራሪ በንዴትና በእልክ መላው ሰውነታቸው እየተንቀጠቀጠ ወደልጃቸው ሊሄዱ ሲቃጡ ፤ ዳኛቸው የጠብመንጃውን አፈሙዝ ከአይናለም ጀርባ ላይ ደግኖ «ለልጅዎ ህይወት አላፈ እርሶ ነዎት — ሰይጣን አይሁኑብኝ» አላቸው ። ቶሎሳ ባይዛቸው ኖሮ በህይወታቸው ቆርጠው ነበር ። ቶሎሳም ጥርሶቹን እያንቃጨጨ ለመዝለል ሲያቆበቁብ ፤ ዳኛቸው የጠብመንጃውን አፈሙዝ ከቶሎሳ ግንባር ትዩዩ አድርጎ «ትበላሻለህ!» አለው ። ቶሎሳ ካለበት ቦታ ከመርጋት ሌላ ምርጫ አልነበረውም ። የዳኛቸው ተከታዮችም የጠብመንጃቸውን አፈሙዝ ካንዳንድ ተጋባዥ ግንባር ላይ ደግነው ፤ ቃታውን ለመሳብ ተዘጋ ጅተው ይጠባበቁ ነበር ። የመቶ አለቃ አሸኔ አልተከፋም ። በነገሩ ለመግባትም አልሞከረም ። ለመፈንደቅም ከጅሎት ነበር ።

ዳኛቸው ፤ አይናለምን አስቀድሞ ፤ ቶሎ ቶሎ እንድትራመድ በጠብመንጃው አፈሙዝ ወደፊት እየገፋት ከዳሱ መውጫ ሲደርስ ፤ «ፊታውራሪ — ለመልሱ የጥሪውን ሰአት እናከብራለን ። ላደን ወጥቶ ባዶ እጅ መመለስ የኖጶ ቤቶች ልማድ አይደለም!» ብሎ ወጣ ። እርሱ እንዲወጣ ወደሁዋላ የቀሩትም ተከታዮቹ የጠብመንጃዎቻቸውን አፈሙዝ እንደደገኑ በዝግታ ርምጃ ወደሁዋላቸው በማፈገፈግ አብረውት ወጡ ። የጨለማው ክንፍ ጋረዳቸው።

«ከንዴ» አሉ ፊታውራሪ ፤ የሚይዙትን የሚጨብጡትን አሳጥቷቸው ።

«እጆሌ ወረ ሱጴ» አለ ቶሎሳ ፤ ስልቱን ስቶ በጉረና ድምፅ ። ሌላ ነገር አላከለበትም ። ጥሪውን የተቀበሉት ጓደኞቹና የፊታውራሪ ተካ አሸከሮች መሳሪያዎቻቸውን ለመፈለግ በየስርቻው ገቡ ። ከመበለጥ ንዴት የተነሳ መሳሪያዎቻቸውን የት እንዳኖሩት የጠፋቸውም ነበሩ ።

«የደጃች ውቤው ሰፈር ግርግር በየት ዞሮ መጣ!» አለች ፤ ዝናሽ ፤ የጥንቱ ፤ የጧቱ በስካር ልቧ ትዝ ብሏት ። የሰማት አልነበረም — ከሽታዩ ሌላ ። የፊታውራሪ ስራ ቤቶች ሕሉታ ከመጠን በላይ ነግሶ ጀሮ ይሰነጥቅ ጀመር ።

ዝናሽ ፤ «ጀግናው እንደሆነ የልቡን አድርሶ ሄዷል! ጅብ ከሄደ ውሻ ጮኸ — ድሮውኑ በክብር ቢሰጣት ምን ነበረበት?» ስትል ፤ የመቶ አለቃ አሸኔ በጨረፍታ ሰምቷት በቦዙት አይኖቹ ስለጠቀሳት ፤ «እኔ እቴ! የወታደር ፍቅር እርም ይሁን ብያለሁ ። የጠሉት ሊወርስ የፈሩት ሊደርሱ—ጥቅሻውን ለሌላ» አለች ።

የቶሎሳ ጓደኞችና የፊታውራሪ አሸከሮች ፤ መሳሪያዎቻቸውን ከየቦታው ፈልገው እስኪሰበሰቡ ድረስ ጥቂት ደቂቃዎች አለፉ ። ሁሉም ባንድነት ተንጋግተው ወጡ ። ፈረሶች እስኪያገኙ ድረስ ተጨማሪ ደቂቃዎች ክንፍ አውጥተው በረሩ ።

ፊታውራሪ ተካ ከዳሱ መውጫ ላይ ቆመው ፤ ልጆቹ ተከታትለው በፈረሶቻቸው ከጨለማው አብራክ ሲገቡ እያዩ ደጋግመው ፤ ወይ እርጅና! እያሉ ቢተከዙም

የዳኛቸው ልበሙሉነትና ድፍረቱ እያስገረማቸው የበፊ ቴን ትዝብታቸውን መልሰው ለመዋጥ አስቸግሮአቸው ፈዝዘው ቀሩ

የፊታውራሪ አያናም ድግስ በሰፊው ስለነበረ ግብ ዣው እጅግ ደምቆ ተጋባዦ ሁሉ እስኪያንገሸገሸው ድረስ ይበላና ይጠጣ ነበር ። ሙሽራው መጥቶ ምን ነው በተገላገልን እያሉ የሚማረሩም ተጋባዦች አልጠፉም ። እንኳን በዚያን ቀን በሌላውም ቀን ቢሆን የፊታውራሪን ግብዣ በቃኝ ብሎ ለመሄድ አይቻልምና ሙሽራው እስኪመጣ ድረስ ከመጠበቅ ሌላ ምርጫ አልነበራቸውም ።

«ሙሽራው ምን ነው ዘገየ? በጣም መሽቷል!» አሉ ከወኪሎቻቸው አንዱ ።

«ያ መናጢ ሰርገኞቹን በዋዛ ይለቃል ብለህ ነው ። የድላችን ቀን ነው ። በትእግስት እንጠብቅ ። ደሞ ምን የሚያስቸኩል ነገር አለ? ይልቅ ህዝቡን ጋብዝልኝ» አሉ ፤ ፊታውራሪ አያና ፤ እንደልማዳቸው እየተገጉራደዱ ።

ህዝብ በብዛት ጠርተው ግብር ሲያገቡ ፤ በባላባ ትነት ስልጣናቸው ከህግ በላይ ከእግዚር በታች ሆነው ሲኖሩ የነበሩበት ዘመን ከፊታቸው መጥቶ ስለሚደቀንና

ያለፈውን ጊዜ ስለሚያስታውሳቸው የባሰውኑ ይቅበዘ በዛሉ ።

«አዎን — እኛምኮ ሳናስጠብቀው አልቀረንም ። ሰርገኞቹ አርፍደው ነው ከዚህ የተነሱት» አሉ ፤ ወኪላቸው ።

«ይጠብቅ ። ሴት የወለደ ወንድ ልጅ ሲያገኝ መጠበቅ አለበት ። እኔ የፈራሁት ሌላ ነገር ነው.....»

«ምን?»

«ያ ልጄ መጠጥ ካየ ሆዱ አይወክንም ። እንደልማዱ ጥንቢራው ወጥቶ እንዳያዋርደኝ ፀሎት አድርገልኝ ። ክብር ከተነካ ህይወት የለም!»

ወኪሉ መልስ ከመስጠታቸው በፊት ፤ እንደ ደብተራ ተነሳና ፤ ድምፁን ከፍ አድርጎ «የተሰማኝን እንድንልጥ ፊታውራሪ ይፍቀዱልኝ» አላቸው ። የፈቀዱለት መሆናቸውን በእጃቸው አመልክተው ፤ ወደፊት እንዲመጣ ጋበዙት ።

ገባን ተሻግሮ ሱጴን ለማስገበር ፤

ህልም ሆኖ የቆየ ጥንትም ምኞት ነበር ።

ምኞት ብቻ ሆኖ አልቀረም ነገሩ ፤

የኖጸ ባላባት ገባን ተሻገሩ ።

ጊዜ መቸ ነበረው ህልሙ ከታለመ ፤

ፍቺ ተገኘለት ራእይ ተፈጸመ ።

ህልምን የሚፈታ በረቂቅ ህሊና ፤

የሴፍ ዳግማዊ ተወለደ አያና ።

«አይ — የደብተራ ነገር! አታመጡት የለ» አሉና ሀምሳ ብር መዘው ሰጡት ።

«ዳግማዊ የሴፍ አለኝኮ» አሉ ደጅ ደጁን እያዩ.....

ዳኛቸውና እድምተኞቹ አይናለምን ይዘው ከገባ ወንዝ ወዲህ ካለው ወርካ ስር አድፍጠው ከሚጠብቋቸው ሌሎች እድምተኞች ጋር ከተቀላቀሉ በሁዋላ ነበር ፋታ አግኝተው ትንፋሻቸው ለመመለስ የቻለው ። በዚያ ጨለማ ከዚያ ለመድረስ የአመት ጉዞ መስሎ ታይቷቸው ነበር ። ወደሁዋላ ከመገላመጡና ከፍርሀቱ ይልቅ የጉዞው መርዘም ነበር ልባቸውን ሰቅሎ ትንፋሽ ያሳጣቸው ።

«እንደምን ሆናችሁ!» አሉ ሽማግሌው ተሸቀዳድመው ።

«ሰተት ብለን ገብተን ሰተት ብለን ወጣን» አላቸው ። የዳኛቸው ልብ በእብሪት አብጦ ነበር ።

«ደም ሳትፋሰሱ?»

«ደም ለማፍሰሱ ቤት ስንገባ ያደርሰናል ብዬ አልበረም» አላቸውና ፤ የአይናለምን ወገብ በጠንካራ እጁ ጠበቅ አድርጎ ያዘ ። እንደበረዶ ቀዝቅዛለች ።

አይናለም ፤ ንዴት ይሁን ወይም ፍርሀት የሚያስቃያት የትኛው እንደሆነ ለይታ ባታውቅም ፤ አዲሱን ትምህርት ቤት አልፈው ሲሄዱ ፤ ከወሰዳችሁኝ ላይቀር ፤ ይህን ትምህርት ቤት አፍርሱልኝ ሳትል በመቅረቷ ውስጥ ውስጡን ይቆጫት ነበር ። የአዲሱ ትምህርት ቤት ጉዳይ ተነስቶ ጭብጨባው ባይበዛና ጥንቃቄ ባይጉድል ኖሮ ፤ መቼ እንደበግ ከቤት ያውም ስንት ጀግኖች ካሉበት ቤት — ተጉትቼ እወጣ ነበር እያለች ባሰበች ቁጥር አንጀቷ እያረረ ይሄድ ነበር ። ሀዲስ ሳህሌን ጠላቸው ።

ዳኛቸው ጀርዎቹን አንቅቶ ካዳመጠ በሁዋላ ፤ «ገባን እንሻገር!» አለ ። የፈረሶች ኮቴ አይሰማም ። የገባ ወንዝ ፋፋቴ ብቻ ነበር ከጨለማው ፀጥታ በላይ ነግሶ የሚያጉረመርመው ።

የገባን ወንዝ ተሻግረው ወደኖጳ የሚወስደውን አቀበት መያያዝ ሲጀምሩ ፤ የአይናለም ተስፋ ልቧ ውስጥ እንደሌሊቱ አየር ቀዘቀዘ ። በንዴት ፤ በፍርሀትና በጥላቻ ስሜት እንደምድረ በዳ ደርቀው የቆዩት አይኖቿ ረጠቡ ። ለመጀመሪያ ጊዜ በዝምታ ስቅስቅ ብላ አለቀሰች ። ዳኛቸው የፈረሱን ልግም አልገታም ።

እድምተኞቹ ዙሪያቸውን የከበባቸውን የጨለማ ግርዶሽ እየጣሱ መንገዳቸውን ሲቀጥሉ ፤ የገባ ወንዝ ፋፋቴ የሚያስተጋባው ድምፅ ወደሁዋላ እየቀረ ፤ እየደከመ ፤ የአይናለምን ተስፋ እያመነመነ ፤ የእድምተኞቹን የድል ማድረግ ስሜት እያጠነከረ ይሄድ ነበር ። አንዳንዴም ቆም ብለው ያዳምጣሉ ። የፈረሶች ኮቴ አይሰማም ።

ከገባ በረሀ ወጥተው ወደኖጳ ከሚያመራው ለጥያለ ሜዳ ላይ ሲደርሱ ፤ ሙሉ ጨረቃ ከደመና ግርዶሽ

ውስጥ እየተንሳፈፈች ብቅ ብላ ፈገግታዋን ስታሳር ፍባቸው ፤ የጠብመንጃዎቻቸው አፈ ሙዞች ፈገግታዋን መልሰው ያንፀባርቁ ነበር። ደመናውና ጨረቃዋ ሲጋጩ፤ ዙሪያቸውን ባህር መስሎ የተዘረጋው ሜዳ በልዩ ልዩ ጥላ እየተኸገገው ከፊታቸው እየራቀ ፤ ሆኖም ወደ ኖጶ እያቀረባቸው ፤ እያስጠጋቸው ይሄድ ነበር ። ፍጥ ነት ለመጨመር በመቻላቸው ፍርሀታቸው እየቀነሰ የልብ ልብ እየተሰማቸው ፤ ደስታቸው እየጨመረ የልባቸው ትርታ ከፈረሶቹ ኮቴ ጋር ሲሰምር ፡—

«ሰዎች — ዝምታው ምንድን ነው ? ላሁን ያልሆነ ሎጋው ሽቦ ለመቸ ነው!» በማለት ከእድምተኞቹ ውስጥ አንዱ በሁሉም ልብ ውስጥ ያለው ስሜት ንገለጠ ።

«አረ ጉሮሮዬ ደርቋል!» አለ አንዱ ።

«ፍርሀት ይሆናል ያደረቀው» ብሎ መጀመሪያ የተናገረው እድምተኛ መለሰለትና ቀጥሎ፤ «ሀይ ሀይ ሎጋው ሽቦ» እያለ ማውረድ ጀመረ ።

ሁሉም ተቀበሉት ። ፈረሶቹ እንኳ ሳይቀሩ ጀርዎቻቸውን አንቅተው ቀና በማለት ልጓም መዳፈር ጀመሩ ። ዳኛቸው ግን ልቡ አልረጋም ። ምን ቢያስቡ ይሆን የፊታውራሪ ተካ ሰዎች ሳይከተሉን የቀሩት? በማለት ጥርጣሬ ገብቶት ማሰብ ጀመረ። አንዳንዴ ፤ ሁሉም ነገር ሳያስቡት በድንገት ስለሆነ ፤ ፈረሶች አጥተው ይሆናል በማለት ሲፅናና ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ፤ ምን ቢዘገዩ ፤ ጨለማው ከቶ እንደልብ የማያስጋልብ ቢሆን ፤ የመንገዱን ጠባይ ፤ ዳገቱንና ቁልቁለቱን ፤ ጉድባውንና ጠምዛዛውን ፤ ሜዳውንና ገደሉን በሚገባ ስለሚያውቁት ከኛ የበለጠ ፍጥ

ነት ሊኖራቸው ይችላሉ የሚል ጨለማ አሳብ ይመጣ በትና እንደገና ጥርጣሬ ይገባዋል ። በተለይ ፤ አይናለምን ከፊት አፈናጥጦ በሚጋልብበት ፍጥነት እንኳን ደህና ፈረስ የያዘ ሰው ይቅርና ፤ መጋጃም የጫነ ቢሆን ሊደርስባቸው የሚችል መሆኑን ባስበ ቁጥር ጥርጣሬው እየጠነከረ ይሄዳል ። ለጥርጣሬው ፍች የሚሆን ነገር ሲጠፋው የእድምተኞቹ መንፈስና የሎጋው ሽቦ ዘፈን የልብ ልብ ይስጠዋል ። ሜዳውን አቋርጠው የኖጶ ከለላ ከሆነችው ትንሽ ጫካ ፊት ለፊት ከመንገዱ ግራና ቀኝ ጎልቻ መሰለው ከተቀመጡት ኮረብታዎች አጠገብ ሲደርሱ ፤ ዳኛቸው በእድምተኞቹ ዘፈን መፅናናቱን ተወት አድርጎ በሌላ መንገድ ቀድመውን መጥተው አድፍጠው ቢጠብቁንስ? ግን ፤ የገባ ወንዝ ካንድ ድልድይ ሌላ ምን መሸጋገሪያ አለው?... እያለ ማሰብ እንደጀመረ በድንገት የተኩስ ዶፍ ወረደ ። እንደቡሄ ጅራፍ ከግራና ከቀኝ የሚንጣጡት ጥይቶች እንደተወርዋሪ ኮከቦች ጨለማውን እየቀደዱ ይጠፋ ነበር ። ፈረሶቹ በርግገው ጨለማውን ለመባባስ የቃጡ ይመስል የፊት እግሮቻቸውን ወደ ሰማይ በሰቀሉ ቁጥር ከኮርቻ ላይ በአፍ ጢማቸው ወደመሬት የሚደፉት እድምተኞች ከመብዛታቸው የተነሳ ኮርቻ ላይ የቀሩት ጥቂቶች ነበሩ ። የፈረሶቻቸውን ልጓም ገተውና ርካብ እንደምንም ቆንጥጠው ከኮርቻ ላይ የቀሩት እድምተኞች ነፍስ ከመጣታቸው በፊት ቶሎሳና ጓደኞቹ እየጎተቱ ከፈረሶቻቸው ላይ ከመቅፅበት በመጣል መሳሪያዎቻቸውን ይቀሙ ነበር ።

ቶሎሳ ፤ በግራ እጁ አይናለምን አቅፎ ይዞ ፤ በቀኝ እጁ ጠብመንጃውን ፤ መሬት ላይ ከወደቀው ከዳኛቸው

ደረት ላይ ደግኖ ፤ «አሁን ባንድህሰን» አለው በቀዘቀዘ ድምፅ ።

«እሱማ ደግ ነበር ። እኔስ የጠላሁት ባዶ እጄን ያባቲን አይን ማየት ነው» አለው ። አይናለም በፍርሀት የተነሳ ጥርሶቿ እስቲፋጩ ድረስ የምትንቀጠቀጥ ብትሆንም ፤ ተቆጥቶ የነበረው የቶሎሳ ሰውነት ፤ ከዳኛቸው ንግግር በሁዋላ ሲዘናና ተሰማት ። ስሜቱ ስለተነካ አይናለምን ጥሎለት ሊሄድ አሰበ ። አልሆነለትም ። የራሱ ዝና አመዘነበት ።

ቶሎሳና ጓደኞቹ አይናለምን ይዘው ፤ የእድምተኞቹን መሳሪያ ሁሉ አንድ ሳይቀር ዘርፈው ፤ ፈረሶቻቸውን ከፊት እየነዱ ፤ እንደሰርገኛ «ሀይ ሀይ ሀይ ሎጋው ሽቦ» እያሉ ወደገባ ሲያመሩ ፤ ሁሉም ነገር በፍጥነትና በድንገት እንደመሆኑ መጠን ፤ ዳኛቸውና እድምተኞቹ የሆነውን ነገር ለመገመት ጊዜ አላገኙም ። ከመካከላቸው የተጐዳ ሰው አለመኖሩን የተረዱትም ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ ነው ።

ዳኛቸው በጀርባው ከተንጋለለበት መሬት አልተነሳም ። በሰፈሩት ቁና መሰፈር የአይናለም ወገብ ያንገቷ መአዛ እንባ ውርደት የውርደት ጨርቅ መቃብር አንዳንድ ከዋክብት ለጌጥ ያህል ከተፈናጠቁበት ጥቁር ሰማይ ላይ የተንጣለለችውን ሙሉ ጨረቃ ትኩር ብሎ ለጥቂት ጊዜ በዝምታ ሲመለከት ከቆየ በሁዋላ ብቻውን እንደእብድ ከት ብሎ ሲሰቅ ፤ ሳቁን የገደል ማሚቶ እየተቀበለች መልሳ ወደጀሮው ትወረውርለት ነበር — የባሰውኑ እያሳቀችው

የጧት ፀሀይ ወርቅማ ጮራዋን ፈንጥቃለች ። ሜዳዎች ፤ እንቁ የተፈጨባቸው አረንጓዴ ወፍጮ መስለው ተንጣልለው ተኝተዋል ። የሱጴ ቦሮ ጉባዎችና ተራሮች ደረቶቻቸውን ለፀሀይ ሰጥተው በታዛቢነት የሱጴን መንደር ወደታች ይመለከታሉ ። በባለሙያ ፈታይ የተነደፉ የሚመስሉ አንዳንድ ጉሞች እንደወንፈል ጥጥ ጉች ጉች ብለው ለጠራው ሰማይ የበለጠ ውበት ይለግሱታል ። ጉሬዛዎች ፤ አንዴ ደረታቸውን ፤ አንዴ ደግሞ ጀርባቸውን ለፀሀይ እየሰጡ ፤ ካንዱ ዛፍ ወደሌላው — በአየር ላይ እየተንሳፈሩ — እየተገለባበሩ — ይዘላሉ ። የሱጴ ቦሮ የማለዳ ተፈጥሮ ውበትን ተጐናፅፋለች ።

ከፀሀይዋ ቀድሞ የተነሳው የሱጴ ቦሮ ህዝብ በየቄዬው ሆኖ ሽቅብ ወደ ፊታውራሪ ተካቤት ይመለከታል ። ከየጐጀው እንደወትሮ ጢስ ቡልቅ ቡልቅ አይልም ። እሳት ለማንደድ ጊዜ ያገኘች ሴት የለችም ። የጧት ቡና በየቤቱ ሲወቀጥ አይሰማም ። ከብቶች ሳይሰማሩ በየበረቱ ታጉረው ቀርተዋል ። ሞፈርና ቀንበሩን ይዞ ወደርሻው የወረደ ገበሬ የለም ።

ባንዱ መንደር ፡—

«ገባ ላይ ትልቅ እልቂት ነበር አሉ»

«ስንት ሰው ሞቶ ይሆን?»

«ማን ያውቃል? ብቻ ፤ ነገሩ ከርሮ ወደባስ ጥፋት እንዳያመራ ያስፈራል ። እነዚህ ባላባቶች ያሉበትን ዘመን ረስተዋል መሰለኝ ። ምኞታቸው ሁሉ ህግ መሆኑ አሁንም የቀረ አይመስላቸውም ። እነርሱ ለጥቅማቸው ሲሉ በተጋጩ ቁጥር ተራው ህዝብ የሚያልቅበት ምክንያት አይገባኝም.....»

በሌላው መንደር ደግሞ ፡—

«ፊታውራሪ አያና አሽከሮቻቸውን ይዘው ወደሱጴ ማምራት ላይ ናቸው አሉ ። ሰውዬው የዋዛ አይደሉም.....»

«የኛዎቹስ?»

«የፊታውራሪ ተካ አሽከሮች በሙሉ ተሰብስበዋል ። ከዚህ ቁጭ ብለን እንጠብቃቸው — የለም — እኛም ወደፊት ሄደን እንግጠማቸው — የሚል ክርክር ተነስቷል ይባላል»

«ሌላ እልቂት ሊሆን ነዋ!»

«በነዚህ ሰዎች የግል ጠብ መአት ሊወርድብን ነው ። ነጭ ኮርማ ጥለን እግዜሩንም መለማመን ከተውን ቆይተናል ። ይባስ ተብሎ ድሮ ነጭ ኮርማ ጥለን እግዚአብሔርን በምንልበት ቦታ ላይ ትምህርት ቤት ተሰራ ። እግዜሩም ዝም ብሎናል ። ብንማለደውም አይሰማንም ። በዚህ ላይ ደግሞ ደም መፋሰስ.....»

«ምን ያስገርማል! ዱሮም ቢሆን ታላላቅ ሰዎች ሲያስነጥሳቸው በጉንፋን የሚያልቀው ተራው ሰው ነው ። የሱጴ አድባር ትጠብቀን እንጂ»

እንዲሁም በሌሎች መንደሮች ተጋንኖ የሚነገረው ደግሞ ፡—

«ፊታውራሪ ተካ ልጃቸውን ትምህርት ቤት ለማያስራው ሰውዬ ሊሰጡት ነው ይባላል ...»

«እንዴት ተደርጉ? ትናንት ላንዱ ድረው ዛሬ ለሌላ ሰው! እውነትም እንደሚባለው አብደዋል ማለት ነው ። የአባ ጩሬ እርግማን ይሆናል ከዚህ ጉድ ላይ የጣላቸው»

«እሱስ አንድና ሁለት የለውም ። አባ ጩሬ እንዴ ከወጉ ማን ይድናል? ከእርሳቸው ቁጣ ይሰውረን ማለት ነው እንጂ መቸም ስአት አልፎአል ብሎ ሙሽራ ከደጅ የሚመልስ ሰው ጤና ነው ለማለት ያጠራጥራል» ብሎ ርጥብ ሳር ነጭቶ በተነ ።

«ብቻኮ አንዷን ልጃቸውን ከየት እንደመጣ ለማይታወቅ አንድ መናጢ ሰው እንዴት አድርገው ይሰጣሉ?»

«እብደታቸው አንድና ሁለት የለውም ስልህ ። የአባ ጩሬ ቁጣ መቸ በዚህ ያበቃል»

አንዳንድ የአገር ሽማግሌዎች ግን ስለፊታውራሪ ተካ በየጊዜው ከአንዳንድ መነኩሴዎች ፤ ባለውቃቢዎች ፤ ቃልቻዎችና ሼሆች የተሰነዘረውን ንግርት አንስተው ነበር የሚወያዩት ።

«ፊታውራሪ ልጃቸውን በዳሩ ማግስት ያርፋሉ ሲባል አልሰማችሁም እንዴ?» አሉ ፤ በከባድ ቡሉኮ የተጀሱ ፤ አንድ አዛውንት ።

ሌላው አዛውንት ነገሩ እንዳልጣማቸው ለማሳወቅ ራሳቸውን ነቅንቀው ሲያበቁ ፤ የግራዋ አበባ የመሰለውን ረጅም ጢማቸውን አንድ በአንድ እየገቡት ፤ «ስለፊታ

ውራሪ ተካ የሚነገረው ንግርት ስንቱ ተወርቶ! ባለቤታቸው በሞቱ በአርባኛው ቀን እንድ እብድ ያደርጋቸውና የሰው አይን በቁና ይሰፍራሉ ተብሎ ነበር ። ባለቤታቸው ከሞቱ ይሄውና ወደአስራ አምስት አመት ሊሆን ነው ። ከወሎ የመጣ አንድ ሺህ ደግሞ በስድሳ አመታቸው ይሞታሉ ፤ ከዚያ አያልፉም እያለ ርጥብ ሳር እየነጩ ይናገር ነበር ። እርሳቸው ከሞቱ ሱጴ ትጠፋለች የሚሉም ነበሩ ። የሁዋላ ሁዋላ ይህን አለም ትተው ይመንናሉ የሚልም ንግርት አለ ። ይህ ሁሉ ወሬ ነው — እግዜር ያላለው ላይሆን!» አሉ ፤ ወደሰማይ አንጋጠው

ሽታዬ ከቤቴ ውስጥ የሚታየውን እቃ እያነሳች አንድ ባንድ ትወረውራለች ። የጢም መላጫው ፤ መስተዋቱ ፤ ሳህኑ ፤ ሲኒው ፤ ብርጭቆው ፤ ማንቆርቆሪያው ፤ የፊት መታጠቢያው ሳህን — አንድም አይቀራትም ። አልሰበር ያላትን የድንጋይ ብርጭቆ እንደገና አንስታ ትወረውራለች — እንክሽክሹ እስኪወጣ ድረስ ። ፍርክስ ሲል ደስ ይላታል ። የሀዲስን ህይወት የፈረከሰችው እየመሰላት ።

«አገደት ነው ዛር?» አላት ፤ ሀዲስ በአድራጉቷ እየተገረመ ።

«እኔ ልጅቷ ነኝ የጊዜ ማሳለፊያ የምሆነው?..... »

«የምን ጊዜ ማሳለፊያ?»

«ገንዘብ በግራና በቀኝ እንደዋዛ ሲያልፈኝ ወይዘሮ ዝናሽ ተይ አይሆንም ሲሉኝ..... አባ ጩሬም እጣ ክፍልሽ አይደለም ሲሉኝ»

«አልገባኝም ። ይልቅ እቃ መሰባበርሽን ትተሽ ብታነጋግሪኝ.....»

«ስንት ወር ሙሉ..... ጊዜዬን ላንተ እያጠፋሁ... እኔ ነኝ ርካሽ..... አንተማ ምን ታደርግ»

«ምንድነው የምትቀባጥረው? መቀባጠር ሲበዛ ነጃሳ ነው ። አረ ተይ እቃዬን አትጨርሽብኝ ባክሽን ?»

«እኔ ሽታዬ ህይወቴ እያለች አንተ እሷን አግብተህ እዚህ አትኖርም ። ሱሚ ነው ። እንዲሁ በከንቱ ለፍቼ የምቀር አይምሰልህ!»

«የምን ጋብቻ ነው እሱ?»

«የእድል በር አልከፈትልኝ ብላኝ ነው እንጂ እኔ ከአይናለም በምን አንሳለሁ!»

«ጥሩ ህልም አይተሽልኛል ልበል?» ሲላት ጊዜ እቃ መወርወሯን አቁማ ተንደርድራ ሄዳ በረጃጅም ጥፍ ሮቿ ፊቱን ቧጠጠችው ። እጆቿን ባይዝ ኖሮ አይኖቹን ከማውጣት ወደሁዋላ አትልም ነበር ። ጥፍሮቹ እንደእሳት ቢያንገበግቡትም ሀዲስ አልተናደደም ። ባልገባው ነገር ቀርቶ በግልጽ ግጭትም ቢሆን ሀዲስ ቶሎ አይናደድም ። የዩኒቨርሲቲ ጓደኞቹ «ደመ — በራድ» እያሉ የሚጠሩትም ለዚሁ ነው ። የእርሱ አለመናደድ እርሷን የባሰውኑ ስላናደዳት ፤ እጆቿን በመያዛቸው በጥርሶቿ ትነክሰው ጀመር ። የሴቶችን ንዴት ማስታገስ የሚቻለው መምታት ወይም ማፍቀር ነው እያሉ አባቱ ሲናገሩ በል

ጅነቱ ብዙ ጊዜ ሰምቶ ነበርና ፤ እርሷ ልትነክሰው ስትታገል ፤ አንገቷንና ጉንጮቿን እየሳመ ፤ ጉትቶ ከአልጋው ላይ አጋደማት ። ከላዩዋ ላይ እርሱም ተጋድሞ ከንፈሮቿን በከንፈሮቹ ይፈልግ ጀመር ። ከንፈሮቻቸው ሲገናኙ በጥርሶቿ ቀረጠፋቸው ። እርሱም መልሶ ቀረጠፋት ። ከንፈሮቻቸው እንደገና ተገናኙ ።

«በሩ አልተዘጋምኮ» አለችው ፤ ባጭር ባጭሩ እየተነፈሰች ።

«ምች እንዳይመታን ነው?»

«ሰው እንዳይመጣብን»

በሩን አስቀድሞ ባለመዝጋቱ ራሱን እየረገመ ተነሱ ፤ አንከስ ፤ አንከስ እያለ ሄዶ ከበሩ ሲደርስ ቶሎሳ እየገሰገሰ ሲመጣ በማየቱ ፤ በሩን እንደመዝጋት በጣም ከፈተውና ወደሁዋላ ዞር ብሎ «ምቀኛ መጥቶብናል» አለና እጆቹን ከሰራው ኪሶች ውስጥ ከትቶ ወደውጭ ወጣ ።

ቶሎሳ እንደሌላው ጊዜ ዱላ ሳይሆን የያዘው ሽጉጥ ታጥቆ ነበር የመጣው ። ጊዜ ሳያጠፋ ፊታውራሪ ተካ በአስቸኳይ እንደሚፈልጉት ነገረው ።

«ምንነው? ለደህና?»

«ፊታውራሪ ለክፋት ሰው አይፈልጉም» አለውና ቀጥሎ ፤ «ይህ ትምህርት ቤት ስራው እንዳያልቅ አንዱ አስጠንቁሎበት ነው እንጂ ፤ እንዲሁ በየጊዜው እክል አይገጥመውም ነበር ። አቶ ይርጋን መጠርጠር ከጀርመኩ ቆይቻለሁ.....» አለው ።

«ካንጀትህ ነው እንዴ?» አለ ሀዲስ ፤ እየቀለደ ።

«አንተ አታምን ይሆናል — ምክንያቱም እዚህ አላደግህም ። አንዱ ሌላውን በጥንቆላ ፤ በመተት በደንቃራ ከማጥፋት አይመለስም ። ቤቱን በምንሰራበት ጊዜ ካንድም ሁለት ጊዜ ምናምንቱ ነገር ከመሰረቱ ላይ ተጥሎ አይቻለሁ ። ሌሎቹ ፈርተው እንዳይቀሩ ብዬ ነው የደበቅሁት» አለው ተኮሳትሮ ።

«አንተ አትፈራም ማለት ነው?» አለው ፤ ሀዲስ በነገሩ ተደንቆ እየሳቀ ።

«እንዲህ አይነቱ ነገር እንዳይጠናውተኝ መምራ መሀሪ ክታብ አስረውልኛል» አለው ።

«አይ የነመምሩ ነገር! የሀይማኖት ነገር አልሆነ አላቸው እንጂ ሌላውማ ምን ተስኖአቸው» አለና ፤ አሳቡን ወደሌላ አግጣጫ በማምራት ፤ «ትናንት ማታ የሆነውን ነገር አልነገርከኝምኮ» አለው ።

«እነሱ በተጠቀሙበት ዘዴ ተጠቅመን ልጃችንን ይዘን ተመለስን ። መንገዱን ስለምናውቀው ገባ ላይ ልንደርስባቸው እንችል ነበር ። ከሁዋላ ብንደርስባቸው ፊት ለፊት መታኮስ ስለማይቀር የሰው ህይወት ይጠፋል ብዬ በማሰብ ፤ መንገዳችንን አሳብረን ፤ የገባ ድልድይ ከመሰራቱ በፊት ጥንት ሲራራ ነጋዴዎች በሚጠቀሙበት በመልካው አድርገን በስንት መከራ ከፈረሶቻችን ጋር እየዋኘን ተሻገርን ። መሻገር አይበለው — በዚያ ጫለማ ። ደግነቱ ወሀው ሀይለኛ አልነበረም ። አፋፍ ላይ ወጥተን ካንድ ምቹ ቦታ ብርድ እያንሰፈሰፈን ጠበቅናቸው ። ቀድመውን ቢሄዱም ኖሮ ቤታቸው ድረስ ለመሄድ ቆር

ጠን ነበር ። እልቂት ይሆናል እንጂ አይኖረምን ሳንይዝ ለመመለስ አሳብ አልነበረንም ። ደግነቱ የሱጴ አድባር ከኛ ጋር ነበረች» አለው ።

«በትምህርት ቤቱም ስራ የሱጴ አድባር እንደዚሁ ብትረዳን አሁን ምን ኖሯል!» አለ ሀዲስ በቁም ነገር ። ቀጠለና ፤ «አይኖረም አሁን ከቤት ትገኛለች? የሚገርም ነው ። ፊታውራሪ ስለቀጠሮ ያላቸው አቋም እስከዚህ ጠንካራ አይመስለኝም ነበር ። መቸም ነገሩን የሰማ ሁሉ አብደዋል ሳይላቸው አልቀረም ። ጋብቻው በዚሁ ፈረስ ማለት ነው? ከዚህ በሁዋላ ምን የሚሆን ይመስልህል?» አለ ፤ ሀዲስ ። ትናንት በሰርጉ ወቅት ተዳፍኖ የነበረው አሳብ እንደገና ማንሰራራት ጀመረ ። የአይኖረም ሁኔታ ከፊቱ መጥቶ ተደቀነ ።

ቶሎሳ ትክ ብሎ እየተመለከተው «ከእንግዲህ የሚሆነውን እኔ ምን አውቃለሁ ። ይዘዋት ቢሄዱ ኖሮ ለኔ የሞት ሞት ይሆን ነበር ። ባዶ እጄን አልመለስም ነበር ። እነሱም ባይገድሉኝ እኔ ራሴን እገድል ነበር ። የማንን እህት ማን ቀምቶ ይሄዳል?» አለው ።

«ለምን ይሆን የፈለጉኝ?»

«እኔ ምንአውቄ ። ስለትምህርት ቤቱ ይሆናላ ። ሰርጉ ካለፈ በሁዋላ አይዞህ ብለውህ አልነበረም ።»

ተያይዘው ወደፊታውራሪ ቤት መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ላንዳፍታ ፊታውራሪ ለምን በጧት እንደፈለጉት ሀዲስ አስቦ ሊደርስበት ሞከረ ። ነገር ግን የተጨበጠ አሳብ አላገኘም ። ቶሎሳም ሊረዳው አልቻለም ። ምስጢሩ ስላልተገለጠለት መንፈሱ በድንገት ተሸበረ ። የጧት ዐሀይ፤ ፊቱን በተበረዘ ቀዝቃዛ እጁ የሚዳሰሰው አየርና ከዙሪ

ያው የተነጠፈው የተፈጥሮ ውበት የተሸበረውን መንፈሱን ለማረጋጋት አልቻሉም ። ስለሽታዬና ፤ በጥፍሮቿ ፊቱ ላይ ስለተወቸው ምልክት ላንዳፍታ አሰበ ። የሰይጣን ቁራጭ ብሎ በልቡ መራገም ሲጀምር ፤ ቶሎሳ ጉሮሮውን አሳላና «የትምህርት ቤቱ ስራ ሲያልቅ ምን ለማድረግ ታስባለህ?» ብሎ ጠየቀው ።

«ወደ አዲስ አበባ ተመልሼ አቋርጬ የመጣሁትን ትምህርት እቀጥላለሁ ። ዱሮም የመጣሁት ላንድ አመት ነው ። ሌላ አሳብ የለኝም» አለና መለሰለት ።

«የትምህርት ቤቱ ዲሬክተር ቢያደርጉህስ?»

ሀዲስ የምፀት ፈገግታ አሳየውና ፤ «ዲሬክተር ቢያደርጉኝማ ሌሎች ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎች በመስራት ትምህርት ቤቱ ፤ በደቡብ በምእራብ ኢትዮጵያ ከሚገኙት ትምህርት ቤቶች የበለጠ እንዲሆን አደርገው ነበር ። ብህንፃ ብዛት ብቻ ማለቱ አይደለም ፤ በትምህርት አሰጣጥም ጭምር — የሚቀጥለውን ትውልድ ኮትኩቶ ማሳደግ የሚቻለው በክፍል በሚሰጠው ትምህርት ብቻ አይደለም ። የወደፊቱ ትውልድ እናጢዎች ገንቢዎች ኮትኳችን ነን በማለት ራሳቸውን አታልለው ሌሎችንም የሚያሳስቱ አስተማሪዎች ብዙ ናቸው ። አብዛኞቹ አስተማሪዎች ስራ ለማግኘት እንጂ ለሙያው ደንታ የላቸውም ። እንደገረድ ትንሽ የደግሞ ጭማሪ ሲያገኙ መረማመጃ አድርገውት ይሄዳሉ ። ታዲያ እነዚህ ሰዎች የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን በማለት በሙሉ አንደበት መናገር አይገባቸውም ። በሙያው የጠነከረ እምነት ያላቸውም ቢሆኑ የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን ለማለት አይችሉም ። መሠረት የሌለው አባባል ነው ። የነገው ትውልድ

በአስተማሪዎች ወይም በትምህርት ቤቶች ጥረት ብቻ የሚገነባ አይደለም ።

«አንድ ተማሪ በትምህርት ቤት በቀን የሚያሳልፈው ጊዜ ግፉ ቢል ከስምንት ሰአት አይበልጥም ። የበለጠውን ጊዜ የሚያሳልፈው ከትምህርት ቤት ውጭ ነው — ከወላጆች ከጓደኞች ጋር በፊትም ሆነ አሁን ፤ ወይም ወደፊት ። አስተማሪዎች የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን ቢሉ መመፃደቅ ይሆናል ። ለዚህ ነው ፤ የነገውን ትውልድ መገንባት የሚቻለው በክፍል በሚሰጠው ትምህርት ብቻ አይደለም ያልኩት ። በተለይ ትምህርት ቤቶች ትንንሽ ደሴቶች ሆነው ሲገኙ ከሚሰጡት ጥቅም ጉዳታቸው ሊያመዝንና የአሳብ ዲቃላዎች መፈልፈያ ቦታዎች ሊሆኑ ይችላሉ ። የተማሪው ወገንና የተቀረው ህዝብ በኑሮ ባሳብ በእምነትና በሁኔታ የተራራቀው በትምህርት አሰጣጥ አቋም መዛባት ነው ። እኔ የአንድ ትምህርት ቤት ዲሬክተር ብሆን በመጀመሪያ ደረጃ የምወሰደው ርምጃ ትምህርት ቤቱን የተማሪዎች ብቻ ሳይሆን የህብረተ ሰቡ መገናኛና መማሪያ ቦታ ነበር የማድርገው ። በተለይ በኛ ዘመን ትምህርት ቤቶች የልጆች ብቻ ሳይሆኑ በመጠኑ የወላጆችም ጭምር መሆን አለባቸው ። ትምህርት ቤት ህይወትን በሙሉ የሚነካ አዲስ ቤተ እግዚአብሔር እንዲሆን ያስፈልጋል ። ኢትዮጵያዊነት እንጂ ነሳና ህይማኖት ባዲሱ ቤተ መቅደስ ቦታ አይኖራቸውም ። የሚሰራ እጅ የሚመለከበት ቤተ መቅደስ ነበር የማድርገው ። ዲሬክተር ብሆን ኖሮ ምኞቱ ይህ ነበር» አለውና በረጅሙ ተነፈሰ ።

«አሳብህ ያንንል ። ታዲያ ለምን አትሆንም?» ብሎ ጠየቀው ።

«አሳብኩብትም ። የመጣሁት ላንድ ዓመት ነው...»

«ላንድ አመት ከሆነ ይህ ሁሉ ድካም ታዲያ ምን ያደርጋል?»

«ሰው ለሚያደርገው ነገር ሁሉ ምክንያት ሊሰጥ አይችልም ። ግን አብዛኛውን ጊዜ ህሊና ወደመራን መን ገድ መሄድ የግድ ይኖርብናል ። ማድረግ ወይም መሞት — የኑሮ አላማዬ ይህ መሆኑ በመጠኑም ቢሆን የተከሰተልኝ እዚህ ከመጣሁ ወዲህ ነው — እና ፤ እዚህ መምጣቴ በጅቶኛል» አለው ፈገግ ብሎ ። ቶሎሳ ሀዲስ የተናገረውን አልሰማም ። በራሱ አሳብ ተውጦ ነበር.....

ከፊታውራሪ ተካቢ ቤት ሲደርስ መሳሪያ የያዙ በር ከት ያሉ ሰዎች በተጠንቀቅ ቆመው በማየቱ የትናንቱ ሁኔታ እንደገና መጥቶ ከአእምሮው ውስጥ ተቀረፀ ። በአካባቢው የነበረው ከባድ የሰጋት መንፈስ እርሱንም ተጫነው ። በያንዳንዱ ሰው ፊት ላይ የጥርጣሬ ምልክት ጉልቶ ይታይ ነበር ። ስለትምህርት ቤቱ አሰብ — ስለወደፊት እድሉ ። ስለራሱም አሰብ ። በዚያን ሰአት ከፊታውራሪ ተካቢ ጋር የሚያገናኘውን ጉዳይ ግን ለይቶ ለማወቅ አልቻለም ።

ከቤት ሲገባ ፊታውራሪ ተካቢ ከሁለት ዙር ዝናር ጋር ፈሻሌ ሽጉጣቸውን ታጥቀው ከድንክ አልጋቸው ላይ ተቀምጠው አገኛቸው ። አይናለም ከትከሻዎቿ ላይ የአንገት ልብስ ጣል አድርጋ ፤ ከአጠገባቸው ቁጭ ብላ ነበር ። አይኖቹ ተወርውረው አረፉባት ። ተነስታ ወደጓዳ ስትገባ በአይኖቹ ሊከተላት ፈራ ። ግን ርምጃዎቿን አንድ ባንድ በአይነ ህሊናው እየቀረፀ ይከተል ነበር ።

ፊታውራሪ ከድንከ አልጋቸው ላይ ተመቻችተው ተቀመጡና «ለብርቱ ጉዳይ ነበር የፈለግሁህ» «አሉትና ትኩር ብለው እየተመለከቱ «ለብርቱ ጉዳይ የሚፈለግ ብርቱ ሰው ነው ። መንፈስ ጠንካራ መሆንክን ራሴ ደር ሼበታለሁ ። አባትህ በሀፃንነትህ ፤ እናትህ ደግሞ አሁን ካደግህ በሁዋላ መሞታቸውን ቶሎሳ ነግሮኛል ። ብዙ ምስ ጢር ታካፍለዋለህ መሰለኝ? ጥሩ ወንድም ነው ። ያላን ዳች ድጋፍ በገዛ ራስህ ተጣጥረህ መማርህ አንድ ቁም ነገር ነው ። ከእውቀት የበለጠ ሀብት የለም ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። ዋጋ ያለውን ሀብት ለመ ገብየት ችለህል ። ትምህርት ቤት ለመመለስም ታስባ ለህ አሉ ። የትምህርት መጨረሻ የለውም ይል ነበር መክ ብብ ፤ አሁንም ነፍሱን ይማረውና ። ቁም ነገሩ ብዙ መማር አይደለም ። ዋናው ቁም ነገር የተማሯትን ስራ ላይ ማዋል ነው ። ብቻ ቤተክርስቲያን ስትስም እስካሁን ባለማየቱ ቅር ብሎኛል» አሉት ።

«የኔ ቤተክርስቲያን ልቤ ውስጥ ስለሆነ ነው» አላ ቸው ።

«እሱ ደሞ ምን የሚሉት ሀይማኖት ነው?» ብለው ጠየቁት ።

«የግል እምነት ነው» አለና — «በሰዎችና በመላእ ክት ልሳን ብናገር ፍቅር ግን ከሌለኝ እንደሚጮህ ናስ ወይም እንደሚንሸሸ ፀናፅል ሆኘአለሁ ። ትንቢትም ቢኖረኝ ፤ ምስጢርንም ሁሉና እውቀትን ሁሉ ባውቅ ፤ ተራሮችንም እስካፈልስ ድረስ እምነት ሁሉ ቢኖረኝ ፤ ፍቅር ግን ከሌለኝ ከንቱ ነኝ ። ድሆችም ልመግብ ያለኝን ሁሉ ባካፍል ፤ ስጋዬንም ለእሳት መቃጠል አሳልፌ ብሰጥ

ፍቅር ግን ከሌለኝ ምንም አይጠቅመኝም» ብሎ ከቆሮን ቶስ አንድ ምእራፍ ፲፫ ቁጥር ፩ እስከ ፫ ድረስ ጠቀሰላቸው ። በዚያው አሳቡን አልገታም ። ቀጥሎም ፤ «ፍቅር ሀይማ ኖት ፤ ዘርና ቀለም የማይለይ ፤ ክርስቲያን ፤ እስላም ፤ አማራ ፤ ጋላ ፤ ትግሬ — ነጭ ጥቁር — ሀብታም ድሀ — ትልቅ ትንሽ — የማይል — ሁሉን በእኩልነት ደረጃ የሚመለከት ከፍተኛ ሀይማኖት ነው ። ክርስቶስም ቢሆን በመሰረቱ በመስቀል ላይ ተቸነከረ የሚባለው ስለፍቅር ፤ በፍቅር ለፍቅር ነው ። የመፅሀፍ ቅዱስ መሰረቱ ይሄው ነው ። እግዚር ይቀጣናል ፤ ይከሰናል በሚል ስሜት ሳን ወድ በፍርሀት የምንከተለው እምነት ከንቱ ነው ። ተራሮ ችንም እስካፈልስ ድረስ እምነት ሁሉ ቢኖረኝ ፤ ፍቅር ግን ከሌለኝ ከንቱ ነኝ ። ፍቅር እግዚር ፤ እግዚር ፍቅር ነው ። ከዚህ የእምነት ጫፍ ላይ የሚያደርሰው መሰላል ፤ ክርስቲያን ፤ እስላም ፤ ቡዲዝም ፤ ሺንቶይዝም — አይደ ለም ። ፍቅር ነው ። የፍቅር መሰላሉ እውቀት — የእውቀት መሰረቱ ደግሞ ትምህርት ቤት ነው ። ትምህርት ቤት እዲሱ ቤተእግዚር ነው የምለው ለዚሁ ነው ። ያለፍቅር ሀይወት ትርጉም የላትም ። ህልውና ባዶ ፤ የሚጮህ ናስ ወይም የሚንሸሸ ፀናፅል ትሆናለች — ያለፍቅር ። ብሄ ራዊ አንድነት ትርጉም የለውም — ያለፍቅር ። አለም አቀፍ ግንኙነት ዱር አራዊቶች ከሚተዳደሩበት ህግ አያ ልፍም — ያለፍቅር ። ፍቅር እግዚር ነው ። ፍቅርን በልባ ችን በምንጨብጥበት ወቅት እያንዳንዳችን እግዚር እንሆ ናለን በየቤታችን ። አዩ ፊታውራሪ — ድንቁርናችን ለያ ይቶ ባይከፋፍለን ኖሮ በአለም ላይ ያሉት ልዩ ልዩ እም ነቶች ሁሉ የሚያስተምሩት የፍቅርን ታላቅነት ነው ። የሰው ልጆች አንድነትና እኩልነት በፍቅር ለመመስረ

ትና ለመገንባት ከትምህርት ቤቶች የተሻለ ቦታ የለም ። ባሁኑ ጊዜ ግን በየትምህርት ቤቱ ሙያውን በማይወዱ ሰዎች የሚሰጠው ትምህርት ዱላ እንደማቀበል የሚቆጠር ነው ። »አላቸው ።

«ከማቴዎስ ወንጌል ምእራፍ ፳፮ ቁጥር ፩ እስከ ፲፫ ያለውን ጥቅስ በዚህ አሳብ ላይ ብታክልበት መልካም ነበር ። ጊዜ ወርቅ መሆኑን ክርስቶስ በምሳሌ አስተምሮናል» አሉት ።

«ፍቅርን በልቡ የጨበጠ ሰው ቀጠሮ አያፈርስም ። አዲሱ መሲህ ፍቅርን በልቡ የጨበጠ ሰው ነው» አለና ፈገግ ብሎ መለሰላቸው ።

«ርግጥ ነው ። ከፍቅር የበለጠ ነገር የለም ። እግዚር ለፍቅር አንዱን ልጁን አሳልፎ ሰጠ ። ልጁም ለፍቅር ቤዛ ሆነ ። በዚያ ፍቅር ደህንነትን አገኘን ። እኔም አንዷን ልጄን ልሰጥህ ነው የጠራሁህ ። ታላቅ ጥሪ ነው» አሉት ።

ነገሩ ግራ ሆኖበት ሰምቶ እንዳልሰማ ሰው ዝም አለ ። በመጀመሪያ ቃላቸውን ለማመን አልቻለም ። አሳቡ እንደመብረቅ ነበር መጥቶ በድንገት የመታው ። ጆሮዎቹንም አላመነም ። በሀይል የሚመታውን የልቡን ትርታ እንዳይሰሙበት ከአጠገባቸው ለመራቅ አሰበ ።

«ምንነው ዝም አልክ? ቀጠሮ የሚያከብር ሰው ጩዋ ነው ብዬ ነው ። ስመለከትህ አውሬነት ያለብህ አይመስለኝም ። ያንድ ልጄ እድል ካንተ ጋር የተያያዘ መስሎ ስለታየኝ ነው ። የተማርክ ነህ ። እኔ እንግዲህ እንደምታየኝ አርጅቻለሁ ። ልጄንም ፤ ሀብቴንም ፤ ስሜንም ለተማረ ሰው ማስረከብ መልካም ስራ ስለመሰለኝ ነው ።

ባላባትነት ከእንግዲህ ዋጋ የለውም ። አንተን ያስመረጠኝ ምን እንደሆነ አላውቅም ። የተማሩ ሰዎች ከዚህ በፊት አጋጥመውኛል። ይሁን እንጂ አይኔና ልቤ አላረፈባቸውም ። የግዜር ተአምር ነው» አሉት ፤ አይን አይኑን እየተመለከቱ ።

ቀዝቃዛ ላብ ጀርባውን ለሁለት ከፍሎ ወደታች ሲወርድ ተሰማው ። አይኖቻቸው ወደውስጥ ዘልቀው የሚመለከቱት መሰለው ። እየተንቀጠቀጠ «እንዲህ አይነቱ አጋጣሚ አሁን ምን ይባላል?» አለ ፤ እርሳቸውን ሳይሆን ራሱን በራሱ በትካዜ መልክ እየጠየቀ ።

«የቱ አጋጣሚ?» አሉት ነገሩ እያደናገራቸው ።

«የመጣሁት ላንድ አመት ላጭር አላማ...»

«እንኳን ባንድ አመት ባንድ ቀንም የሰው ህይወት አግጣጫ ለደግሞ ሆነ ለክፉ ሊለወጥ ይችላል ። የእህልና ወሀ ነገር ነው — የእርባ ቀን እድል.....» አሉት ።

ትምህርት ቤቱ እንደምኞቱ ተስፋፍቶ በምእራብ ኢትዮጵያ ከሚገኙት ትምህርት ቤቶች ልቆ የአዳዲስ አሳቦች ምንጭ ፤ የወላጆችና የልጆች መገናኛ ገበታ ፤ የፍቅር ምክራብ ፤ የአንድነት መሰረት ፤ የእውቀት ሰፊ ገበያ ሆኖ ላንዳፍታ በአይነ ህሊናው ታየው ።

«ለኑሮአችሁም ቢሆን እግዚር ምስጋና ይገባውና የሚቸግራችሁ ነገር የለም.....»

የፊታውራሪ ድምፅ ከሩቅ ነበር የሚሰማው ።

ከበስተደቡብ ፤ ጉሬዛዎች ከሚፈነጨበት ዛፎች ስር የፊታውራሪ ቡና ተክል ለአይን እስኪታክት አረንጓዴ ብርድልብስ መስሎ ተነጥፎ በአይነ ህሊናው ታየው ።

ከበስተምስራቅ የአልቄ ወንዝ መሀል ለመሀል ሰንጥቆት የሚሄደው የፊታውራሪ እርሻ መሬት ተጉዞ ፤ ተጉዞ ከአ ድማሱ ጋር ሲጋጭ ታየው ። ከበስተደቡብ የግራር ዛፎች ግዙፍ ጃንጥላዎች መስለው አልፎ አልፎ ከሚታዩበት አውላላ ሜዳ የፊታውራሪ የጋማና የቀንድ ከብቶች እንደ ጉንዳን ሲተራመሱ ታዩት ። ማሩ በማድጋ ፤ እህሉ በጉ ተራ ፤ ብሩ በገፍ — ይህ ሁሉ ምድራዊ ገነት ያንተ ነው የሚል ድምፅ ከጆሮዎቹ ውስጥ አስተጋባ — ክርስቶስን በገዳመ — ቆሮንቶስ የተፈታተነው ሰይጣን ይመስል ። እንዲያ ሞልቶ ከተረፈ ሀብት ሁሉ ጥቂቱ እንኳ ለትምህርት ቤቱ ቢውል ስንቱን ችግር ባቃለለ ነበር ብሎ አሰበ ። የተስፋ ጮራ ከፊቱ ላይ ነገሰ ።

«አይናለምም እንዳንተ የፈረንጆችን ትምህርት አት ቁጠር እንጂ ፤ ያገራችንን ትምህርት በሚገባ ታውቃለች ። በተፈጥሮ ብልህ ናት.....»

አይናለም ፅርህ አርያም መስላ ፤ ከትምህርት ቤቱ ጣሪያ ላይ እርሱ ከወደቀበት ወደታች እጆቿን ስትዘረጋ ለት ፤ ዘወትር ጧት አይኖቹ እስኪፈዙ ድረስ ትምህርት ቤቱን በሚመለከትበት ወቅት ከቤቱ ውስጥ እንደመናፍስት ብቅ ብላ ስታቅፈው በአሳቡ መጥቶ እንደገና ከፊቱ ተደቀነ ። ትምህርት ቤቱን ከእርሷ ፤ እርሷን ከትምህርት ቤቱ ለይቶ ማሰብ ከተወ ብዙ ወራት አልፈዋል ። ሁለቱም በአንድነት በአእምሮው ውስጥ በየጊዜው እያደጉ ነበር የሚሄዱት ። አይናለምን ከትምህርት ቤቱ ለይቶ የሚያይበት አይን የለውም ። በቅዠት አለም ውስጥ የሚንሳፈፍ መሰለው ። ጆሮዎቹ የሚሰሙትን ለማመን አልቻለም ። ከተቀመጠበት ተነስቶ ከእግራቸው ላይ ወደቀ ።

«ተባረክ ። ብሩክ ሁን» ብለው መረቁት ።

«ብቻ ጠቡ ሳይበርድኩ.....»

«ስለጠቡ አታስብ ። እግዜር የፈቀደውን የሚሸር የለም» አሉና አደፋፈሩት ። ፊታውራሪ አይናለምን በአ ስቸኳይ ሊሰጡት የተነሳሱበት ምክንያት ፤ በታላላቅ ባለስልጣኖች ተፅእኖም ሆነ በአገር ሽማግሌዎች እማላ ጅነት ላይ አስቀድመው በር ለመዝጋት ነበር ። እንዳ ጋጣሚ አይናቸው ያረፈበትና ልባቸው የወደደው እንደ ሀዲስ ያለ አማች በማግኘታቸው አላመነቱም ። በተጨማሪ ፤ ልጃቸውን ለሌላ ከሰጡ በሁዋላ የሚደርስባቸው ነገር ቢኖር ካላ መክፈል ብቻ ሲሆን ፤ ለዚያውም ፊታውራሪ አያና ኩሩ ሰው በመሆናቸው ህይወታቸው እያለች ካላ የማይቀበሉ መሆናቸውን ጭምር በማመዛዘን ነበር ።

መምሬ መሀሪ በችኮላ ተንደርድረው ገብተው «የም ስራች!» ብለው ጮሁ ።

«ምስር ይብሉ» አሉ ፊታውራሪ በፈገግታ ፤ ሀዲስም ምስራቹ ምን እንደሆነ ለመስማት ጉጉት አድሮበት አይኖቹን በሁለቱ ሰዎች መካከል ያንከራትት ጀመር ።

«ጭንቀቱ ሁሉ አለፈ ። ፊታውራሪ አያና ማለዳ በድንገት አርፈዋል.....»

«አይ መምሩ — የምስራች አሉኝ! ምንኛ ክፉ ቢያደርጉኝ ነው? የአያናን ሞትኮ ተመኝቼ አላውቅም ። ከመጥፎዎቹ ወዳጆቹ ፍቅር ይልቅ የርሱ ክፉ ጠላትነት ይሻለኝ ነበር ። ያበረታታኝ ነበር ። እንድኖር ይገፋፋኝ ነበር ። በታሪክ የተሳሰርን ቤተሰቦች ነበርን — ገመዱ ከዚህ ላይ አበቃ!» አሉና ከተቀመጡበት ተነስተው እየ

ተንጉራዶቹ «የታሪክ ጓዴ.....የጠላት ወዳጅ — የገባ ወንዝ ጓዴ — ሞትክን ማን ተመኘው ጠላትክነትን እንጂ — ጓዴ ጓዴ» እያሉ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ሲያለቅሱ ፤ ቤት ውስጥ የነበሩትም ሆነ ውጭ የቆሙት ሰዎች ሁሉ ፤ ማን እንደሞተ ባያውቁም ፤ የፊታውራሪን ሙሽ ተቀብለው «ጌታዬ ጌታዬ — ደጉ ጌታዬ — የጠጄ ጌታ — የጮማዬ ጌታ — » እያሉ በመቀባበል ልቅሶአቸውን ያቀልጡት ጀመር ። ልቅሶው በሱጴ ቦሮ ባንዳፍታ አስተጋባ ። የፊታውራሪ ተካ ግቢ በለቀስተኞች ተጥለቀለቀ ።

«ደጉ የኛ ጌታ መልካም ደግሰህ»

«ዋይ — ዋይ»

«አንተው ተሞሽረህ ምንነው መሄድህ?»

«ውይ — ውይ — ውይ — ውይ»

«ጠጅ ቢያምረኝ ከእንግዲህ ማን አለኝ?»

«ዋይ — ዋይ»

«ጮማ ቢያምረኝ ከእንግዲህ ማን አለኝ?»

«ዋይ — ዋይ»

«የጌታዬ እጅ ካሁኑ ናፈቀኝ»

«ውይ — ውይ — ውይ»

የሞቱት ፊታውራሪ ተካ እንዳልሆኑ የታወቀው ከጥቂት ዋይታ በሁዋላ ነበር ። ሀዲስ ግራ ገብቶት አይኖቹን ከማቁለጭለጭ ሌላ የሚያደርገው ነገር ጠፍቶት ነበር ። የፊታውራሪ ልቅሶ አጉል መመፃደቅ መስሎ ነበር የታ

የው ። ፊታውራሪ አይኖቻቸውን በነጠላቸው ጠራረጉና ወደ መምሬ መሀሪ ዞር ብለው «ለመሆኑ በምን ምክንያት ነው የሞተው?» አሉና በጎረና ድምፅ ጠየቁ ።

«በድንገት ነው — እንዲያው በድንገት ። ሰርገኞቹ ባዶ እጃቸውን በእግር ከቤት ደርሰው የደረሰባቸውን እንደነገሯቸው ልቤን ብለው ወደቁ ይባላል ። የውርደት ጨርቅ ይዛችሁልኝ ትመጡ? የገባ ወንዝ ይህን ውርደት አጥቦ ሊያፀዳው አይችልም ። ደም ብቻ ነው ለዚህ መድሀኒቱ — የታለመ ህልም ሳይፈታ አይቀርም እያሉ ሲወተውቱ አድረው ነው አሉ ሊነጋጋ ሲል ደም ተፍተው ለመጨረሻ ጊዜ ዝም ያሉት»

«እግዜር ያለው ላይቀር! ሰው በኔ ይፈርድ ይሆናል ። ልጄስ ምን ያስባል ይባላል?»

«ያባቱን አስከሬን ከቤት አስቀምጦ ፤ ያባቱ ወኪሎች የነበሩትን በማባረር ሀብቱን በሙሉ በእጁ በማስገባት ላይ ነው አሉ ። ወኪሎቹም በቀላሉ የሚገቱ አይደሉም ። ሬሳ አስቀምጠው የገንዘብ ሽሚያ! ጉድ ያላለ የለም ይባላል.....»

«ከሁሉም ይበልጥ የሚያሳዝነው የሱጴና የኖጳ ቤቶች የቆዩ ታሪክ ከዚህ ላይ ማብቃቱ ነው ። እንደማያልፍ የለም!» አሉ በትካዜ ተውጠው እንባቸውን በዝምታ እያፈሰሱ — ጊዜው ወይም ፊታውራሪ አያና ከሁለቱ የትኛው ከዚህ አለም እንደተለየ ለይቶ ለማወቅ አንዳንዴ እየተሳናቸው ፤ በፊታውራሪ አያና ድንገተኛ ሞት ብቸኝነት እየተሰማቸው ፤ በሌላ ባኩል ደግሞ ፊታውራሪ አያና ክፉ ጠላት ይሁኑ ወይም ዘመናትን አብረው ያቋረጡ የልብ ወዳጅ መሆናቸውን ለመለየት እያቃታቸው

እንቅልፍ አጥተው አደሩ ። ጧት በማለዳ ተነስተው «በዚች ሰአት ፤ አደግድጊና ጠብመንጃዬን አንግቤ እንደአሽከሩ ሆኜ እሸኘዋለሁ» ብለው ቀብሮ ላይ ለመገኘት ወደኖጳ ለመሄድ ያላቸውን ቁርጥ አሳብ በገለጡ ጊዜ ፤ አኮ ወይም ሀደ ቢያ የተባለችው ፤ የሱጴ ቦሮ አድባር ተብሎ ከሚጠራው ወርካ ስር የምትኖረው አሮጊት በአንካሴዋ መሬቱን እየወጋጋች ተጉትታ መጥታ ፤ «ከቤትህ ወጥተህ ዛሬ መንገድ አትሂድ ። ዛሬ ቀኑ ያንተ አለመሆኑን አድባሯ አመልክታችላች» ብላ ወጣች ።

ፊታውራሪ ራቅ ወዳለ ቦታ ሲሄዱ ደም ሳያፈሱ ከቤታቸው አይወጡምና ፤ የታረደውን በግ ሞራ ይዞ የመጣው ሰው ፤ ሞራውን ከፊታቸው ዘርግቶ ባለው ረቂቅ ጥበብ ካነበበ በሁዋላ ፤ «ደግ ነገር አያመለክትም ። ከቤት አይውጡ» አላቸው ። መፅሀፍ የሚገልጡላቸው መነኩሴም በጧት ተነስተው ተመሳሳይ ማስጠንቀቂያ ሰጥተዋቸው ነበር ። እግራቸውን ከቤት እንዳያወጡ ያልነገራቸው የቅርብ ወዳጅ አልነበረም ። ፊታውራሪ ግን አላመነቱም ። «ለየትኛው እድሜ ብላችሁ ነው ። ከቀነ ቀጠሮው የሚያልፍ የለም ። ለዚያውም.....ጠላትን ሲሸሹት እንጂ ከመሀሉ ሰተት ብለው ሲገቡ አይዳፈርም» በማለት አሻፈረኝ ብለው ወጡ.....

ፊታውራሪ አጀብ አላበዙም ። ባለቤታቸው ሲሞቱ ቡሎ ያስነከሩትን የሀዘን ልብስ ለብሰው ሙሉ መሳሪያቸውን ታጥቀው ሲነሱ ያልተገረመ አልነበረም ። ቶሎሳ የፊታውራሪ ሀዘን ከቶ ሊከሰትለት አልቻለም ። ጠላት ጠላት ነውወዳጅ ወዳጅ ነው... ለጠላት ማቅ መል በስ ደም.....ጠላትን ገድሎ መቀባት እንጂ.....ሰውን ማመን ቀብሮ ነው ይባል የለም እያለ ሲያስብ የፊታው

ራሪን በቅሎ ተከትሎ ኖጳ ገባ ። የፊታውራሪ አያና እስከ ሬን ከቤት ሲወጣና ፊታውራሪ ተካ ሲደርሱ አንድ ሆነ ። ጋሻ ጦሩን አንግቦ ፤ ጉፈሩን አጥልቆ ፤ ሽጉጡን ታጥቆ ፤ ጠብመንጃውን አንግቶ በፈረስና በእግር በረድፍ በረድፍ የቆመው ህዝብ ለጦርነት የተሰለፈ ሰራዊት መስሎ በግርማ ሞገሱ ልብ ያሸብራል ። የፊታውራሪ አያና ሰንጋ ፈረስ ጥቁር ጨርቅ ተጥሎበት ፤ መሳሪያዎቻቸውን ይዘው በቀስታ ከሚያዘግሙ ሰዎች በስተሁዋላ ሌጣውን ሲጉተት በተመለከቱ ጊዜ ፤ የፊታውራሪ ተካ አይኖች እንደክረምት ሰማይ የእንባ ዶፍ ያወርዱ ጀመር ። እጅዋን ይወዳላት የነበረችው የፊታውራሪ አያና ገረድ ትንሽ ድስት ይዛ እየተንጉራደደች ተፍተልትሎ ደም እስኪያመነጭ ድረስ ፊቷን ትደግጣለች ። ደረት እንደ ከበሮ ይደለቃል ። ጦር ይሰበቃል ። ጥይት ይተኮሳል ። አንዱ የሽምጥ ይጋልባል ። ፊትና መሬት ይደጠጣል ። በጃኖ የተከፈነው እስከሬን በሰዎች ትከሻ እንደታቦት ግርማ ሞገስ ተጉናፅፎ በዝግታ ያዘግማል ። ፊታውራሪ ተካ አደግድገው ፤ ጠብመንጃቸውን ከትከሻቸው ላይ ይዘው ፤ ያሉበትን እረስተው «ጓዴ ጓዴ የታሪክ ጓዴ» እያሉ ሲያለቅሱ ፤ ቶሎሳ ከመጠራጠሩ የተነሳ በአይኖቹ ግራና ቀኝ እያማተረ ይከተላቸዋል ።

ያው እንዳመሉ የድስት ጥራጊ ቀርቦለት ለራት
ዋይ ዋይ

አፈር አፈር አለኝ ብሎ በማለት
ዋይ ዋይ

ሳይቀምሰው አደረ ድንገት ሆድ ብሶት
ውይ ውይ ውይ ውይ

እንደተቆለፈ ሳይፈታ ወስፋቱ
 ዋይ ዋይ
 ጧት በማለዳ ቸኩሎ ከቤቱ
 ዋይ ዋይ
 አፈር አፈር ብሎ አኩርፎ መውጣቱ
 ውይ ውይ ውይ ውይ
 ላንዲት ጥሪኝ አፈር
 ዋይ ዋይ
 እህል ወሀ ሳትል ተንገብግቦ መሄድ አያሻህም ነበር ።
 ዋይ ዋይ
 ለሶስት ክንድ መሬት መስገብገብህ ምን ነው?
 ውይ ውይ ውይ ውይ ውይ
 የተደላደለ ሁሉም ለየራሱ በቂ ድርሻ አለው ።
 ውይ ውይ ውይ
 እንዳፈር ደግሶ ሳይበላ ሳይጠጣ ጦሙን አደረና
 ዋይ ዋይ
 የድስት ጥራጊ ከቤቱ እንዳጣ ሰው አኩርፎ ወጣና
 ዋይ ዋይ
 ከመቃብር ወርዶ አፈር ጥረጥልኝ ይል ጀመር አያና ።
 ውይ ውይ ውይ
 መቃብር ተጠርጎ ሆዱ ላይሞላ ጉርሻ እንኳ ሳይሆነው
 ዋይ ዋይ
 አፈሩን ስንቅ አድርጎ መጓዙ ለምን ነው?
 ውይ ውይ
 ውይ ውይ

የፊታውራሪ አያና የቅርብ አሽከሮችም ልቅሶአቸውን ትተው ፤ በምን ቢመኩ ይሆን ትናንት ማታ ጌታችንን ለሞት ያበቃ በደል ፈፅመው ዛሬ ሰተት ብለው የመጡት? በማለት በልባቸው ሲያሰላስሉ ፤ እርሳቸው «ጓዴ — ወዳጄ — የደጉ ቀን ጓዴ —» እያሉ ቆመው አስቀበሩ ። ግብአተ መሬት ሆኖ መቃብሩ እንደተደፈነ ፤ ድስት ይዛ የምታለ ቅስው የፊታውራሪ አያና ገረድ እርጣ መጥታ ድስቱን ከመቃብሩ ላይ ፈረከሰችና ከመቃብሩ ላይ ተደፋች ፤ ጣቶቿ እስኪደሙ ድረስ እየነከሰቻቸው ።

ያልተፈታ ህልም ።

ገል ።

የገል ሰባሪ ህይወት ።

የፊታውራሪ አያና ወኪሎች፤ ፊታውራሪ ተካ ከልብ አዝነው ሲያለቅሱ በማየታቸው ተፀፅተው ይሆናል የሚል ግምት ስላደረባቸውና ፤ እንዲሁም ፤ ተፀፅተው ልጃቸውን ለዳኛቸው ከሰጡ እንደአባት ሆነው ሊገሰጡት ስለሚችሉ ፤ መተዳደሪያቸው የሆነውን የቀድሞ ውክልናቸውን ያስመልሱልናል ብለው በማሰብ ፤ ቀብሩ እንደተፈፀመ ወዲያውኑ ሽምግልና ጀመሩ ። ለጊዜው እሺ ፤ ወይም እምቢ ሳይሉ ፤ ነገሩን አንጠልጥለው ወደሱጺ ተመለሱ ። የዳኛቸው ልብ በፊትም ቢሆን ያረፈው ከታወቀቸው ከኖጃዋ ውብ ኮማሪት ስለነበረ አባቱ በሞቱ

በአስረኛው ቀን ሳይሰማ በሰማንያ አግብቷት ፤ የሁለቱም ልብ የፈቀደውንና የተመኘውን ሶስት ጉልቻዎች መሰረቱ። ብቻ ለእልኩ ያህል ፊታውራሪ ተካን ከመክሰስ አልባዘነም። ይሁን እንጂ የአገር ሽማግሌዎች በጉዳዩ ገብተው ፊታውራሪ ተካ ሁለት ሺህ ብር ካሳ እንዲከፍሉት ሰላደረጉ ፤ ዳኛቸው «ከፊታውራሪ ልጅ የፊታውራሪ ብር የበለጠ ቁም ነገር ይሰራል» ብሎ በደስታ ተቀበለ።

ፊታውራሪ ይህን በሰሙ ጊዜ ከንዴታቸው የተነሳ የሚያደርጉትንና የሚጨብጡትን አጥተው ሱባኤ እንደገባ ሰው ሶስት ቀን ሙሉ እህል ሳይቀምሱ «የኖጶ ቤቶች ወኔ ምላሳቸው ብቻ ነው። የእልቂይቱ ማርያም! ምላሱ ወደውስጥ ዘልቆ እንደሾህ ይዋጋል። እኔ ከሰድብ በጦር ቢወጉኝ ይሻለኛል። ሰድብ ዘወትር የሚመዘምዝ መርዝ ነው። ጦር አንዴ ወግቶ ያሳርፋል። ከዘሬ ይልቅ እንዴት ብር ይመረጣል? በቁም ገደለኝኮ እያሉ ሲብከነከኑ ከቆዩ በሁዋላ አይናለምን በጥቂት ቀኖች ውስጥ ለሀዲስ ለመዳር ቁርጥ አሳብ አደረጉ።

ጋብቻው የታረመበት ምሽት አየሩ ቀዝቀዝ ያለ ፤ የባህሉ ወራት አልፎ የክረምቱ ዋዜማ የሚገባበት ምሽት ነበር። በጥቂሩ ሰማይ ላይ የተገመሰ ብር የምትመስለዋል ወረቃ ያጀቡት ስፍር ቁጥር የሌላቸው ከዋክብት

ለምሽቱ የበለጠ ውብትና ግርማ ሞገስ ለግሰውታል። ሀዲስ አዲስ በገዛው የአገር ልብስ ተውቦ ፤ ያለወትሮአቸው በምላጭ ተፈግፍገው የፀዱት ጉንጮችና የሚያበሩት ትናንሽ እይኖቹ የምሽቱን ግርማ ሞገስና የድግሱን ድምቀት እንደመስተዋት መልሰው ያንፀባርቃሉ። ተጋባዥ ህዝብ ከዳኛቸው ጋር እያወዳደረው እንደሚንሸካሸክበት ሳይሰማው አልቀረም። ትንሽ እረፍት የነሳው ግን የሽታዬ እንባና የራሱ ጭካኔ ነበር። ውነት እንዳለቸው ሀይወቷን ታጠፋ ይሆን? ሰውነቱን ዘገነነው መንፈሱ እረፍት አጣ።

ፊታውራሪ ተካ ልጃቸውን በአጭር ጊዜ ውስጥ ለሁለተኛ ጊዜ ደግሰው በመዳራቸው የሱጴ ቦሮ ህዝብ ጉድ! ጉድ! እያለ ሲበላና ሲጠጣ ውሎ ጉድ! ጉድ! ጊዜ አያመጣው የለ ፤ የኖጶውን ባላባት ልጅ ከደጃቸው መልሰው ፤ ዘሩና ደረጃው ላልታወቀ ላንድ መናጢ ድሀ — መስጠቱንስ ለውሻም ይስጧት — ቆማ ከምትቀር — ግን ይህን ያህል ምን የሚያስቸኩል ነገር መጣ? ሲሆን እድሜ ያሰክናል እንጂ እንዳበደች ውሻ ያቅበዘብዛል እንዴ እያለ ነበር ወደየቤቱ የተመለሰው።

ድግሱ ወደ መንፈቀ ሌሊት እንዳበቃ ከዚያው ከፊታውራሪ ግቢ ከተዘጋጀላቸው የጣጉላ ቤት ተወሰዱ። መሸሮቹ ከዚያው እንዲቆዩ የተወሰነው አስፈላጊው ጥበቃ እንዲደረግላቸው ታስቦ ነበር።

ለመጀመሪያ ጊዜ በተዘጋ ቤት ውስጥ አይናለም ብቻዋን ከእርሱ ጋር ሆና በማየቱ ፍርሀት ፤ ፍቅር ፤ ደስታ ፤ አድናቆትና ርህራሄን ባንድነት ያዘለ ፤ መንፈስ የሚያሸብር ፤ የሚይዙትን ፤ የሚናገሩትንና የሚያደርጉትን ነገር

የሚያሳጣ ፤ እንደወባ በሽታ እያላበ የሚያንቀጠቅጥ ስሜት አደረበት ። ካለበት ቦታ አልተነቃነቀም ። ህይወት እንደ ሌለው ሀውልት ተገትሮ ቀረ ። በእርሷም ላይ የሚመላ ለሰው ስሜት ከእርሱ አልተሰወረም ። ትንቀጠቀጥ ነበር — ከአልጋው አጠገብ ከመጋረጃዎቹ መሀል ቆማ ። ፊቷ አንዴ ይቀላል ። ተመልሶ ይገረጣል ። እንባ ያንቃቃል — ግን አይወርድም ። ከዚያ ነበሩ — ባዶ ቤት ውስጥ — በወ ጥመድ ሳያስቡት በድንገት እንደተያዙ ሁለት የዱር እን ሰሳት — አፍጥጠው — አንዱ ከሌላው የዝምታ ወጥመድ የሚወጣበት መንገድ ጠፍቶት ። ያደረባትን ብርቱ ፍር ሀት በማየት የራሱን ፍርሀት ዘንግቶ አፅናናታለሁ ብሎ በማሰብ አንድ እግሩን በጭፍን አንስቶ ከመሬት ላይ ከመትከሉ በፊት ከመደንገጧ የተነሳ ለመጮህ ከቃጣት በሁዋላ በሁለት እጆቹ አፋን በግድ አፍና ዝም አለች ። የራሱ ባልሆነ ድምፅ «አይዘሽ — አላንቅሽም አውሬ አይደለሁም ። ያለፈቃድሽ የሚሆን ነገር የለም — ባልና ሚስት ብንሆንም ። አትፍሪኝ — አውሬ አይደለሁም — በስሜት የሚሄድ» እያለ ተጠጋት ። እያንዳንዱ ቃል ውስጡ እንደቦምብ እየፈነዳ ልቡን ሲንደው ይሰማው ነበር ። ትከሻዋን ያዘ ። ትከሻዋ ከመንቀጥቀጡ የተነሳ እየነዘረ እጁን ወደላይ ይገፋው ነበር ። ልቧ እንደቃልቻ ድቤ ድው ድው ሲል ከሩቅ ይሰማል ። በእጁ ውስጥ የምት ሟሟ መሰለው ። ግን ሊለቃት አልፈለገም ። ከእርሷ እን ደገና ርቆ የመቆም አሳብ አስፈራው ። የባሰውት ተጠጋት — ጉንጩ ጉንጭዋን ነክቶ ፤ የልባቸው ትርታ እየተቀባበለ እንግዳ የሆነ ሰልት እስኪይዝ ድረስ «ባልና ሚስት ንነ» አላት በለሆሳስ ።

«ጋሽዬ ባክህ አታስገድደኝ» አለችው ፤ እንባዎቿ በጉንጮቿ አቋርጠው ወደአንገቷ እየኮበለሉ ።

«አውሬ አይደለሁም ዘልዬ በግድ የማንቅ ። አትፍ ሪኝ የኔ አይኖለም» አላት ባጭር ባጭሩ እየተነፈሰ ። ትላ ልቅ ውብ አይኖቿን እያንከባለለች ለመጀመሪያ ጊዜ ቀና ብላ አየችው ። እንደምጣድ ከሚፋጁት ከተላቀቁት ከንፈሮቿ መሀል ከንፈሮቹን አሰገባ ። አፀፋውን አልመለ ሰችለትም ። እንደገና ከንፈሮቿን በከንፈሮቹ ፈልጎ አገኘ ። ለመጀመሪያ ጊዜ ለክብረ ንፅህናዋ የመታገል አሳብ ተረሳት ። ከዚያ ቀደም የማታውቀው ሰውነት የሚ ወር ስሜት መጥቶ በሰራ አከላቷ ሲሰራጭ ተሰማት ። የጋሉት ርጥብ ከንፈሮቻቸው እንደገና ለረጅም ጊዜ ተገ ናኙ ። መፈራራታቸው ቀረ ።

«የትምህርት ቤቱ መሰረት ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ በልቤ ውስጥ ነፍስ እየዘራሽ እያደግሽ ትሄጂ ነበር ። አሁን ግን ሚስቴ መሆንሽን ለማመን ያቅተኛል ። ሁሉም ነገር ባንጻፍታ ሳላስበው ነው የሆነው — ህልም ነው የሚመስለኝ» አላት ። ውብ ፈገግታዋን ከማሳየት ሌላ የምትሰጠው መልስ አላገኘችም ። ከንፈሮቿን መልሳ ከመ ክደኗ በፊት ጥርሶቻቸው እስከሚጋጩበት ድረስ እየሳ ማት ተሸክሞ ወደአልጋው ሲወስዳት የእግሩ ህመም ጨርሶ አልተሰማውም ።

«አትጎዳኝም? አይደለም?» አለችው ። ይህን እንዳ ለችው እርሱ ከትምህርት ቤቱ ጣረያ ላይ ወድቆ ፤ እርሷ ወደታች እጇቿን ስትዘረጋለት ያየው ህልም በአሳቡ መጣ ።

«አልጉዳሽም ። በልቤ ውስጥ ስገነባሽ ከርሜ እንዴት አድርጌ?» አላት ፤ ለምን እንዲህ እንዳላት ሳይገባው ። ከዚያ ነበረች — ፊት ለፊቱ — ከአልጋው ላይ በጀርባዋ ተንጋልላ — ረጅም ጥቁር ጠጉሯ ከትራሱ ላይ ተበታትኖ ተኝቶ — የፋኖሱ ብርሀን የእርሱን ጥላ ከግድግዳው ላይ ከሀይወት በላይ አሳድጎ እያሳየ ። ከንፈሮቿ አልተከደኑም ። አይኖቿ ረገብ ቢሉም ጡቶቿ ወደላይ አፍጥጦ ውበታል ። ፋኖሱን አጥፍቶ ፤ ጠባብ ሱሪውን በትግል ካወለቀ በሁዋላ አጠገቧ ተጋደመ ። የልባቸው ትርታ በስልት ማስተጋባት ጀመረ ። ከንፈሮቻቸው እንደገና ተገናኙ ። ከንፈሮቻቸው በስቀቀን በሚገናኙበት ወቅት ሁሉ ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ውስጥ እንደመናፍስት ተፈልፍላ ወጥታ ስታቅፈው በአሳቡ ታየው ። በልቤ ውስጥ ስገነባሽ ከርሜ እንዴት አድርጌ? የሚል ድምፅ ከጀሮዎቹ ውስጥ ያለማቋረጥ ያስተጋባል ። ትምህርት ቤቱ — አይናለም — ሁለቱም በአሳቡ አንድ እየሆኑበት ሰውነቱ እየቀዘቀዘ ፤ እርሷ በማታውቀው አዲስ ስሜት ተገፋፍታ ከአንገቱ ላይ ተጠምጥማ ብትቃትትም ሊሆንለት አልቻለም ። በእፍረት ተሸማቅቆ ተዋት ። ከዚያ ሁለቱም በጀርባው ተንጋልለው ቀሩ — አንዱ የሌላውን የልብ ትርታ እያዳመጠ ፤ አንዱ ስለሌላው የሚያስበውን በግልል በናው እየመረመረ — ከባድ ዝምታ ዋጣቸው ። የብር አምባር ሊሰብር ያልቻለ ወንድ ፡— ልፍስፍስ ... በሀብረተሰቡ ዘንድ ችግር ግምት ይኖረዋል ፤ ... በቁም መሞት ... ሰውነቱ የባሰውን ተሸማቀቀ ።

አንዳንዴ ፤ ሀዲስ ካጠገቧ ተነስቶ ለመብረር ይቃጣዋል ። ከአይናለም አይን ይሰወር እንጂ ከራሱ ሽሽቶ የትም

የማያመልጥ መሆኑ ሲከሰትለት ፤ ራሱን በራሱ በመምከር የፍላጎቱን ልጓም ይገታል ። ከሽታዬ ጋር ያሳለፈውን ጊዜ ያስታውስና ፤ ከእርሷ ጋር ደህና ነበርኩ ፤ አሁን ምን ነካኝ? ወንድነቱን ምን ገደለው? በማለት ራሱን በራሱ ይጠይቃል ። መልሱ ግን አይከሰትለትም ። አይናለምም እንቅልፍ እንዳልወሰዳት ያውቃል ። እርሷም በበኩሏ እንደምታስብ ይሰማዋል ። ምን ታስብ ይሆን በልቧ ... ትንቀኝ ይሆን — የወንድ አልጫ ... ግን ሊያነጋግራት ፈራ ። ዝምታ ፤ የታፈነ ዝምታ ብቻ ነበር እንደብርድልብስ ሆኖ የሸፈናቸው ። እንቅልፍ የማይዞርበት ረጅሙ ሌሊት ሌላው የበለጠ ስቃይ ሆኖበት ነበር ።

የፀሀይዋን ጨረር ለማየት የፈራ ይመስል ወፎች መንጫጫት ከመጀመራቸው በፊት ተነስቶ ወደትምህርት ቤቱ ሄደ ። የምስራች የለም ። ሀዘን ። ክብር የለም ። ውርደት ። ያላበበ ጫጉላ ። ሹክሹክታ — ውርደት — ሞት ...

ከዚያ ትልቁ ድንጋይ ላይ እንደልማዱ ተቀምጦ ትምህርት ቤቱን አይኖቹ እስኪፈዙ ድረስ ይመለከት ጀመር ። የፀሀይ ጮራ አይናፋር ልጃገረድ መስላ አይኖቿን ስትገልጥ እንደተለመደው አይናለም ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ውስጥ እንደጀምበር ብቅ ብላ እየተንሳፈፈች መጥታ አቀፈችው ። በዚያ የህልም አለም ውስጥ ለስንት ለአት ሲንሳፈፍ እንደቆየ ሳይታወቀው የትምህርት ስአት ደርሶ ልጆቹ ሲንጫጩ ከእንቅልፉ ነቃ ። ትምህርት ቤቱ ፤ አይናለም ፤ ያሳለፈው ሌሊት ባንድነት መጥተው በአሳቡ ውስጥ ተጋጩ ። የተወለደበትን ቀን እየረገመ ወደፊታውራሪ ቤት ተመልሶ ከደጃፍ ሲደርስ ፤

ቶሎሳ መጥቶ ፤ ፊቱን ትኩር ብሎ በማየት ካጠናው በሁዋላ ፤ «ምንነው ጋሼ — እንቅልፍ ተኝቶ ያደረ ሰው አትመስልም» አለው ።

«ማጉላ ቤት መሆኔን ረሳህ እንዴ!» ብሎ በግድ ከንፈሮቹን አላቅቆ ሲያበቃ ወዝ የሌለው ፈገግታ አሳየው ።

ቶሎሳ ግራና ቀኝ በአይኖቹ ቃኝቶ ሰው አጠገባቸው እንደሌለ ካረጋገጠ በሁዋላ ወደጀሮው ጠጋ ብሎ «ሽታዬ የምትባለዋ ቤት አስረግዡኝ በኔ ላይ ሌላ ሴት አገባ ብላ ልትከስህ ተሰናድታለች የሚል ወሬ ከጀሮዬ ገብቷል ። የሚገፋችትም እነዚያው ጠላቶችህ መሆናቸውን ሰምቻለሁ» አለው ።

«አሁንስ አበሳዬ በዛ!» አለ ምርር ብሎ ።

«የለም» ከጋሼ — ነገሩ ከልጅቷ አልመጣም ። ካገር ሲያስወጡህ ከሚፈልጉት ሰዎች የመነጩ አሳብ ነው ። እባብ ከጭንቅላቱ ላይ ከተመታ አይጉዳም — ግድ የለም — አታስብ» አለውና አፅናንቶት ቢሄድም ፤ ቶሎሳ ምን ርምጃ ለመውሰድ እንዳሰበ አልገባውም ። ለመጀመሪያ ጊዜ መንፈሱ ያጋጣሚ ሁኔታ ተገኝ በመሆኑ የባሰውኑ አዘነ...

ጭር ያለ ቤት የሞቷን መቃረብ የሚነግራት ይመስላታል — ዝናሽ ። ገበያው የደራ ቤት ብቻ ነበር መኖሯን የሚያረጋግጥላት ።

የቡና ቤቷ ገበያ ከጊዜ ወደጊዜ እየቀዘቀዘ በሄደ ቁጥር ተስፋዋ እየመነመነ ይሄዳል ።

የቡና ምርት በድርቅ ምክንያት እንደሌላው ጊዜ ሳይሰምር በመቅረቱ ህዝቡ ገንዘብ ስለቸገረው ይሆናል እንዳትል የሌሎቹ ቡና ቤቶች ገበያ እየደራ ሲሄድ በአይኖቿ ትመለከታለች ። ሌሎች የቡና ቤት ነጋዴዎች መተት አድርገውብኝ ነው — ሌላ ምክንያት የለም በማለት ትደመድማለች ። በተለይ አንድ ቀን ጧት ከደጃፋ አንገቱ የተቆረጠ ወሰራ ዶሮ ተጥሎ ካየች ወዲህ ጥርጣሬዋ የተረጋገጠ መሰሎ ስለታያት ወደአባ ጩሬ ቤት ከወትሮዋ በበለጠ መሮጥ ጀመረች ።

በአባ ጩሬ ትእዛዝ በየጊዜው ከቡና ቤቷ በር ላይ የምታርደው በሀ ፤ ዳለቻ ፤ ቀይ ፤ ነጭ በግ — ገብስማ ፤ ወሰራ ፤ ዛጉልማ ፤ ልበወርቅ ፤ ቀይ ፤ ነጭ ፤ ጥቁር ፤ ዶሮ — ተቀማጭ ገንዘቧን እንድታሟጥጥ ከማድረግ ሌላ ገበያዋ ተመልሶ እንዲደራ ምንም ያልረዳት መሆኑን ስትመለከት ወደቤተክርስቲያን ፊቷን ታዘራለች ። ገብርኤል — ሚካኤል — ጊዮርጊስ — መድሀኔ አለም — ማርያም — የማትሳልለት ታቦት የለም ።

የመጠጥ መደርደሪያው ባዶ እየሆነ ፤ መጠጥ ቤቱ እንደመቃብር እያዛጋ በሄደ ቁጥር በአባ ጨፌም ሆነ በታቦቶቹ ላይ ያላት እምነት እየላላ ፤ የተስፋ መቁረጥ ስሜት እያደረሰት ፤ በዚህ እድሜዋ የምትገባበትና የምትጨብጠው ነገር እየጠፋት ፤ ስላለችበት ሁኔታ ከመናገር ይልቅ ፤ ስላለፈው ዝናዋ ፤ ውበቷ ፤ ሀብቷና ውሽጥቷ አዘውትራ ማወራት እየቀናት ፤ ከመሬት ተነስታ ወገቤን ስነጠቀኝ ራሴን ፈለጠኝ ፤ ሆዴን ቀስፎ ያዘኝ ፤ ልቤ ፈሰሰ ማለት እያበዛች ትሄድ ጀመር ። ህይወቷን በገዛ እጅዋ ለማጥፋት የምታስብበትም ጊዜ አለ ። እርሱም እንደንግዱ አልሆንላት እያለ ያበሳጫታል ። መኖር አድካሚ ፤ ማሰብ አድካሚ ፤ ሞት ደግሞ የባለ ።

«እንደሰራ አይገድል» አለች ወይዘሮ ዝናሽ ወደላይ ቀጥብሎ ከሚተንነው የእጣን ጢስ ጋር አሳቧ እያንሰራራ ። በጀበና የቀረበው ትኩስ ቡና ከውስጥ እየፎከረ ቆረቆን ዳውን ወደላይ ይገፋል ። ሽታዬ ሀዲስን እያሰበች አንገቷን በሀዘን ደፍታ የጀበናውን ቆረቆን ዳ ትመለከታለች ። አንዳንዴ ከእጣኑ ጢስ ጋር አሳቧ ይባክናል ። ጢሱን በአይኖቿ ትከተላለች ። ተስፋዋ እንደጢሱ ይሄድ ይሄድና እየመነመነ ይጠፋል ። ከንፈሯን ትነክሳለች ።

«ወተት በጨለማ ታበላሻለችሁ ፤ ቀን እንዲህ ይገፋል እኔ ላሳያችሁ የሚለውን ግጥም ሰምተሽ ታውቁ ያለሽ? — አዎን — የኔ ኑሮ ቀን መግፋት ብቻ ። ኑሮ አይደለም ። ሽርሙጣ ስታረጅ አቃጣሪ ትሆናለች ሲባልስ ስምተሻል? አዎን — ይሄው ነው የቀረኝ ። ወንዱን ከወንድ ፤ መጠጡን ከመጠጥ ፤ ጌጡን ከጌጥ እንዳላማረጥኩ ሁሉ ። እድሌ ሆኖ ምቀኛ አላጣም ። ምቀኞቹ ባይተበ

ትበብኝ ኖሮ ይሄኔ ፎቅ አሰራ ነበር — ባዲስ አበባ ጉዳናዎች ሻጬን ሽርገድ አድርጌ በመኪና እሸከረከር ነበር — ይህችም ኑሮ ሆነችና ምቀኞች ተነሱብኝ!.....»

«አይማረሩ እትዬ — ሰው በከንቱ ይመቀኛል እንጂ ያርባ ቀን እድልዎን.....»

«እኔ ያለእድል ነው የተፈጠርኩት ። ለምቀኛ ነው ያደለኝ» አለች ፤ አባ ጨፌ ምቀኞች ይበዙብኛል ያላትን በማስታወስ ። ሽታዬ እጣ ክፍሏ አለመሆኗንና እርሷን ካላባረረች ገድ እንደማይኖራት የነገራትም ትዝብሏት «ካሻሻጭም ገድ ቢስ አለች ...» ብላ ስትጀምር ፤ አቶ ይርጋና የመቶ አለቃ አሸኔ ተከታትለው ገቡ ። ሽታዬ በሀዘን የባሰውኑ አቀረቀረች ።

«ምን ትለማመናላችሁ?» ብሎ የመቶ አለቃ ጠየቀ ፤ የቡና ጀበናውንና እጣኑን በቦዙት አይኖቹ እያማተረ ።

«ገበያ»

«እኛን ጣለላችሁዋ!»

«ጥሩ ጥሎሽ ነው — የማታ ገበያ»

«ጀባ በሉና ከውስኪው» ብሎ ከተቀመጠ በሁዋላ ወደሽታዬ እየተመለከተ «እጮኛሽ ካገባ ወዲህ ፈገግታ ከፊትሽ ተለይቷል» አላት ። የወይዘሮ ዝናሽና የመቶ አለቃ ንግግር ስለተደማመሩባት መልስ ከመስጠት ይልቅ እንባ አነቃት ። ላታውቀው እንባዋ ኮለል ብሎ ወረደ ።

«ፍቅር ይዞኛል ብለሽ አትበይ ደንበር ገተር ፤ እኛም አንድ ሰሞን እንዲህ አሮገውን ነበር የተባለውን ግጥም አልሰማችሁም? በርሷ ደረሰ ። የገጠር አስተማሪን ያመነና

ጉምን የዘገነ አንድ ናቸው ። ምክራን ብትቀበል ይህ ሀዘን ባልደረሰባት.....»

«ሀዲስ ያልለከፈው ሰው የለም..... » ከማለቱ ፤ አቶ ይርጋ በብስጭት «ስሙን አትጥራብኝ ነው የምልህ! ያመኛል» ብለው የተቀዳላቸውን ውስኪ በአንድ ትንፋሽ ጨለሙት ።

ዝናሽ መጠጥ መቅዳቷን እንጂ የአቶ ይርጋን ብስጭት አላጤነችም — «እሱ ከመጣ ወዲህ ነው ድርቅ ባገር የገባው» አለች ።

«ተማሪውና ኩሊው አስቸግረው እኔም ፍዳ የበዛብኝ የሱ እግር ሱጹን ከረገጠ ወዲህ ነው ። እሱ ባይመጣ ኖሮ ፊታውራሪ ተካም ተከብረው የኖሩትን ያህል በህዝቡ ዘንድ እብድ አይባሉም ነበር ። ሽታዬም ጥሩ ባል አግኝታ እንደ ምኞቷ አዲስ አበባ ትወጣ ነበር ። እርሱ ከመጣ ነው ሰው እህል — እህል — ወሀ — ወሀ — ግፍ — በደል እያለ መጮህና አንገቱን ቀና ማድረግ የጀመረው ። የሚያስፈራና የሚያሳስብ ጊዜ መጥቷል ። ባላገር ካመረረ ደግ አይደለም ። በርሱ ያልተለከፈ ማን አለ!» አለ የመቶ አለቃ ወደ አቶ ይርጋ እየተመለከተ ።

«ምናለ ብትተወኝ! አንተኮ የበቃህኝ ከኩሊዎች ጋር ገንዘብ ያዋጣህ ለት ነው ። የምትወደውን ለመደገፍ ፤ የምትጠላውን ለመቃወም ወኔ የለህም ። እንደይሁዳ አሳልፈህ ከሰጠህኝ በሁዋላ ለምን ትነካካኛለህ?.....»

ወይዘሮ ዝናሽ ጣልቃ ገብታ «ንትርኩን ተውትና ጠጡ» ብላ ሌላ ውስኪ ቀዳችላቸው ። ለራሷም ቀዳች ። ሽታዬንም ጋበዘች ። ሽታዬ በዚያን ሰአት ለውስኪ ደንታ

አልነበራትም ። ምኞቷ ከመኝታ ክፍል ገብታ የሚተናነቃትን እንባ ማፍሰስ ብቻ ነበር ። ለእንባ ጊዜ ማጣት ። ሀዲስን አጣች ። አዲስ አበባ የመውጣት ተስፋዋ ከሀዲስ ጋር አከተመ ። ገደ-ቢስ መባሏም እጅግ አሳዝኖአት ውስጥ ውስጡን ይበላት ነበር ። ገደ-ቢስ ሀዲስ ።

«ነገርን ነገር ስላመጣው ነው እንጂ አንተን ለመነካካት አስቤ አይደለም» አለ የመቶ አለቃ ይቅርታ እንደ መጠየቅ ብሎ ።

«የሚሰማኝን ባታውቅ ነው ። በምቀኝነት የምቃወመው ይመስልሀል ። በምቀኝነት አይደለም ። ይሄው እንደዚህ ይድፋኝ» አንድ መለኪያ ውስኪ አንስተው ደፋ — ወይዘሮ ዝናሽ ሌላ ቀዳች — «ምቀኝነት አይደለም ። ትምህርት ቤቱ ቢሰፋፋ እወዳለሁ ። እኔ ይህን ላድርግ ፤ አንተ በዚህ እርዳኝ ብሎ አላማከረኝም ። እኔን እንደሻገተ እንደዛገ እቃ ቆጥሮኝ ስራውን ጀመረ ። ከጀመረም በሁዋላ አንድ ቀን አላማከረኝም ። ይቅርታ አልጠየቀኝም ። እኔ ስራውን ሳይሆን ንቀቱን ነው የምቃወመው ። ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ጋር ንቀቱ ከፊቱ እያደገ ይሄዳል ። አላፈርሰው ነገር ሰው እብድ ይለኛል ። አልተወው ነገር የውርደቱ ሀውልት መስሎ ይታየኛል ። ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ለርሱ ተንበርክኬ ርዳታ መስጠት መጀመር የባለ ውርደት ነው ። እንቆቅልሽ ። እንቆቅልሽ ነው ። ስሜቴ አይገባህም ። እኔንም አይገባኝም» ብለው ውስኪውን በአንድ ትንፋሽ እንደገና ጨለሙ ።

«ግትር ነው ። መጥፎ ግትር» አለች ዝናሽ ። ቀጠለችና ወደሽታዬ እየተመለከተች «ይህችም እንደርሱ ግትር ናት ። ሰው የሚመክራትን አትሰማም ። ልቧ በፍቅር

እንደጧፍ ነዶ ሊያልቅ ነው ። ድንቄም ፍቅር» አለች የወርቅ ጥርቧን እያሳየች ።

«አንቺ ፍቅር አይዝሽም ማለት ነው?»

«ከየትኛው ወንድ?»

«እኔ ምን ጉደለኝና» አላት የመቶ አለቃ ፤ እየጉነተላት።

«ኡኡቴ ። ወታደር እርም ብያለሁ»

አቶ ይርጋ በአሳብ ከእነርሱ ተገንጥለው የሄዱ ቢመ ስለም ፤ ሁለቱ የሚያወሩትን በግማሽ ልብ ያዳምጡ ነበረና «የፍቅርን ነገር ስታነሱ ትምህርት ቤቷ መጥታ ከፊቴ ትደቀናለች ። እንደአይኔ ብሌን ነው የማያት ። ሌላ ፍቅር አላውቅም ። ፊቷን ያዘረችብኝ መሰለኝ ። ህይወትም እንዲሁ ። እንደሸርሙጣ ከሌላ ጋር ስትገለፍጥ ማየት አልችልም ። ገዴ ነበር የምላት.....»

«ምርር አትበል»

«እንዲያውም ይህን ስሞን ደም ደም ይሸተኛል.....»

«እረ ጠላትምን» አለች ዝናሽ ሌላ ውስኪ እየቀዳች ።

ሽታዬ የሰከነውን ቡና መቅዳት ጀመረች ። የመ ጀመሪያውን ሲኒ ቡና ወደውጭ አፈሰሰች ። የቀረበውንም የቡና ቁርስ ዘግና ወደውጭ በተነች ።

«በኔ ይሁንብህ ። ይቅርታ እንዲጠይቅህ አደርጋለሁ»

«ከዚህ በፊትም በኔ ይሁንብህ ስትለኝ ነበር ። ባንተ የሚሆን የለም ። ለይቅርታ ጊዜው አልፎአል ። እርሱ የተማረ — እኔ ደንቆሮ — አሳብ የሌለኝ — ምክር የማ ልጠየቅ.....»

«በኔ ይሁንብህ ስልህ!»

«ምንነው ብትተወኝ ። በአጥፊና በጠፊ ፤ በእሳትና በጭድ መሀል ይቅርታ ቦታ የለውም ። ተማርን ተመራመርን የሚሉት ሰዎች ለእንደኔ አይነቱ ሰው ስሜትና አሳብ ደንታ የላቸውም ። በነርሱ ግምት ያገሪቷ ስረየት የውጭ ቋንቋ ማወቅ ነው ። ያገራችንን ትምርት የመቃብር ቤት ትምርት ነው እያሉ ዋጋ ያሳጡታል ። ዋጋ የለንም ። አገልግለን አገልግለን ዋጋ ማጣት አሉት ።

ጠፊና አጥፊ ፤ እሳትና ጭድ — ሽታዬ የአቶ ይርጋን ቃላት መልሳ በአሳቧ ውስጥ አስተጋባች ። የኔ ተስፋ እንደሞተ ሁሉ የእርሱም ህይወት ንፋስ እንዳጠፋው ጧፍ — አቶ ይርጋ የደረሰባትን በደል ሊበቀሉላት የመጡ ታላቅ ወንድም መስለው ታዩዋት ።

የመቶ አለቃ «ሳይደግስ ላይጣላ — ምሬት ምን ያደርጋል» አለ ዝናሽን እየጉነተለ ...

በዝምታ እንባውን አፈሰሰ ። ከፍቅር ፅላት ላይ አብረው ተሰውተው ህይወቱ ከህይወቷ ጋር ለመዋሀድ አልቻለም ። አጠገቡ እያለች በገነት አትክልት ውስጥ

እንደምትገኝ እምቡጥ ፅጌረዳ አበባ ርቃ ታየችው ።
 ገና ከፍፃሜ ያልደረሰው ትምህርት ቤት እንደ ህልም
 ሆኖ እንደሚታየው ሁሉ እርሷም ህልም ሆነችበት ።
 ህይወት ራሱ ህልም — ቅዠት መስሎ ታየው ። ምናል
 ባት ከዚህ ቅዠት አምልጠን ወደውነተኛው ህይወት
 ዘለአለማዊ ህይወት የምንገባውና ከፍጥረት ጋር የምን
 ዋህደው በሞት ብቻ ይሆናል ፤ ሞት ብቻ ነው የፍጥረት
 ሁሉ የመጨረሻ ግብ — ሞት ዘለአለማዊ ነው — የተቀ
 ረው ግን ህልም ነው — ቅዠት — እኛ ቂል ፍጥረቶች
 ግን ይህን ህልም በጊዜ ለመመጠን — በእድሜ ልንለ
 ካው እንሞክራለን — ሌላው ቅዠት — ለስንት ደቂቃ
 ህልም እንደታየው ማን ሊናገር ይችላል? ህይወትም እን
 ደዚያው ነው — አንዳንዶቹ ከሌላው የበለጠ ያልማሉ —
 ይሄው ነው — ዘለአለማዊ ነገር ሞት ብቻ ነው — ግንኙ
 ከሽታዬ ጋር ደህና ነበርኩ — ወንድ ነበርኩ — ምናል
 ባት ያም ህልም ይሆናል — ለመጀመሪያ ጊዜ አቶ ይርጋን
 በጥላቻ አይን ተመለከታቸው ። ነፍስ ያለው ጥላቻ በልቡ
 ውስጥ ሲገላበጥ ተሰማው ። ትምህርት ቤቱንም ሆነ
 አይናለምን ለይቶ ለማየት ስላቃተው ለደረሰበት ውድ
 ቀት ሁሉ አቶ ይርጋ ምክንያት ሆነው ታዩት ። እኔ
 ምርው በአሳብ ተሞልቶ ጭንቅላቱ እንደምድጃ ጋለ ።
 ሌላ እንደቀንድ አውጣ የሚያዘግም ሌሊት — ሌላ እን
 ቅልፍ የማይዞርበት ሌሊት ። አይናለምም ፤ ጮርቃ እድ
 ሜዋ በማያውቀው ነገር ተጠምዳ እየተገላበጠች ፤ እን
 ቅልፍ የማይዞርባቸው አይኖቿ የጋረዳቸውን ጨለማ እየ
 ዳሰሱ ከማሰብ አልበዘነችም ። በልቧ ልታምነው ጀም
 ሬለች ። ሴት መሆን ትርጉሙ ምን እንደሆነ ለማወቅ
 የነበራት ጉጉት በልቧ ውስጥ እየጠነከረ ይሄድ ነበር ።

በየጊዜው እንደጡት መጅ እየጠነከረ የሚሄደው ሴት
 የመሆን ምስጢራዊ ፍላጎት ልቧ ውስጥ ነፍስ ዘርቶ በተ
 ንቀሳቀሰ ቁጥር በሰራ አካላቷ እንደደም እየተሰራጨ ያሰ
 ቃያት ነበር ። ሌላ ረጅም ሌሊት ። ጧት ሊነጋጋ
 ሲል ነበር ሀዲስ ተነስቶ ወደመቱ ለመሄድ ቁፎጥ አሳብ
 ያደረገው ።

«ምንነው በደህና?» አሉት ፊታውራሪ ተካ ከሚ
 ደግሙት ዳዊት ላይ ቀና ብለው ።

«ከጠቅላይ ግዛቱ የትምህርት ቤቶች ስራ አስኪያጅ
 ጋር ስለስራዬ የምንነጋገረው ጉዳይ ስላለ ነው ። ዛሬ ማታ
 እመለሳለሁ ። ካልሆነም ከነገ አላልፍም» አላቸው ።

«ምንነው ብቻህን ታዲያ.....»

«የለም ። ምንም ሰው አያስፈልገኝም» አላቸው
 ተጣድፎ ።

ከዚህ ላይ ነበር ትንሽ ጥርጣሬ ያደረባቸው ። በሰርጉ
 ማግስት የምስራች አልተባሉም ። የአባትነት ወግ አልደ
 ረሳቸውም ። የቤት አሽከሮች ሹክሹክታ ላይወዱ በግድ
 ከጀሮአቸው እየገባ የልጃቸውን ክብረ ንፅህና በአንድ
 ፊት እንዲጠራጠሩ ሲያደርጋቸው በሌላ በኩል ደግሞ
 የሚወዷትን አንዷን ልጃቸውን በመጠራጠራቸው የገዛ
 ህሊናቸው መልሶ እየወነጀላቸው ለሰው አያዋዩት ነገር
 ብቻቸውን ጥሬ እንዳጣ ፈረስ እህህ እያሉ ተጨንቀው
 ነበር ። ሀዲስ በድንገት ተነስቶ ወደመቱ መሄዴ ነው ሲላ
 ቸው የሚጨብጡት አሳብ ጠፍቶአቸው ሂድም ፤ ቅርም
 ሳይሉት ከዳዊታቸው ላይ አቀረቀሩ — ግን አያነብቡም
 ነበር ።

ሀዲስ ወደ ጫጉላ ቤቱ ተመልሶ አይናለምን በሰቀቀን አቅፎ ሳማት ። ለረጅም ጊዜ ትኩር ብሎ አይናቿን ተመለከተ ። «አወድሻለሁ» ብሏት ወጣ ...

በበራሪ ቶዩታ የገባን ወንዝ አቋርጦ በኖጶ አልፎ ፤ በርጋታ የሚሳበውን የሶርን ወንዝ በመሻገር መቱ ከተማ ሲገባ ፤ ከጧቱ ገና አምስት ሰአት ነበር ። የገባን ግርማ ሞገስ ፤ የዲሲን ብርማ ጅረትና ለአይን የሚታክት የቡና ተክል ፤ የአፈሩን ጥቁረት ፤ የእፅዋቱን አረንጓዴነት ፤ ገና ድንግል የሆነውን የተፈጥሮ ልምላሜ እየተመለከተ ሲጓዝ ፤

«ወላጅ ኢትዮጵያ ለልጆቿ ብላ

እጅግ ሳይጥሩባት ሳይዘሯት አብቅላ» የተባለው የቀኝ ጌታ የፍታሄ ንጉሴ መዝሙር እየደጋገመ ከጆሮዎቹ ውስጥ ሲያስተጋባ ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ፤

«ኢትዮጵያ — ድንግል አገር
ፀንሰሽ — ጥቁር አፈር

ምጥ ይዞሻል አሉ

«ማርያም ማርያም» በሉ ።

በያምና ፀሎት አንገቷ ተደፍቶ ከንጂ ሳይደክም እጅዋ ተዘርግቶ ምን ነው እያየሁት

በሽልሚ ትውጣ ባክህ ተማለዳት» የሚል ድምፅ ሲሰማው በሌላ በኩል ደግሞ ኢትዮጵያ—

«አበባዬ አፍርቶ እሸቱ ካማረህ ፤
እንደባእድ ቆመህ ለምን ታየኛለህ?

ለብዙ ዘመናት እጆቼን ዘርግቼ በያም በፀሎቴ እኔ ምማለደው ፤

በዛጉት እጆቼ ለራሱ ከሚቆርስ ሰውረኝ አምላኬ እያልኩ በልቅሶ ነው ።

ውዲቷ አገሬ እናት ኢትዮጵያ ብሎ ባንደበቱ ፤ የሚያሞጋግሰኝ ሞልቷል በየቤቴ ።

ምላስ አልነበረም እኔን የቸገረኝ ፤
ቤዛ የሚሆነኝ እጅ ነው ያጠረኝ ።
ባፉ ተናግሮ በእጁ ከሚክደኝ ፤
ከወጣቱ ትውልድ ከሸክም አድነኝ—

ከጋሬጣው ሳመልጥ ቆንጥር አበሳዬ ሸማዬ አልቆብኝ ሲታይ ገበናዬ

ሰሩልኝ መርፌ ስል ልጆቼ ተምረው ተኝተው ቀሩብኝ በቀለም ሰክረው

ቀለም ካሰከረው እጁ ከማይሰራ አምላኬ ጠብቀኝ ሰውረኝ አደራ—

እያልኩ መማጠኔን አልተውም በርትቼ ፤

ወደፈጣሪዬ እጆቼን ዘርግቼ» እያለች በአይናለም ተመስላ ስታጣውተው በመንገዱ መጥፎነት የተነሳ በሰውነቱ ላይ ይደርስ የነበረውን መጉላላት ለማጤን

ጊዜ አላገኘም ስመኪናዋ ቁልቁለቱን ስትወርድ በአፍጢጧ ለመደፋት ሲቃጣት ቀጥ ያለውን ዳገት ስትወጣ በቂጧ ለመቆም ሲከጅላት፤ አንዳንዴ ወደጐን አዘንብላ የመንገዱን ጠርዝ በጐኗ ስትታከክ ፤ ጐማዎቿ ሲጤሱ ፤ ሞተሯ ኡኡ ሲል ፤ እንደ ስንሰለት እጅ ለእጅ የተያያዙት ተሳፋሪዎች የተላቀቁት መቱ ሲደርሱ ነበር ።

ሀዲስ ጊዜ አላጠፋም ። ሙላው ቢላቀቅም ፤ ከመኪናይቱ ወርዶ በቀጥታ ወደአንድ ቡና ቤት አመራ ። ገብቶ ገና ቁጭ ከማለቱ ፤ አንዲት ጠይም ፤ እጥር ምጥን ያለች ፤ ፊቷም አይኖቿም ፤ ጥርሶቿም የሚስቁ ኮረዳ መጥታ «ምን ይወስዳሉ?» ብላ ጠየቀችው ።

በተለመደው አነጋገር «አንቺን» ብሎ መለሰላት ። የቀልድ ሳይሆን ከልቡ ነበር ። ወንድነቱ እንዳልከዳው ለማወቅ ነበር ከሱጹ በማለዳ ተነስቶ የመጣው ።

«በቀን?» አለችው እየቀለደች ።

«በጨለማ ብቻ እንዲሆን አስርቱ ቃላት ያዛል? ወይስ አንቺ እንደአስራ አንደኛው ቃላት አድርገሽ ያወጣሽው ደንብ አለ?»

«አስተማሪ ነዎት መሰለኝ — አንቱዬ»

«ግንባሬ ላይ ተፅፎአል?»

«ቀልዳችሁ ይመሳሰላል»

ሁለት ቢራ አዝዞ ሲጠጡና ሲጫወቱ ትንሽ ከቆዩ በሁዋላ ፤ ተያይዘው ወደጓዳ ገቡ ። ብርሀን በሌላት ፤ ግድግ ዳዎቿና ወለጋ በሰሌን ከተለበደ ካንዲት ትንሽ ከፍል ውስጥ እንደገቡ ፤ ቀሚሷን ከመቅፅበት ጥላ ከፊቱ ራቁ ቷን እየተረገገች «ቶሎ ይበሉ አንቱዬ» አለችው ።

«ጥድፊያው የት ለመድረስ ነው?» አላት ተበሳጭቶ ።

«ለመተኛት ነዋ! ለዚህ አይደለም እንዴ የመጡት? ሌላ ደንበኛ ሊያመልጠኝ ይችላል ። እኔ ከዚህ ተገትሬ ። ጊዜ ወርቅ ነው ሲሉ አልሰሙም?» አለችው ። ፍርጥም ብላ ጉኗን እያከከች ። ድፍረቷን አልወደደም ። አይና ውጣነቷ አስፈራው ። ሰውነቱ ቀዘቀዘ ።

«ለምን ርካሽ ትሆኛለሽ?» አላት ፤ ድምፁን ከወትሮው በላይ ከፍ አድርጐ ።

«ላንድ ጊዜ አምስት ብር ጥሩ ዋጋ ነው! ሌላ አምስት ብር ከጨመሩልኝ አይከፋኝም — ደስ ይለኛል» አለችው ።

ያላገውን የጫማ ክሩን አጥብቆ ተነስቶ ወጣ ። ሁኔታዋና ንግግሯ አልነበረም ያስቆጣው ። እንደፈራት ልቡ ያውቅ ነበር ። ሩቅ አልሄደም ። ግርግር የማይታይበት ጭር ያለ ቡና ቤት አይቶ ጐራ አለ ። ከመግባቱ ጠጉሩ እንደ ድል አጥቢያ አርበኞች ያጐፈረና ከለበሰው ልብስ ውስጥ ሾልኮ ሊወጣ የደረሰ ቀይ አጭር ወጣት ከሩቅ ሲመጣ ተመልክቶት ኖሮ ፤ ሮጦ ከአንገቱ ላይ ተጠመጠ መበት.....

«ሀዲስ ! ምን የተረገመ እግር ነው ከዚህ ከስልጣኔ ዳርቻ አምጥቶ ያገናኘን?» አለው ፤ ሀዲስን በማግኘቱ በደስታ ተውጦ ። አይኖቹና ፊቱ በመጠጥ ሀይል ቀልተዋል ። በአልኮል የተመረዘው ትንፋሹ ከሩቅ ይጋረፋል ። በቁመቱ ማጠር ላይ ከትከሻው ጐበጥ ስለሚል የተፈጥሮ ድንክ ይመስላል ። ከመንማናው ሰውነቱ በላይ ነግሶ የሚታየው ትልቅ ጭንቅላቱ ቢሆንም ፤ ያ ጐፈሬ ተጨምሮ በት ጓሮ የበቀለ የጅብ ጥላ ስለሚመስል ፤ አላፈውና

አግዳሚው ሁሉ ከአንድም ሁለት ጊዜ ተገላምጦ ሳይመለከተው አያልፍም ። ሀዲስም የትምህርት ቤት ጓደኛውን በማግኘቱ ተደስቶ «አንተስ ከዚህ ምን አመጣህ?» ብሎ ጠየቀውና ሁለቱም ወንበር ይዘው ተቀመጡ ።

«ስደት ላይ ነኝ — ላንድ አመት ። የህዝባዊ ኑሮ እድገት ሚኒስቴር ቀጥሮኝ ነው የመጣሁት — ለጥናት ። ደግነቱ ሁለት ወር ቀርቶኛል ። ከአዲስ አበባ ውጭ ኑሮ ስደት ነው ። የምታነጋግረውና የምትከራከረው ሰው የለም — እዚህ ። አእምሮ ይበልዛል ። ሄደህ የምትደስት በት ቦታ የለም — መለኪያ ከመጨበጥ ሌላ ከጧት እስከ ማታ ። ሰውነት ይደንዛል ። በየቀኑ መሻገት ነው — ከዚህ ከሻገተ ቦታ ጋር ። በስደት መሻገት ። ይሄው ነው ። ከመጣሁ ያገኘሁት ደስታ የለም ። ገንዘብ እንኳ አልቋጠርኩም ። ባዶ እጄን ወደዩኒቨርሲቲ መመለሴ ነው.....»

ሀዲስ አቋረጠውና «በሄድክበት ሁሉ ደስታ እጅዋን ዘርግታ ትጠብቅህለች ማን አለህ! ደስታ ራስህ የምትፈጥራት እንጂ አውላላ ሚዳ ላይ ቆማ የምትገኝ ነገር አይደለችም ። በነገራችን ላይ ያ ሁሉ መሬት ላራሹ—ሀብት ለባለወዙ I ያ ሁሉ ለህዝብ I በተለይ ላገር ቤቱ ህዝብ የነበረህ ተቆርቋሪነት — አሁን ከምን ጉድጓድ ውስጥ ገባ — ወይስ ከጨበጥከው መለኪያ ውስጥ ሚምቶ ቀረ?» አለው I በትምህርት ቤት ጓደኛው ላይ የደረሰውን ለውጥ አይቶ በመገረም ። አንዳንድ የቀርብ ጓደኞቹ በስሙ ጠርተውት አያውቁም ። «ታርዛን» ነበር የሚሉት ። አብዛኛዎቹ ግን ማኦ እያሉ ያሞካሹታል ከላም በረት አጠገብ ታጉረው ለነበሩት ደሆች በመቆርቆር የተዋጣ ሰላማዊ ሰልፍ ከመራ ወዲህ ።

መንታ ሀፃናት የታቀፈች ሴት ከቡና ቤቱ ደጃፍ ላይ ቆማ «ጡቶቼ ደረቁ — ስለገብርኤል — ገብርኤልን ያመነ» ትላለች ድምፅዋን ከፍ አድርጋ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ትምህርት እንደሆነ ከህዝቡ ትከሻ ላይ ወጥተን ቁጭ የምንልበት መሰላል ይመስለናል ። ከህዝቡ ደረጃ በምንወርድበት ጊዜ ስደት ግዙት እንለዋለን አሁን አንተ እንዳልከው ። ህዝቡን የምንለውጠው ይመስለናል -- መሬት ላራሹ — ሁሉም ይማር እያሉ በመጮህ ። ይህ የአንደበት ተቆርቋሪነትም ቢሆን አንዱ ከሌላው ጥላ ስር ከሚደበቅበት ከሰላማዊ ሰልፍና ቅጥረ ግቢ ውስጥ ከሚደረግ ግርግር አያልፍም ። ራሳችንን እንወዳለን ። ለህዝቡ በልባችን ቅንጣት የምታህልፍቅር የለንም ። ከሚጮህ ናስ አንሻልም ያለፍቅር ። ህሊናችን ያንቀላፋል ። ወኔያችን ይሸናል ። እምነታችን ያወላውላል ። እምነቱ የሚያወላውልና ራሱን ወዳድ የሆነ ትውልድ ምን ጊዜም ቢሆን ህዝቡን ሊለውጠው አይችልም ። እኔ ምፈራው አሁን ከንፈሩን እየነከሰ በትዝብት አይን የሚመለከተን ህዝብ አንድ ቀን በኛ ላይ እንዳይነሳ ነው — የልብስ መርፌ ውለዱ ብሎ»

አፍንጫው በሙሉ ተጐርዶ ሰርኑ የሚታይ ሌላ ለማኝ መጥቶ እየተነፋነፈ «ስለሙሉ አካላት ። አለሞቹ አበቦቹ» ይላል ። ከሁዋላው ባልና ሚስት እውራን በህፃን ልጃቸው እየተመሩ መጥተው ተራቸውን ይጠብቃሉ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «በአንፃሩ I የህዝቡ እምነት የፀና ነው ። ሀይማኖቱ እንደጅማት የከረረ ነው ። አገሩን ይወዳል ። ለንጉሥ ነገስቱ ክብር ይሞታል ። ባህሉን ያከብራል ። እንዲህ አይነቱን ህዝብ ታዲያ ልትለውጠው

የምትችለው በአፍ አይደለም ። በሰራ ነው ። ሰርቶ በማሳየት ነው ። የኢትዮጵያ ሰረየት የሚሰራ እጅ ነው.....»

«አይ ሀዲስ — እጅ እጅ ማለትከን አሁንም አልተወከም!» አለው ታርዛን እየቀለደ ። ቀጠለና ፤ ቀልዱን ወደቁም ነገር ለውጦ «ተማሪ ሁሉ በአንድነት ተሰልፎ እንሂድ ሲል ፤ አንተ ከብዙ ሰልፍና ጩኸት ትንሽ ስራ ይበልጥ ይናገራል ብለህ ብቻህን ተነጥለህ የቀረህበት ጊዜ ትዝ ይልህል? በዚያ አድራጉትህ ያተረፍከው ነገር ቢኖር ጆሮ ጠቢ የሚል ስም ነው! ትዝ ይልህል?»

መላ ሰውነቱ በስጋ ደዌ የተፍተለተለ ሰው መጥቶ ቁስሉን እያሳየ ፡—

«እየው እጄ ሞቶ ፤ እየው እግራ ሞቶ

ያስለፈልፈኛል ሆዴ ብቻ ቀርቶ» እያለ ይለምናል ።

«ትዝ ይለኛል» አለ ሀዲስ በረጅሙ ተንፍሶ — «ሺህ ሰዎች ተሳስተው አንዱ ብቻ ልክ ሊሆን ይችላል — ማለት — አዎን — መቶ አህዮች ባንድነት ቢያናፉ ፤ ከአንድ መሲንቆ የተሻለ ጣእም ሊኖራቸው አይችልም ። አሁንም ቢሆን እኔ የማምነው ከብዙ ምላስ በትንሽ ስራ ነው ። ኢትዮጵያ እጆቿን ወደሰማይ ዘርግታ ፀሎት ስታደርስ በቀለም ትምህርት ናላው ሰክሮ በእጁ መስራት ከማይፈልግ ትውልድ አድነኝ ሰውረኝ ብላ መለመን አለባት ። ለውጥ ብቻውን ላንድ አገር ህዝብ ደህንነት ምን የሚበጅ ይመስልህል? ለውጥ ስለሆነ ብቻ በቀን ሶስት ሊትር ወተት የማትሰጠው ላም ሀያ አምስት ሊትር ልትታለብ አትችልም! ኢትዮጵያ የቸገራት ሰርቶ የሚያሳይ እጅ ነው...»

«በአገራችን የቀለም ትምህርት የቀሰሙ ሰዎች ከጥንት ጀምሮ በእጅ መስራት አይወዱም ። በኛ ብቻ አልተጀመረም ። በእጁ የሚሰራውን ቀጥቃጭ ፤ ባለእጅ ፤ ጠይብ ፤ ፋቂ እያሉ ይሰድቡትና ያዋርዱት ነበር ። በእጁ የሚሰራ ቄስና ደብተራ ፤ ባለስልጣንና ወታደር አልነበረም ። ነጋ ደው መጣኛ ነካሽ ፤ ገበሬው አፈር ገፈ ይባላል ። የቀለም ትምህርት ያላቸው ጥቂት ሰዎች ከህዝቡ ትከሻ ወርደው አያውቁም ። በኛ ላይ ለምን ነውር መስሎ ታየህ?»

«አይኔን ግንባር ያርገው ብላችሁ አትማሉ

ይቸግር የለም ወይ መሪ ማባበሉ» እያለ እጆቹን ዘርግቶ ይለምናል ። አይኖቹ እንደሸማኔ መወርወሪያ ወዲህና ወዲያ የሚሉ ፊቱና አይኖቹ የቦዙ አንድ ሰው ለማጥፋት ገፍትሮ ይገባና በችኮላ መጠጥ ያዛል ። አይኖቹ ከሀዲስ አይለዩም ። ሀዲስ ቀና ባለ ቁጥር አይኖቻቸው ይጋጣሉ ።

ታርዛን ከፊቱ ያለውን መለኪያ አንስቶ መጠጡን ከጫለጠ በሁዋላ ይቀጥላል — «የተማረው ትውልድ አዲስ ፍጡር መስሎ ታየህ እንጂ ፤ የህብረተሰቡና የአካባቢው ውጤት ነው ። ልዩ ፍጡሮች አይደለንም ። እኛ ይድላን እናንተ የተማራችሁት መስዋእት ሁኑ በሚለው ፕሮፓጋንዳ ተመርዘህል ። ለውጥ ከተባለ ሁሉንም የሚመለከት መሆን አለበት ። መሠረታዊ ለውጥ ። የኢትዮጵያ ሰረየት መሰረታዊና ጠቅላላ ለውጥ ነው ። የኛ መለወጥ ብቻ አይደለም ጉዳዩ ። ለዚህ ደግሞ የደም ጠብታ ያስፈልጋል...»

«ባንተ መንገድ አላምንም» አለ ሀዲስ እየተበሳጩ — «ከህዝቡ አብራክ የተገኘህ መስለህ አትታየኝም —

ስመለከትህ — ሳዳምጥህ ። የህዝቡ ተረት አይጥምህም ።
 ባህሉ ባህልህ ፤ ኑሮው ኑሮህ ፤ አስተሳሰቡ አስተሳሰብህ
 አይደለም ። እንተ የምታልመውን ፤ ባእድ ህልምህን —
 ባእድ አሳብህን — ባእድ ለውጥህን ልትጭንበት ትፈ
 ልጋለህ ። ከህዝቡ ጋር የሚያገናኘን እትብት የተቆረጠ
 ብን አዲስ ጉሳ ነን ። ከህዝቡ ትከሻ ላይ ተቀምጦ በም
 ጽት የሚያምን ጉሳ ። በደል ነው ። ሌላ የበደል ቀንበር...»

«አፍ ባክህ!» አለ ታርዛን ትእግስቱ አልቆ ።

«ስማኝ እንጂ!» አለና ሀዲስ ቀጥሎ — «አዎን —
 የተማረው ወገን በምስራቅና በምእራብ የፖለቲካ ፍል
 ሰፍና ኢትዮጵያን ወዲህና ወዲያ ይጉትታል ። በስል
 ጣን ላይ ያለው ወገን ፤ በዝግታ እናዝግም ፤ የለም ፍጥ
 ነት እንጨምር በሚል አሳብ እየተጋጩ አገሪቷን ወዲ
 ህና ወዲያ ይጉትታል ። በጉሳና በሀይማኖትም አገሪቷ
 ወዲህና ወዲያ እየተገቡተች ነው ። አስተሳሰብ እስካ
 ሁን ያቆየን ገመድ እየመነመነ ሲሄድ ይታየኛል ። ይህን
 ገመድ እንደገና ለማጠንከር ፤ ከባእዳን የፖለቲካ ፍል
 ሰፍና ከጥቂት ሰዎች ጥቅምና ፍላጎት ፤ ከጉሳና ከሀይማ
 ኖት በላይ የሆነ ፤ ከኢትዮጵያውያን ባህርይ ፤ ልማድ ፤
 ባህልና ኑሮ የመነጨ — ተነጥሮ የወጣ — የፖለቲካ
 ፍልሰፍና (አይዲኦሎጂ) መመስረት አለብን.....»

ታርዛን ትእግስቱን ጨርሶ ሌላ መጠጥ አዘዘና «አን
 ተም ተወናብደህ እኔንም አወናበድከኝ» ይለዋል ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ባታቋርጠኝ ምናለበት! እን
 ዲህ አይነቱን የፖለቲካ ፍልሰፍና ለመመስረት አያስ
 ቸግርም ። መሰረቱ አለ ። በየትኛውም የኢትዮጵያ ግዛት ፤
 እድር — ሰንበቱ — ማህበር — በምጣኔ ሀብት ረገድ

ደም — በጋላው አገር ደቦ — በትግሬው አገር ወፈራ በአማ
 ሬው አገር ወበራ ይገኛሉ ። ስማቸው ይለያይ እንጂ አላማ
 ቸው አንድ ነው ። ይህ የሚያመለክተው ምንድን ነው?
 በለኝ ። የኢትዮጵያ ህዝብ ከጉሳና ከሀይማኖት በላይ
 የሆኑ በአላማና በግብር የሚመሳሰሉ የፖለቲካ ፤ የምጣኔ
 ሀብትና የማህበራዊ ኑሮ መሰረተ ፍልሰፍናዎች አሉት ።
 በብሄራዊ ደረጃ የምንከተለው የፖለቲካ ፍልሰፍና ከዚህ
 ተነጥሮ ቢወጣና የኑሮአችን አቋም በዚህ ቢመሰረት —
 ህይወታችንን — ኑሮአችንን — አስተሳሰባችንና አለባ
 በሳችንንም ጭምር በዚህ ብንመራ የሚያስተሳስረንን
 ገመድ እናጠነክራለን ። አገራችንን ከየት ተነስተን ወዴት
 እንደምንመራ ለማወቅ እንችላለን ። መመሪያ ይኖረ
 ኛል ። ለውጡም መሰረታዊ ይሆናል — ያለደም ጠብታ ።
 ለውጡ በሁሉም ዘንድ ትርጉም ይኖረዋል ። የእውራን
 ሩጫ አይሆንብንም — ጉዳዩ ይህ ከሆነ በመጀመሪያ
 ራሳችንን እንለውጥ ነው የምለው» አለና «እስቲ እጅ
 ህን አሳየኝ» ብሎ ታርዛንን ጠየቀው ።

ታርዛን ተገርሞ እጁን ይሰጠዋል ። ሀዲስ እጁን
 አገላብጦ ከተመለከተ በሁዋላ በተመሰጠ አነጋገር «አፈ
 ወርቅ ተክሌ የሚሰላቸው ጣቶች ይመስላሉ ። ውብ አለ
 ንጋ መሳይ ። ግን ምን ያደርጋል ። የህሊና ዝገት ምልክት
 መስለው ነው የሚታዩኝ» ይለዋል ።

በችኮላ የገባው ሰው ያስቀዳውን መጠጥ ሳይቀምስ
 እንደመጣ በፍጥነት ተመልሶ ይወጣል — ወደሁዋላ በመ
 ገላመጥ ሀዲስን በቀዥቃዣ አይኖቹ እያማተረ ።

«እጅ እጅ እንዳልክ ቅዚህ ሻግተህ እንዳትቀር.....»

«አልሻግትም ። አብባለሁ — ከህዝቡ ጋር»

«ባለቅኔ ለመሆን ምንም አልቀረህም ። ገና ከእን ቅልፉ እንደነቃ ሰው ነው የምትናገረው ። ምኑም አልተከ ሰተልህም ። ስልጣኔን ወደሁዋላ የሚገቡት ተስፋን ወደፊት የሚያራዝሙት እንዳንተ ያሉት ሰዎች ናቸው ። የምትሰብከው የፖለቲካ ዓላማ — አይዲኦሎጂ ምን እንደ ሚባል ታውቃለህ ? አዲስ አይደለም ። ሲሰራበት የኖረ ነው ። 'ኢዮብ — ኢዝም' ይባላል ። የራብ አለንጋ ሲገር ፍህ — ስትታረዝ ትእግስት ። ስትንገላታ ፣ መብትህ ሲገፈፍ — አፍህ ሲለገም — ትእግስት ። ከአፍህ ስትነጠቅ ትእግ ስት ። በትእግስት ኖሮ በትእግስት መሞት ለሁሉም ሰለሁ ሉም ተመስገን ፈጣሪዬ እያሉ ። ሁሉም የሚሰብከው ትእ ግስት ነው — ባለስልጣኑ ፣ አገረ ገዢው — ካህናቱ — ባንድ ድምፅ ። 'ኢዮብ — ኢዝም' ይባላል ። ደህነት ፣ ድንቁርናና በሽታን አተረፍን — በትእግስት ለትእግስት ፣ ስለት እግስት ። 'ኢዮብ — ኢዝም' እስከመች ድረስ ! ስሩ ! መቀነታችሁን ጠበቅ አድርጉ ። ስራም የሚ ጠብቅ አንጀትም የለም ። ይልቅ ይህን መካን ክርክር እንተውና እንጠጣ - - ስደተኝነታችንን እንድንረሳ! መጠጥ — በብዛት ናላ እስኪዞር ፤ ሲጃራ በብዛት — ሳንባ እስኪጠቁር ፤ ሴት በብዛት ወገብ እስኪበጠስ — ጤንነት ማለት ይህ ነው ። ለጤናችን.....» ከማለቱ ፤ ያ በጥድ ፊያ ገብቶ ተመልሶ የወጣው ሰው ፤ ብረት የያዙ አራት ፖሊሶች አስከትሎ መጥቶ ሌባ ጣቱን ወደ ሀዲስ አመ ለከተ ። ሀዲስ ደንግጦ ሳይታወቀው ከተቀመጠበት ብድግ ሲል አራቱም ፖሊሶች የያዙትን ጠብ መንጃ አቀባብ ለው ደገኑበት ። «ታርዛን» ሀዲስን ደህና ዋል ሳይለው እንደ ልማዱ ግራ እጁን ከሱሪው ኪስ ከትቶ እንደ እንበጣ ወደጉን እየሄደ ሹልክ ብሎ ወጣ ።

ሀዲስ በፍርሀት ተውጦ ሰውነቱን እያላበው በተሰ ባበረ ድምፅ «ጥፋቴ ምንድንነው?» ብሎ ጠየቀ ።

አንዱ ፖሊስ ከሀዲስ እጆች ላይ የእጅ ብረት እያ ጠለቀ «ፖሊስ ጣቢያ ስትደርስ ትረዳዋለህ» አለው ። ጭር ብሎ የነበረው ቡና ቤት ከአፍ እስከገደፉ በሰው ተጨ ናንቆ መቆሚያ ጠፋ ።

«እጆቼ ከተቸነከሩ ኤሎሄ ኤሎሄ ከማለት ሌላ ምን ቀረኝ!» አለ ሀዲስ ነፍስ ገዝቶ ። ፖሊሱም ከመፅሀፈ ምላሌ ጠቅሶ «ሰውም እንደ እጁ ስራ ዋጋውን ይቀበላል» አለ ውና በሰደፍ እየገፈተሩት አስቀድመውት ወጡ.....

ሀዲስ ከሄደ ቀን ጀምረው የአይናለም አይኖች በቀን መንገድ መንገዱን እያዩ ማታ ማታ ደግሞ ጨለማውን እየዳሰሱ ከማልቀስ ቦዝነው አያውቁም ።

ቀኑ ጨፍግጃል ። ሰማይ ፤ አንድ አንኮላ ኮሶ በጧት የጨለጠ ሰው ይመስል ፤ ግንባሩን ቋጥሯል ። ሱጴ ቦሮ በጭጋግ የድር ማግ የቲሰራ ከባድ ግራጫ ብርድ ልብስ ለብላ ግራጫ ሆናለች ። ጥቁሩ አፈር ፤ ሳርና ቅጠሉ ድን

ጋዩ ሳይቀር ረጥቧል — በሀምሌ ካፍያ ። የአይናለም አይኖች ጉንጮቿ ሳይቀሩ ረጥበዋል — በእንባ ።

ፊቷ በእንባ ፤ ልብሷ በካፍያ እየረጠቡ ፤ ከአፍንጣዋና ከአፍ የሚወጣው ትኩስ ትንፋሽ ውስጧ አይነድርጥብ ማገዶ ይመስል ቡልቅ ቡልቅ እያለ የአዲሱን ትምህርት ቤት ግድግዳ ተጠግታ ብቻዋን ቆማለች ።

በሀዲስ እጅ የተገነባውን የትምህርት ቤቱን ግድግዳ በጉንጭዋ በዳሰሰች ቁጥር እርሱን ያገኘች ይመስል እንባ የሚያካፉት አይኖቿ ላንዳፍታ ተግ ይሉና ፤ መቃብሩ ላይ የቆመች በሚመስላት ጊዜ ደግሞ መልሰው እንደ ክረምት ፀሀይ ድርግም ይላሉ ። እንደሀምሌ ጉም ወሀ የቋጠሩት አይኖቿ መንገድ መንገዱን እያዩ ፤ ከሩቅ ሰው ብቅ ባለ ቁጥር ልቧ እየደነገጠ ፤ መምሬ መሀሪ ወይም የመቶ አለቃ አሽኔ ከፊታውራሪ ተካ ጋር ተነጋግረው በወጡ ቁጥር መንፈሷ እየተሸበረ ፤ ትንሽ ሹክሹክታና ጫጫታ እያስደነገጣት መሰቃየት ከጀመረች አስር ቀኖች አልፈዋል ። እህልና ወሀ ሳይሆን ተስፋ — ሀዲስን እንደ ገና የማየት ተስፋ — ነበር ከቀን ወደቀን የሚያራምዳት ።

ፊታውራሪ ተካም ቢሆኑ ሳያስቡት ከቤታቸው በድንገት በገባው ሀዘን ምክንያት በዝምታ ትክ ብለው ከማሰብና እህህ እያሉ በረጁም ደጋግመው ከመተንፈስ ሌላ የሚያደርጉት ነገር አልነበራቸውም ። ሀዲስ አቶ ይርጋ አሰሙን ገድሏል ብለው ለማመንም ሆነ ላለ ማመን ተቸግረው መንፈሳቸው ባክኖ ነበር ። የልጃቸውን ሀዘን አይተው ሲጨንቃቸውና በአማቻቸው ላይ

መፍረድ ወይም አለመፍረድ ሲቸግራቸው ፤ ሀዲስ በተያዘ በማግስቱ ከመቱ የፃፈላቸውን ደብዳቤ አውጥተው ያነብባሉ — ውድ አባቱ ሆይ — አቶ ይርጋ አለሙን ፤ የትምህርት ቤቱን ዲሬክተር ፤ ገድለሀል ተብዬ መቱ እንደደረሰኩ በፖሊሶች መያዜን እስካሁን ሳይሰሙ አልቀሩም ። የሰው ልጅ ካለው ታላላቅ ፀጋዎች ውስጥ አንዱ እጅ ነው ። ስለሆነም ፤ እጄን ለስራ እንጂ ለጥፋት ዘርግቼ አላውቅም ። አልገደልኩም ። አቶ ይርጋ የበደሉኝ ነገር የለም ። በእጄ ሀዘቡን ለማገልገል ያለኝ ብርቱ ስሜት ገፋፍቶኝ ስልጣናቸውን በመጋፋት የአዲሱን ትምህርት ቤት ስራ በመጀመሪያ ይቅርታ ሳልጠይቃቸው በመሞታቸው ፀፀቱ ከልቤ አይጠፋም — አስቀይሜአቸዋለሁና ። አፈሩ አይከበዳቸው ። ደማቸው እንደማይፋረድኝ ግን አውቃለሁ ። እጄ ንፁህ ነውና ...

ፍትህ የእጄን ዋጋ ትሰጠኝ ይሆናል ፤ ካልሰጠችኝም ሀሊናዬን የሚከብደው ነገር የለም ። የእርስዎን ታላቅ ውለታና የንፁህ ባለቤቱ የአይናለም ፍቅር ከልቤ ሙዳይ ውስጥ ተቆልፈው አብረውኝ ወደ መቃብር ይሄዳሉ ። አይለዩኝም ። ስራቸው ከልቤ ውስጥ ሆኖ ከመቃብሪ ላይ ወጥተው እንደሚያብቡ ተስፋ አለኝ ...

ያመኑኝን ያህል አሁን አይጠራጠሩኝ ። እጄ ንፁህ ነው ። ከቤትዎ የሀዘን መጋረጃ ስላመጣሁ ከእናንተ ይልቅ እኔን ሀዘኑ ይከብደኛል ። ሀዘኑ በበለጠ የሚከብደኝ ግን የጀመርኩት ትምህርት ቤት ስራ ከፍፃሜ ሳይደርስ ፤ ልጄ ያባካው ለራት አይበቃም እንዲሉ ፤ ቁሞ መቅረቱን በማ

ስብበት ጊዜ ነው ። አሳቤ እድሜ አግኝቶ ህይወቴ ባጭሩ ቢቀር ግድ የለኝም ። ክርስቶስም የተሰቀለው በወጣትነት ዘመኑ ነው ። አሳቤን ከግቡ እንዲያደርሱልኝ አደራ እላለሁ ። ሰው የተወለደበትን እንጂ የሚሞትበትን ቦታ አያውቅም ያሉኝ ሁሉ ትዝ ይለኛል ። የእጄን ዋጋ እንደማገኝ ተስፋ አለኝ...

አቶ ይርጋ አለሙ ከግንባራቸው ላይ በጥይት ተመትተው ከትምህርት ቤቱ አጥር ስር ሞተው የተገኙት ሀዲስ አይናለምን በማለዳ ተስናብቷት ወደመቱ በሄደበት ቀን ነበር ።

ፊታውራሪ ተካ የሀዲስን ደብዳቤ አንብበው ከጨረሱ በሁዋላ በአሳብ ተውጠው ቀርተው ኖሮ መምሬ መሀሪ መጥተው ከአጠገባቸው ሲቀመጡ ሁሉ ልብ አላደረጉም ። አይን ለአይን እንደተገናኙ «ዛሬም ያንኑ ደብዳቤ ነው የሚያነቡት?» ብለው መምሬ መሀሪ በመገረም ጠየቋቸው ።

«እንደ ዳዊት በየቀኑ እደግመዋለሁ ። ብቻ ይህን ደብዳቤ ባነበብኩ ቁጥር እያመንኩት ነው የምሄደው.....»

«አሁንም ይጠራጠራሉ? ሰውዬውን ሲገድል ያየች የአይን ምስክር ተገኝታለች አሉ ። ቃሏን እንድትሰጥ ዛሬ የመቶ አለቃ አሽኔ ወደመቱ ይዟት ሲሄድ እኔም አይቻለሁ.....»

«አይደረግም!» አሉ ። ፊታውራሪ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው በእጃቸው የያዙትን ደብዳቤ ትኩር ብለው እየተመለከቱ ።

«ስሟም ሽታዬ ይባላል ። ሴትኛ አዳሪ ነች አሉ»

ፊታውራሪ በእጃቸው የያዙትን ደብዳቤ በማጭቀሱ ጥለው ሲያበቁ የሰው ልብ እንደመፅሀፍ ተገልጦ ላይ ነበብ! ብለው ዝም አሉ ። አይኖቻቸው ደም ጉርሰው እሳት የሚተፉ መሰሉ ።

«እስካሁን አልነገርኩትም እንጂ ሌላም ጉድ አለ ። እርስዎ እንደሚያስቡት አይናለም ጧት በማለዳ እየተነሳች የምትሄደው ወደ ቤተክርስቲያን አይደለም.....»

«ታዲያ ወዴት ነው?» አሉ መምሩ ላይ አፍጥጠው ።

«በጧት እየተነሳች የምትሄደው ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ነው»

«ምን ልትሰራ?»

«እረ የሚገርም ነው ። ግድግዳውን በጉንጮች እየዳሰሰች ፤ በጥፍሮቿ እየቧጠጠች ፤ ትሳለመዋለች እንደ ቤተክርስቲያን ። እጆቿን ወደሰማይ እየዘረጋች ትማለደዋለች — እንደፈጣሪ»

«ትምህርት ቤቱን?»

«እንደ ቤተክርስቲያን? ተለክፋለች ። ሰው ባዶ ድንጋይ ሄዶ ከተሳለመ የጤንነት አይደለም ። ወደ ጠበል መውሰድ ያስፈልጋል — ጋኔኑ ጨርሶ ክንፉን ሳይዘረጋ ባት» አሉ መምሩ ፤ ባንድ ትንፋሽ በሆዳቸው የያዙትን ቶሎ ለማውጣት የፈለጉ ይመስል ።

ፊታውራሪ ተካ አንገታቸውን በሀዘን ወደመሬት ደፍተው ተቦማጭቆ ከፊታቸው የተበተነውን ደብዳቤ በአይናቸው እየቆጠሩ «ልጄን የለከፍኳት እኔ ነኝ — ጋኔን አይደለም ። በእጩይታ ወደመቃብሬ እንዳልሄድ — የማታ ማታ ሀዘን አጥንት የሚሰብር — መቃብር የገባ ምንኛ አረፈ? ሰላም — ፀጥታ — የልጅ ልቅሶ የማይሰማበት.....»

መምሬ መሀሪ ከተቀመጡበት ተነስተው በመስቀላቸው አራቱን ማእዘናት እያማተቡ «በእልቂይቱ ማርያም እንዲህ አይዘኑ ። እርሷ ምንም የለባትም ። ትንሽ ጠበል ነው የሚያድናት ።»

ፊታውራሪ የመምሬ መሀሪን ምክር የሰሙ አይመስሉም ። አቀርቅረው «መቃብር — የልጅ ልቅሶ የማይሰማበት አለም — ያመኑት የማይከዳበት አለም — የጊዜ እግረ — መቅ.....ስንሰለት..... ቀጠሮ የሌለበት ከጊዜ ውጪ የሚኮንበት አለም — ዘለአለማዊ ። ይናፍቃል አንዳንዴ የመቃብር አለም — የአፈር ትራስ — ጥቁር አፈር.....»

«እኔ እንዲህ አይበሉ ። ፊትዎን በየም በፀሎት ወደ ፈጣሪዎ ይመልሱ ። እድሜን ከሸበት ጋር የሰጠዎት ፈጣሪ ምስጋናው ይህ አይደለም.....»

«እህህ ብቻ ሆኖ ቀረ የማታ እድሌ ። እጩ በምልበት ሰአት ሀዘን — ታፍሬ በምከበርበት ሰአት ውርደት — ድንጋይም ይሸብታል ሲሻግት — ምንኛ ይናፍቃል የመቃብር አለም — የአፈር ቡሉኮ — የድንጋይ ትራስ.....»

«ምንነው ፊታውራሪ — የእርሱም የመንፈስ ብርታት የሚታወቀው በመከራ ጊዜ ነበር.....ስንቱን መከራ በትእግስት በቆራጥነት አሳልፈው አሁን ለትንሹ ነገር ለምን እንዲህ ተስፋ ይቆርጣሉ? ልጅቷ እንደሆነች በጠበል ትድናለች ። እድሜዋም ገና ነው ። እርሱም ቢሆን የእጁን ዋጋ ያገኛል ። እርሱ በበደለ እርስዎ ምናለብዎት?» — የመምሩ መስቀል እንደተደገነ ነው ። በግራ እጃቸው ነጭ ጭራ ይዘዋል — ዝንብ ቢኖርም ባይኖርም ሁልጊዜ ስራ የማትፈታ ።

ፊታውራሪ ከተቀመጡበት ተነስተው እየተንጉራደዱ ፤ «ለፈትነኝ ነው ይህን ጉድ ባንዴ አምጥቶ የከመረብኝ ። እንደኢየብ ሰውነቴ አይቁሰል እንጂ በልጄ ሀዘን ልቤ ቆስሏል ። እንደቶማስ ያመንኩትን ሰው መንፈሴ አልጠናብሎ ይከዳል ። ግን ሆዴ እሼ አይልም ። ልጄም በሊጋ እድሜዋ እንደራሄል — እንደኢላጦስ ከደሙ ንፁህ ነኝ አልል ነገር! እጄ ንፁህ ነው ይለኛል ። ልቤ የሀንሰ መጥምቁ እንደጮኸበት ምድረበዳ — ያሳደግሁት ልጄ ቶሎሳም ሀዲስ ከተያዘበት ቀን ጀምሮ ጤና የለውም ። ከመሬት ተነስቶ ይባንናል ። እንቅልፍ የለውም ። እዚህ ላይ ያመኛል ብሎ አይናገርም — መተከዝ ፤ አይኑ እያየ መባነን ብቻ.....» ።

«ልክፍት እንደሆነ — ወደ ጠበል መውሰድ ነው ። እኔ ዘንድ ና ብለው ሸሸኝ ። መስቀል ሲያይ ይበረግጋል ። ይህ ራሱ ለመለከፉ አንድ ምልክት ነው ። በቤቱ የመጣውን ቁጣ እንዲመልስልኝ እግዚአማላት ነው ። ማማረር አይገባም.....»

ከፊታውራሪ አያና መቃብር ላይ ገረጹ የፈረከሰችው ድስት ከፊታቸው መጥቶ ተደቀነ ።

ከፍተኛ ድካም ።

7A #

የገል ስባሪ ። ህይወት ።

በአለተ አርብ — እንደ ክርስቶስ ። እኩለ ቀን ሆኗል ።
ከጠራው ሰማይ እምብርት ላይ የተንጠለጠለች የምትመ
ስል ፀሀይ በጨረሮቿ ወስፊ በቀጥታ አናት ትወጋለች ።
ጥላው በየሰዉ እግር ስር ጥቁር ኩሬዎች አብጅቷል ።

ወበቅ ። አዲራ ። ላብ ። አዲራና ላብ ። ወበቅ ።
ሁልቁ መሳፍርት የሌለው ህዝብ — ጃንጥላዎች — ቀይ
ሻሽ — ነጭ ሻሽ — ጐፈሬ — ሹሩብ ፤ ሳዱላ — ጋሜ —
በያይነቱ ። ትልቅ የደራ ገበያ መስሏል ። ግን ህዝቡ የሚ
ገበያየው ነገር የለም ። ከሩቅ እንደሚሰማ የንብ መንጋ
እያመመ ወደላይ አንጋጦ ለሰው መስቀያ ማለዳ በጠዋት
የተበጀውን ቁሞ ከመመልከት በቀር ። ሁሉም ያችን
ደቂቃ ይጠብቃል ። ነጋሪት ተጐሽሞ ከተት የታወጀ

ይመስል በእግር ፤ በፈረስ ፤ በበቅሎ ገና የሚመጡ ሰዎች
ይታያሉ—ወደገበያው ቦታ ። በብዙ ምንጮችና ድንገተኛ
ጉርፎች መመገብ እንደጀመረ እንደከረምት ሀይቅ የሰ
ንበተ ጉዳ ገበያ በህዝብ ብዛት እየሰፋ — እየሰፋ ይሄ
ዳል — በየደቂቃው — ዘግይተው የደረሱት ሰዎች የመስ
ቀያው እንጨት ካለበት ቦታ እየራቁ — እየራቁ — ተን
ጠራርተው ከሩቅ ለማየት እንኳ እያቃታቸው ። ወበቅ ።
አቧራ ። ላብ ። አቧራና ላብ ። ወበቅ ። ግፊያ ። የሰው
ነጭ — ትርምስ — ሰው በሰው ላይ ተደራርቦ — ስጋ
እንዳየ ጉንዳን ።

እንድ ወንጀለኛ በአደባባይ እንዲሰቀል የሚደረገው ለሌላው መቀጣጫ እንዲሆን ታስቦ ቢሆንም፤ በሰንበተ ጉዳ ገበያ በተሰበሰበው ህዝብ ፊት ላይ የሚነበብ ነገር ቢኖር ፤ ድንቅ ትርኢት ተመልክቶ ለመደሰት የመጣ ህዝብ ስሜት አይነት ነው ።

በአደባባይ በገመድ ጫፍ ተንጠልጥሎ ላንድ ሴኮን ድም ብትሆን ለመኖር በከንቱ የሚፈራገጥ ሰው ከማየት የበለጠ ብርቅ የህይወት ድራማ ምናለ? ደስታ የሚገኘው አስቂኝ ትርኢት በማየት ብቻ ሳይሆን ፤ የሚያሳዝነውንና ህሊና የሚሰቀጥጠውንም ጭምር በማየት ስለሆነ ፤ ወንጀለኛ በአደባባይ ተሰቅሎ እንዲሞት በተደረገ ቁጥር ተመልካቹ ሀዝብ ድራማው እንዲያስተላልፍ ከታሰበው መልእክት ይልቅ ከትርኢቱ ውበት ላይ ያተኩራል ። ይህም በመሆኑ ፤ በአደባባይ እንዲሰቀሉ የሚደረጉት ወንጀለኞች ሲፈሩ ሀዘንን ፤ የቆራጥነት ስሜት ሲያሳዩ የሞራል ድጋፍን ከሀዝቡ ያገኛሉ — መድረክ ላይ እንደሚታዩ መሪ ተዋንያን ። ከዚያ ከዚያች ደቂቃ ወይም ሴኮንድ በሁዋላ ተመል

ካቼ ህዝብ አዩ ምን የሞተ ነው! ሽንቱን ለቀቀውኮ — አስታወከው — ከፍርሀቱ ብዛት..... እያሉ በመታዘብ ፤ ወይም ወንድ ነው — ጀግና — ልበሙሉ — ገመዱን ራሱ ካንገቱ አጥልቋት ተወረወረኮ እያሉ በማድነቅ ፤ ወይም ሲመጣ በፋከራው ብቻ አንድ ሰራዊት ይፈታ ነበር — ግን ምን ይሆናል — በመጨረሻ እንዲያ ተልፈ ስፍሶ — ሬሳውኮ ነው የተሰቀለው..... እያሉ በማዘን ፤ የወንጀለኛውን ባህርይ ፤ ማንነቱንና የፈፀመውን ወንጀል በመመርመር በተመለከቱት ተደስተው ከመመለስ ሌላ ፤ ነግ በኔ የሚል ትምህርት ቀስመው የተመለሱበት ጊዜ ይኖር ይሆን? — ከክርስቶስ ስቅለት ጀምሮ? ተጀምሮ ከፍፃሜ ሳይደርስ ከቆመው ትምህርት ቤት ራት ለፊት በሰንበተ ጉዳ ገበያ የተሰበሰበውም ህዝብ ፤ የሀዲስ ሳህሌ ባህርይ ከየትኛው ወገን ይሆን? በፍርሀት ይልፈሰፈስ ይሆን? ይፎክር ይሆን? የርግማን ናዳ ያወርድ ይሆን? ቆራጥ ይሆን — ገመዱን ካንገቱ በገዛ እጁ የሚያጠልቅ? ወይስ ፀሎተኛ — የአለምን አራቱን ማእዘናት እየዞረ የሚሳ ለም? እያለ ነበር የዛቺን ደቂቃ ድራማ በናፍቆት የሚጠ ባበቀው — ትእግስቱ አልቆ ።

ሀዲስ የፈጥኝ እንደታሰረ በፖሊሶች ታጅቦ መጥቶ ከመሰቀያው ስር ከቆመው በርሜል ላይ በፖሊሶቹ አማ ካይነት እንደወጣ ወደአንዱ ፖሊስ ዞሮ እጄ እንደታሰረ አትሰቀሉኝ ፤ የመጨረሻ ልመናዬ ይሄው ነው ይለዋል ። ፖሊሶቹ ሕርስ በርሳቸው ክርክር እንደጀመሩ አይኖቹን ወደ ህዝቡ አዞረ — ለድራማ የተዘጋጀ ህዝብ — እልልታው ካንድ በኩል ይቀልጣል ። ከመሰቀያው ቦታ ትንሽ ራቅ ብላ አይናለም በነጭ ረጅም ቀሚስ አጊጣ ፤ ረጅም ጠጉ

ሮቿን ለቃ ፤ እጆቿን ወደሰማይ ዘርግታ ፤ እንባ የሚያን ዠረዥሩትን አይኖቿን ከሰማይ ላይ ተክላ ቆማለች — እንደሀውልት ቁሞ የቀረውን ትምህርት ቤት ወደሁዋላ ዙሮ ላንዳፍታ ትክ ብሎ ተመለከተው ። አይናለምና ትምህርት ቤቱ ሲዋሀዱ በአሳቡ ታየው ። እርሷ ወዳለችበት ተመልሶ ሲዞር ከቦታው አጣት ።

እጁ ተፈታ ።

ህዝቡ በአንድ ድምፅ እንደገባ ወንዝ ጁጁቱ እያስ ተጋባ ፤ እንደእጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ! እንደእጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ..... እያለ ሲጮህበት አሳቡ ሺህ ዘመናት ወደሁዋላ ተጉዞ ክርስቶስ ከተሰቀለበት እለት — እለተ አርብ — ላይ አረፈ ።

ስቀለው! ስቀለው!.....

ጲላጦስም እጁን ታጠበ ።

ሀዲስም እጆቹን እንደባእድ ቆጠራቸው ። ሀይወቱን ለማዳን እንዳይከላከልባቸው ቃል ገብቷልና! እጆቹም እንደጲላጦስ ከደሙ ጉፁህ ነን በማለት ሲደነዝዙ ተሰማው ። እጁን ወደፈታለት ፖሊስ ዞሮ ከዚያ ጥቁር አፈር — ጥቁር ድንግል አፈር ቆንጥረህ አቅምሰኝ ብሎ ለመነ ።

መሬት ነህና ወደመሬትም ትመለሳለህ እንዲሉ?

አይደለም

ታዲያ ጥቁር አፈር ለምን?

የኔ ስጋ ወደሙ ጥቁር አፈር ነው ። ባክህ ቆንጥረህ አቅምሰኝ ። ስጋ ወደሙ ።

ጥቁሩን አፈር ቆንጥሮ ያቀምስዋል ፖሊሱ ስህዲስም ጥቁሩን አፈር አጣጥሞ ይውጣል ። አይናለምን በአይኖቹ ይፈልጋታል ። የለችም ። አዲሱን ትምህርት ቤት ለመጪ ረሻ ጊዜ ላንዳፍታ ይመለከትና ወደገመደ ቀና ይላል—

ከጥቁር አፈር ወደጥቁር አፈር ። የህይወት ኡደት—
ይህ ሞት አይባልም ። ለኔ ። እንደገና ሳብብ ይታየኛል ።
ይህ ጥቁር አፈር — ይህ ስጋ ወደሙ — ይህ ቤዛ ። አንድ
ነበርን ። አንድ እንሆናለን — እንደገና ። እትብቱ ወደተ
ቀበረበት ጥቁር አፈር ትንሽ ጉዞ — ያለስንቅ ። እት
ብቱን ፍለጋ ።

ሰቀለው! ሰቀለው!.....

እንደ እጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ! እንደ እጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ..... ትቀበላለህ.....

ገመዲ ካንገቲ እንድትጠልቅ ተደርጋ የቆመበት በር ሚል ከእግሩ ስር ተገፍቶ እንደወደቀ ፤ ደንዝዘው የነበሩት እጆቹ አላስቸል ብሏቸው ከገመዲ ጋር መታገል ሲጀምሩ..... ሀዲስ ባንኖ ከእንቅልፉ ይነቃል ። እጆቹ ከጉሮሮው ላይ ተጠምጥመው ነበር ።

በእንቅልፍ ልቡ እየተፈራገጠ ሲያገራ የሰሙት ካጠ
ገቡ የተጉት አንዳንድ እስረኞች ይነቃሉ። «ምንነው?
ደህና?» ይለዋል አንዱ በጉረና ድምፅ።

«መጥፎ ህልም አይቹ ነው ፤ ደህና ነኝ» ብሎ ይመልስሏል ፤ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠና እጆቹን በጭለማው ለማየት እየሞከረ ።

«የመጥፎ ህልም ትርጉሙ ጥሩ ነው ይላሉ» ብሎት ከአባራው ውስጥ እንደ እቃ ጥቅልል ብሎ ይተኛል የተ

ራበው አንጀቱ እያገረመረመ ። ሀዲስ ለመተኛት ይሞክረዋል ። ግን አይሆንለትም ። ሀላፊው ይዘገንናዋል ።

መሬትን ከሰማይ የሚደባልቅ ዝናብ ይወርዳል — አልፎ አልፎ መብረቅ እየቀላቀለ — ሰማይ በቁጣ እያተረመረመ ። የታሰሩበት ደሳለኝ ጉጂ ዝናብ ታንጣጥባለች ። የአፈሩ ሽታ ከእስረኞቹ ጠረን ጋር እየተቀላቀለ ክፍሏን ማወድ ይጀምራል.....እና ያስታውሳል ። መቆም አቅቷት ከጉንና ከጉኗ በምስሶ ተደግፋ ቀኗን እንዲያራዝምላት በማጉንበስ ፀሎት የምታደርግ — የሳር ጉጂ — የሚተኙበትን አልጋ ፤ ያገኙትን የሚያበስሉበትን ምድጃ ፤ ያላቸውን ንብረት በሙሉ የሚያገኙበትን ጓዳ ሁሉንም በአንድነት እንደሌላ ሰልቻ አምቃ የያዘች ፤ ከእናቱ ጋር ገብቶ ሲተኛባት የምትሞቀው የህፃንነት ዘመን ትንሽ አለም ። ዝናብ በሚያንጣጥብበት ትይዩ እናቱ የሚደቅኑት ሳፋ ከነጠብጣቦቹ ጋራ እየተነጋገረ የሚሰጠው ድምፅ ከጆሮዎቹ መጥቶ ያስተጋባል ። እና ፤ ሀዘን በተመላበት ልብ የእናቱ ሻካራ እጆች እየደባበሱት ይሰጡት የነበሩትን የህይወት ዋስትና ያስታውሰዋል ።

ሀዲስ አባቱን በዝና እንጂ ፤ በመክል አያውቃቸውም ። አባቱ የሞቱት ገና ጡት በሚጠባበቅ ወቅት ነበር ። አባቱ ሲሞቱ የተውለት ቅርስ ከጉጆዋ ግድግዳ ላይ እንደጌጥ ተንጠልጥሎ የሚኖር ፤ ከጊዜ ብዛት ማህደሩ በጥቀርሻ የጠቆረ አንድ ትልቅ ዳዊት ብቻ ነበር ። ሀዲስ ግን መንደር እየሄደ አማርኛ በሚማርበት ዘመን ሁሉ ተጠቅሞበት አያውቅም ። መምሪ ሳህሌ በህይወት በነበሩበት ዘመን ዳዊታቸውን ከጉያቸው ፤ መስቀላቸውን

ከእጃቸው አይለዩም ነበር ይባላል ። በኑዛዜአቸው መሰረት መስቀሉን ከደረታቸው ላይ እንደያዙ ከልደታ ማርያም ጓሮ ተቀበሩ ። አባቱ ከሞቱ ወዲህ እናቱ ሌላ ተስፋ ስላልነበራቸው ፤ ሀዲስ ትምህርት ቤት ውሎ በተመለሰ ቁጥር «ልጄ — እጅህ እንዳይዝግ ብትሰራበትሰ — የድሀ እንጀራ እጁና ትከሻው ናቸው» ይሉታል ። ጭራሮና ቅጠል ለቀማ ወደጓሮ ይዞራል ። እንጀራ ይሁን ጥሬ ፤ ያገኘውን ከእናቱ ጋራ ተካፍሎ ሲያበቃ ፤ እናቱ ፤ ልትወድም የደረሰችውን እሳት እየቆሰቆሱ ፤ «ሰርቶ የሚያበላህ ፤ ቆርሶ የሚያጉርስህ ፤ ከጠላት ተከላክሎ የሚያስጥልህ እጅ ለሰጠህ አምላክ ምስጋና አድርስህ ተኛ» ይሉታል እሳቷ እስክትወድም ድረስ ሲነጋ ምኑን ከምን አድርገው ቀኑን እንደሚያሳልፉት እያሰቡ ። ከቀን ወደቀን መራመድ — ይሄው ነበር ትልቁ አሳባቸው — አንዳንዴ መሸቶ መንጋቱን እየጠሉ — ግን ለአንዱ ልጃቸው የነበራቸው ፍቅር ብርታት እየሰጣቸው ሲኖሩ ሀዲስ የአስራ ሁለተኛ ክፍል ትምህርቱን በማእረግ አልፎ ፤ አንድ ወር ስራ ፍለጋ ሲንከራተት ከቆየ በሁዋላ ፤ መጠነኛ ስራ ማግኘቱን ሲነግራቸው ልቡ እየፈነደቀ ፤ በወር መጨረሻ ላይ ደመወዙን ሲያገኝ ለእናቱ የሚያደርገውን እያሰበ ከቤት ሲደርስ ከመጠን በላይ ደክመው ያገኛቸዋል ። የተነጋገሩትን አንድባንድ ያስታውሳል ፡—

«ምን ነው እማዬ?»

«ደክምኩ ልጄ!»

«ስራ አገኘሁኩ»

«እጅ እጅህን ስጠብቅ ኖርኩ ። እጆቻህ ጡቶቼን ይዘው መጥባት ከጀመርክ ጊዜ አንስቶ የምሽት ቀን አለ

ኛታዎቼ እላቸው ነበር ። ደክምኩ ልጄ ። በቃኝ መስለኝ.....»

«እማዬ — ደርሼልሻለሁኩ»

«እኔ ግን አልደረስኩብህም»

«እማዬ!»

«የነካሽው ነገር ሁሉ ይለምልም ። እጅህ ርጥብ ይሁን ። የእግዜር ትንሽ እጅ ይሁን ። በጅህ ክፉ አትሰራ ። ለራስህ ብቻ አትቆረሰበት ። ለሌላም በረከት አድርገው ።» የመጨረሻ ቃላቸው ነበር ።

ሀዲስ በከባድ ሀዘን ተውጦ ፤ ራሱንና ፈጣሪውን እያማረረ ፤ እናቱ ሲጠባበቁቸው የኖሩትን እጆቹን እየረገመ ፤ ሁለት ወር ያህል ከአዲሱ ስራው ላይ ከቆየ በሁዋላ ፤ ባጠራቀመው ገንዘብ የእናቱን ቤት በማሳደስ በአስራ አምስት ብር አከራይቶ ፤ በተረፈው ገንዘብ አዲስ ልብሶችና ማማ ገዝቶ ትምህርቱን ለመቀጠል ከቀዳማዊ ሀይለስላሴ ዩኒቨርሲቲ ገባ ። እናቱን ያልረዱትን እጆቹን ለአገሩ — ለኢትዮጵያ እናቱ — ለማዋል የቆረጠው ያኔ ነበር ። የሚሰራ እጅ ለኢትዮጵያ ስረየት መሆኑን አዘወትሮ ስለሚናገር የትምህርት ቤት ጓደኞቹ የእጅ ፈላስፋ እያሉ እንደቀልድ አድርገው ይላለቁበት ነበር ።

እግዜር ሁለት እጆች የሰጠን እንድንሰራባቸው ነው ። አእምሮ ያሰበውን ፤ ያንን ስራ ላይ እጅ ማዋል አለበት ። በእጅ አማካይነት በስራ ያልተገለጠ አሳብ የማይታይ ፤ የጋን መብራት ሆኖ ይቀራል ። ርግጥ አለም በአሳብ ባህር የሚዋጉ መለኮት የሚታያቸው ሰዎች ያስፈልጓታል ። አለ እነርሱ ወደፊት ልትራመድ አትችልም ። ይሁን እንጂ ፤ የአክሱም ሀውልቶችና የላሊበላ አብያተ

ክርስቲያናት የታነፁት በህልም ብቻ አይደለም ። በእጅ ነው ። የፖለቲካ ፍልስፍናን በመለፈፍ ብቻ ኢትዮጵያን እናሻሽላለን ማለት ዘበት ነው ። የመንፈስ ደካማነት ምልክት ሊሆን ይችላል ። ምላሱን ከማወናጨፍ ይልቅ እጅን ለትንሽ ስራ መዘርጋት የበለጠ ወኔን ፤ ቆራጥነትንና መስዋእትነትን ይጠይቃል..... እያለ ከጓደኞቹ ጋር ከመከራከር ቦዝኖ አያውቅም ።

እጅ እጅ አልክ ይሉታል ተናግሮ በጨረሰ ቁጥር ። አዲስ ሀይማኖት ነውኩ.....የኢትዮጵያ ስረየት ይለው የለም እንዴ! እጅ ቤዛ ሲሆን በክርስቶስ ምትክ ። አዲስ ሀይማኖት ነው — ጋሪውን ከፈረሱ የሚያስቀድም ሀይማኖት — እጅን የሚያንቀሳቅሰው አእምሮ እንዳልሆነ ሁሉ..... ይሉታል ፤ እየተሳሳቁበት ።

የለምኮ! አእምሮን የሚመራው እጅ ነው ማለቱ አይደለም ። እጅ ለስራ እንዲቃጣ የማያደርግ አእምሮ ህሊና — ቢስ ነው ለማለት ነው..... ብሎ ክርክር ሲጀምር ጥለውት ይሄዳሉ ። አያዳምጡትም ። እርሱም ቢሆን ከመናገር ሌላ እጁን በስራ ፈትኖ አለማወቁን እየተገነዘበው በመሄዱ ከጊዜ በሁዋላ የህሊና ግጭት አድርበት ያስጨንቀው ነበር ።

ሀዲስ — በእጅ ማምለክህን ተውከው እንዴ? — ብዙዎቹ የሚያቀርቡለት ጥያቄ ነበር ።

በስራ የማይገልጡትን መናገር ምላሱን ማባለግ ነው ። የባለገች ምላስ ህሊና ላይ ታምሳሌች ። እምነትና ድርጊት ከተለያዩ ምስራው በምስጥ እንደተበላ ቤት መዛግ ከዚያም መፍረስ ይመጣል — ወና ቤት መሆን ። ግን..... አዎን.....ሰውን ሰው የሚያሰኘው በአሳብ ፀንቶ እምነ

ትን ከድርጊት ጋር ማስተባበር መሆኑን ስንቶቻችን እናውቃለን? እምነቱ ከድርጊቱ የተለየ ሰው ወኔ የለውም — ውሸት — ስብቀት ሀሜት — ተደልሎ — መደለል የግል ምልክቱ ናቸው ። አድር ባይ ፤ ጨዋ መሳይ በሸንጎ ይሆናል ። ሆኖም ነው ። ምቹትን ያመልካል ። ምቹቱን ለመጠበቅ ሲል መሳሪያ ይሆናል ። ከኢትዮጵያ ጥቅሙን ያስቀድማል ። ግን በአፉ ፤ ህሊናው ላይ ባመፀች ምላሱ ፤ በደል ፤ ጥቃት ፤ ፍትህ እያለ መጭሁ አይቀርም ። እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች እየበዙ በሄዱ ቁጥር ፍትህ ትላላ ለች ። መተማመን ጠፍቶ ጥርጣሬ ያይላል ፤ ሀብረት ጠፍቶ በየአግጣጫው ማፈንገጥ ይነግሳል ። እምነት ትጠፋለች ። እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች ለማንኛውም ጥቃት ምንኛ ምቹ ይሆኑ! እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች እኛው ነን — እኔ — አንተ ። ስለዚህ ፤ የሌባ ጣታችንን ወደ ሌላ ከመጠቆም ፤ ወደኛው መልሰን ፤ ራሳችንን በአይነ ህሊናችን እንመልከት ። መሻሻል ያስፈልገናል ግን መሻሻል ሲባል የሚጀመረው በያንዳንዱ አእምሮ ውስጥ መሆን አለበት — አለዚያ መሻሻል በተለይ በባእድ አሳብ ላይ የተመሰረተ መሻሻል ትርጉም አይኖረውም ። ድራቶ ይሆናል ። እውነተኛ መሻሻል ከያንዳንዱ አእምሮ ውስጥ መመንጨት አለበት —

—ዝምታ ።

የጓደኞቹ ዝምታ ራሱን መልሶ እንዲጠራጠር ያደርገው ነበር ። ራሱን በተጠራጠረ ቁጥር የእናቱ ድምፅ ከጀሮው ውስጥ መጥቶ ያስተጋባል ።

ወደሱጴ ቦሮ መጭቶ የአዲሱን ትምህርት ቤት ስራ ከጀመረ ወዲህ እጆቹ ከስራ ላይ ውለው ፤ አሳቡና ድርጊቱ

ተገናኝተው በማየቱ እምነቱ እየጠነከረ ሀይወቱ አዲስ ትርጉም እያገኘች ፤ ከትምህርቱ ቤት ህንፃ ጋር እያደጉ ፤ ቁመትና ወርድ እየጨመሩ ይሄዱ ነበር ። ከትምህርት ቤቱ የተለየ ሀይወት እንዳልነበረው አድርጎ ነበር ህልውናውን የሚመለከተው ። በአሳቡ አይናለምም ብትሆን ከትምህርት ቤቱ የተለየ ግላዊ ህልውና የላትም ። አሁን ግን.....አዎን.....እጆቹ ታስረዋል ። የትምህርት ቤቱ ስራ ቆሟል ። የአይናለም ፍቅር በጅምር ቀርቷል ። ሀይወቱም አብራ የቆመች መስላ ነበር የምትታየው ። የወፎቹ ዝማሬ ንጋትን ቢያበስርም ፤ የቀኑን መጥቶ መሄድ ከማየት ሌላ የሚጠብቀው ነገር ስላልነበረ ከያንዳንዱ ቀን ጋር አብሮ የሚወለደው የህልውና ተስፋ መጥቶ መንፈሱ እንዲነቃቃ አላደረገውም ። ካለፉት አስር ቀኖች የተለየ ቀን መስሎ አልታየውም ። እንዳለፉት አስር ቀኖች ሁሉ ምንም ተስፋ ያልተመረከዘ ፤ ያለትርጉም እንደ መጣኛ ተዘርግቶ የሚገባት ረጅም ቀን መስሎት ነበር ። እንቅልፍ ሳይኳልባቸው ያደሩትን አይኖቹን ጨፍኖ ፤ የሳር ፍራሹ ላይ በመገላበጥ ፤ ሌሊት ከእንቅልፉ አባንኖ የቀሰቀሰው ቅዠት ወደእውነት ተለውጦ ምንነው ከዚህ ገድሎ ከማይገድል ፤ ሽሮ ከማይሽር የቁም ፤ የቀስታ ሞት በገላገለኝ እያለ በልቡ በመመኘት ፤ በየቀዳዳው እያሰረገች ለምትገባው የጧት ጨረር ጀርባውን ሰጠ ። ወደሱጴ ቦሮ የመጣበትን ቀን ለመርገም ጊዜ አላገኘም ። ወዲያውኑ ተረኛ ፖሊስ መጥቶ ለእዳሪ እንዲወጡ አዘዛቸው ። ሌላ እድል እንደማያገኙ ያውቃሉና ሁሉም ተነሱ ። ሀዲስም ያለውዴታው ተነሳ ። እዳሪ ወጥተው ሲመለሱ ሀዲስ ወደቢሮ ተጠራ ። እንደሌላው ጊዜ ሁሉ ለተለመደው መስቀለኛ ጥያቄ መስሎት ተበሳጩ ።

ከቢሮ ሲገባ ሽታዬን በማየቱ ልቡ ደነገጠ ። ቶሎ ብላ ፈቷን አዞረችበት ። እርሱን ለማነጋገር ፈቃደኛ አለመሆኗን በሁኔታዋ ስለገለጠችለት ሊያነጋግራት አልሞከረም ። አንገቱን ደፍቶ ዝም ብሎ ቆመ — ምን እግር እንደጣላት በልቡ እያሰላሰለ ። የጣቢያው አዛዥ «ይህን ሰው ታውቁዋለሽ?» ብሎ በጠየቃት ጊዜ ነበር አንገቱን ቀና ያደረገውና አይኖቻቸው የተጋጩት ።

«አዎን — አውቀዋለሁ — ሀዲስ ሳህሌ ይባላል» — ባገር ልብስ አሸብርቃለች ። ጆሮዎቿ ላይ የሚታዩት የወርቅ ጉትቻዎች ፤ የእጆቿ አምባሮች ፤ ከአጎጦጎጦጤ ጡቶቿ መሀል የተጋደመው ትልቅ የወርቅ መስቀል በመስኮት የገባችውን ጨረር እየተቀበሉ መልሰው በማንፀባረቅ ይንቦገቦጋሉ ። ውበት የጨመረች መስላ ታየችው ። በአይኖቿ ውስጥ የተመለከተውን ጥላቻ ግን አልወደደም ።

«ምንሽ ነው?»

«ምኔም አይደለም።»

«አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰው የገደለው ማን ነው?»

«እርሱ ነው ። ከመጠጥ ቤት አምሽተው ሲመጡ ከትምህርት ቤቱ አጥር ስር ጠብቋቸው በሽጉጥ ተኩሶ ሲገድላቸው በአይኔ አይቻለሁ ። እርሱ ግን አላየኝም.....»

«አንቺ በዚያን ሰዓት ምን ታደርጊ ነበር?»

«ከአባ ጫፊ ዘንድ ወዳጄ ላይ ቆይቼ ወደቤቴ ስሄድ ነበር.....»

ሀዲስ በድንገት በላቅ ፈነዳ ። ሳቁን ለማቆም አልቻለም ። ከሳቁ ብዛት የተነሳ እንባ ይወርደው ነበር ።

«ያለበትን የነገሩት ሰው የኮረኮሩትን ያህል ይሰቃል ይላሉ አበው ሲተርቱ ። እንዳጋጣሚ ሆኖ በያመቱ በክረምት ወራት ከአዲስ አበባ መጥተው እዚህ የሚያስችሉት የከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች ሰሞኑን ሰራቸውን ጀምረዋል ። እነርሱ የበለጠ ያስቁህ ይሆናል!» አለው የጣቢያው አዛዥ ድምፁን ከሀዲስ ሳቅ በላይ ከፍ አድርጎ ።

ሀዲስ ሳቅን አቋርጦ ፤ «የኔ ሞት ደስታ የሚሰጣት ከሆነ ምንኛ ደግ ነው!» አለ በታፈነ ድምፅ ። አልጠላትም ። ይሁዳ መስላ አልታየችውም ። ይልቅ ፤ በእርሱ ላይ ያደረገት ቂም ምን ያህል እንደሆነ በመረዳቱ አዘነ ። ባልሰሩት ሀጢአት መሞት ... ስቀለው ... የእጅህን ዋጋ ታገኛለህ ... ህልሙን አስታወስ ። ክርስቶስ በመስቀል ላይ ተችንክሮ ታየው

የፊታውራሪ አሸከሮች ትንሹም ትልቁም ባልቴቶች እንኳ ሳይቀሩ በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ከአይናለም ጋር በመስለፍ በሰራ ተጠምዶ ዋል ። ንፍሮው ከዚያው ይቀቀላል ፤ ጠላው ከየመንደሩ በገንቦ ፤ በማንቆርቆሪያ ይመጣል ። በገዛ ፈቃዱ የሰራው ተሳታፊ የሚሆነው ህዝብ ከቀን ወደቀን እየጨመረ ይሄድ ነበር ። አይናለም ጠባብ ሱሪ አጥልቃ ፤ ከፊትለፊት የቀሚሷን ማፍ ወደላይ በመቀለስ ከመቀነቷ ጋር አያይዛ እንደወንድ መሰላል ወጥታ በመውረድ ስትሰራ የተመለ

ከታት ሁሉ ሴቷ እንደወንድ ስትሰራ ቆሜ ማየት ለኔ ሞት አይደለም እንዴ? እያለ ነጠላውን ጥሎ ከሰራ መሀል ዘልሎ የሚገባው ሰው ቁጥር በየጊዜው እየጨመረ ይሄ ዳል ። ከቅርብም ሆነ ከሩቅ የሚመጡት ሰዎች በመጀመሪያ አይናለም ስትሰራ ለማየት ነበር ። ዝናዋ በመላ ሱጴ ቦሮ ተናኘ ።

ባሏ ቢታሰር እርሱ የጀመረውን ከፍፃሜ ለማድረስ ሴቷ ልጅ እንደወንድ ታጥቃ ተነሳች እያሉ የሚያደንቋት ቢኖሩም ፤ ሌሎቹ ደግሞ ፤ ሁለት ባሎች አግብታ በመግፋቷ እንደእብደት አድርጓት ነው በማለት ያወሩ ነበር ። ከዚያም አልፈው አባ ጨፌ በፊታውራሪ ተካቤት ላይ ያለው ጥላቻና እርግማን ነው የባላባቱን ልጅ ለድንጋይ ሸክም የዳረጋት በማለት ፊታውራሪ ተካ ከአባ ጨፌ ቤት ወዳጁ እያደሩ ምህረት ይወርድላቸው ዘንድ እንዲማለዱ የሚመኙም ነበሩ ። ነገር ግን ፤ እርሷ ስትሰራ ለማየት ቢመጣም የሰራው ተካፋይ በመሆን እጁን የማይዘረጋ ሰው የለም ።

አይናለም በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ታጥቃ ከተነሳች ቀን ጀምሮ ፤ የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የሰነበተው ቶሎሳም እረፍት ላይ እንደከረመ ሰው በአዲስ ጉልበት ተነስቶ ሲሰራ ላየው ሰው ያስገርም ነበር ። ደከመኝን አያውቅም ። ለእህል እንኳ ጊዜ የለውም ። ከሀዲስና ከአይናለም ጉጉት ይልቅ የእርሱ የበረታ መስሎ ነበር የሚታየው ። የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የከረመ ሰው በድንገት ተነስቶ ያሳማቋረጥ ሲሰራ እየተመለከቱ ይገረሙ ነበር ። ከሰራ የበለጠ መድሀኒት የለም እስከ ማለት ደርሰው ነበር ። ሆኖም በሚሰራበት ወቅት

አንዳንድ ጊዜ ፍዝዝ ብሎ ይቆይና እንደመባነን ሲያደርገው የተመለከቱት ጓደኞቹ ጨርሶ እንዳልተፈወሰ ያውቁ ነበር ። አባ ጩፌ ቤት ወሰደውት እንዲለማመን ለማድረግ ከጓደኞቹ መካከል የተዘጋጁም ነበሩ ። ቶሎሳ ከልጅነቱ ዘመን ጀምሮ የህብረተሰቡን ሀራም ሲዳፈር የቆየ እንደመሆኑ ፤ ከነገ ዛሬ ይቀማል በማለት የሚጠባበቁት ሰዎች ቁጥር ብዙ ነበር ።

የአባ ጩፌ ቤቶች ባሉበት አግጣጫዎች ከመንገድ ዳር የሚቆሉት ድንጋዮች ላይ አላፊ አግዳሚው የሚጥለውን «ገልቻ» ቶሎሳ እየጠበቀ ያላንዳች ፍርሀት ይወስድ ነበር ። እንዲህ አይነቱን ሀራም መንካቱን የሰሙ ወላጆች ልጆቻቸው ከእርሱ ጋር እንዳይውሉ በጥብቅ ይከላከሉ ስለነበረ ቶሎሳ በልጅነቱ ብዙ ጓደኞች አልነበሩትም ። ሆኖም ዝናውን የሰሙ ልጆች ሁሉ ወላጆቻቸውን በመፍራት ባይጠጉትም ፤ ድፍረቱን በመገንዘብ በልባቸው ያደንቁት ነበር ። እረኞች በየሚዳው ያወድሱታል ፤ ልጃገረዶች እንጨት ሰበራ ሲሄዱ ስሙን እየጠሩ ይዘፍናሉ ። ልጃገረዶች ወሀ ለመቅዳት ወይም እንጨት ሰበራ ሄደው ጎረምሳ ሊደፍራቸው የመጣ እንደሆነ «ቶሎሳን እንጠራብሀለን» ቢሉት ዝንጀሮ የማትወጣውን አቀበት ጥሶ ይጠፋ ነበር ይባላል ። ፊታውራሪ ተካና አባ ጩፌ ሆድና ጀርባ ሆነው የቀሩት በቶሎሳ ምክንያት ነው እየተባለ ቢወራም ፤ በሁለቱ መካከል የነበረው ጥላቻ የቆየ ነበር ። ፊታውራሪ ቃልቻ አይወዱም ፤ በቃልቻ አያምኑም ። የአልቄ ማርያምን ቤተክርስቲያን ለማሳካት የተነሳሱበትም ዋናው ምክንያት ሀዝቡ በቃልቻ ላይ ያለውን እምነት ለማስወገድ ነበር ። ግን እንዳሰቡት ሳይሆንላቸው ቀረ ።

አይናለም በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ቆርጣ የተነሳቸው ፤ እንደልማዲ በማለዳ ተነስታ ወደትምህርት ቤቱ በመሄድ ግድግዳውን ይዛ ስታለቅስ ቆይታ ወደ ቤት ለመመለስ በምትጣደፍበት ወቅት «እኔ ከፍፃሜ ለምን አላደርሰውም?» የሚል አሳብ በድንገት ካደረባት በሁዋላ ነበር ። ወደ ቤት ማምራቷን ትታ ወደትምህርት ቤቱ ተመለሰች ። ለጊዜው የምታደርገው ነገር ቢጠፋትም ለብዙ ጊዜ ስታስብ ቆየችና የተበታተነውን እቃ ሰብስባ ማከማቸት ጀመረች ። የአእምሮዋን ጤንነት የተጠራጠሩት አንዳንድ ሰዎች ወደ ፊታውራሪ ቤት ሲሮጡ ፤ ሌሎቹ ደግሞ በማዘን ዝናቡን እየተዳፈሩ ይረዷት ጀምረው ነበር ። ዝናቡ እንዳባራ ፊታውራሪ ሲገሰግሱ ደርሰው ፤ በዝናብ የራሰውን ሰውነቷን እየተመለከቱ «ምን ታደርጊያለሽ?» ብለው መላቅጡን ባጣ ድምፅ ይጠይቋታል ።

ፊቷን ኮስተር አድርጋ «ይህን በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ማድረስ አለብኝ ። ባሌ ከዚህ የበለጠ ደስ የሚያሰኘው ነገር ያለ አይመስለኝም.....» ትላቸዋለች ፤ ከቅንድቦቿ ላይ ዝናቡን እየጠረገች ።

ፊታውራሪ በልባቸው የተሰረፀውን ሀዘን ይሁን ደስታ ለጊዜው ለይተው ባያውቁም አይኖቻቸው እንባያቀርራሉ—

«ታዲያስ ጎበዝ ጊዜ በከንቱ ለምን እናጠፋለን» ብለው ከበቅሎአቸው እንደወረዱ ሁሉም የምንተ እፍረቱን ነጠላውን እየጣለ ከስራው ጋር መያያዝ ይጀምራል ። ቶሎሳም ይህን እንደሰማ ነበር ከተኛበት ተነስቶ የመጣው ።

ፊታውራሪ ተካ የጊዜን ትርጉም ረስተው አይኖቻቸውን ከአድማስ ላይ በማሳረፍ ፤ ያላለፉትን ዘመን ፤ የትናንቱን ዘመን ክብራቸውንና የባላባትነት ስልጣናቸውን እያሰቡ ፤ ምንም የተስፋ ጭላንጭል የማይታይበትን የነገውን ቀን እየጠሉ ፤ በእርሳቸውና በልጃቸው ላይ የደረሰውን ውርደት እያሰላሰሉ በትካዜ ተውጠው ፤ ህይወት ከውስጣቸው ተጨምቃ የደረቀች ይመስል ፤ ቁጭብለው ያልተከዙትን ያህል ፤ ከህዝቡ መሀል እየተንጉራደዱ ፤ የደከመውን ሲያበረታቱና አይዘህ ሲሉ ላያቸው ሰው እንደገና የወጣትነት ጉልበትና መንፈስ የተዘራባቸው ነበር የሚመስሉት ።

«ጉበዝ ጊዜን አታባክኑ — አንድ ጀምበር ላንድ ስራ መሆን አለባት —» ስለሚሉ ስራ ፊትቶ የሚታይ ሰው አልነበረም ። ለሁለት ወር ክረምት ወደየቤታቸው የሄዱትም ተማሪዎች ተመልሰው ፤ በመላላክ ፤ እቃ በማቀበል ፤ በእድሜ ላቅ ያሉትም የታዘዙትን በመስራት ሲያገለግሉ ይውሉ ነበር ። ስራው በመጣደፉ ትምህርት ቤቱ ከፍፃሜ የመድረስ መልክ እየያዘ በሄደ ቁጥር ፤ ከሁሉም ፊት ላይ እንደጧት ጮራ የሚሞቅ ፈገግታ ሲፈነጥቅ ይታይ ነበር ። ወደቀኑ መጨረሻ ላይ ፤ ፀሀይዋ የጋለ አሎሎ መስላ ለጥቂት ጊዜ ከአድማሱ ላይ ተንሳፍፋ ስትጠልቅ ሁሉም ከትምህርት ቤቱ ፊት ለፊት ካለው ድንጋይ ዙሪያ ተቀምጠው ትኩስ ቡና እየጠጡ ቀን ያከናወኑትን ስራ በፍቅር አይን በሚመለከቱበት ወቅት ፤ ፊታውራሪ ተካም ጨለማ እየጋረደው የሚሄደውን የትምህርት ቤቱን ህንፃ ትኩር ብለው እየተመለከቱ

ከቱ ፤ የትምህርት ማስፋፋትን ስራ ቀደም ባለው ዘመን ጀምሮ ብሆን ኖሮ ፤ ስንቱን ሰው ሊቃልቻ ከመስገድ ለማዳን በቻልኩ ነበር እያሉ በልባቸው ያሰላሰላሉ ። የእልቁ ማርያምን ቤተክርስቲያን ቀደም ብለው በማሳነፃቸው የቆማቸው እንዳይመስልባቸው ራሳቸውን በራሳቸው መልሰው በመገሰፅ የሰይጣን ጆሮ አይስማው — በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ብለው ያማትቡና ወደአይናለም መለስ ብለው «ልጄ ከእንግዲህ ወደ ቤታችን አንሄድም ? ከፀሀይዋ ጋር ውለናል ። የእለት ተግባራችንን ፈፅመናል» ይሏታል ። ትምህርት ቤቱን ትኩር ብላ በመመልከት በህሊናዋ ትሰናበተውና ሁሉም ተነስተው ይሄዳሉ ። እስኪነጋ ድረስ ስራው ይናፍቃታል ። በአሳቧ የምትገነባው አዲሱን ትምህርት ቤት ብቻ ሳይሆን ሀዲስንም ጭምር ነበር ። ነጋ አልነጋ እያለች ስታስብ ስለምታድር ገና ወፎች ሳይንጫጩ ትነሳለች ። ቶሎሳ ግን ቀድሟት ስለሚነሳ ተያይዘው ይሄዳሉ ። ካፍያም ሆነ ዝናብ አያግዳቸውም ። ሌሎችም ሰዎች እንኳን ዝናብ አህያ የማይችለው ዶፍ ቢወርድም ከስራ አይቀሩም ። ፊታውራሪ «በገንዘብ ከሚሰሩት ስራ በበጎ ፈቃድ ተነሳስተው የሚፈፅሙት ተግባር የበለጠ ግዴታን ያስከትላል — የህሊና ጉዳይ ነውና!» ማለት የጀመሩትም ህዝቡ በአዋጅ የታዘዘ ይመስል በሰአት ለስራ ተሰልፎ መገኘቱን ከተመለከቱ በሁዋላ ነበር ።

ፊታውራሪ አንድ ቀን ወደመምሬ ፊታቸውን መልሰው «እነዚህ ሰዎች ከጧት እስከ ማታ ካፍያ ፤ ዝናብ ፤ ቁርና ሀሩር ሳይሉ ለድካማቸው ዋጋ ሳይጠይቁ የሚሰ

ሩት ለምን ይመስልዎታል?» ብለው ድንገተኛ ጥያቄ ወረወሩባቸው ።

«እርስዎንና ልጅዎን በመመልከት ነዋ!» በማለት ኮስተር ብለው ባጭሩ መልሱን ሰጡ ። የሰጡት መልስ ፊታውራሪን ያስደሰተ ስለመሰላቸው ፈገግ አሉ ።

«የኔና የልጄ እዚህ መገኘት መነሻ ምክንያት ሊሆን ይችላል ? ነገር ግን ፤ በደፈናው የህዝቡ ምክንያት ይህ ብቻ ነው ለማለት አይቻልም ። የጥረቱና የቆራጥነቱ ምክንያት በዚህ ብቻ ተተርጉሞ የሚቀር አይደለም ። ጠለቅ ያለ ምስጢር ያለው ይመስለኛል ። እንደኔስ ከሆነ ሌላ ፍች አለው ። እንደበቱ ባይናገር በያንዳንዱ ሰው ፊት ላይ ልብ አድርጎ ለተመለከተ በጉልህ ተፅዕኖ ይነበባል ። በገዛ እጃቸው የወደፊት እድላቸውን ለመገንባት የተነሳሱ መስለው ነው የሚታዩኝ ። የወደፊት እድላቸው ከሰማይ እንደመና የማይወርድ መሆኑን የተገነዘቡት መስለው ነው የሚታዩኝ ። በፈጣሪያቸውና በመሪዎቻቸው ላይ ብቻ ተስፋቸውን ጥለው መቀመጥ የማያዋጣ መሆኑ የተከሰተላቸው መስለው ነው የሚታዩኝ ። እግዚር ካልረዱት አይረዳም ። መሪዎችም እንዲሁ ናቸው ። ከመገዛት ራሳቸውን ወደመግዛት ማዘንበል የጀመሩ መስለው ነው የሚታዩኝ ። ራሱን በራሱ መግዛት የጀመረ ህዝብ ትልቅ ህዝብ ነው ። ከፊታቸው ላይ ተፅዕኖ ይታየኛል ። የወደፊት እድሉን ለመጠበቅ ቆርጦ እንድርምጃ የወሰደ ሰው መቆሚያ የለውም ። እንዲህ አይነቱ መንፈስ ከታፈነ ይፈነዳል ። የሚፈነዳ ነገር አግጣጫው አይታወቅም ። መንፈሱን ወደበጎ ዓላማ ካልመሩት — መንገድ ካልቀየሱለት — እያደረ ነቀርሳ — አውሬ — ይሆናል ።

ዳሩ ግን ማንኛውንም ነገር በቀና መንፈስ የማየት ልማድ የለንም ። ቀናው ነገር እንዲጣመም ፤ መልካም መንፈስ ወደጥፋት እንዲያመራ ፤ እውነት ተደብቆ ፤ ተንኮል ፤ ሸርና ሸፍጥ እንዲስፋፋ እናደርጋለን ። በዚህ አካሄድ የትም ልንደርስ አንችልም ። የዚህ ትንሽ ትምህርት ቤት ስራ ፍፃሜ ሌላ ተአምር እንደሚያስከትል ይሰማኛል ። አንዱ ተአምር ወደሌላ ተአምር ማምራት አለበት ። እግዚአብሔር ተአምሩን በመረጣቸው ሰዎች አማካይነት ይገልጣል ። ሰው የእግዚር መሳሪያ ነው እንጂ ምክንያት ሊሆን አይችልም ። በፊት ባለቤቷ ፤ አሁን ደግሞ ልጄ — ልጆቼ — ለዚህ ተአምር መመረጣቸው ነው መንፈሴን ያነቃቃው ። ተስፋዬ እንደገና አንስራርቷል» ካሉ በሁዋላ ትምህርት ቤቱን ትክ ብለው መመልከት እንደጀመሩ ፤ ወደመቱ ስንቅና ቅያሪ ልብስ አስይዘው የላኩት ሰው የሽምጥ እየጋለበ መጥቶ ከፈረሱ በሚያስደንቅ ቅልጥፍና ተወርውሮ እንደወረደ ባንድ ትንፋሽ «ተፈረደበትኮ?» አላቸውና አንድ ደብዳቤ ከደረት ኪሱ አውጥቶ ለአይና ለም ሰጠ ። አይናለም እጆቿ እየተንቀጠቀጡ ተጣጥፎ የመጣውን ደብዳቤ ዘርግታ ማንበብ ጀመረች — «ውድ አይናለም — ከተለያየን ዘመኑ ሩቅ መሰለኝ ። በሰቀቀን የሚያስታውሱት ነገር ጊዜው የመናፈቁን ያህል ይርቃል ። ትምህርት ቤቱን ከፍፃሜ ለማድረስ ታጥቀሽ መነሳትሽን በፃፍሽልኝ ደብዳቤ ገልፀሽልኛል ። ከዚህ የበለጠ ውለታ የለም — ለኔ — ለወገኖችሽ — ለሀገርሽ ። በአሳብ ካንቺ ጋር ሆኜ ስሰራ እውላለሁ ፤ ካንቺ ጋር ስለመጫው ቀን ስራ ሳስብ አድራለሁ ። በመንፈስ ሁልጊዜ ካንቺ ጋር መሆኔ ይሰማኛል.....

አሁን ግን ሲያገናኘን የነበረው የመንፈስ ድልድይ እንኳ ሊቋረጥ ነው ። የሀይወቱ ፅዋ ሞላች መሰለኝ ። የምሞትበትን ቀን ቁጭ ብዬ ከመጠበቅ ሌላ ምንም ለማድረግ አልችልም ። ይግባኝ እንኳ አላልኩም — እንደክርስቶስ ። ለምን? ትይዥ ይሆናል ። መኖርን ጠልቼ አይደለም ። መኖር እፈልጋለሁ ። ካንቺ ጋር ለመሆን እመኛለሁ ። አብረን በእጃችን ትምህርት ቤቱን ከፍፃሜ እንድናደርሰው እመኛለሁ ። ከቀጭን ገመድ ጫፍ የተን ጠለጠለ ሰው እንኳ ላንዲት ሲኮንድም ብትሆን ለመኖር ይፍጨረጨራል ። ሀይወት አትጠገብም ። እንዲያውም ወደመጨረሻው ላይ እየጣፈጠች ትሄድ እንደሆነ አላውቅም ፤ የማየው ነገር ሁሉ ልዩ ደስታ ይሰጠኛል ። የፀሀይ ሙቀት ሰውነቴን ሲዳስሰው ፤ ነፍሴ ከዚህ ቀደም በማታ ውቀው ሀሴት ተውጣ ትፈነድቃለች ፤ ትወራማለች ። ግን ኑሮ በዚህ ሁኔታ ኑሮ መሰላ አትታየኝም ። ስለዚህ ይግባኝ አላልኩም ። ለየትኛው ፍትህ! ግን የማማርረው ሰው የለኝም»

«ምን ፈረዱበት?»

«ሞት ። ወንጀሉን በፈፀመበት ቦታ በሞት እንዲቀጣ ተፈረደበት ። ይግባኝ ጠይቅ ቢባል ሞቼ እገኛለሁ አለ!»

... የፊታውራሪ ፊት ባንድ ጊዜ ገረጣ ። ሁሉም ስራውን ትቶ አቀረቀረ ። አይናለም እንባዋን እያፈሰሰች ደብዳቤውን ማንበብ ትቀጥላለች — «ከመሰልቸትና ከመንገፍገፍ ይግባኝ ያላልኩበት ሌላ ምክንያት አለኝ ። ለኔ ሀይወት ማለት እንቅስቃሴ ነው ። እንቅስቃሴ ድርጊትን ያስከትላል ። ካለእንቅስቃሴ ሀይወት የለኝም ። ድርጊት

አይኖርም ። አለም ትዞራለች ፤ ጨረቃ ትወጣለች — ትገባለች ፤ ከዋክብት ይወጣሉ ይጠፋሉ ። እህል ይዘራል ፤ ይታጨዳል ፤ ይወቃል ፤ ይገባል — እንደገና ይዘራል ። ሰውም ካንቀልባ እስከ ቃሬዛ ባለው ሀይወቱ እንደተጓዘ ነው ። አገርም ብትሆን በየጊዜው ለውጥ ያስፈልጋታል ። ለውጥ የኑሮ ህግ ነው ። ይህን ህግ ካልተከተልን ፍትህ ትቃወሳለች ። እንደፈሳሽ ወሀ መታየት ያለበት የለውጥ ህግ ከተገደበ ወደኩሬነት ተለውጦ ይጠራቀምና ሁዋላ ጤናማ አይሆንም ። ከዚያ በሁዋላ ከኩሬው ለመጠጣት አይቻልም ። በሽታ ይሆናል ። አዎን — ሀይወት የእንቅስቃሴ ሉዊት ነች — ለኔ ። ማንኛውም ፍፃሜ ሌላ መጀመሪያ እንዲኖረው ያስፈልጋል ። እጅና እግሬ ታስሮ የእንቅስቃሴ ሉዊት ከተቋረጠ በሀይወት አለሁ ለማለት አልችልም ። ሞቴን እመርጣለሁ — ምናልባት ሌላ ጉዞ ለመጀመር! ምንም ሳልሰራ ፤ እጅና አእምሮዬ ዝጉ ፤ መንፈሴ ታምቆ ለመኖር አልከጅልም ። ይግባኝ ማለት የአእምሮዬን ጭንቀትና የመንፈሴን መታወክ ማራዘም ይሆናል — ሀይወት የማትጠገብ ብትሆንም ቅሉ»

ፊታውራሪ እንባ አነቃቸው — በታፈነ ድምፅ «ስንቴ ደቂቃ በማትሞላ ጊዜ ውስጥ ፈጣሪን አመስግኜ እንደገና ላማርረው? ሰው ሆኖ መፈጠር ከንቱ» አሉ አንገታቸውን ደፍተው ።

«ገዳዩ እሱ መቼ ሆነና!» አለ ቶሎሳ ፤ ባንድ ፊት ላብ እንደወሀ እየወሰደው ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ብርድ እንደያዘው ሰው እየተንቀጠቀጠ ። ፊታውራሪ አንገታ

ቸውን ቀና አድርገው ፊት ለፊት ተመለከቱት ። አይን ለአይን ተጋፉ ። ከዚያ በፊት ያላሰቡት ነገር መጥቶ ተከሰተላቸው ።

አይናለም እንባዋን በእጅዋ ጠርጋ ማንበቧን ትቀጥላለች — «የፀሀይ ሙቀት ፣ የጨረቃ ድምቀት ፣ የከዋ ክብት ውበት — አዎን — ያንቺ ትንፋሽ — ልትሰጭኝ ስትይ ያልወሰድኩት ፅጌረዳ አበባ — ወግ ሳይደርስኝ ወግ ሳላሳይሽ — ሁሉም ያጓጉኛል ። አንቺ ከቤት እያለሽ ፣ አንቺን ፍለጋ ፣ ራሴን ፍለጋ ከቤት ወጥቼ ፅጌረዳ አበባ ይዘሽ ስትጠብቂኝ ሳልመለስ ቀረሁ ። አይኖችሽ የኔን መመለስ ሲጠብቁ እንደተንከራተቱ ይገባኛል ። በፃፍ ሺልኝ ደብዳቤ ምን ያህል የአእምሮ ጭንቀት እንደደረሰብሽ ገልፀሽልኛል ። ክብርናዋን ቢያጣ ነው ጥፏት የጠፋው — በማለዳ ተነስቶ አይኗን ሳያይ ፣ የፈታውራሪ ጋለሞታ ድርድርንም ገፊ ናት ፣ እናቷን የገፋች ፣ ሁለት ባሎች የገፋች ፣ እያሉ እንዳወሩብሽ ሁሉ ገልፀሽልኛል ። አባቴም ሳይቀሩ ስለንፅህናዬ ተጠራጠሩኝ ስላልሺኝ አዘንኩ ። እንደምታውቂው የሴት ልጅ ክብርና በሀብረተሰባችን ከፍተኛ ዋጋ የሚሰጠው ነገር ነው ። የምስራች ካልተባለ ጥርጣሬ ማስከተሉ አይቀርም ። አባትሽም የተጠራጠሩሽ ለዚህ ነው ። ክብርሽ ክብራቸው ነውና ። ግን ያንን ሁሉ ሹክሹክታ ችለሽና ምስጢራችንን ደብቀሽ 'መቆየትሽ የመንፈስሽን ብርታት ያሳያል ። ሌሎች ልጃገረዶች ቢሆኑ ስንቸውን ለመጠበቅ ሲሉ ከቤት ይኮበልሉ ፣ ወይም ለወላጆቻቸው እኔ ንፁህ ነኝ ፣ እርሱ ነው ያቃተው ብለው ይናገሩ ነበር አንቺ እንዳልሺው ። ግን ይህን አላደረግሽም ስለምትወጂኝ ። ከትምህርት

ቤቱ ጋር ስገነባሽ ነው የከረምኩት ። ስገነባሽ የኖር ኩትን ያህል በድንገት ሳላሰበው ባገኘሁሽ ጊዜ ሰው ነቴ ደነገጠ ። ሰውነትሽን እንደታቦት ፈራሁት ። ብርክ ያዘኝ ። የማረክሰሽ መስለኝ ። ከትምህርት ቤቱ ጋር በአሳቤ ውስጥ ተወሳሰበሽ ስለኖርሽ ገላሽን መንካት ትምህርት ቤቱን እንደመናድ መስሎ ታየኝ ። ስሜቱ አሁን ነው የተከሰተልኝ ። የተማታ ስሜት ነው ። እወድሻለሁ ። ደብዳቤሽ አብሮኝ ከመቃብር ይወርዳል ። አይለየኝም ። ስለዚህ በዚህ ጨለማ ሰአት የሚያፅናኝኝ ነገር አለ ። እንባሽ አይደለም ። ፅናትሽ ነው ። በአሳብሽ ውስጥ ህያው ሆኜ እንደምኖር አውቃለሁ ። ትምህርት ቤቱ አብረን ሳላለፍናቸው ጥቂት ቀኖች — ሳናረካቸው ለቀረነው የፍቅር ሌሊቶች — መታሰቢያ ሀውልት ይሁን ። ይህና ሁኔ» — የአይናለም እንባ እንደበጋ ዝናብ በወፍ ራሙ እየወረደ ከደብዳቤው ላይ ተንጠባጠበ ።

«ከንዴ — አይደረግም» አሉ ፈታውራሪ ከእንቅልፉ እንደነቃ ሰው ባንነው ።

«ለክፋት አልነበረም ። አይናለም ከፊትዎ እንዳትለይ እ.....አዎን.....ሀዲስ እዚሁ እንዲቀር ነበር ። ለሱጵ ልጆች ያለው ምኞትም አጓጉቶኝ ነው.....ጉጉቱ አይኔን ጋረደው ። ከፊቱ እንቅፋት ያነሳሁለት መስለኝ — ለራሱ እንቅፋት እንደምሆን ሳይገባኝ ። ግን.....» ብሎ ነገሩን ሳይደመድም ከመቱ ከመጣው ሰው እጅ የፈረሱን ልጓም መንጭቆ በማይታመን ፍጥነት ዘልሎ ከኮርቻው ላይ ወጣ ። ከአይኖቹ ጥንድ ጥንድ የእንባ ዘለላዎች ይወርዱ ነበር ። ቶሎሳ ለማድረግ ያሰበው ነገር ስላልተከሰተላቸው ሁሉም ፈዝዘው ይመለከቱት ነበር ።

በእንባዎቼ ውስጥ ፊታውራሪን ፤ ከእርሳቸው ቀጥሎ አይናለምን ፤ በመጨረሻ ትምህርት ቤቱን አንድ ባንድ ትኩር ብሎ ተመለከተና ፤ የፈረሱን ግንባር ወደ ገባ ወንዝ አዙሮ ሚዳውን እያቋረጠ ሲጋልብ ፤ እርሱና ፈረሱ ለአይን እያነሱ እያነሱ — ወደጥቁር ጥላ — ወደትንሽ ነጥብ እየተለወጡ — ዝናብ አዝሎ ከመሬቱ ጋር እየታከከ — እየቀረበ እየጐላ — የቀኑን ብርሀን እየደመሰሰ ከሩቅ ከሚመጣው ጉም ውስጥ ገብተው ለአይን ተሰወሩ.....

ጠብመንጃ የያዙ ሁለት ፖሊሶች መጥተው ሲጠሩት የሀዲስ ልብ እንደመቆም አለች ። ለጥቂት ጊዜ መተንፈስ እንኳ ተሳነው ። ፖሊሶች በመጡ ቁጥር ነፍሱ ከስጋው እስክትለይ ድረስ መደንገጥ ከጀመረ ሰንብቷል ። ከተፈረደበት ቀን ጀምሮ አጠገቡ የሚተኙት እስረኞች ከመኝታቸው ላይ ሲገላበጡ እንኳ ባንኖ ይነሳል ። በስጋት ብቻ ብዙ ጊዜ ሞቷል ። ግን ድንጋጤው ሲያልፍ ፤ የሙጢኝ ብላ ከውስጡ በፍርሀት የምትወራጩ ነፍሱ መረጋጋት ስትጀምር ምንነው ቀኔ ደርሶ በተገላገልኩ እያለ ፤ በህይወት መኖርን ሳይጠላ ሞቱን ይመኛል ። ድንጋጤው ጥቂት ጊዜ ቆየና አለፈ ። ሰውነቱ ግን እን

ደደነዘዘ ቀረ ። የመጨረሻ ሰአቱ ደረሰች የሚል እምነት ስላደረበት በድኑን ተነስቶ የእስር ቤት ጓደኞቹን አን. ባንድ እየዞረ የአጅ ሰላምታ ሲሰጣቸው አንዳንዶቹ እየተነሱ ጉንጮቹን አገላብጠው በመሳም ይሰናበቱት ጀመር ።

— «ሞትና ኮሶን ባንድ ትንፋሽ ነው — አይዞህ!»
 — «የልቡን ለሰራ ጀግና ሞት ሰርጉ ነው»
 — «እንገናኛለን — ፅዋው የሁሉም ነው ፤ ሞት የሁሉም ርስት ናት»
 — «አይዞህ ወዳጄ — ሳይህ በደል የሚሰራ ሰው አትመስለኝም ። ግን ክርስቶስም ያለበደሉ ተስቅሏል ። እርሱ ካንተ ጋር ይሁን»

ይተኛበት የነበረውን ፍራሽ ፤ ቡሉኮውን ፤ ብርድል ብሱን ፤ ነጠላውንና ፤ ቅያሬ ልብሱን ለያንዳንዳቸው ሰጠና ከወሀ ውስጥ ዘልሎ ለመጥለቅ እንደሚዘጋጅ ሰው አየር በብዛት ወደውስጥ ስቦ ወጣ ። በሩን እንደወጣ የእስር ቤት ጓደኞቹ፡—

«ጓዴ — ጓዴ የክፉ ቀን ጓዴ.....»
 «መካሪዬ ፤ ባላውቅህ ምን ነበር! እረ ምን ነበር ። ጓዴ — አይኩስኩሴ.....»

«የፍርፋሪዬ ጌታ — የጨርቁ ጌታ ፤ ራቁቱን አስቀረህኝ — ደጉ ወዳጄ ። ምንነው እጅህን ባላየሁት» እያሉ ሲያለቅሱለት እየሰማ በፖሊሶቹ ታጅቦ በድኑን ሲራመድ ዋይታው ለጀርድ እየራቀ እያነሰ በሚሄድበት ወቅት — የእንቅስቃሴ ኡደት መቆም የህይወት ፍፃሜ —

አይናለም — ፅጌረዳ አበባ ገና ያልረገፈ — ከፍጥረት ያል
ደረሰ ትምህርት ቤት ስራ — የእጅ ስረየት — ያልተ
ያያዙ ፤ እንደተፈታ ልቃቂት ውላቸው የጠፋ አሳቦች
በአእምሮው ይመላለሱ ነበር ። አይኖቹ የሚያዩት ከአእ
ምሮው የሚመነጩትን ውስጣዊ አሳቦች እንጂ አፍአዊ
ነገሮችን አልነበረም ። የጧት ፀሀይ ሙቀት እንኳ አይሰ
ማውም ነበር ። በህልም አለም ውስጥ እንደመንሳፈፍ
ያህል ነበር ጉዞውጉዞ ፍታት ።

ከከፍተኛው ፍርድ ቤት ደርሶ ፤ ከፊቱ ቀድሞት
የሚሄደውን ፖሊስ ዱካ እየተከተለ ጥቁር ካባ ለብሰው
ከተቀመጡት ሶስት ዳኞች ፊት ሲቀርብ ሁሉ የት እንደ
ነበረ ለማስታወስ አልቻለም ።

«ስምህ?!..... አንተን ነው!»

የራሱ ስም የተዘነጋው ይመስል ትንሽ አመነታና
«ሀዲስ ሳህሌ» ብሎ የራሱ ባልሆነ እንግዳ ድምፅ መለሰ ።
የራሱን ስም ከመጥራቱ እንደመባነን ብሎ ነቃ ። የት እን
ዳለ ታወሰው ። ሰውነቱ በላብ ሰምጦ ይንቀጠቀጥ ጀመር ።
በፍርሀት ታስፊ ከሚገድሉኝ ምናል ቢያሳርፉኝ? ብሎ
ራሱን በራሱ ጠየቀ ።

«አድራሻህ?»

«የአልቁ ማርያም ትምህርት ቤት አስተማሪ ነኝ —
ነበርኩ» የአዲሱ ትምህርት ቤት ምስል መጥቶ በአሳቡ
ተቀረፀ ። እጆቹን ላንዳፍታ ትኩር ብሎ ተመለከታቸው ።
በእጅ ብረት ተጣብቀዋል ። እጆችህን ክፉ አይንካቸው —

በእጅህ የነካኸው ሁሉ ይለምልም — በእጅህ ክፉ አት
ስራ.....እጆችህን ስጠባበቅ ኖርኩ..... የእናቱ ድምፅ
ከጆሮዎቹ ውስጥ ያስተጋባል ።

«እድሜህ?»

«ሀያ ሰባት» አለና ፤ ያለምንም ትርጉም ያለፈ
ሀያ ሰባት ዘመኖች ብሎ ተጨማሪ ማብራሪያ ለመስጠት
አስቦ ነበር ።

«የተከሰሰክበት ወንጀል?»

«አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰው ገድለህል በመ
ባል.....»

የመሀል ዳኛው የሀዲስን ማንነት እረጋግጠው ሲያበቁ ፤
አንድ ወረቀት ከዶሴ ውስጥ አውጥተው ሀተታውን ማን
በብ ጀመሩ — «ሀዲስ ሳህሌ ፤ እድሜው ሀያ ሰባት አመት ፤
አድራሻው እልቁ ማርያም ትምህርት ቤት የሆነ ፤ አቶ
ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰላማዊ ሰው በቂም በቀል ተነ
ሳስቶ ፤ ቀንና ሰአት ወስኖ በማድባት ሁለት ጥይት ተኩሶ
በግፍ ገድሏቸዋል በመባል በወንጀለኛ መቅጫ ህግ መሰ
ረት በአቃቤ ህግ ተከሰሰ ። ሙቱ ከተማ ያስቻለው
የከፍተኛው ፍርድ ቤት በቀረበለት መረጃ መሰረት ጉዳ
ዩን መመርመር ጀመረ ። ተከሳሹ ወንጀል አልፈፀምኩም
ሲል ቃሉን ቢሰጥም ፤ አቃቤ ህጉ የአይን ምስክር አቅ
ርቦ ፤ በምስክርነት የቀረበችው ሻታዬ..... ተከሳሽ ፤
ሀዲስ ሳህሌ አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰላማዊ ሰው
ሁለት ጥይት ተኩሶ ሲገድላቸው በአይኔ አይቻለሁ ብላ

በመሀላ የምስክርነት ቃሏን ሰጥታ I መስቀለኛ ጥያቄ በቀረበላትም ጊዜ የሰጠችው መልስ አጠራጣሪ ሆኖ ሰላልተገኘ.....»

የዳኛው ድምፅ ለሀዲስ ከሩቅ የሚመጣ ያህል ነበር ደብዝዞ የሚሰማው « አተኩሮ የሚያዳምጠው የልቡን ትርታ ነበር » ህልውናው የልቡን ትርታ ስልት እየተከተለች ለመኖር ያላትን ፍላጎት በፍርሀት ጭፈራ ትገልጻለች »

«.....እንዲሁም I በተከሳሹና በሚቹ መካከል የከረረ የአሳብ ግጭትና አለመግባባት ስለመኖሩ የመቶ አለቃ አሽኔ የሰጠው የምስክርነት ቃልና ሚቹም በበኩላቸው ለጠቅላይ ግዛቱ የትምህርት ቤቶች ስራ አስኪያጅ I ተከሳሹ ተማሪዎችን በማሳደምና በማነሳሳት ከሚፈፅመው ህገ — ወጥ ተግባር ሌላ I ስልጣናቸውን በመጋፋት ለሌሎች አስተማሪዎች መጥፎ አርአያ ስለሆነ I ወደሌላ ቦታ እንዲዛወር ያመለከቱበት ሁለት ደብዳቤዎች በኤግዚቢት ቀርበው I በሁለቱ መካከል የከረረ አለመግባባት መኖሩን በተጨማሪ ስላረጋገጡ I በተለይ I አቶ ይርጋ ሞተው በተገኙበት እለት ተከሳሹ ያለፈቃድ ከስራ ገበታው ላይ ጠፍቶ መቱ ከመጠጥ ቤት ተይዞ I ለምን እንደመጣ ቢጠየቅ «ለግል ጉዳይ ነው» ከማለት ሌላ ምክንያት ለማቅረብ ባለመቻሉ ፍርድ ቤቱ የአካባቢውን ሁኔታ በማመዛዘን I ተከሳሹ ወንጀሉን በፈፀመበት ቦታ በስቅላት እንዲቀጣ በይኖበት ነበር.....»

«ነበር» የተባለችው ማሰሪያ ግስ ከጀርዎቹ ስትገባ I ሀዲስ የልቡን ትርታ ማዳመጥ አቁሞ ከዳኛው ድምፅ

ላይ ያተኩር ጀመር « ዳኛው በድንገት ግዙፍ መሰለው ታዩት « ግዙፍነታቸው በአእምሮው ውስጥ እየጉላ ሄደ »

«ፍትህ የእግዚአብሔር እንጂ የሰው አይደለችምና I በቀረበልን ማሰሪጃ መሰረት ህጉን ተርጉመን ውሳኔ ብንሰጥም I የንፁህ ሰው ህይወት በከንቱ አልጠፋም ...

«ቶሎሳ የተባለው ሰው አቶ ይርጋ አለሙን የገደል ኳቸው እኔ ነኝ በማለት እጁን ሰጥቶ I ወንጀሉን የፈፀመ በትን ቦታ ስለመራና የገደለበትንም መሳሪያ ለላስፈከበ I አንተ ሀዲስ ሳህሌ ከዛሬ ጀምሮ በነፃ ፍርድ ቤቱ አሰናብቶህል » በነፃ ለመለቀቅህ አስፈላጊውን ማዘዣ አስተላልፈናል ...

«ቃለ መሀላዋን አፍርሳ በሀሰት የመሰከረችብህ ሽታዩየተባለችው ቤት ላይ የወንጀል ክስ እንዲመሰረት ባት ትእዛዝ ሰጥተናል» »

ሀዲስ ከደስታው ብዛት የተነሳ ለጊዜው ልቡ እንደመቆም I የታፈነ ይመስል መተንፈስ አቃተው « ጥቂት ጊዜ ቆይቶ ነበር ደስታው ተበርዞ ወደሀዘን እየተለወጠ የሄደው » ቶሎሳ በእርሱ ገመድ መግባቱን እየሰማ በመደስቱ ራሱን መልሶ ታዘበ »

«ህግን የሚተረጉመው ሰው እንደመሆኑ መጠን ፍትህ አትጓደልም ማለት አይቻልም » በህግ ስም በደል ሊፈፀም ይችላል » ይሁን እንጂ በስልጣን የተለያዩ ፍርድ ቤቶች እንዲቋቋሙ የተደረጉት በህግ ስም በደል እንዳይፈፀም ለመከላከል ነው — አንዱ ከሌላው አይቻልም ካልን በቀር « ይግባኝ አልጠይቅም በማለትህ ያሰው

ቅሰህል ። ፍትህ በትእግስት እንጂ በትእቢት አትገኝም የዘመኑን ልጆች እግዚር ከትእቢት ሰውሮ ትእግስት ይሰጣችሁ ።» ህግ አስከባሪው ፖሊስ መጥቶ የእጅ ብረቱን ሲያወልቅለት ፤ እንባ ባቀረሩ ትናንሽ አይኖቹ ነፃ የወጡትን እጆቹን ለጥቂት ጊዜ ትኩር ብሎ ተመለከተና ፤ እንደልማዱ ግንባሩን ከመሬት ትይዩ አድርጎ እያዘገመ ወጣ ። ብዙም ርቆ አልሄደ ፤ ቶሎሳ በፖሊሶች ታጅቦ ሲመጣ ከሩቅ አይቶት ሮጦ ሄደና አቀፈው ።

«ጋሼ — ጠቁረህል — ከስተህ ከሰውነት ወጥተህል ። ቅስምህ ተሰብሯል ። አትጠራጠረኝ ። ሞት እንደሆነ አያስፈራኝም ። አትዘንልኝ ። ድፍረት ከልጅነቴ ጀምሮ አብሮኝ ያደገ ነገር ነው ።»

«ምን አሳስበህ?»

«አንድ ቀን.....ተመልሰን ወደቤት ስንሄድ የአቶ ይርጋን ቦታ ብትይዝ ምን ታደርጋለህ ብዬ ሰጠይቅህ የሰጠህኝ መልስ ትዝ ይልህል?»

«አዎን» ።

«ያ አሳብህ ለምን እንደሆነ እንጂ መንፈሴን ቀስቀሰው ። ዋናው ምክንያት ግን አንተ ያቶ ይርጋን ቦታ ይዘህ ሱጴ ከአይናለም ጋር እንድትቀር ባደርግ ፊታው ራሪ ይደሰታሉ ብዬ በማሰብ ነው ። የታየኝ ያንተ ፤ የአይናለምና የፊታውራሪ ደስታ ነው ። አልተማርኩም ። ምን ላድርግ.....»

«ጥፋቱ የኔ ነው ። አጉል ተስፋ ባሳሳድርብህ ኖሮ ለዚህ አትደርስም ነበር.....»

«የለም ጋሼ እንዲህ አትበል ። ያሳደርክብኝ አጉል ተስፋ አይደለም ። ያሰብከውን በእጅህ ስራ ላይ ካላዋልከው የኔ ሞት በከንቱ ይሆናል ። ምን ባልማር ምኞት አለኝ ። ባላገርነቴን ብቻ አትመልከት ። ሌላ መታሰቢያ የለኝም ። ጋሼ ቃል ግባልኝ ።»

ቶሎሳን ያጀቡት ፖሊሶች ትእግስታቸውን ጨርሰው ነበርና ሀዲስ ሌላ ቃል ሳይተነፍስ አንገት ላንገት ተያይዘው ጉንጭ ለጉንጭ ተሳሳሙና በእንባ ተለያዩ ። ሀዲስ ወደ ሁዋላ እንኳ መለስ ብሎ ለማየት አልደፈረም ። የመኖር ሸክም የተጫነው ይመስል አንገቱን እንዳቀረቀረ መንገዱን ቀጠለ..... ምን ባልማር ምኞት አለኝ ። ባላገር መሆኔን ብቻ አትመልከት አትመልከትአትመልከትየቶሎሳ የመጨረሻ ቃላት ከአረማመዱ ጋር በስልት ከጀሮዎቹ ውስጥ ያስተጋቡ ነበር.....

በአስራ ሁለት ብር በቅሎ ከመቼ ተከራይቶ የሶርን ፤ የዲሲንና የገባን ወንዞች በመሻገር ዝናብና ፀሀይ ፤ ብር ድና ሙቀት እየተፈራረቁበት እህል ወሀ ሳይል ገስግሶ ፀሀይ ከመጥለቋ ጥቂት ደቂቃዎች ቀደም ብሎ ከትምህርት ቤቱ ከመድረሱ በፊት ፤ ሲጓዝ ሁሉ የተፈጥሮ ውበትን ማድነቁ ቀርቶ የነበረበትን ቦታ አያውቅም ነበር ። ተፈጥሮ እንደመድረክ ላይ መጋረጃ በአእምሮው ውስጥ የሚመላለሱትን አሳቦች ከማጉላት ሌላ የራሷ የሆነ ህልውና አልነበራትም ። የእናቱና የቶሎሳ ቃላት ከገባ ወንዝ ችግሩ በላይ ነግሰው ከሰጋር በቅሎቹ ፍጥነት ጋር በስልት ከጀሮዎቹ ውስጥ ሲያስተጋቡ ይቆዩና ፤ እየደበዘዙ ፤ እየደከሙ ሄደው ላዲሱ ትምህርት ቤትና

ለአይናለም ቦታ ይለቃሉ ። አይናለም ፤ ትምህርት ቤቱ ፤ ትምህርት ቤቱ ፤ አይናለም ፤ ባንድነት አንድ አካል ሆነው በአሳቡ ጉዳዩ ሽርሽር ይላሉ ። ያሳቡ አደት ይቀጥላል ። በዚያ የአሳብ አደት ውስጥ እየተጣነው ሰውነቱን እያደከመውና አይኑን እያፈዘዘው ለሚሄደው ስቃይ ከመን ፈሰሰ ብርታት የተነሳ ቦታ አልሰጠውም ። ከትምህርት ቤቱ ደርሶ ላብ ከምትደፍቀው በቅሎ እንደወረደ እልልታው እንደጉድ ሲቀልጥለት አፀፋውን በመመለስ የእጅ ሰላምታ እንኳ ለመስጠት ጊዜ አላገኘም ። ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ሮጦ ገባ ። ገና እግር እንዳወጣ ህፃን ወለሉን ፤ ግድግዳውን ፤ ጣሪያውን ፤ መስኮቱን ፤ መዝጊያውን በአድናቆት እየተመለከተና ሊደርስበት የሚችለውን ሁሉ በእጅ እየነካና እየዳሰሰ ካንዱ ክፍል ወደ ሌላው በመሮጥ ስድስቱንም ክፍሎች አዳረሰና ፤ ከቤቱ ምስራቃቸው ውስጥ አንዱን አቅፎ ቆመ — በእጆቹና በጉን ሙቅ እየዳሰሰው እንባዎቹ አፍንጫውን ተከትለው እየወረዱ ካደገው ጤሙ ውስጥ እየገቡ ፤ መነሻ እንጂ መድረሻ እንደሌለው ነገር ሲጠፋ ይታያሉ ።

አይናለም ወደላይ የቀለበቸውን ቀሚሷን ለቅቃ ከደስታዋ ብዛት እንባዋን እያንዝረዝረች መጥታ ከእግሩ ላይ ልትወድቅ ስትል እጅዋን ይዞ ወደምስራቅ አስጠጋትና ሁለቱም ከምስራቅ ጋር በቁም የታሰሩ መስለው ተቆራሽተው ቀሩ ። የመንፈስ ጥንካሬው እየደከመ ፤ እየከዳው ፤ በመላ ሰውነቱ የተሰራጨው ስቃይ እያየለ ፤ እየበረታ ፤ ናፍቆቱንና ሰቀቀኑን እየደመሰሰው ሄደ ። እያላበው ፤ ባንድ በኩል ደግሞ ሰውነቱ ውርጭ እንደመታው ሲንቀጠቀጥ ይታያል ። ምስራቅና አይና

ለምን እንደያዘ ጉልበቱ ከድቶት ተንበረከከ ። ከዚያ ማንኛውም ነገር ባንድ ጊዜ ጨለመበት ። ፊታውራሪ ከምስራቅ እጁን አላቀው በወሳንሳ ወደቤት ቢያስወስዱትም ፤ በጠና በመታመሙ ካደረገባቸው ህዘን ይልቅ በነፃ የመለቀቁ ደስታ ስላመዘነባቸው ቤታቸው ሲበላና ሲጠጣ ቢታደርም በአይናለም አይን እንቅልፍ የሚሉት ነገር ፈፅሞ አልተኳለም ። ሀዲስን ከመጠን በላይ ሲያተኩሰውና ተቅማጥና ትውከት ሲፈራረቁበት ነበር ያደረገው ። የአይኑ ሞራ ወደላይ ተገልብጦ የሞተ ይመስልና ባንድ በኩል ደግሞ እየተወራጨ ድምፁን ከፍ አድርጎ ይቃዝዛል — ያልረገፈ ፅጌ ረዳ አበባ.....ስረየት ነው..... እናቱ እጇን ስትጠብቅ ብትሞት እናት ኢትዮጵያ እጇን ዘርግታ እጇን ታያለች — ትጓዳለች ። እጅኮ ነው መድሀኒት ። እጇን እያየች ስትጓዝ ምን ብዬ ባዶ እጇን ይገፍልያት — አይኗን! የትምህርት ቤቱ ስራ ለፍፃሜ የተቃረበው ባንድ ቋንቋ — በእጅ — መናገር ስለቻልን ነው ። የባቢሎን ግምብ ለምን ፈረሰ? በቋንቋ አለመግባባት ምክንያት ነው.....የባቢሎን ግምብ..... አይናለም ከግንባሩ ላይ ላቡን በነጠላዋ እየጠረገች ትርጉም የማይሰጣትን ቅዠቱን በፍርሀት ታዳምጣለች ። ትንሽ ሽለብ ያደርገውና ደግሞ ይቀጥላል — ነፃ እጅ..... አለም አቀፍ ቋንቋ.....አምን..... ህልውና ያለእንቅስቃሴ አደት ሞት ነች — ከአለም ፤ ከከዋክብት ፤ ከጨረቃ ፤ ከተፈጥሮ ጋር መንቀሳቀስ — የእንቅስቃሴ አደት የመኖር ትርጉም..... ህይወት..... እህ..... ህይወት ምንኛ ጣፋጭ ናት ። ነገን የሚያበስር ደወል ጣእም.....የትናንቱ ቀን ህይወት ሙዚቃ ትዝታው! የዛሬው ቀን ህይወት ፍንደቃ ፤ የትናንቱን ከዛሬ ፤ የዛሬውን ከነገ ጋር የሚያገናኘው የእ

ንቅስቃሴ አደት.....ስራ እጅበረዋት.....
አያልፍ የለምና ሊነጋጋ አቅራቢያ አይኖለምን ያሳደጓት
አሮጊት ወፍ ያልዞረበት ወሀ ይዘው መጥተው የሀዲስን
ገላ አጠቡና «አይዘኸልጄ ፤ አትስጊ ። ምንም አይነት
ካውም ። ሲታጠብ እንዳየኸው ከገላው እንፋሎት ከተነሳ
ይድናል» አሏት ።

«በሽታው ምን እንደሆነ ታውቆ መድሀኒት ቢገኝ ለት ጥሩ ነበር ። ዛሬውኑ ወደመቱ ካልወሰድነው እዚህ መሞቱ ነው.....»

«ተስቦ ነው የያዘው ፤ ሌላ አይደለም ። የውስጥ አይኑ ነጥቶ አይታይሽም ። የፈረንጅ መድሀኒት ተስቦ ሲያድን አላየሁም ። እዚሁ ብዙ መድሀኒት አለ ። የሚያቃዘው ነገር እንዲተወው ደግሞ ፤ ንፍሮ ተቀቅሎ ቡና ተፈልቶ ፤ ትንሽ ደም አፍስሶ መለማመን ነው ። ልብሱ በእምቧይ ከታጠበና ቤቱ ሁሉ ቴዬው ሳይቀር በባህር ዛፍና በግራዋ ታጥኖ ከተጠረገ ምንም አይደርስበትም ። ተቅማጡንና ትውከቱን የሚያስተወው መድሀኒት አውቃለሁ ። አታስቢ» ብለዋት ወጡ ። አይናለም አልተፅናናችም ። አባቷ እስኪነሱ ነበር የምትጠብቀው ። ግን ፊታውራሪ ቀደም ብለው ወደ «ሀኪም» የሺጥላ ሰው ልከው ኖሮ ፤ የጧት ፀሀይ ሙሉ ድምቀቷን ተጉናፅፋ መውጣት ስትጀምር መልእክተኛው እየገሰገሰ ተመልሶ መጥቶ «ሀኪም የሺጥላ ባገሩም የሉም!» አላቸው ።

«የቶ ሼኒ ል?»

«ምኑ ቅጡ! ትናንት ማምሻውን ፖሊሶች ይዘውት ወደ መቱ ወሰዱት አሉኝ»

«Аҫҫҫ?»

«ምኑ ቅጡ! አንድ ሴት ታመምኩ ብላ ወደቤቱ ሄዳ መርፌ ወጋትና ፤ ሰአት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ሰውነቷ ተነርቶ ብትሞትበት ፤ ጓሮ ከበቆሎ ውስጥ ቀበራት አሉ ። ባለቤቷ መጥቶ ቢጠይቅ ፤ እንዲህ አይነት ሴት ጩርሶ ቤቱ አልመጣችም ብሎ ስላባረረው ፤ ሰውዬው ሄዶ ለፖሊስ አመለከተ ። ሴቲቱ ወደሀኪም የሺጥላ ቤት ስትገባ የተመለከቱ የአይን ምስክሮች ቀረቡ ። ምኑ ቅጡ ሀኪም በገንዘብም በምንም እያለ ነገሩን ለማረሳሳት ሞክሮ ነበር ። ሴቲቱ ባለብዙ ወገን ነበረችና ምርመራው ቀጥሎ ሬሳዋ ከተቀበረበት ከበቆሎ ማሳ ውስጥ ተገኘ ። ምኑ ቅጡ! »

የፊታውራሪ ተካ አሳብ አስራ አምስት አመት ወደ ሁዋላ ተመለሰ ። የአይናለም እናት ሀኪም የሺጥላን ከቤት ድረስ አስጠርተውት መርፌ ከተወጉ በሁዋላ ሰውነታቸው አባብጦ «ተቃጠልኩ ፤ ነደድኩ» እንዳሉ በሶስት ቀን ውስጥ ለአፈር መብቃታቸው ትዝ አላቸውና «ለካስ ልክ ፍት ሌላ ኖሮአል!» አሉ ፊታውራሪ ።

«ምኑ ቅጡ! ልክፍት መቸ ሆነና ፤ መርፈው መርዝ ሆኖባት ነው የሞተችው አሉ!»

«ነገሩ ወዲህ ነው ። ሰው የእጁን ዋጋ አያጣ!»

«የእጁን ዋጋ አገኘ እንጅ!»

«እርሱ ብቻ ነበር አለኝታችን ። ቅጠላ ቅጠልና ሰራ ስር አትብሉ አደገኛ ነው እያሉ ይመክሩናል — በራዲዮና በጋዜጣ ። የፈላጊዎቹ መድሀኒት ደግሞ የለንም ። በምኑም በምናምኑም እንደቅጠል መርገፍ.....የእግዚር

ፍርጃ ነው እያልን የጤና ታክስ መክፈላችን ላይ ቀር። አሁን ታዲያ ይህን ልጅ የት ልውሰደው? አሁን ግራ ገባኝ ። ሀዘኑም ደስታውም እንደቀንና ሌሊት ተፈራረቁብኝ.....» በማለት ጊዜውንና እድላቸውን እያማረሩ ሲተክዙ ቆዩና፤ ሀዲስን ወደመቱ ወስደው ሀኪም ቤት ለማስገባት ስለወሰኑ በቅሎአቸው እንድትጫን አዘዙ ። የጉዞው ዝግጅት በጥድፊያ ቀጥሎ አንድ ሰአት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ሀዲስ በአራት ሰዎች በወሳንሳ ተይዞ፤ ሌሎች ስድስት ሰዎች ደግሞ በረዳትነት እየተከተሉ፤ ፊታውራሪ በበቅሎአቸው ከፊት ቀድመው ፊታቸውን ወደገባ አዞሩ ። ከደጃፍ ሲደርሱ ሀዲስ የገረጣ ፊቱን ወደአይናለም መልሶ በደከመ ድምፅ «አንቺ እዚሁ ቅሪ ስላልኩ አዝናለሁ ። አብረን ብንሄድ ደስ ባለኝ ነበር ። ነገር ግን የትምህርት ቤቱ ስራ በኔ ምክንያት መቆም የለበትም ። ከፍፃሜ መድረስ አለበት ። እኛ እናልፋለን፤ ትምህርት ቤቱ ግን ይኖራል — ጊዜና ዘመንን አቋርጦ ። እኔንም ፊታውራሪ አስገድደውኝ ነው እንጂ ትምህርት ቤቱ ሲሰራ እያየሁ ብሞት ደስ ባለኝ ነበር» ብሏት፤ እርሷም እስከትምህርት ቤቱ ድረስ ተከትላው ሄደች ።

ሀዲስ ላንዳፍታ ከተኛበት ቀና ብሎ ትምህርት ቤቱን ተመለከተ ። አይኖቹ እንባ አቀረሩ ። አይናለምንና ትምህርት ቤቱን ወደ ሁዋላ በመተው ጉዞው ወደፊት ቀጥሎ የገባን ወንዝ ቁልቁለት እንዳጋመሱ የጁጁቴው ድምፅ እየጉላ፤ እየቀረበና በፍርሀት የሚያሸብር ስሜት እየፈጠረ ይሰማ ጀመር ። ቁልቁለቱን ሳይጨርሱ፤ የገባን ወንዝ አቋርጠው አቀበቱን በበቅሎ የተያያዙ ሁለት ጠያይም ወጣቶችና የብረት ሳጥኖቻቸውን የተሸከሙ ሶስት ተክታዮች በመንገድ ተገናኙ ። አንደኛው ወጣት ከበቅ

ሎው ወርዶ አፍንጫውን በንፁህ ነጭ መሀረብ ሸፈነና ወደሀዲስ ተጠግቶ፤ የአይኖቹን ኮፈን ከፍቶ ተመለከተውና «እንዴት ነው የሚያደርግህ?» ብሎ ጠየቀው ።

«ያስታውከኛል፤ ደም ያስቀምጠኛል.....»

«ያተኩስህል?»

«በጣም»

«መቼ ነው የጀመረህ?»

«ትናንት ነው»

«ቀላል ነው ። ተሰቦ የያዘህ ይመስለኛል» ብሎ ከበቅሎ ላይ ተቀምጦ ወደሚጠብቀው ጓደኛው ሄደ ። ለአምስት ደቂቃዎች ያህል በሹክሹክታ ሲወያዩ ቆዩና ከበቅሎዋ ላይ ያለው ወጣት ድምፁን ከፍ አድርጎ «አንተ ደግሞ የእግዚር ባህርይ ያለህ ይመስል በሄድክበት በሽተኛ እያየሁ አላልፍም ትላለህ! ትናንት በዚሁ ምክንያት ኖኧ ከቁንጫና ከቱህን ጋር ስታገል አደርኩ ። አሁን ደግሞ ይህን ሰው እዚሁ ቆይተን እንርዳው ማለትህ ያስገርማል ። አንተን ለመሆኑ የአለም ተቆርቋሪ ህሊና ያደረገህ ማን ነው!» አለው በንዴት ።

«አንተ ብትፈልግ ሂድ ። እኔ ግን ይህን ሰው መርዳት አለብኝ ። የያዘው ተሰቦ ነው ። የተከተሉትም ሰዎች ሊለክፉ ይችላሉ.....»

«አገሩን በሙሉ ልትከትብ ነዋ!»

«የተቻለውን ያህል.....»

«ማን ፈቀደህህ?»

«ፈቃድ መጠየቅ አያስፈልገኝም.....»

«አየህ.....እነዚህ ሰዎች ክሊኒክ አቋቁሙ ፤ ትምህርት ቤት ክፈቱ ፤ መንገድ ስሩ ሲባሉ እሺ አይሉም ። ካልተገደዱ አይሆንላቸውም ። ተአምር ነው የሚጠብቁት — ከስር ከስሩ መቅሰፍት ሲጨርላቸው እያዩ ። እግዚርም የሚረዳው ራሱን ለመርዳት የሚጣጣረውን ነው ። አንተ የምን ቤት ነህና ነው እንደቁስ በቅሎ በየቦታው እንቁም የምትለው! አሁን ብትረዳው ነገ ተመልሶ ያው ነው ። መፈወሱን እንጂ ምክርህን አይቀበልም ። እኔ አውቃለሁ ። ካንተ የበለጠ በጤና መኩንንነት ስር ቻለሁ ። ልትለውጥ የምትችለው ነገር የለም ። ማንኛውም እንደሰንሰለት የተያያዘ የማይበገር ጋራ ነው ። በዚህ ሁኔታ ከቀጠልክ ከዚህ አልጌ ለመድረስ አመት ሳይፈጅብህ አይቀርም.....» ።

«ይህ ሁሉ ሀተታ አያስፈልግም ። ካሰቡበት ጋራው ሚዳ እንዲሆን ለማድረግ ይቻላል ። አንተ ሂድ» አለውና ሀዲስን ይዘውት እንዲመለሱ አዘዘ ።

የፊታውራሪ ስሜት በሙሉ የሀዲስን ህይወት ወደማት ረፍ ተመርቶ ነበርና ፤ ጓደኛው በተናገረው ቃል ለመናደድም ሆነ ለማዘን ጊዜ ስላልነበራቸው ፤ እርሱን ወደጉን አድርገው «ሱጺ ይዘነው ብንመለስ ምን ይገኛል ብለህ ነው? ሆስፒታል የለም ። መድሀኒት የለም ። ያለው የመንደር መርፌ ወጊ ብቻ ነው.....» ብለው ሳይጨርሱ አቋረጣቸውና —

«ተስቦ ነው የያዘው ። ለተስቦ የሚሆን መድሀኒት ይዘናል ። እኔና ጓደኛዬ የጤና መኩንኖች ነን ። መቼ ቢወስዱትም እኛ ከምንሰጠው ርዳታ የበለጠ አያገኝም ።

መቼ እስኪደርስ ድረስ በሽታው ይጠናበትና ሊሞት ይችላል» አላቸውና ቀጥሎ «ልጅዎ ነው?» ብሎ ጠየቃቸው ።

«አማቼ ነው» አሉት ።

ፊታውራሪ የተሻለ ምርጫ ስላልነበራቸውና ፤ በሽተኛ ይዞ ረጅም መንገድ መጓዝ አደገኛ መሆኑ ስለተከሰተላቸው ከጤና መኩንኖቹ ጋር ሀዲስን ይዘው ወደ ሱጺ በመመለስ አሳብ ተስማሙ.....

የገባን አቀበት ወጥተው ፤ የእልቁን ወንዝ ተሻግረው ፤ ሚዳውን አቋርጠው ሰንበተ ጉዳን አልፈው ከአዲሱ ትምህርት ቤት አጠገብ ሲደርሱ ፤ ሀዲስ እንደምንም ከተኛ በት አንገቱን ቀና አደረገ ። በወሳንሳ ተሸክመውት የሚሂዱት ሰዎች ፍላጎቱንና ስሜቱን ያውቁ ነበርና ቆሙ ። ወደሱጺ እንዲመለሱ ያዘዘው ወጣት ተደናግጦ ፤ «ምን ድን ነው? ምን ሆኖችሁ?» ብሎ በጥድሬያ ሲጠይቅ ፤ ሀዲስ ትምህርት ቤቱን በፈዘዙት ትናንሽ ጥቁር አይኖቹ ፍዝዝ ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች ተመለከተና ከወሳን ሳው ላይ ተመልሶ ተጋደመ ። ሰዎቹም መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ፊታውራሪ ለወጣቱ የጤና መኩንን ስለትምህርት ቤቱ ስራና ስለሀዲስ እንስተው ያጫውቱት ነበር ። በተመሰጠ መንፈስ ሲያዳምጣቸው ቆይቶ ከቤት ሲደርሱ ሲሉ «ትምህርት ቤቱን እንደዚያ ትኩር ብሎ ሲመለከት ባየሁት ጊዜ የሚያመልከው መስሎኝ ነበር ። ውነትም ደግሞ በእጅ እየሰሩ ለዚህ ህዝብ መስዋእትነት ምን እንደሆነ ማሳየት አዲሱ አምልኮት መሆን አለበት» አላቸው ።

«የሱ ጠባይና ዝንባሌ ትንሽ ትንሽ ይታይብህል» አሉት ከበቅሎ ከመውረዳቸው በፊት ።

ከቤት እንደደረሱ አጭር ፤ ጠይም የጤና መከራንት ጊዜ ሳያጠፋ ለሀዲስ ርዳታ አደረገና ለቤተሰቡ ሁሉ የመከላከያ ክትባትና አስፈላጊውን ምክር ሰጠ ። ይህ ሁሉ ሲሆን ጓደኛው የቀረበለትን ጠጅ ከታዛ ስር ቁጭ ብሎ እየተከዘ ይኮመኩም ነበር ። ጓደኛው ሰራውን ጨርሶ ብቅ እንዳለ «እህስ — አቶ ሃሊና!» አለው ፤ ወዝ የሌለው ፈገግታ እያሳየው ።

«ጥሩ ስም ሰጠህኝ ጃል» አለውና ከፊቱ ላይ ላቡን እየጠረገ አጠገቡ ቁጭ አለ ።

«አዎን — ግን አሁን በትንሹም በትልቁም የሚወራጨው ሃሊናህ ብዙ ነገር ማየት ሲጀምር ቀስ በቀስ ማንቀላፋት ይጀምራል.....»

«ያኔማ ሞትኩ ማለት ነው.....»

«የለም — እንደሁኔታው መኖር ትጀምራለህ ። ምን አለ በለኝ። የድርሻህን አትስራ ማለቴ አይደለም ። ሃሊናህ የአለም መድሀን ሊሆን አይችልምና በሁሉም ነገር ማልቀሱን ቢተው ይሻላል ። በነገራችን ላይ ፤ ከታመመው ሰውዬ አጠገብ የማትጠፋው ልጅ ማን ናት?»

«የሀዲስ ሚስት ፤ የፈታውራሪ ልጅ ናት.....»

«ውብ ናት ። የውብ ውብ ። አይኖቿን ገለጥ ስታደር ጋቸው እንደጦር ተወርውረው ልብ ይወጋሉ ። የአይኖቿን ጦር እንዳትሸሸው የደም ግባቷ ይስባል ። ፊቷ ላይ እንደጉህ የሚቀደው ፈገግታዋ እንደጠዋት ጮራ እየሞቀ በመላ ሰውነት ውስጥ ይሰራማል.....»

«ባለቅኔ ነህና!»

«አንተኮ ጮርቃው ሃሊናህ ብቻ ነው እንጂ የሚወራጨው አይኖችህ ውበት አይከሰትላቸውም ። እህ — በየባላገሩ የመንከራተት ትርፉ እንደሷ አይነቶቿን ትኩስ — ለጋ አበባዎች መቅሰም ነው ። ቀለሟኮ ይህን ጠጅ ነው የሚመስለው» አለና ጠጁን አንስቶ ተጐነጩ ።

«ዝንባሌህ አስፈራኝ ። ብንሄድ ይሻላል ። ትናንት ያቺን ሴት ከመንገድ ላይ ይዘህ ማካ ውስጥ የሰራሽው ስራ.....»

«አህ — የአደሷ መላዛ እስካሁን ካፍንማዬ ውስጥ አልጠፋም ። በመጨረሻ ያሳየችኝ ፈገግታ ይታየኛል ። ግን ይህችኛዋ.....»

«ብንሄድ ይሻላል ነው የምልህ!»

«በሽተኛህስ! የሀሊናውን ነገር ወዴት ትተህ?»

«መድሀኒት ሰጥቼዋለሁ ። ርግጠኛ ነኝ ደህና ይሆናል.....»

«ምቀኛ ነህ ልበል — ምቀኛ ። የማትታለፍ እሸት ነች ። የባላገርነት ጠባይ አይታይባትም ። የባላገር ኑሮና ባላገሮችን እንደማልወድ አማውቼህለሁ ። የባላገር ሰው ልብሱ አዳፋ ፤ እንደበቴ ጉልዳፋ ፤ ቢነግሩት የማያዳምጥ ፤ ቢመክሩት የማይሰማ እምቢ ሳይል ግትር ነው ። ያለም ክንያት ይጠራጠራል ፤ ያለስበብ ይተናኮላል ። ምክንያቱም ያትና ሰብብ አለው ስትል ደግሞ ልቡ እንደቅቢ ቀልጦ ይገኛል ። ጠባዩን ለመተንበይ አትችልም — እንደተፈጥሮ ። ያለበትን የኑሮ ደረጃ አያውቅም — የተሻለ

አላየምና = አለማወቅ ከፋ! ራዲዮ ማዳመጥና ጋዜጣ ማን በብ የሚችሉት አንዳንዶቹም የምን መሻሻል ፤ የምን ስልጣኔ እንደአገራችን የሰለጠነና የተሻሻለ የለም ይሉ ሀል = ሰው ቢያገኝም ቢያጣም በእግዚአብሔር ቸርነት ነው ይሉሀል = መንግስት በህይወታቸውና በኑሮአቸው ውስጥ ያለውን ቦታ አያውቁም = የመንግስት ተግባር ግብር መስ ብሰብና ፀጥታ ማስከበር ብቻ ይመስላቸዋል = በተረፈ ግን መንግስት እንደኮከብ ከሩቅ የሚታይ — እንደጣኦት የሚመለከ — እንደፈጣሪ የሚፈራና የሚከበር — ከሰ ማይ የተሰጠ ታቦት መስሎ ነው የሚታያቸው ። ስለ ዚህ አፈር መስለው ከአፈር ጋር ቀርተዋል = አፈሩንና ሰውን ልለይ አልችልም = አንድ ናቸው ለኔ = አንድ ባላ ገር እግሮቼን ከመሬት ተክሎ ቆሞ ስመለከተው አፈሩ የት ተጀምሮ ሰውዬው የት እንደሚያበቃ አይታየኝም — አንዱ የሌላው ቅጥያ ይሆንብኛል = የከተማ ኑሮ ነው ደስ የሚለኝ ። በከተማ ተፈጥሮንና ሰውን ለይተህ ለማየት ትችላለህ ። የከተማ ሽታ ነው የሚናፍቀኝ ። ግን አልታ ደልኩም — ከተማ ለመኖር — የደህ ልጅ በመሆኔ ። ወገን በማጣቴ እኔም እንደባላገሩ ከአፈሩ ፤ ከተፈጥሮ ተለ ይቼ የማልታይበት ደረጃ ላይ ልደርስ ነው ። እንደዚህች ከአፈሩ በላይ የመጠቀሻ ውብ ሳገኝ ግን ብስጭቴ ይረ ላኛል.....ግን የምልህ ሁሉ የሚገባህ አይመስለኝም.....»

ጓደኛው ከተቀመጠበት ተነስቶ «ገብቶኛል ። ብን ሄድ ይሻላል» አለው ትእዛዝ በተመላበት ድምፅ ። ፊታ ውራሪ ተካ መጥተው ነበርና ፤ ወደእርሳቸው መለስ ብሎ በጥምና «መሄዳችን ነው ። አልጌ መድረስ አለ

ብን ። ልጁ መድሀኒቱን በነገርኩት መሰረት ከወሰደ በሶስትና በአራት ቀኖች ውስጥ እንደሚሻለው ተስፋ አለኝ» አላቸው ።

ፊታውራሪ ተገርመው ፤ «እንዴ! እንዴት ተደርጉ! ባሁን ሰኦት መንገድ ጥሩ አይደለም ። ባይሆን በማለዳ ተነስታችሁ ትሄዳላችሁ ። ዝግጅቱን በሰፊው ይዘን ነበር» አሏቸው ።

«የለም በእውነቱ መሄድ አለብን.....»

«ቅድም እዚሁ ቆይተን ካልረዳናቸው ብለህ የተከራ ከርከው አንተው ነበርክ ። አሁን ደግሞ ካልሄድን ብለህ የምትከራከረው አንተው ነህ ። ምን የሚያስቸኩልህ ነገር መጣ? ምንም እንኳ ዘመን ያለፈብኝ ፊታውራሪ ብሆንም እናንተን እዚህ ማሳደር አያቅተኝም ። ወይስ ቁንጣውንና ቱህኑን ፈርታችሁ ነው!» አሉ ፤ በነገር ለመጉንተል ያህል ።

ረዘም ያለው ወጣት በነገር መጉንተሉን ወደጉን አድርጉ ፤ «እርስዎ እንዳሉት እንቅር ፤ እንሂድ የሚ ለው እሱ ነው ። አንቺው ታመጭው አንቺው ታሮጭው እንዲሉ» አላቸው ተዝናንቶ ከተቀመጠበት ለመነሳት አለመፈለጉን እያሳየ ።

«ፍፁም ፤ አሁን መሄድ አለብን.....»

«እረ በእልቂይቱ ማርያም ምን ነካብኝ? ምን የሚ ያሮጥ ነገር መጣ? ወይስ ያስቀየምኛችሁ ነገር አለ? የተ ቀየማችሁበት ነገር ካለ ባላገሮች ነንና ይቅርታ አድር ጉልን.....»

«መሄድ ስላለብን ነው ። ሌላ ምክንያት የለንም»

«መምሬ መሀሪ ቢኖሩ ደግ ነበር ። እኔ እንግዲህ መለመን አላውቅበት» አሉ ፤ ፊታውራሪ ተስፋ ወደመ ቁረጥ ላይ ደርሰው ። አንደኛው ለመሄድ ቁርጠኛ ሆኖ የተ ነሳ መሆኑን ፊታውራሪ ስለተገነዘቡ ፤ አገልግልና ጠጅ አስይዘው ፤ ሁለት ሰዎች ጠብመንጃ ይዘው አልጌ ድረስ እንዲከተሏቸው አገዘው ሸፍዋቸው ። ከግቢ እንደወጡ በመሄዳቸው ያዘነው ወጣት «ምቀኛን አርቅልኝ ብሎ መለመን ትልቅ ፀሎት ነው» አለውና መንገዳቸውን ቀጠሉ ። እነርሱ ከሄዱ አስር ደቂቃዎች በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ለቶሎሳ ስንቅ ይዞ ወደ መቱ ተልኮ የሄደው መልእክተኛ መጥቶ ፤ ቶሎሳ ከእስር ቤት ለማምለጥ ሲሞክር በጥይት መገደሉን እንባ እያነቀው ለፊታውራሪ ነገራቸው ።

«ሞተ! ክንዴ ሞተ! ቀኝ እጄ ። ምርኩዜ ። አሁንማ ሀዘኑም አበሳውም እየቀለለኝ ሄደ ። ሀዘን ሲበዛ ተራ ነገር ይሆናል ። ለካ አይኖቼ ጉድ እንዲመለከቱ ነው የጐለተኝ ። እንግዲህ ምን ቀረኝ የገባ ወንዝ ሲደርቅ ከማየት በቀር ። አይ ይህች ህይወት!» አሉ ፤ እንባ — አልባ የሆኑትን አይኖቻቸውን ከአድማስ ላይ ተክለው ። የመልእክ ተኛው እዩዬ ነበር ቤተሰቡን በሙሉ የቀሰቀሰው ። ልቅሶውን በመሀል አቋርጦ ሀዲስ ከተኛበት ክፍል ሄዶ ከመቱ ይዞለት የመጣውን አድራሻ የሌለው ደብዳቤ ለአይናለም ሰጠለት ። ሴቶቹ ደረታቸውን እየደለቁና ዋይታቸውን እያቀለጡ ሀዲስ ወደተኛበት ክፍል በማ ምራት ላይ ነበሩ — «ልጄን ገድለው ሄዱ? እኔ አይሆንም

ብዬ ነበር — የፈረንጅ መድሀኒት.....» እያሉ የአይ ናለም ሞግዚት ቀደመ ። ብዙ እንባ ሳይፈስ ነበር የሞት ፅዋው የሀዲስ ሳይሆን የቶሎሳ መሆኑ የታወ ቀውና ልቅሶው ከመጠን በላይ የደራው ። ወዲያውኑ ፊሳውን እንዲያመጡ ብዙ ሰዎች ወደመቱ ተላኩ ። በሁ ለተኛው ቀን ከብቶች ወደ ቤት በሚገቡበት ሰአት አቅራ ቢያ አስከሬኑ በጃኖ ተሸፍኖ ከቤት ሲደርስ ፊታውራሪ አስከሬኑን እየዞሩት ምርር ያለ ልቅሶ በመጀመራቸው ሲለቀስ ታድሮ ጧት የሱጴ ህዝብ በተገኘበት በእልቁ ማር ያም ቤተ ክርስቲያን የቶሎሳ ግባተ መሬት ተፈፀመ ። ቶሎሳ ያሰብከውን በእጅህ ስራ ላይ ካላዋልከው የኔ ሞት በከንቱ ይሆናል.....ምን ባልማር ምኞት አለኝ.....ቃል ግባልኝ ብሎት ትቶለት የሄደው ነዘብ ትዝ እያለው ሀዲስ በዝምታ እንባውን በሚያፈስበት ጊዜ ነዛዜውን ለመፈጸም ለራሱ ቃል እየገባ በትምህርት ቤቱ ስራ ፍፃሜ እማካይነት እንደፈጣሪ ትኖራለህ.....ትኖራለህለዘለአለም ይል ነበር በልቡ ። ሆኖም ፤ በሀዘኑ ምክንያት የትምህርት ቤቱ ስራ ፈፅሞ በመቆሙ የቶ ሎሳ ምኞትነት ይህ አልነበረም በማለት መንፈሱ እየተ ሸበረ ስለሄደ አይናለም ቶሎሳ በተቀበረ በአራተኛው ቀን ጧት በሌሊት ተነስታ ወደትምህርት ቤቱ ስራ ፊቷን አዞረች ። በሶስት ቀኖች ውስጥ ስራው ፍጥነት እየወ መረ መሄድ ጀመረ ። ሀዲስም በመድሀኒቱ ህይል ብቻ ሳይሆን በመንፈሱ ብርታት ከእለት ወደእለት እየተሻ ለው ሄደ ። ግን ከሀዲስና ከአይናለም ይልቅ ፊታ ውራሪ ተካ ስለትምህርት ቤቱ ስራ ከፍተኛ ስጋት አድሮ ባቸው ለእረፍት ቀርቶ ለእህል እንኳ ጊዜ ማጣት ስለ ጀመሩ ፤ አንድ ምሽት ሊጠይቁት መጥተው ገና ቁጭ

ከማለታቸው «ለምን እንደዚህ ይሯሯጣሉ? ለጤናዎም ቢሆን ጥሩ አይደለም ። እኔም ተሽሎኛል ። አይናለም እንደምትነግረኝ ስራው ወደማለት ላይ ነው.....» ብሎ ሳይጨርስ ከአፉ ቀበል አደረጉና «ስራ ማንንም አልገደለም ። እንዲያውም ህይወቴ እየታደሰ ነው የሄደው ። ቢሆንም የምሯሯጠው የቀጠሮ ሰአት ስለደረሰ ነው» አሉት ።

የህይወታቸውን መታደስ ከፈታቸው ላይ ለማንበብ ይቻል ነበር ። «የምን ቀጠሮ?» አላቸው እንደመደን ገጥ ብሎ ።

«ሙሽራው መጣ በርበሬ ቀንጥሱ እንዳይሆን ብዬ ነው ። የሙሽሮቹ መምጫ ሰአት ተቃርቧል ። አዎን — ሙሽሮች ናቸው — ተማሪዎች ። ትምህርት ቤት ሊከፈት ከእንግዲህ ምን ቀረው? ሆኖ ቀን ብትሆን ነው ። ቀጠሮውን አክብረን ተዘጋጅተን ሙሽሮቹን መቀበል የለብንም?» አሉት ፈገግ ብለው ።

ሀዲስ ባለፉት ጥቂት ሳምንቶች ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ በፈካ ፈገግታ ፤ ልቡ ደግሞ በአዲስ ተስፋ ተሞሎ ። ይሁን እንጂ ፤ የትምህርት ቤቱ ስራ ከተፈፀመ ህይወቴ ምን አግጣጫ እንደምትይዝ ባለማወቁ ያደረበትን ደስታ የሀዘን ሽውታ ሙሉ ጋረደው ። ለአንድ አጭር አመት የመጣ ቢሆንም የትምህርት ቤቱን ስራ ከፍፃሜ እስካደረሰ ድረስ ከሱጹ የትም እንደማይሄድ ልቦናው ቢያውቅም ስራው ወደፍፃሜ በመቃረቡ መንፈሱ በድንገት መሸበር ጀመረ ።

ከመቼ ተልኮለት በሀመሙ ምክንያት ተረስቶ የቆየውን ደብዳቤ አይናለም ወደስራ ከመሄዷ በፊት ሰጥታው ነበርና አድራሻ ያልተፃፈበትን ፖስታ ከፍቶ ለማንበብ ልቡ ፈራ ። እጆቹ ተንቀጠቀጡ ። ቶሎሳ ከመሞቱ በፊት የፃፈው ደብዳቤ ነበር የመሰለው ። ጨክኖ ፖስታውን ሲከፍተው ደብዳቤው ከሽታዩ የተፃፈ ሆኖ አገኘው — «ስለእጅ ዕሁፌ ይቅርታ ። የፃፍኩልህ ይቅርታ ለመጠየቅ ነው ። ጥፋተኛ ነኝ ። ለኔ ካልሆንክ ለሌላ ሴት አላልፌ አልሰጥህም ብዬ ነበር ። ከነበርኩበት ኑሮ ለመገላገል አንተን የመጨረሻ ተስፋ አድርጌ ነበር ። ስጠብቀው የኖርኩት እድል መሰለህ ነበር የታየህኝ.....

«አባትና እናቴ ተከታትለው የሞቱት የአስራ አራት አመት ልጅ ሆኜ ነው ። ዳዊት አስደግመውኛል ። ባለኝ ትንሽ እውቀት ስራ አጣሁ ...

«ጉሬ ምን ስራ ይገኛል ? ሰው ቤት በግርድና መቀጠር የገድ ሆነብኝ ። ውዬ ሳላድር ከማድርበት ምድጃ ዳር መጥቶ የቤት አሽከር ተጫወተብኝ ። ክብሬ ከአመዱ ጋር ተቀላቀለ ። ለአበሳ የተፈጠርኩ መሆኔን ያወቅሁት ያኔ ነው ። ታመምኩ ። እመቤቴ ለመተኛት ጊዜ አልሰጠኝም ። መጥተው ተነሽ ፤ መኝታ እንደሆነ የምትፈ

ልገው ከቤቱ ጨርቅሽን ጠቅልለሽ ውጭልኝ አሉኝ ። አንጀቴን በመቀነት ሽብ አድርጌ ለስራ ተነሳሁ ። ከጧት ለስራ ሁለት ሰአት ጀምሮ እስከሌሊቱ ስድስት ሰአት ነበር በየቀኑ የምሰራው.....ሳጥብ ፤ ሳቦካ ፤ ስጋግር ፤ ሰው ቅጥ ፤ ሰፈጭ ፤ ሰላላክ ያለትንፋሽ ። በዚያ ላይ ስድቡ ፤ ርግማኑ ጥፈው አይጣል ። በዚህ ሁኔታ ለሁለት አመት ሰራሁ ። ዘመናዊ ባርያ ሆኜ ። እንደድመት ከአመድ ውስጥ ጥቅልል ብዬ መተኛቱ አንገፈገፈኝ ። የሰራሁ በትን ደመወዝ ሳልጠይቅ ኮበለልኩ ወደሱጴ ። እንደእ ድል ሆኖ ወይዘሮ ዝናሽ አገኙኝ ። አለማመዱኝ ። ከታህ ሳስ እስከ የካቲት ባለው ጊዜ ውስጥ እንኳን በእውኔ በህ ልሜም አይቼው የማላውቀውን ገቢ አገኝ ጀመርኩ ። ግን ያው የገሀነም ኑሮ ነበር የምኖረው ። አንዳንዱ ሰክሮ ሲያ ስታውክብኝ፤ ሌላው በጥፊ ሲያጮለኝ፤ በውድቅት ጨለማ ከተኛሁበት አውጥቶ ሲያባርረኝ ኑሮ አይበለው ። ስንቱ ተወርቶ ። ያንዳንዱ ሰው ጠረን ሲገርፈኝ — ሲያጥወለ ውለኝ የአመድ ውስጥ መኝታዬ ትናፍቀኝ ነበር.....

«ይህንንም ኑሮ ትቼ ለመኮብለል አስብ ነበር ። የባሰ የእድል ወጥመድ እንዳይገጥመኝ እየፈራሁ ሳመ ነታ አንተ መጣህ ። ደግነትህ ፤ ጨዋነትህ ፤ ቁም ነገረ ሻነትህ ማረኩኝ ። አዲስ ተስፋ አደረብኝ ። እንደክርስ ቶስ እኔን ከገሀነም ኑሮ ለማውጣት ተልከህ የመጣህ መሰ ለኝ ። እድሌ ነውና ሳይሆን ቀረ ። አንተንም ጭምር ማስ ቃየቱ ነው የሚፀፅተኝ ። ወይዘሮ ዝናሽ ለኔ ተቆጭተው ተይ ተይ ስልሽ ይሄው እርር ድብን ለማለት በቃሽ ። እርሱም እርር ድብን ይበል ብለው ስለገፋፉኝ ነው ። በነገራችን ላይ ወይዘሮ ዝናሽ የመቶ አለቃ አሸኔን አግ ብተው ወደ አጋሮ መሄዳቸውን ሰምተህል? ወታደር ሁለ

ተኛ እያሉ ሲሆሉ ቆይተው? እርሳቸው ብዙ የለመዱ ፤ እርሱ ቀናተኛ — ሳር ቅጠሉ ሁሉ የሚመኛቸው ነው የሚመስለው ። አይናቸውን ገለጥ ያደረጉ እንደሆን እን ኳን ሰው ጠቅሰሻል ብሎ አይኑ ደም ይለብሳል ። ሸርሜ ሞቷን ስትሻ ስታበዛ ሩጫ ፤ ሄዳ ታሸታለች የፍቅር አፍ ንጫ የሚሉኝ ትዝ ይለኛል.....

«ባንድ በኩል ስለጥፋቱ ይቅርታ እየለመንኩህ በሌላ በኩል ደግሞ አዲስ የህይወት በር ስለከፈትክልኝ አመሰ ግንሀለሁ ። እዚህ እስርቤት ሁኔአዲስ ህይወት ይታየኛል ። ከነበርኩበት ኑሮ የተሻለ ነው ። ከዚህ ሰወጣ ደግሞ የተ ሻለ የመንፈስ እርጋታና ፀጥታ ወዳለበት ሂጂ ልቤን ወደ ፈጣሪዬ በመመለስ ፤ በጌጥና በገንዘብ ሳይሆን በጾምና በፀሎት ለመኖር እመኛለሁ ። የክርስቶስ ሳምራ ህይወት ይታየኛል ገድሏን ሳነብ አደንቃት ነበር ። ተስፋ ከመቁረጥ የተነሳ አይደለም ይህን የተመኘሁት ። ለእግዚር ማደር ተስፋ ያጡ ሰዎች ምኞት መሆን የለበትም ። እግዚር የተስፋ መጀመሪያ እንጂ መጨረሻ አይደለምና ። በአባቤ አዲሱ ኑሮዬ ይናፍቀኛል — የቤተክርስቲያን ደወል ሲሰማኝ ከዚህ ቀደም የማላውቀው ደስታ መጥቶ በልቤ ይሰረግል ። ይህን ደስታ በምንም አልለውጠውም ። የጀመርኩው ስራ ይባረክልህ ። ደህና ሁን ።»

ዳብዳቤውን አንብቦ እንደጨረሰ አይኖቹ እንባ ቢያ ቀሩም ተሸብሮ የነበረው መንፈሱ ተረጋጋ። ደህና ሁኔ አላት በልቡ.....

ለአዲሱ አመት ሀዲስ ከተኛበት አንገቱን ቀና አድርጎ ከአልጋ ወርዶ ከቤተሰቡ ጋር ለመቀላቀል በመቻሉ እጥፍ ደስታ ሆነ ። ከጠጅ ሳርና ከሀሪቲ ጋር ባንድነት የተርከፈከፈው ቂጠማ ፤ በለጋ ቅቤ ተፈልቶ የሚቀርበው ቡና ፤ አበባዬ ሆይ እያሉ በየቤቱ እየዞሩ የሚዘፍኑት ሳዱላቸው እንደጨረቃ የሚያበራ ልጃገረዶች ፤ ከጥራቴ የተነሳ ቅርብ መስሎ የሚታየው ሰማይ ፤ የአደይ አበባዎች ሰጊጥ ያህል አልፈው አልፈው ፈንጠቅ ማለት የጀመሩበት ጥቂር አረንጓዴ ብርድልብስ ለብሶ የተንጣለለው ሜዳ — ሁሉም ባንድ ድምፅ አዲሱን አመት ቢያስተጋቡም ፤ ከሀዲስ ልብ ውስጥ እየጉላ የሚሰማው የፍርሀትና የመሸበር ደወል ነበር ። ፊታውራሪ በሀዲስ ፊት ላይ የሚመላለሰውን ስሜት በማስተዋላቸው «ለምን ትተክዛለህ? በዛሬው ቀን»/አሉት ። ጧት በማለዳ ወንዝ ወርደው ገላቸውን ታጥበው ስለነበረ በርዶአቸው ቡሉኮአቸውን እንደተኮናነቡ ነበሩ ።

መተከዙን ሰላወቁበት ደንግጦ «እ.....አዲስ አመት በመጣ ቁጥር መንፈሴ ይሸበራል ። ያለፈው አመት ትዝ የሚለኝን ያህል አዲሱ ደስ ቢለኝም ያስፈራኛል» አላቸው ።

«እግዚር ያሰበው ነገር ላይቀር ሰው በከንቱ ይጨነቃል ። ነገ የሚሆነውን ለማወቅ መጨነቅኮ የእግዚርን

ስልጣንና ጥበብ መሻማት ነው ። እርሱ በፈለገው ቀንና ሰአት ምስጢሩን ይገልጥልናል ። የኛ ፈንታ ለቀጠሮው እንዳንዘገይ ተዘጋጅተን በትእግስት ተአምሩን መጠበቅ ነው ። መጨነቅ አያስፈልግም ። ዛሬ እንጂ ነገ በኛ እጅ አይደለችምና» አሉት ።

«ቢሆንም ሰው ሆኖ ስለነገ ማሰቡ ይቀራል? ነገ በእጁ ባትሆንም? የእግዚርን ስልጣን ለመካፈል ሰው እንደጣረ ነው — ነገ የሚሆነውን ዘልቆ ዛሬ ለማወቅ — ለመተንበይ — እንደፈጣሪ ። ብቻ ስሜት ነው.....አንድ ነገር ሲጨልምብኝ መንፈሴን ያሸብረዋል ። በርግጥ ለማወቅ ባንችልም እንኳ እንዲህ ሊሆን ይችላል ብሎ ማመኑ ትልቅ እረፍት ነው ። ነገ የእምነት ጉዳይ ነው ። ለእምነት ደግሞ መሰረት ያስፈልገዋል» አላቸው ወደሚከነክነው ስሜት እየተቃረበ ። መምሬ መሀሪ ጠበል ለመርጨት መጥተው ነበርና ወይይቱ ቢቋረጥም ፤ ሀዲስ በአሳብ ተውጦ ቀረ ። ከአሳቡ ለመገላገል በጧት ተነስቶ ወደትም ሀርት ቤቱ ለመሄድ ተዘጋጅቶ ነበር ። ለምችና ለግርፋት ትጋለጣለህ ተብሎ በስንት ልመናና ተግሳፅ ለጥቂት ቀኖች ቤት እንዲውል ተደረገ ። ነገር ግን ከዚያን ቀን ጀምሮ ልቡ አላረፈም ።

አንድ ምሽት አይናለም ከቤት እንደገባች ትንፋሽ እያጠራት ፊቷ በፈገግታ ፈክቶ ከፋኛሱ ብርሀን ጋር እየተወዳደረ «አለቀ.....ተፈፀመ.....የትምህርት ቤቱ ስራ» አለችውና ፈገግታው ከፊቷ ላይ እንዳለ እንባዋን ዘረገፈችው ።

«አለቀ! ተፈፀመ!» አለ የአይናለምን ቃላቶች እንደገና እያስተጋባ ።

«አለቀ» አለችው ።

እጆቿን ትኩር ብሎ ለጥቂት ጊዜ ተመለከተና በሳቅ ፈነዳ ። እንደሚያመልካት ሰው ከፊቷ ተንበረከከ ። እጆቿን አገላብጦ ሳማቸው ። እንደገና በሳቅ ፈነዳ ።

«በቃ አለቀ?» አላት እንደገና ።

«የትምህርት ቤቱ ስራ በሙሉ አልቋል ። የደወል ቤቱም ስራው አልቋል ። የቀረው ደወሉን አውጥቶ መስቀል ብቻ ነው — ነገ.....»

«ደወሉ ቀርቷል? ደወል.....ደወል.....አዎን — ደወሉን ከቦታው ማንጠልጠል ያለብኝ እኔ ነኝ ። ትምህርት ቤት በሌለበት ፤ ቤተክርስቲያን ባልተተከለበት ደወል አስቀድሞ አይቆምም ። ደወል ማንጠልጠል የመጨረሻ ስራ እንደመሆኑ እንደቡራኬ ይቆጠራል..... ደወል..... አዎን.....ደወል ጥሪ ነው.....የጥሪ ድምፅ ።»

ከፊቷ እንደተንበረከከ እጆቿን እንደገና አገላብጦ ሳመ ። ሳይታወቀው አንድ የተዳፈነ ስሜት በልቡ ውስጥ ነፍስ ዘርቶ በመላ ሰውነቱ እየተሰራጨ ሲያግለውና ወንድ ነቱን ሲቀስቅሰው ተሰማው ። ያደረበት ምትህት አልፎ ስሜቱ እንዳይበርድ እጆቿን እንደያዘ ከተንበረከከበት ተነስቶ መጀመሪያ ከጡቶቿ መሀል ፤ ቀጥሎ ጉንጮቿን... አይኖቿንከዚያ ከንፈሮቿን..... የጋሉትን ከንፈሮቿን በጋለ ስሜት..... በስቀቀን እየሳመ «ከ.....ከ..... የለም.....ሳንገናኝ በፊት ነበር መሰለኝ የምወድሽ.....» እያላት ፤ የሁለቱም ልብ ትርታ እየተምታታ ከአልጋ ላይ ወደቁ.....ተነፍጉት የቆየው ፅጌረዳ አበባ.....እም ቡጥ ፅጌረዳ አበባ.....ፈነዳ.....ረገፈ ። አይናለም እን

ገቷን ከአንገቱ ውስጥ ሸጉጣ በዝምታ እንባዋን ታነባ ዋለች ። በፍቅር ጧፍ የነደደ ሳይጠገብ የነጋ አጭር ሌሊት ። ጧት የመስከረም ጮራ ስሜታቸውን ተቀብላ አስተጋባች ።

ሀዲስ ከእንቅልፉ ሲነቃ በመጀመሪያ በአእምሮው መጥቶ የተቀረፀው ከትምህርት ቤቱ ሄዶ ደወሉን ከቦታው የማንጠልጠል አሳብ ነበር — ደወል — ከገባ ፋፋቱ በላይ ነግሶ የሚያስተጋባ ደወል — የደወል ጥሪ.....

ሜዳው ሸንተረፋ ፤ ተራራውና ሸለቆው በአደይ አበባ አሸብርቆ ፤ ተፈጥሮ መልካም ሸማኔ የሰራው ጥበብ መስላ በቡና ፤ በአረንጓዴና በብጫ ቀለማት ተሻጉጋርጉ ራሶች ። ኩል መስሎ የተንጣለለው ሰማይ በጣም ቅርብ መስሎ ነበር የሚታየው ። የመስከረም ጮራ ሜዳውን ፤ ሸንተረፋን ፤ ተራራውንና ሸለቆውን ያለበሰውን ወር ቅማ አደይ አበባ እየዳሰሰች ውበቱን በበለጠ ታጉላለች ።

ፊታውራሪ ቢከለክሉትም ሀዲስ አሻፈረኝ በማለት ደወሉን እንደምንም ባንድ እጁ አንጠልጥሎ በአክሱም ሀውልት ቅርፅ በቀጭኑ ከተሰራው ደወል ቤት ላይ በረጅም መሰላል ወጣ ። ከነሀስ የተሰራው ደወል ከባድ ስለሆነ ከመሰላሉ ጫፍ ሲደርስ በረጅሙ ተነፈሰና ወደ

ታች ተመለከተ ። ብዙ ህዝብ ወደላይ አንጋጦ ይመለከተዋል ። ነጭ ሻሽ — ቀይ ሻሽ — ጃኖ — ጥንግ ድርብ — የሀገር ልብስ — ቁምጣ ሱሪ — ቦላሌ ሱሪ — ቀይ ፤ ቅጠልያ ፤ ደማቅ ሰማያዊ ካኪ ፤ መርዱፋ ፤ አቡጀ ዲድ ልብሶች — እንደምድሪቱ የተኹጐረጐረ ቀለም የለበሱ — ልጆች — ወጣት ሴትና ወንዶች — አሮጊ ቶች — ሽማግሌዎች ይታዩታል ። ገና በመምጣት ላይ የሚገኙም አሉ — ከሩቅ — ከቅርብ ። ሁሉም ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ፊቱን አዙሮአል። የአባጩፌ ድቤ ፀጥ ብሎ ከሚነፍሰው አየር በላይ እየተንሳፈፈ ይሰማል ። ለመደመጥ ፉክክር የገጠመ ይመስል እየናረ — እየናረ ይሄዳል ። የሰጋር በቅሎዎቻቸው ግስጋሴ የድቤውን ምት ስልት የሚጠብቅ ፤ ሁለት ወጣቶች ከወደ አልጌ መንገድ ወደትምህርት ቤቱ ያመራሉ ። ሁለቱም ከበቅሎዎቻቸው እንደወረዱ «ያቺ የፅጌረዳ እምቡጥ» አለ ፤ በቁመ ናው ዘለግ ያለው ጠይም ወጣት ወደአይናለም አይኖቼን እየወረወረ ።

«ጀመርክ እንግዲህ! አይንህ ሌላ ነገር አያይም — ከሴት ሌላ! ይልቅ ያ የደወል ቤቱ ላይ ቆሞ ራዲይ የሚታየው ይመስል ሩቅ የሚመለከተው ሰው ያኔ ወደአልጌ እግረ መንገዳችንን በዚህ በናልፍ ያከምኩት ልጅ አይ ያለም እንዴ? ፊቱ ትዝ ይለኛል» አለው ፤ ከጓደኛው በቁመት ትንሽ መለስ የሚለው ሌላው ጠይም ወጣት ።

«አዎን እሱ ነው ። አልጌ ውስጥ ተጋንኖ የሚወራው ስለእርሱ ኖሮአል ለካ! ሀዲስ ይሉህል እርሱ ነው — ገሚሱ እብድ ነው ይለዋል ። ውነትም ደግሞ ሲመለከቱት ጤነኛ ሰው አይመስልም ። በቅዠት በህልም

አለም ውስጥ የሚንሳፈፍ ይመስላል — ከዚያ ደወል ቤት ላይ ቁሞ.....»

«ከዚያ ላይ ቁሞ ለእርሱ የሚታየው ህልም — ለምን እንደሆነ እንጃ — ለኔም የሚታየኝ ያህል ሆኖ ይሰማኛል ። ካንተ ሙሉ ጤንነት የእሱ እብደት ነው ለዚህ ለምታየው ህዝብ የሚበጀው.....»

«ስለእርሱ እንደሰማሁትና አንተንም እንደማውቅህ ባህሪያችሁ ይቀራረባል ። በውጭ ጠንካራ መስለው የሚታዩት ሸካራ መልካችሁ በውስጣቸው በየሚዳው የምታለቅስ ነፍስ የደበቁ ናቸው ። በየሚዳው የሚጮህ ሀሊና አልወድም ። ባጉል ብሄራዊ ስሜት በጭፍን የሚመሩ ሰዎች አልወድም ። ወገኔ አገሪ ስንል የአለም ሀብረተሰብ አባል መሆናችንን እንዘነጋለን.....»

«ለወንዜ ፤ ለወገኔ ፤ ለአገሪ ብሎ የማያስብ ሰው ለሰው ልጅ አስባለሁ ቢለኝ አይገባኝም ። የቅርቡን ትቶ የሩቁን እናስብ ማለት ሀሊናን ማሳወር ነው ። ይልቅ ከዚያ ወርዶ ባነጋገርኩት.....»

«እንደሱ እጅ እጅ እያልኩ እዚሁ እቀራለሁ እንዳትለኝና እንዳታስቀኝ.....»

«ማን ያውቃል? ማን ያውቃል — የሰው ህይወት ምን አግጣጫ እንደሚይዝ! የህይወት ጥሪ.....በዚች ሰአት ደስታው ምን ያህል እንደሆነ ይሰማኛል ። ህልሙ ይታየኛል.....» እያለ ወደሀዲስ ሲመለከት ፤ ጓደኛው በመገረም አተኩሮ አይኖቹን ይመረምር ነበር ። ስሜቱ አስደነገጠው ። ለመጀመሪያ ጊዜ በህይወቱ የራሱም ስሜት አስፈራው «ወይ'ኔ ያራዳዬቱ ልጅ!» አለ በልቡ.....

ሀዲስ በልቡ ከሚሰማው ደስታ የተነሳ መላ ሰውነቱ ይንቀጠቀጥ ነበር ። ደወሉን በሁለት እጆቹ ወደላይ እን ስቶ በሰፊው መስኮት ወደውስጥ አሳለፈውና ከደወል ቤቱ ጣሪያ ስር ከተሰራለት የብረት መንጠቆ ላይ አንጠ ልጥሎ ሲያበቃ ገመዱን በውስጥ በኩል ወደታች ለቀ ቀው ። ደወሉ ትንሽ ድምፅ በማሰማቱ ከደወል ቤቱ ላይ አርፈው የነበሩት አራት ርግቦች ተነስተው ደስታውን ለማ ብሰር የተላኩ ይመስል አንዳንዴ ደረታቸውን እንደገና ደግሞ ጀርባቸውን ለመስከረም ፀሀይ እየሰጡና ቀዝቃዛ ውን አየር በክንፎቻቸው እየቀዘፉ በረሩ — ለአይን እስኪ ሰወሩ ድረስ እንባ ባዘሉት አይኖቹ ተከተላቸው ። ለሙ ከራ ያህል ገመዱን ይዞ የደወሉን ድምፅ ለመጀመሪያ ጊዜ ከፍ አድርጎ አሰማ ። የአይናለም ፊት ከሁሉም ይበ ልጥ ጉልህ ሆኖ ታየው ። እንደአጋጣሚ የአባጪፌ ድቤ በድንገት ፀጥ አለ ። ልቡን በፍፁም ሊመስጠው የቻለ እንደዚያ ያለ የሙዚቃ ቃና ከዚያ ቀደም ሰምቶ እንደማ ያውቅ አመነ ። አይኖቹ ረጠቡ ። የእግዚር ትንሽ እጅ! የእናቱ ቃላት ከጀርዎቹ ውስጥ ያስተጋባሉ ።

«በሀይል ደውለው እንጂ!» አሉት ፊታውራሪ ተካ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ። የአይናለም አይኖችም ረጥ በው ነበር ። መምሬ መሀሪ ከፊታውራሪ አጠገብ ትል ቁን ወርቅማ መስቀላቸውን በቀኝ እጃቸው ከፊት ለፊት ደግነው ፤ ነጭ ጭራቸውን በግራ እጃቸው ወዲህና ወዲያ እየነሰነሱ ቆመው ነበር ። ከብሳታቸው ከመጠን በላይ ተቆልሎአል ። ስለትምህርት ቤቱ ስራ ፍፃሜ ቡራኬ ለመስጠት የተዘጋጁ ይመስላሉ ። ቡራኬዬን ምን ብዬ ልጀምር ይሆን? ክርስቶስ በዚህች ክፉና አላፊ በሆ

ነችው አለም ስጋ ለብሶ በኖረበት ዘመን ተቀዳሚ ስራ አድርጎ የያዘው የማስተማርን ተግባር ነበር ። በትምህ ርቱና በሞቱም የመንግስተ ሰማያት በር ለሰው ልጅ ተከ ፊተ.....ይህም ትምህርት ቤት እንደሰብከት ተራራ አይ ናችንን የምንከፍትበት የተቀደሰ ስፍራ.....ይሁን ። አይ — እንዲህ ማለት አይገባኝም ። ምንነው በነካ እጁ ቤተክር ስቲያን ቢሰራ አሉ ፤ ሀዲስ አንድ ጊዜ ስለትምህርት ቤቱ ሲገናር አዲሱ ቤተ እግዚአብሄር ነው ያለው ነገር ትዝ ብሎአቸው..... የማስተማር ተግባር ከቤተክርስ ቲያን ወደአለማዊው ትምህርት ቤት እየተላለፈ የመሄዱ ጉዳይ እየከነከናቸው.....ቢሆንም ፤ ቢያምኑበት ባያም ምኑበትም ቡራኬ የመስጠቱ ግዴታቸው እየተማናቸው ምን ብዬ ልጀምር? እያሉ ወደማሰብ ተመለሱ.....

«ልጄ ያንን መናጢ አግብታ ብትሂድ ኖሮ የዛሬውን ደስታ ሳላይ እሞት ነበር» አሉ ፊታውራሪ በትካዜ ።

«አዎን — የፊታውራሪ አያና ልጅ ርስቱን ሁሉ ሸጦ ጨርሶአል አሉ ። ያገባትም ኮማሪት አባረረችው ይባላል ። የሰንቱን ጨዋ ልጅ ርስት ያስሸጠች ናት...»

«የፊታውራሪ አያና ነፍስ ትማር ። ጥለውኝ ሂዱ ። እኔ የጎዳኝ ጠላትነታቸው አይደለም ሞታቸው ነው ። ቶሎሳ ቢኖር የዛሬው ደስታዬ እጥፍ በሆነ ነበር ። ምቀ ኝነት ፤ ተንኮልና ሸር ከዚህ ትምህርት ቤት ስራ ፊት ባይደቀኑ ኖሮ ዛሬ በሀይወት ከኛ ጋር ይገኝ ነበር ። በህቅ ልስራ ብሎ የሚነሳውን ከመወንጀልና ጭንቅላቱን ቀጥቅ ጠን አንገቱን ዝቅ እንዲያደርግ ከምናደርግ ብንደግፈው ፤ ብናበረታታው ጥቅሙ የጋራ ይሆናል ። ግን ልማድ የለ ነም ። ልማዳችን ፤ ተንኮል ፤ ሸርና ምቀኝነት ነው ። ይህን

ልማድ ይዘን የትም ልንደርስ አንችልም ። ባዶ ኩራት ብቻ ይዘን እንቀራለን ። ባዶ ኩራት ። ጊዜ ይፈርድብናል ። ሀልውናን መግመት ያለብን በስራ እንጂ በእድሜ ፤ በእሳብ እንጂ በትንፋሽ በሰሜት እንጂ በከንቱ በሚባክኑ ደቂቃዎች አይደለም ። ጊዜን የምናሰላው በልብ ትርታ መሆን አለበት ።»

«እውነት ነው» አሉ መምሩ ስለቡራኬአቸው እያ ሰቡ.....

ፊታውራሪ ትእግስታቸው አልቆ «ስማኝ እንጂ! በሀይል ደውለው.....ያስተጋባ.....በሱጹ.....» ሲሉት ፤ አይናለም ከአጠገባቸው ሹልክ ብላ ሄዳ በደወል ቤቱ በርገባችና ገመዱን ይዛ በሀይል መደወል ጀመረች.....

ፊታውራሪ በደስታ ተውጠው አይናቸውን አንዴ ወደ ሀዲስ ፤ መልሰው ደግሞ ወደአይናለም እየወረወሩ የሰላም እረፍት ላገኝ ነው መሰለኝ አሉ በልባቸው ። የደወሉ ድምፅ እየገነነ እየነገሰ ሲሄድ የፊታውራሪ ልብ ትርታ እየቀነሰ እየደከመ ፊታቸው እየገረጣ ሆኖም ከፊታቸው ላይ ያለው ፈገግታ እየፈካ እየጐላ ሲሄድ—

ገል ።

የገል ስባሪ.....ሀይወት.....

ቃለ አዋዲውን አንዷ የገደል ማሚቶ እየተቀበለች ወደሌላዋ ስታስተላልፈው ፤ እያስተጋባ ፤ የሀዲስን ደስታ እያበሰረ — የወደፊት ሀይወቱን.....ሀይወታቸውን..... የትምህርት ቤቱን የወደፊት እድል.....እየከሰተለት ይሄድ ነበር.....

ካድማስ ባሻገርን
ያበረከተላችሁ ደራሲ

የህሊና ደወል

የተባለውን አዲስ
ልብ ወለድ ድርሰት
ይዞላችሁ ቀርቧል

ሐዲስ ሣህሌ የዩኒቨርሲቲ ትምህርቱን አቋርጦ
ለአንድ ዓመት በማስተማር ራሱን ለመርዳት
የተሠማራ ቢሆንም በገጠሩ ችግር ምክንያት ራሱን
ለሕዝቡ - እንዲሰዋ የተገፋፋ ወጣት ነው።
ያለፈውን ትውልድ ሥራና ክንውን በማውጠንጠንና
ከሚገባው በላይ ታላቅነቱን በሚጋነን በትዝታ ተውጦ
አይባክንም። በትዝታ የሚባክን ትውልድ፣ በራሱ
የማይተማመን፣ የሚኖርበትን ዘመን ችግሮች መቋቋም
ያልቻለና መኖር ያቃተው መሆኑን የተገነዘበ ይመስላል
። ሐዲስ ለኢትዮጵያ አዲስ ፍጡር ነው። በወሬ
አይፈታም ፣ ዓላማው በሙሉ ሠርቶ ለማሳየት ነው።
መሰናከሎች ይገጥሙታል፣ ፈተና ይደርስበታል ፣ ለሕ
ይወቱ ያሰጋበትም ጊዜ ነበር። እንዴት ሊወጣው ቻለ?

ጥንታዊውን ሳያሞካሽ ወይም ሳያንጓልል፣
ዘመናዊውምን ሳያጋንንና ሳያካኪስ በተደላደለ መንፈስ
የቀረበ ውብ የሆነ ልብ ወለድ ጽሑፍ ነው። ከ'ካድማስ
ባሻገር' ይታይ የነበረው ወጣት፣ በህሊና ደወል
ከካድማስ ወዲህ ተከሠተ።

ዳኛቸው ወርቁ

ማንኩሳ አሳታሚ

ዋጋው ብር 50.60

ክፍል 4776